

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI

TÜRKİYE’NİN NATO’YA GİRİŞ SÜRECİNİN YENİ ASIR GAZETESİNE
YANSIMASI

Hazırlayan

Burak ÇALIŞKAN

Danışman

Doç. Dr. Yaşar ZORLU

Yüksek Lisans Tezi

AĞUSTOS 2019

KAYSERİ

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI

TÜRKİYE’NİN NATO’YA GİRİŞ SÜRECİNİN YENİ ASIR GAZETESİNE
YANSIMASI
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Burak ÇALIŞKAN

Danışman
Doç. Dr. Yaşar ZORLU

AĞUSTOS 2019
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı-Soyadı: Burak ÇALIŞKAN

İmza:

TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI



T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



Tez Başlığı: Türkiye'nin NATO'ya Giriş Sürecinin Yeni Asır Gazetesine Yansımaları

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin, .../...../2019 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı: % dır.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Giriş dahil
- 2- Ana Bölümler dahil
- 3- Sonuç dahil
- 4- Alıntılar dahil/hariç
- 5- Kapak hariç
- 6- Önsöz ve Teşekkür hariç
- 7- İçindekiler hariç
- 8- Kaynakça hariç
- 9- Özet hariç
- 10- Yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim./...../.....

Adı Soyadı : Burak Çalışkan
Öğrenci No : 4031331601
Anabilim Dalı : Gazetecilik
Bilim Dalı : Gazetecilik
Program Adı : Tezli Yüksek Lisans

Danışman: Doç. Dr. Yaşar ZORLU

Öğrenci: Burak ÇALIŞKAN

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Türkiye’nin NATO’ya Giriş Sürecinin Yeni Asır Gazetesine Yansıması” adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Burak ÇALIŞKAN

Danışman

Doç. Dr. Yaşar ZORLU

Gazetecilik ABD Başkanı

Doç. Dr. Mustafa KOÇER

KABUL ve ONAY

Doç. Dr. Yaşar ZORLU danışmanlığında Burak ÇALIŞKAN tarafından hazırlanan “Türkiye’nin NATO’ya Giriş Sürecinin Yeni Asır Gazetesine Yansıması” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

28/08/2019

(Tez Savunma Sınav Tarihi)

JÜRİ:

Danışman

Üye

Üye

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 16/09/2019 tarih ve 38 sayılı kararı ile onaylanmıştır.



ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Bu çalışmada NATO'nun kurulduğu dönemden TBMM'nin pakta giriş antlaşmasını kabul ettiği döneme kadar olan sürecin *Yeni Asır* gazetesindeki yansımaları incelenmiştir. Çalışma sonucunda, gazetenin haberlerine siyasal bir görüş yansıtarak, okuru bu yönde etkilemeye çalıştığı görülmüştür. Daha önce tarih alanında NATO'ya giriş süreci ile ilgili çalışmalar yapılmıştır ancak YÖKTEZ sisteminde gazetecilik alanında bu konuda çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak bu konuda yapılan çalışmalarda İzmir özelindeki bir gazetede çalışma yapılmamıştır. Çalışmanın zaman aralığındaki döneme bakıldığında ve yerel gazetelerin halka bilgi aktarmadaki önemini dikkate alındığında, İzmir nüfusunun da büyüklüğüne bakarak ve bundan dolayı genel seçimdeki etkisini düşünerek; *Yeni Asır* gazetesinin, iktidardaki partinin uyguladığı dış politikayı destekleyip desteklemediği, İzmir halkına nasıl bir siyasal kimlik kazandırmaya çalıştığı önemlidir.

Bu çalışmada konu seçiminden tez bitiş aşamasına kadar desteğini gördüğüm danışmanım Doç. Dr. Yaşar Zorlu'ya; lisans hayatımın başlamasıyla birlikte bana yol gösteren Öğr. Gör. Dr. Deniz Elif Yavalar'a ve diğer hocalarıma; değerli tavsiyeleri ile tezime katkıda bulunan tez jüri üyeleri Dr. Öğr. Üyesi Faruk Temel ve Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Aydın'a; tez süresince yardıma ve yanımda bulunan Mislina Göztaş'a; hayatımın her alanında benim için her türlü fedakârlığı gösteren babam Erol Çalışkan, annem Leyla Çalışkan ve kardeşim Betül Dilemek'e teşekkür ediyorum.

Burak Çalışkan

Kayseri 2019

TÜRKİYE’NİN NATO’YA GİRİŞ SÜRECİNİN YENİ ASIR GAZETESİNE YANSIMASI

Burak ÇALIŞKAN

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Ağustos 2019

Danışman: Doç. Dr. Yaşar ZORLU

ÖZET

Basının insanlara siyasal kimlik kazandırmadaki önemi büyüktür. Ayrıca kamuoyu oluşturmada basının rolünü göz önüne alındığında *Yeni Asır* gazetesi 1949 – 1952 yılları arasında bu rolü objektif haber anlayışı ile değil taraflı bir bakış açısıyla uygulamıştır. Gazete o yıllarda, Türkiye’deki iktidar değişimini desteklemiş ve iktidara yeni gelen partinin faaliyetlerini de benimsetmek için yayınlar yapmıştır. Gazetenin iç politikadan bağımsız olarak dış politikada desteklediği ve okuyucusuna benimsetmek istediği tek durum ise ABD’ye yakın olmak ve NATO içerisinde bulunabilmektir. *Yeni Asır* gazetesi Türkiye’nin en köklü gazetelerinden biri olduğu için Türkiye siyasi tarihinin en önemli olaylarından biri olan NATO’ya giriş sürecini, okuyucusuna nasıl duyurduğu önemlidir. Tamamen SSCB aleyhtarı olan gazete SSCB’ye karşı girilebilecek tüm ittifakları olumlu şekilde okuyucuya aktarmıştır. SSCB ile komünizm hakkında sadece olumsuz haber yayınlayan gazete, ABD hakkında ise sadece olumlu haberler yayınlamıştır. Tüm bunların sonucunda NATO’ya olumlu bir bakış açısı kazandırmak için zemin oluşturulmuştur. Bunun ardından NATO’ya girmek için tüm yollar mubah seçeneği (örneğin Kore Savaşı’na askeri birlik gönderilmesini destekleyici haberler) okuyucuya sunulmuştur. *Yeni Asır*, DP seçmeninde var olan düşüncüyü pekiştirmek, CHP ve MP seçmenlerinin de düşüncesini değiştirmek için çabalamıştır. Çalışmada gazete taraması yöntemi ile elde edilen birincil veriler kullanılmıştır. Bu verilerin üzerinde niteliksel söylem analizi yöntemi uygulanmıştır ve 9 tematik kategoriye ayrılmıştır. Çalışmanın zaman sınırı, NATO’nun kurulduğu 1949 başlangıcı ile Türkiye’nin tam üye olduğu 1952 yılı sonuna kadar olan tarih aralığıdır. Gazetede NATO ile ilgili olduğu tespit edilen haber ve köşe yazıları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: NATO, Demokrat Parti, ABD, SSCB, *Yeni Asır* Gazetesi

THE REFLECTION OF TURKEY’S ENTRY PROCESS TO NATO IN “YENİ ASIR NEWSPAPER”

Burak ÇALIŞKAN

Erciyes University Institute of Social Sciences

Master Thesis, August 2019

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yaşar ZORLU

ABSTRACT

The press has great importance in giving people political identity. In addition, when we consider the role of the press in forming public opinion, *Yeni Asır* newspaper applied this role from 1949 to 1952 with a biased perspective and not with objective news. The newspaper in those years supported the change of power in Turkey and published partial news for adopting the activities of the new ruling political party. The only situation that the newspaper wants in foreign policy, independent of domestic policy, is to be closer to the USA and to be in NATO. Since *Yeni Asır* newspaper is one of the pioneer newspapers in Turkey, it is important how it announces the entry to NATO, one of the most important events in Turkey’s political history. The newspaper, which is completely against the USSR, has positively conveyed all the alliances against the USSR to the reader. The newspaper, which published only negative news about USSR and communism, published only positive news about the USA. As a result, the ground was created to give NATO a positive outlook. Then, all the ways to enter NATO were presented to the reader with the option of permissible (e.g. news supporting the sending of troops to the Korean War). *Yeni Asır* has tried to reinforce the existing opinion of DP (Democratic Party) voters and change the opinion of CHP (Republican People’s Party) and MP (Nation’s Party) voters. In the study, primary data obtained by newspaper scanning method were used. The qualitative discourse analysis method was applied to the data and divided into 9 thematic categories. The time limit of the study is between the beginning of 1949 as NATO’s establishment and the end of 1952 as the full membership of Turkey. The news and articles, which were found to be related to NATO, were examined in the newspaper.

Keywords: NATO, Democratic Party, USA, USSR, *Yeni Asır* Newspaper

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE’NİN NATO’YA GİRİŞ SÜRECİNİN YENİ ASIR GAZETESİNE YANSIMASI

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI	ii
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI.....	iii
KABUL ve ONAY	iv
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR	v
ÖZET.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
EKLER LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI DÜNYADA KUTUPLAŞMA VE TÜRKİYE’NİN NATO’YA GİRİŞ SÜRECİ

1.1. Dünyanın Durumu.....	6
1.2. Avrupa’nın Durumu	8
1.3. Türkiye’nin Durumu	13
1.3.1. Türkiye’nin İç Politikası	15
1.3.2. Türkiye’nin Dış Politikası.....	20

1.3.2.1. Türk – Amerikan İlişkileri	22
1.3.2.2. Türk – Sovyet İlişkileri	24
1.4. NATO’nun Kuruluş Süreci	26
1.4.1. Truman Doktrini	26
1.4.2. Marshall Planı	31
1.4.3. NATO’nun Kuruluşu	34
1.5. Türkiye’nin NATO’ya Üyelik Süreci	38
1.5.1. Türkiye’nin NATO’ya Başvuru Sürecinin Başlaması	38
1.5.2. Kore Savaşı	41
1.5.3. Türkiye’nin NATO’ya Girişi	46

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ ASIR GAZETESİ KİMLİĞİ

2.1. Tarihçesi	56
2.2. Sahiplik Yapısı	59
2.3. Yayın Politikası	59
2.4. Genel Hatlarıyla İçeriği	59
2.5. Biçimsel Özellikleri	61

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN NATO’YA GİRİŞ SÜRECİ İLE İLİŞKİN HABERLERİN İNCELENMESİ

3.1. Literatür İncelemesi	63
3.2. Dönemin Diğer Gazetelerinin NATO’ya Giriş Hakkında Görüşleri	64

3.3. Araştırma Yöntemi.....	65
3.4. Niteliksel Söylem Analizi Sonucunda Belirlenen Temalar	67
3.4.1. Gazetenin Dış Politika Haberleri	68
3.4.1.1. Amerikan Yanlılığı	68
3.4.1.2. SSCB Karşıtlılığı.....	94
3.4.1.3. Amerikan Yardımları	112
3.4.1.4. Atlantik Paktı'na Destek	121
3.4.1.5. Kore Savaşı'na Destek	131
3.4.2. Gazetenin İç Politika Haberleri.....	154
3.4.3. Diğer Haber İçerikleri.....	166
 SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	179
KAYNAKÇA.....	183
EKLER.....	194
ÖZGEÇMİŞ	213

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BM: Birleşmiş Milletler

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

DP: Demokrat Parti

EAM: Ethniko Apeleftherotiko Metopo (Ulusal Kurtuluş Cephesi)

GSMH: Gayri Safi Milli Hâsıla

IDA: International Development Agency (Uluslararası Kalkınma Ajansı)

Kominform: Komünist Enformasyon Bürosu

MKP: Milli Kalkınma Partisi

MP: Millet Partisi

MRP: Mouvement Républicain Populaire (Cumhuriyetçi Halk Hareketi)

NATO: North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)

SSCB: SSCB Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

vb.: ve benzeri

EKLER LİSTESİ

Fotoğraf 1: "Türkiye'nin Dış Güveni Nasıl Sağlanabilir?"	194
Fotoğraf 2: "Birliğimizi Bozmak İsteyen Solcu Neşriyat"	194
Fotoğraf 3: "Türkiye ve Yunanistan Atlantik Paktına Alınmalı"	195
Fotoğraf 4: "Amerika'nın Türkiye ile Askeri İttifakı Vardır"	195
Fotoğraf 5: "Dünya Harbini Önlemenin Çaresi?"	196
Fotoğraf 6: "Dış Vaziyetimizde Aydınlığa Doğru"	196
Fotoğraf 7: "Bize Yapılacak Bir Hücum Atlantik Paktı'na Yapılmış Sayılacak"	197
Fotoğraf 8: "Meclis Pakta Katılmamız Kanununu Dün Kabul Etti"	197
Fotoğraf 9: "Hür Devletlerin Kurduğu Aşılmaz Kale"	198
Fotoğraf 10: "İnsanlık İçin Mutlu Bir Gün"	198
Fotoğraf 11: "İzmir'de, Bütün Ege'de Engin Bayram Sevinci Var!"	199
Fotoğraf 12: "B. Amerika, Seçimlerden Dolayı Bizi Tebrik Ediyor"	199
Fotoğraf 13: "Kore Harbi ile Ya Komünizm, Ya Hür Yaşayış Sona Erecek"	200
Fotoğraf 14: "CHP Dört Yıl Daha İktidarda Kalırsa"	200
Fotoğraf 15: "İzmir Şehri Marshall Yardımından Faydalanacak"	201
Fotoğraf 16: İzmir'deki DP mitingi sonrası "Akşam Sayısı" birinci sayfası.....	201
Fotoğraf 17: 1950 Genel Seçimi sonuçlarını duyurmak için basılan "Akşam Sayısı" .	202
Fotoğraf 18: "4500 Türk Askeri Kore Harplerine İştirak Edecek"	202
Fotoğraf 19: "Rus Balıkçı Gemileri Boğazdan Geçti"	203
Fotoğraf 20: "Truman Radyo Vasıtası ile Bütün Dünyaya Hitap Etti"	203
Fotoğraf 21: "Atlantik Paktına İştirakimizde Hayal Kırıklığı"	204

Fotoğraf 22: "Pakta Kabulümüz Oy Birliği ile Kabul Edildi"	204
Fotoğraf 23: "Atlantik Paktında Yarım Üye Değiliz"	205
Fotoğraf 24: "DP Hükümetinin Azimli Siyaseti"	205
Fotoğraf 25: "Türkiye'nin Askeri İtibarı Yükseliyor"	206
Fotoğraf 26: "Rus Hedefi: Dünyaya Tahakküm Etmek"	206
Fotoğraf 27: "Komünizm Hududumuzdan İçeri Giremez"	207
Fotoğraf 28: "Kore'ye Asker Göndermek Kararımız Çok Geniş Akisler Yaptı"	207
Fotoğraf 29: "Hükümet, Bankanın 30 milyonunu Aldı" başlıklı haberin soruşturması	208
Fotoğraf 30: Yeni Asır tarafından haber soruşturmasına verilen yanıt.....	209
Fotoğraf 31: "Londra Borsasında Eshamın Müthiş Sukutu" ve "Hindistan'da Bir Hadise" başlıkları ile yayınlanan haberlerin soruşturması.....	210
Fotoğraf 32: Yeni Asır gazetesine 26 Ekim 1938 tarihinde 1,5 ay süreli kapatma cezası	211

GİRİŞ

Amarika Birleşik Devletleri (ABD), İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, o zamana kadar uyguladığı tecrit politikasından vazgeçmiştir. ABD, yine bu savaştan sonra SSCB Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin yayılmasını engellemek amacıyla dünyanın kritik bölgelerinde, bölge ülkeleriyle politik, askeri ve iktisadî alanda ittifaklar yapmaya başlamıştır (Bağcı, 1990, 7). SSCB, savaş sonrasında Avrupa düzeninde ortaya çıkan zafiyetlerden faydalanmıştır ve tüm unsurları ile Türkiye'ye baskı yapmıştır. Türkiye'nin bu dönemdeki dış politikasını oluşturan ana etken de SSCB emperyalizmine karşı kendi güvenliğini sağlama düşüncesi olmuştur (Armaoğlu, 1993, 517). Yine bu dönemde Türk – Amerikan ilişkileri kesintisiz bir ilerleme içerisine girmiştir. Bunu da İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD'nin SSCB'ye karşı girişmiş bulunduğu dünya çapında güç mücadelesinde, Ortadoğu'nun stratejik öneminin artması sağlamıştır (Sander, 1979, 4). Türkiye'nin bölgedeki önemli stratejik konumu, ABD'nin bölge savunmasında Türkiye'yi en önemli ülke olarak görmesini sağlamıştır. Bu gelişmelere, Türkiye'nin SSCB tehditlerine maruz kalması ve ülke içinde yaşanan iktisadi zorluklar da eklenince, iki ülke politik, askeri ve iktisadi ilişkiler bakımından sıkı sıkıya birbirine bağlanmıştır (Sander, 1979, 6). ABD Başkanı Truman, bakanlık görevlileri ile yaptığı görüşmelerden sonra Türkiye ve Yunanistan'a yardım etme sonucuna varmıştır. 12 Mart 1947'de Senato ve Temsilciler Meclisi'nin yaptığı ortak oturumda konuşan Truman, dış baskılara karşı koymaya çalışan özgür milletleri desteklemek amacıyla kongreden hükümete bazı yetkiler verilmesini istemiştir. Bu yetkiler; "Türkiye ve Yunanistan'a 400 milyon dolarlık yardım yapmak, bu devletlerin istediği takdirde askeri ve sivil personel göndermek, seçilecek personellerin yetişmesini sağlamak" olarak belirlenmiştir. Senato ve Meclisler Kurulu'nda onaylanan tasarı 22 Mayıs 1947'de Truman tarafından imzalanmıştır (Gönlübol ve Ülman, 1969, 228-229). Truman Doktrini ve Marshall Planı, Avrupa'yı SSCB'nin tutumuna karşı koruyacak olan politik, askeri ve iktisadi tedbirler olarak görülmektedir (Bağcı, 1990, 7).

Savaş sonrası ABD ve Batı Avrupa ülkeleri, Doğu Avrupa’da emperyalist hareketler içerisinde bulunan SSCB ile güç mücadelesine girmişlerdir. Ancak savaş sonrası iktisadi olarak zayıf düşen Avrupa devletleri, bu mücadelede, ABD’nin askeri ve iktisadi yardımlarına gereksinim duymuştur. Yardımlara ek olarak bir askeri ittifak arayışı da doğmuştur. Tüm bunların sonucunda ABD’nin de desteği ile North Atlantic Treaty Organization¹ (NATO) ortaya çıkmıştır (Özkan, 2016, 11).

Türkiye, NATO kurulduğu andan itibaren bu ittifaka katılıp, ABD ile müttefiklik kurmak için çaba sarf etmiştir. Türkiye, sıkıntılı geçen birkaç yılın ardından bu amacına ulaşabilmiştir (Armaoğlu, 1993, 518-519). Türkiye’nin ittifaka girebilmesine yardımcı olan olaylardan biri de Kore Savaşı’na asker göndermesi olmuştur. 25 Haziran 1950 tarihinde Kuzey Kore askeri birliklerinin Güney Kore tarafına doğru saldırıya geçip, işgal etmeye başlaması, ABD ve Birleşmiş Milletleri (BM) harekete geçirmiştir (Armaoğlu, 1993, 454-455). Bu savaş, Demokrat Parti (DP) yöneticilerinin eline NATO’ya girmek üzere, Batı devletlerine ve ABD’ye karşı önemli bir koz vermiştir. Türkiye savaşa asker göndererek, hem Batı’nın fikirlerine karşı bağlılığını göstermek istemiştir hem de ABD Kongresi’ni etkileyerek NATO’ya girme konusunda diğer devletlere baskı yapmasını sağlamak istemiştir (Sander, 1979, 74). BM’nin harekete geçmesi ile birlikte, 25 Temmuz 1950 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından alınan kararla, Türkiye de BM emrine vermek üzere 4500 kişiden oluşan bir askeri birliğini Kore Savaşı’na göndermiştir (Yeni Asır, 26 Temmuz 1950). Bu gelişmelerin nihayetinde, ABD; Türkiye ve Yunanistan’ın NATO’da tam üyeliğinin bölgedeki kendi stratejik amaçlarına uygun olacağına karar vermiştir. Bunun ardından, 21 Eylül 1951’de toplanan Kuzey Atlantik Antlaşması Konseyi bu iki devletin ittifaka kabulünü tavsiye eden bir karar almıştır (Türkkaya, 1969, 208-210).

Yeni Asır gazetesi Türkiye’nin en köklü gazetelerinden biri olduğu için Türkiye siyasi tarihinin en önemli olaylarından biri olan NATO’ya giriş sürecini, okuyucusuna nasıl duyurduğu önemlidir. İzmir’de basılan ve yayınlanan *Yeni Asır*’ın İzmir’e etkisini dikkate alarak İzmir halkına NATO’ya giriş sürecini nasıl aktardığı İzmir halkının görüşlerini değiştirme veya pekiştirme açısından da önemlidir. Bu süreç ile alakalı

¹ North Atlantic Treaty Organization kısa adıyla NATO’nun Türkçe açılımı Kuzey Atlantik İttifakı Örgütü’dür (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı).

yayınlanan haber ve köşe yazıları gazete taraması yöntemi ile tespit edilmiştir. Bu haber ve köşe yazılarına niteliksel söylem analizi yöntemi uygulanarak incelenmiştir. Bu yöntem uygulanarak; gazetenin okurlarını ne yönde etkilediği, hangi söylemler kullanarak bu süreci duyurduğu ortaya çıkarılmıştır.

Bu çalışmada Türkiye'nin NATO'ya giriş sürecinin *Yeni Asır* gazetesine nasıl yansıdığı incelenmiştir. Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümünde; İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyada kutuplaşma, Türkiye'nin durumu ve NATO'ya giden süreç, ikinci bölümde *Yeni Asır* gazetesi hakkında bilgiler, son bölümde ise Türkiye'nin NATO'ya giriş sürecinin *Yeni Asır* gazetesine yansımaları yer almaktadır.

a) Basın – Siyaset İlişkisi

“Medya siyasetten bağımsız, siyaset medyadan ayrı olmamıştır. Medya siyaset ilişkisi hangi yönetim sistemi olursa olsun mutlaka devam eden bir süreç şeklinde işlemiştir” (Akdağ, 2014, 21). Basın, hükümete haber kaynağı ve iktisadi yönlerden bağımlı duruma gelmiştir. Hükümet ise faaliyetlerini halka duyurmak için basına ihtiyaç duymuştur. Bu ilişki sonucunda her iki kurum da amaçlarından saparak çıkar ilişkisine yönelmiştir (Akdağ, 2014, 2).

Basın, kamuoyu nezdinde ne kadar inandırıcı ise etkisi de o kadar büyük olmuştur. Bu sayede kamuoyunun bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi ile basının siyaset üzerindeki etkisi de artmaktadır (Akdağ, 2014, 3). Basının siyasal olaylarla ilgili, kamuoyunu bilgilendirme ile birlikte kamuoyunda siyasal düşünce oluşturma işlevi de bulunmaktadır. Haber içeriklerinin, iktidar sahibi kişiler ve kuruluşlardan bağımsız olduğu düşünülemez. Haberin yapım aşamasında, sunumunda ve haberdeki söylem üzerinde basın – siyaset ilişkisinin baskısı bulunmaktadır (Silkü, 2007, 706). Siyasal aktörler, haber metinleri aracılığıyla halkla siyasal iletişim kurmaktadır. Haber metinleri ile siyasal iktidarlar, eylemlerinde meşruiyet kazanmakta, bu meşruiyet ile ideolojilerini oluşturmakta ve hegemonya kurmaları kolaylaşmaktadır (Kılıçaslan, 2008, 59-60).

“Emperyalizm, dünyada güçlü ve büyük ülkelerin diğer ülkelere gücünü ve baskısını hissettirmek için uyguladığı bir yoldur. Bu amaçla kullandığı araçlardan biri veya en önemlisi olarak basın, egemen gücün tüm unsurlarını yansıtan bir ortamdır.” Bu nedenle basın, siyasi güçlerin hedefleri çerçevesinde faaliyet göstermektedir (Akdağ, 2014, 17). Noam Chomsky, Edward Herman, David Peterson ve Justin Podor'un formüle ettiği

propaganda modeline göre; basın hükümet ve iş çevrelerinden ayrıca bunların onay verdiği uzmanlardan alınan söylemleri esas almaktadır. Anti – komünizm gibi filtrelerden geçemeyen haberler ise basında yer alamamaktadır. “Bu filtreler haberin stilini, puntolarını, yer alacağı sayfayı, fotoğraf biçimini ve boyutunu, karikatürleri, şekilleri ve tabloları da etkilemektedirler” (Devran, 2010, 120).

Yerel basın, siyaset içerisinde bulunan kişilerin, vatandaşı ikna etmek için kullandıkları propaganda araçlarından bir tanesi haline gelmiştir. Siyasiler de yerel basındaki bu potansiyeli her zaman kullanmak amacıyla olmuşlardır. İktisadi olarak zayıf durumda olan yerel basın kuruluşları, bu amaçla siyasiler tarafından iktisadi olarak desteklenmiştir. Ayrıca yerel gazete sahipleri de siyaset ile ilgilidir ve meclis üyeliği, belediye başkanlığı, milletvekilliği gibi alanlarda rol almak istemektedirler. Bu durum, yerel basının tarafsızlığını kaybetmesine neden olmaktadır. İktisadi durumunu iyileştirmek isteyen bir yerel basın, besleme basına; siyasal hayatta rol almak isteyen bir patrona sahip yerel basın kuruluşu ise sahibinin sesi olmaya mahkûm olmuştur (Sönmez, 2012, 33).

Siyaset söylemlerini kendi ideolojisine göre oluşturmaktadır, basın ise bu söylemleri şifrelenmiş kodlar aracılığıyla aktarmaktadır. O halde basının, kişileri ve kamuoyunu şekillendirebileceği ve değiştirebileceği olası gözükmemektedir. Basın bu işlevi ile toplumsal ev siyasal yapı içerisinde gücü üst düzeydedir ve yerel siyasi söylemlerde kendisini daha güçlü şekilde hissettirmektedir (Yağbasan, 2007, 630).

“Sonuç olarak, siyasal gündemde öne çıkardığı olgu ve olaylarla, bunları çerçeveleme tarzıyla, haberleri işleme / oluşturma / aktarma biçimiyle medya, siyasal konumunu ve ideolojik tercihlerini yansıtmaktadır” (Tanrıöver, 2007, 807).

BİRİNCİ BÖLÜM

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI DÜNYADA KUTUPLAŞMA VE TÜRKİYE’NİN NATO’YA GİRİŞ SÜRECİ

ABD, Birinci Dünya Savaşı’ndan farklı olarak İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yeniden yalnızlık politikasına dönmemiştir ve dünya olayları ile savaş çıkmadan önce ilgilenmeye karar vermiştir. Bu politikanın sonucu olarak Truman Doktrini ve Marshall Yardımı ortaya çıkmıştır. SSCB’nin kendi topraklarını genişletmenin ve diğer ülkelere komünizmi yayma amacının olduğu dönemde bu yardımlar ile Avrupa devletleri desteklenmeye başlanmıştır (Burçak, 1983, 185).

Savaş sonrası “ABD hükümetinin gelirleri, verimlilik ve GSHM büyük ölçüde artmıştır. Amerikan tipi demokrasinin saygınlığı artmıştır. Japonya’yı teslim olmaya zorlayan bombalar, ABD’ye teknolojik üstünlüğün yanı sıra, nükleer hegemonya da sağlamıştır” (Akalin, 2003, 21). “Ancak, SSCB’nin 1949 yılında, bir atom cihazını başarıyla patlatması, ABD tekeli kırıştır. Daha da telaşlandırıcı olan, uzun menzilli SSCB bombardıman uçaklarının, özellikle de Bison tipi olanların yapımı olmuştur” (Kennedy, 2001, 460).

Savaş sonrası devletlerarası kutuplaşmanın en büyük nedenini Avrupa’da yaşanan politik zıtlaşmalar oluşturmuştur. Bu zıtlaşmalar, iki kutbun liderlerini yani ABD ile SSCB’yi, kendi sınırlarında değil Avrupa’da karşı karşıya gelmesine neden olmuştur (Uçarol, 1995, 658). SSCB’nin 1946 yılından itibaren Türkiye’ye yönelik tehditlerini daha açık şekilde yapmaya başlaması ve kendine bağlı olarak İran’daki azınlıklara “cumhuriyetler” kurdurması sonucunda ABD’nin Boğazlar konusunda Türkiye’ye desteği artmıştır. ABD’nin görüşüne göre; SSCB’nin tüm bu adımları dünyanın her köşesinde Amerikan çıkarlarına zarar vereceğini ortaya koymuştur (Oran, 2002, 523-524). ABD Başkanı Truman 1946 senesinde, bu SSCB tehditlerine karşı şu açıklamayı yapmıştır: “SSCB’nin Türkiye’yi istila ederek Boğazlar bölgesini ele geçirme

istediğine artık şüphem kalmadı. Eğer bu gidişe demirden bir yumruk uzatıp “Dur” demezsek, yeni bir savaş çıkacaktır” (Gönlübol ve Ülman, 1969, 215).

Japonya’nın yenilgisinden sonra, SSCB’nin ve ABD’nin; Avrupa’da yaşadığı sorunlarının haricinde atom silahlarının uluslararası denetimi konusunda yaşanan anlaşmazlık ve dünyanın geri kalan kritik bölgelerinde ki (Ortadoğu, Doğu Akdeniz, Asya gibi) yaşanan zıtlasmalar ikili süper güç arasındaki ilişkileri bozmuştur. Böylece savaşta kurulan ittifak yıkılmış ve Soğuk Savaş başlamıştır (Mcmahon, 2013, 41). “Soğuk savaş, savaştan sonra, savaştan galip çıkmış iki büyük devlet ve bu devletlerin çevresinde kümelenmiş küçük devletlerarasındaki anlaşmazlık ve çatışmanın, doğrudan birbirlerine silah kullanmadan sürdürüldüğü belirli bir tarihsel döneme verilen addır” (Sander, 1996, 202).

İkinci Dünya Savaşı’nın ardından barışın hemen gelmeyeceği anlaşılmıştır ve yükselen iki süper güç ABD ile SSCB’nin de ganimetlerin paylaşımı konusunda uzlaşamadıkları ortaya çıkmıştır (Eroğul, 1990, 2). Hem ABD kendi çıkarlarını ve dünya görüşünü hem de SSCB kendi çıkarlarını ve dünya görüşünü dünyanın geri kalanına yaymaya çalışmak için mücadele etmişlerdir. SSCB’nin Doğu Avrupa’ya yerleşip Batı Avrupa’ya doğru yönelmesi ABD’yi tedirgin etmiştir. ABD, bu yayılmayı engellemek için yeni girişimler aramıştır, çünkü BM’nin devletlerarasındaki barışı korumakta yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır (Turan, 1971, 6-7). ABD tarafından dünyaya yayılmak istenen liberalizm ve SSCB tarafından dünyaya yayılmak istenen komünizm; her ikisi de evrensel niteliğe sahip olmuştur. Tüm dünyayı bölen bu blok sisteminde, devletler her iki bloktan birine katılmak ve o bloğun ideolojik görüşünü benimsemek zorunda kalmıştır (Kennedy, 2001, 443).

1.1. Dünyanın Durumu

“Avrupa’yı baskı altında tutan SSCB’nin Yakın ve Orta Doğu’daki davranışları da aynı derecede kaygı verici olmuştur. SSCB İran’daki askerini, zamanında geri çekmeme konusunda direnmiştir” (Burçak, 1983, 186). SSCB ve Almanya savaşı esnasında Müttefikler, yardımı Türkiye üzerinden ulaştıramayınca, İngiltere ve SSCB İran’ı işgal etmiştir, buna daha sonra ABD de dâhil olmuştur. Savaş sona erdiğinde SSCB, savaşın bitiminden altı ay sonra askeri birlikler İran’dan çekilecek maddesine uymayarak askerlerini çekmemiştir. Dahası sınıra asker yığarak İran üzerinde baskısını artmıştır

(Uçarol, 1995, 659). İran sorunu, ABD'nin SSCB'ye karşı, 1942 tarihli ABD – İngiltere – SSCB üçlü anlaşmasına atıfta bulunan bir protesto yayımlaması ve dünyanın da desteğini İran'dan yana olması sonucunda çözümlenmiştir. SSCB askerilerini 24 Mart itibariyle bir buçuk ayda çekeceğini açıklamıştır. Azerbaycan'daki ayrılıkçı hareketlenmelerin de İran'ın iç işi olduğu belirterek o sorunu kapatmıştır. İran da SSCB ile ortak bir petrol arama şirketi kurulmasını kabullenmiştir (McGhee, 1990, 47-48). İran sorununda SSCB'nin isteksiz tavrı ABD'nin yeni bir strateji oluşturmaya yol açmıştır; ABD bundan sonra “güç göstererek SSCB'yi geriletmek” yöntemini uygulamaya başlamıştır (Akalin, 2003, 207).

“Avrupa'da NATO'nun ve dolayısıyla Doğu ve Batı blokları arasındaki dengenin kurulması üzerine, bu iki blok arasındaki çatışmalar ve soğuk savaş gelişmeleri, Avrupa'dan Uzak Doğu'ya intikal etmiştir” (Armaoğlu, 1993, 453). “SSCB 1945'te Mançurya ve Kuzey Kore'yi işgal etmiştir. Ayrıca Çin, Çinhindi, Malezya, Birmanya, Filipinlerdeki komünist hareketleriyle, Doğu ve Güneydoğu Asya'da etkisi artmıştır” (Uçarol, 1995, 660). SSCB, Postdam Bildirisi'ne dayanarak Mançurya tarafından Kore'ye doğru askeri birliklerini ilerletmiştir. Amerikan askerleri de bundan bir ay sonra 38. Paralele kadar ilerlemiştir. Ülkenin güneyinde ABD'ye bağlı bir siyasi liderin, ülkenin kuzeyin de ise SSCB'ye bağlı askeri bir liderin yönettiği iktidarlar oluşturulmuştur. Böylece kuzeyde SSCB'ye, güneyde ABD'ye bağlı iki oluşum meydana gelmiştir (Öke, 1990, 23). Japonya'da ise olaylar Kore'deki yaşananlardan farklı gelişmiştir. İşgal komutanı Amerikalı General Mac Arthur kendi devletinin bile görüşlerinden bağımsız olarak bir anayasa hazırlamış ve yürürlüğe koymuştur. Bu anayasaya göre Japon İmparatoru vasıflarından arındırılmış şekilde muhafaza edilirken, Japon milliyetçileri ise siyasetten uzaklaştırılmıştır, savaş ve silahlanma da yasaklanmıştır (Sander, 1996, 199-200).

“Japonya'nın teslim oluşuyla, Çin'de Batı'nın desteklediği Milliyetçi Parti ile SSCB'nin desteklediği Komünist Parti arasındaki mücadele sürmüştür. Çin Hindi'nde ulusal güçlerle Fransız – İngiliz sömürgecileri arasındaki mücadele de sürmüştür” (Akalin, 2003, 146). Çin'de, 1948 yılında başlayan Milletçiler ile Komünistlerin egemenlik mücadelesi 1949 sonbaharından itibaren Komünistlerin kontrolü altına girmiştir. Bu mücadele sonrasında Uzak Doğu, SSCB'nin nüfuz alanına girmiştir (Armaoğlu, 1993, 438). “Çin'in SSCB bloğunu seçişi, uluslararası planda güçler dengesini alt üst etmiştir.

Mao, 1950 Şubat'ında Çin – SSCB Dostluk ve İttifak Anlaşması'nı imzalayarak SSCB ile ilişkilerini pekiştirmiştir” (Akalin, 2003, 148). ABD ise Çin'deki yeni hükümetin bir SSCB uydusu olduğu düşüncesiyle, bu devlete karşı sert bir tutum sergilemiştir (Sander, 1996, 247). Ayrıca, NATO sınırlarının Uzak Doğu'yu kapsamaması nedeniyle Batılı devletlerin burada birlikte hareket edemeyeceklerini düşünen SSCB, bunun karşılığında ise ABD'nin Kore'de, Fransa'nın da güneydoğu Asya'da olmasından dolayı memnuniyetsizlik duymuştur. Bu memnuniyetsizliğe katılan bir diğer ülke ise Çin olmuştur (Armaoğlu, 1993, 453).

1.2. Avrupa'nın Durumu

İkinci Dünya Savaşı'nın Avrupa üzerinde yıkıcı sonuçları olmuştur. Avrupa'da büyük çoğunluğunu sivil vatandaşların oluşturduğu yaklaşık 60 milyon insan hayatını kaybetmiştir, 50 milyon kişi göç etmiştir. SSCB'de 6 milyon yapı yıkılmıştır, sanayi ve tarım alanlarının önemli bir bölümü zarar görmüştür, 25 milyon kişi hayatını kaybederken, yine bir o kadar insan da evsiz kalmıştır (Mcmahon, 2013, 10-11).

Dünya iki kutba bölünmeden önce Avrupa'yı ilgilendiren kararlar ABD, SSCB ve İngiltere tarafından alınmıştır. Ancak savaş sonrasında İngiltere'nin diğer iki devletten iktisadi ve askeri olarak zayıf olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda geriye kalan iki devlet Avrupa'nın toplumsal ve politik yapısını belirlemeye başlamıştır (Sander, 1996, 186). Almanya'nın teslim oluşundan sonra Batı Avrupa'nın her yerinde, ABD ve İngiltere tarafından kontrol sağlanmıştır. Daha önceden Almanya'nın elinden alınan İtalya, Yunanistan ve Balkanlar'ın yanı sıra Danimarka, Norveç, Hollanda ve Belçika da Alman ordularından temizlenmiştir. Savaşa girmeyen ülkelerde (İspanya, Portekiz, İsveç ve İsviçre) ise hayat akışı normalleşmiştir (Akalin, 2003, 80).

SSCB topraklarının üzerinde 1721 – 1917 yılları arasında yer alan Rus İmparatorluğu 1812'de Fransa, 30 yıl içinde de 2 kez Almanya tarafından Doğu Avrupa üzerinden işgal edilmiştir. Üstelik SSCB; 1917'den sonra iç savaşa da fiilen kuvvet yollayarak müdahale eden Batılıların, İkinci Dünya Savaşı içinde de İkinci Cephe'yi geciktirerek kendisini yıpratıklarına da tanık olmuştur. SSCB'de bunların getirdiği güvenlik endişesiyle, Batı Avrupa'yla arasına tampon koymak istemiştir. Bu tampon da Doğu Avrupa olmuştur (Oran, 2002, 482). Çünkü “Eğer Marksçı düşünceyle yönetilen ve Moskova'nın kendilerine rehberlik etmesini bekleyen başka devletler yaratılabilirse,

SSCB'nin politik ve stratejik konumunun güçlenme ihtimali çok yüksek olacaktır” düşüncesi hâkim olmuştur (Kennedy, 2001, 444). Bu amaçla, askeri birliklerinin Avrupa'nın merkezinde olmasından da faydalanan SSCB; Estonya, Letonya, Litvanya, Finlandiya, Kuzeydoğu Almanya ve Doğu Çekoslovakya ile Polonya'nın bir kısmını ilhak etmiştir. Bu devletler ile savaşmadan hükümetlerini değiştirerek Doğu Avrupa'da hâkimiyetini sağlamıştır (Uçarol, 1995, 660). Doğu Avrupa'yı Alman işgalinden temizleyen SSCB burada daha önceden yasaklanmış olan komünist parti liderlerini ülkelerine geri döndürmüştür. Kendilerini Alman işgalinden kurtardığı için SSCB ordusuna büyük minnet duyan Doğu Avrupa halkı tekrar faaliyete geçen komünist partilerin de büyük destekçisi olmuştur (Armaoğlu, 1993, 432).

Avrupa'nın genel durumunu incelemeyi sonlandırıp devletler özelinde incelendiğinde; Yunanistan'da, 1946'da yapılan seçimleri solcu partiler boykot edince sağcılar kazanmıştır ve Yunan çetecileri arasında sağ sol çatışması çıkmıştır. Komünistler Yunanistan'ın kuzeyinde ayaklanmışlardır (Armaoğlu, 1993, 430). 1946'nın sonlarına doğru, Yunanistan'da komünistler ve sağcılar arasındaki savaş şiddetini arttırmış, diğer ülkelerden (Arnavutluk, Bulgaristan, Yugoslavya) gelen gerillaların da komünist saflarına katılmasıyla seçilmiş sağ parti hükümetin durumu giderek zayıflamıştır (Uslu, 2000, 94). Bunun nihayetinde komünistler 1947'nin son ayında kuzey Yunanistan'da hükümet ilan etmişlerdir. Fakat komünistlerin bir sene bile sürmeyen bu oluşumu; SSCB'den ve Tito'dan yardım alamaması üzerine Ekim 1948'de sona ermiştir. Yunanistan tüm bu gelişmelerin ardından Batı bloğunda kalmıştır (Akalin, 2003, 183). Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Polonya ve Romanya'da da SSCB tarafından ya komünist hükümetler kurulmuştur ya da mevcut hükümetler kontrol altına alınmıştır (Burçak, 1983, 186). Böylece “Yüzdele Antlaşması” ile durumu belirlenen Balkan ülkeleri arasında sadece Yunanistan Batı bloğuna geçmiştir, diğer ülkeler ise sosyalist bloğunda kalmıştır (Akalin, 2003, 186). Yugoslavya ise diğer komşu ülkelerinin aksine savaş sırasında Mihver tarafında olmamıştır. Mihver tarafından yenilgiye uğratılmış ve bu yenilgi sonrasında Tito liderliğinde bir birlik kurulup işgalden kurtulmuşlardı. Daha sonra bu birliği temsil eden bir hükümet Yugoslavya'yı, SSCB'den bağımsız olarak “sosyalist” düzende idare etmiştir (Ataöv, 1968, 289).

Savaşın sonunda Fransa ve İtalya dünya politik olaylarında üstünlüklerini yitirmişlerdir. İngiltere ise söz sahibi bir ülke olarak başladığı savaştan gücünü yitirmiş bir ülke olarak

çıkıştır (Akalın, 2003, 20). Fransa toprakları üzerinde yapılan savaşların ardından ticaret ve ulaşım noktalarının büyük çoğunluğu yıkılmış veya hasar görmüştür. İktisadi da ülke tarihi boyunca gördükleri en kötü iktisatlardan biri olmuştur. (Ekincikli, 2017, 81). Fransa’da yapılan 1945 Genel Seçimleri’nden üç parti (Komünist Parti, Sosyalist Parti ve MRP) tarafından hükümet kurulmuştur. SSCB güdümündeki Komünist Parti diğer ülkelerde yaptığı gibi önemli bakanlıkları istemiş fakat de Gaulle bunu engellemiştir. Fransa 1958 yılında de Gaulle’nin tek başına iktidara gelmesine kadar siyasi istikrarsızlıklar içinde yönetilmiştir (Sander, 1996, 222). İtalya’da ise 1946 yazında yapılan referandumda monarşi yerine cumhuriyet rejiminin tercih edilmesi kararı çıkmıştır. Hristiyan Demokrat Partisi lideri de Gasperi, koalisyon hükümetlerinin başına geçerek 1953 yılına kadar ülkeyi yönetmiştir (Sander, 1996, 223). İtalyan ekonomisi de Fransa’dakine benzer olarak ülke tarihinin en kötü dönemlerinden birini yaşamıştır. Avrupa’nın pek çok ülkesinde olduğu gibi İtalya da açlık tehlikesi ile yüzleşmiştir ancak Amerikan yardımları sayesinde bundan kurtulmuştur (Ekincikli, 2017, 80-81). İngiltere savaştan galip ayrılmasına rağmen, iktisadi ve ülkedeki sanayi yıpranmasına da bağlı olarak; yiyecek, cephane gibi savaşta hayati önem taşıyan malzemeler için de ABD’ye muhtaç olmuştur. Bunun tersi olarak ise ihracat rakamları giderek düşmüştür, bunun sonucunda da altın ve dolar stoklarını bitirmiştir (Kennedy, 2001, 437-438). 1949 senesinde İngiltere’nin yardım isteği karşısında; ABD, İngiltere’den sterlinin değerini dolar karşısında düşürmesi şartıyla bunu kabul etmiştir. İngiltere de dış yükümlülüklerini de azaltarak iktisadi olarak küçülmeye gitmiştir ve süper güçler sınıfından ayrılmıştır (Sander, 1996, 220-221).

1947 yılında Bulgaristan, Romanya, Polonya ve Macaristan’daki komünist partiler SSCB desteği ile hükümeti ele geçirmişlerdir. Başlarda bu duruma direnen Çekoslovakya ise ancak 1948 Şubat ayına kadar dayanabilmiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 239). Çekoslovakya’da savaş sonrasında eski devlet adamlarından Dr. Beneş cumhurbaşkanı olmuştur ve Komünist partisi lideri Klemen Gottwall da başbakanlık mevkiine gelmiştir. Dr. Beneş, SSCB ile olumlu bir politik ilişki kurduğu için bakanların çoğunun Komünist Partisi dışından olması sorun olmamıştır. Ancak 1948 yılı Şubat ayında SSCB, bu ülkede de iktidarı tamamen Komünist Partisi’ne teslim etmek istemiştir. Bunun sonucunda 11 bakanın yerine komünistleri hükümete yerleştirmiştir (Armaoğlu, 1993, 434). Bu olaylara Dışişleri Bakanı Jan Masaryk’in

şüpheli ölümü de eklendiğinde Çekoslovakya Darbesi, Sosyalist bloğunda işlerin ne kadar sert yürüdüğüne bir göstergesi olmuştur. Avrupa'nın da dünya gibi iki bloğa daha keskin çizgilerle ayrılmasına katkı sağlamıştır (Mcmahon, 2013, 49-50).

“1947 yılına gelindiğinde, komünist rejim altında bulunan ülkeler, Moskova'dan yönetilen bir blok haline gelmiştir. Buna, Winston Churchill'in kullandığı deyimle "Demir Perde" denilmektedir” (Uçarol, 1995, 664).

5 Mart 1946 günü, İngiliz lider Winston Churchill, ABD'nin güneyindeki Fulton kasabasında tarihi “Demirperde” konuşmasını yapmıştır. Churchill konuşmasında, “Baltık'taki Stettin'den Adriyatik'teki Trieste'ye kadar bir demirperdenin boydan boya kıtanın üzerine indiğini” vurgulamıştır. İngiliz lider, “Türkiye ve İran'ın kimi taleplerle ve Moskova hükümetince yapılan baskılarla tedirgin ve rahatsız edilmelerine dikkat çekmiştir. Churchill SSCB'nin savaş istemediğini kabul etmiştir fakat “savaşın meyvelerini toplama çabalarına ve güçlerinin ve doktrinlerinin nereye kadar gideceği belli olmayan yaygınlaşmasına” da ısrarla dikkat çekmiştir. SSCB için “Güce tapıyorlar, güçsüzlüğe en ufak bir saygı duymuyorlar” ifadesini kullanmıştır. Bu nedenle eski klasik güçler dengesi doktrini geçersiz kalmıştır ve Churchill, SSCB'ye karşı bir Anglosakson birliği önermiştir (Akalın, 2003, 99-100).

SSCB, 5 Ekim 1947 tarihinde, Avrupa'dan komünist partilerini davet ettiği Silezya Konferansı'nın ardından Kominform'un kurulduğunu duyurmuştur. Bu duyuru ile birlikte yayınladığı bildiride dünyanın iki kutba ayrılmış olduğunu resmi bir şekilde açıklamıştır. Bu konferansın yapılış amacı ise SSCB'nin; hâkimiyeti altında bulunan devletlerle dostluk, işbirliği, saldırmazlık gibi antlaşmalar yapması ve “Demir Perde” bloğunu güçlendirmek olmuştur (Uçarol, 1995, 664). Bunun karşılığında 1947 Mart'ında İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg arasında Batı Avrupa Birliği kurulmuştur. Buna göre, bu devletlerden herhangi biri Avrupa'da, topraklarına yönelik askeri bir tehdit ile karşılaşır, antlaşmaya bağit devletler ellerinden gelen her türlü askeri ve başka yardımları yapma sözü vermişlerdir (Meray, 1979, 300).

Yalta ve Potsdam konferanslarının sonucunda Almanya ve Berlin kendi içlerinde dört işgal bölgesine bölünmüştür. Ülkenin doğusunu SSCB, güneyini ABD, kuzey ve batısını İngiltere işgal etmiştir, Fransa'ya ise Anglo – Amerikan işgal bölgesinin bir kısmı kalmıştır. Ancak ülkeler açısından önemli bir yeri olan Berlin ise SSCB işgal bölgesinde kalmıştır (Sander, 1996, 223). ABD ve İngiltere iktisadi kalkınma hamlesi

olarak, Almanya’da işgal altında tuttıkları bölgeleri 1946 yılının son ayında birleştirerek Bizonia ismini vermişlerdir. Bu devletlere Fransa’nın da işgal topraklarını katması ile Trizonia adını almıştır (Armaoğlu, 1993, 446). 1948 yılı başlarında ise ABD, İngiltere ve Fransa; Almanya’nın yeniden birleşmesi halinde SSCB ile ittifak kurmasını önlemek amacıyla bağımsız Batı Almanya devletinin kurulması için anlaşmışlardır (Mcmahon, 2013, 48-49). SSCB, kendi işgal bölgesi içerisinde kalan Berlin’i, batılı devletlerin bu faaliyetlerine ve bu anlaşmalarına son vermek amacıyla şehrin Amerikan, İngiliz ve Fransızlara ait bölgelerine karadan ulaşımı kesmiştir. SSCB, bu ülkelerin askeri birliklerini engellemenin yanı sıra kuşatma altında kalan halkın temel ihtiyaçlarını kesmek suretiyle Batılıların taviz vermesini beklemiştir (Sander, 1996, 225). 1948 Mart’ında Batı Almanya ile ulaşımı tamamen kesilen Berlin’in, İngiltere, Fransa ve ABD işgal bölgelerinde elektrik de kesilmiştir. Giderek kötü bir hal alan bu durum SSCB ve Batı bloğu arasında gerilim yaratmıştır. 2 milyon insanın ihtiyaçlarına cevapsız kalamayan ABD, uçaklar ile bu bölgelere günde yaklaşık 4 ton yiyecek ve yakacak taşımaya başlamıştır (Armaoğlu, 1993, 446). Hem Batı Berlin’e iki yeni havaalanı daha inşa edilmesi hem de sevkiyat uçaklarının sayısının artması sayesinde Batı Berlin’e yapılan yardım miktarı artmıştır (Ekincikli, 2017, 164). Yapılan bu sevkiyatlarla temel ihtiyaçlarını karşılamasının yanı sıra şehrin iktisadi durumu da yeniden canlanmıştır. SSCB’nin Berlin ablukası 12 Mayıs 1949’dan sonra kaldırılmıştır ve başarısızlıkta sonuçlanmıştır (Akalin, 2003, 137). Trizonia bölgesinde 1948 yılı Eylül ayında Kurucu Meclis çalışmalarını sonlandırmış ve yeni anayasa devreye sokulmuştur. 1949 Ağustos seçimleri sonucunda Eylül ayında yeni hükümetin kurulmasıyla Federal Almanya devleti ortaya çıkmıştır. SSCB buna cevap olarak kendi işgal bölgesinde Alman Demokratik Cumhuriyeti’ni kurmuştur (Sander, 1996, 226). Berlin Buhranı olarak kayıtlara geçen bu olaydan sonra Batı ve Doğu Bloklarının varlığı bir kez daha ortaya çıkmıştır ve savaş sırasında müttefik olan SSCB ile Batılı devletler arasındaki ortaklık bitmiştir. Bu olaydan sonra ABD ve Batılı devletler SSCB’nin yayılma politikasına karşı daha sert önlemler almaya ve aramaya başlamıştır (Armaoğlu, 1993, 446).

1947 Mart’ında SSCB’nin Demir Perde ülkeleri ile kurduğu Kominform’a karşılık olarak yapılan Brüksel Anlaşması; hem SSCB’nin gücü ve bu anlaşmadaki devletlerin savaş sonrası zayıflığına bakıldığında hem de ABD’nin katılmamış olduğu göz önüne

alındığında, savunma açısından yetersiz olduğu görülmüştür. Bunun sonucunda ABD'nin de bu savunma sistemine girdirilmesi Avrupa devletlerinin bundan sonra en büyük amacı olmuştur (Turan, 1971, 8). 1948 yılındaki yaşanan olaylar sonucunda ABD'de bu durumu görmüştür ve NATO ortaya çıkmıştır (Armaoğlu, 1993, 446).

1.3. Türkiye'nin Durumu

Türkiye İkinci Dünya Savaşı'nda Müttefikler ve Mihverler tarafından pek çok defa savaşa davet edilmiş ancak geri çevirdiği için de üstünde baskı kurulmuştur. İki tarafın da Türkiye'yi yanında görmek istemesinin sebebi; Türkiye'nin stratejik konumunun önemli olmasından kaynaklanmıştır. Türkiye ise bu baskılara rağmen savaşın dışında kalmayı başarabilmiştir (Armaoğlu, 1993, 407). Yunanistan, Ege, Kuzey Afrika, Ortadoğu'nun büyük bir kısmı İngiltere ve ABD işgali altında kalmıştır. Bunun sonucunda Türkiye Birinci Dünya Savaşı'nda karşılaştığı durumla İkinci Dünya Savaşı sonrasında yine karşılaşmıştır; Türk sınırlarının diğer tarafını savaşın galipleri ele geçirmiştir (Kumkale, 1997, 53-54).

Türkiye; İngiltere ve Fransa ile olan ittifak antlaşmasına rağmen toprak bütünlüğünü ve bağımsızlığını korumak için savaşa katılmama politikasını gütmüştür. Almanya ile de bir saldırmazlık antlaşması yaparak kendini güvence altına almıştır. Ancak bu politika müttefik devletler tarafından da memnuniyetsizlikle karşılanmıştır (Ülman, 1968, 245). “Türkiye bununla daha da tarafsız bir konuma gelmiş ve her iki tarafa da eşit mesafe “aktif tarafsız” bir ülke olmuştur” (Hale, 2003, 102). Fakat dünya sorunlarının yarattığı etkilerden her ülke gibi Türkiye'de etkilenmiştir. Herhangi bir saldırı durumuna karşı geniş çaplı bir ordu hazırda bekletilmiş bir yandan da (dünyadaki ayrılıkçı hareketlerden dolayı) kendi iç düzenini korumak amacıyla “polis rejimi kurmuştur”. Nihayetinde ortaya sıkıyönetime sahip bir yönetim anlayışı çıkmıştır. Halk ezilirken karaborsadan faydalanan zenginler türemiştir. Bu zenginler artık söz sahibi olmak isterken, ezilen halk da mevcut Milli Şef iktidarını hiç sevmemiştir (Eroğul, 1990, 3). Ayrıca Türkiye, büyük bir orduyu beslediği için bu da yiyecek rezervlerinin tükenmesine yol açmıştır. Fabrikaların yanı sıra ulaşım sistemleri de yedek parça kıtlığı nedeniyle işlemez hale gelmiştir. Savaş harcamalarının yarattığı iktisadi buhran da halka mal edilmiş ve Varlık Vergisi alınmaya başlanmıştır (McGhee, 1990, 45).

Bu savaş Türkiye'nin modern bir savaşa hazırlıksız olduğunu ve gelişmiş silahlardan yoksun olduğunu göstermiştir. Böyle bir ortamda Türkiye'nin silah ve cephane arayışı başlamıştır. Bu sırada başlayan Amerikan silah ve iktisadi yardımı ise Türkiye açısından bulunmaz bir fırsat olmuştur (Avcıoğlu, 1996, 543-544). Ancak bu yardımların Türkiye'ye bağlanması hemen olmamıştır. Türkiye, SSCB'den gelen toprak tehdidine karşı, Truman Doktrini'ni açıklanana kadar, tek başına durmuştur. Komşusu Yunanistan ise Truman Doktrini açıklanana kadar iç savaşı bitirmek için İngiltere ve ABD'den yardım grmuştr (Bağcı, 1990, 9). Bu durum Türkiye'nin kendini yalnız ve güvensiz hissetmesine neden olmuştur. CHP yönetimi ise bu durumun çaresi olarak ABD'nin dostluğunu kazanmaya çalışmıştır (Eroğul, 1990, 49-50). "ABD'nin nihayet 1947 yılında Türkiye ile ilgilenmesi, Truman Doktrini'nin ilanı ve Amerikan savaş gemilerinin 1946'dan başlayarak Türk limanlarını ziyareti, hoşnutlukla karşılanmıştır" (Avcıoğlu, 1996, 551). Türk politikacıları ve halkın büyük bir kısmı ABD'nin bu desteğini sevinçle kabul etmişlerdir. SSCB'nin Türkiye üzerinde oluşturduğu tehdit sonrasında, lke SSCB'ye zıt kutupta olan ABD'ye yönelmiştir. Böylece Türkiye'de kutuplar arasında tarafsızlık fikrini savunanlar azınlıkta kalmıştır (Sotniçenko, 2011, 335). Türkiye için 1948 yılı da ekonomik sıkıntılar içinde geçmiştir. Tehditlerin hl geçerliliğini koruması sebebiyle askeri giderlerini azaltamayan lke, ABD ile yapılan görüşmeler sonrasında asker sayısında azalmaya gitmiştir. Ancak iktisadi durumun düzelmesi için bu da yeterli olmamıştır. Truman Doktrini'nden ve Marshall Planı'ndan beklediği yardımı göremeyen Türkiye'nin, SSCB karşısında politik olarak yalnızlığından kurtulması ise olumlu bir gelişme olmuştur (Hasanlı, 2011, 420). ABD'nin siyasi desteği Türkiye'nin sadece dış politikasında değil iç işlerinde de etkili olmuştur (Avcıoğlu, 1996, 546). Türkiye'nin ABD ile ittifak kurmasının nedenlerinden biri de ABD'nin politik ve iktisadi olarak gelişmiş olmasından kaynaklanmıştır. Türkiye'deki özel sermaye de savaş sürecinde kuvvetini arttırarak politik ve iktisadi etkisini genişletmek istemiştir. ABD ve Avrupalı devletler ile işbirliği kurarak, CHP'nin devletçi tekelinin yıkılmasını istemiştir ve 1946 yılında da bunu geekleştirmişlerdir. DP programını, CHP'nin bu politikasını eleştirerek oluşturmuş ve seçimi kazanmıştır (Sotniçenko, 2011, 335).

Haluk lman'a göre, Türkiye'nin Batı bloğuna girme nedeni bunlar iken, Batının da Türkiye'yi savunma düzenlerine dâhil etmelerinin nedeni Avrupa'ya olan coğrafi

yakınlığı olmuştur. Ayrıca Türkiye, Ortadoğu ve SSCB sınırına da yakın olduğu için Avrupa'nın "ileri karakolu" olmuştur (Ülman, 1968, 260-261).

1.3.1. Türkiye'nin İç Politikası

Türkiye, 1930'lardan sonra iktisatta devletçilik ilkesini uygulamaya başlamıştır. Fakat Türkiye'nin uyguladığı bu devletçilik politikası SSCB sosyalist iktisadi politikasına benzetilerek, liberal iktisat politikası uygulayan Batılılarca eleştirilmiştir. 1939'dan sonra ise devletçilik iktisat politikası liberal iktisat politikasına doğru kaymıştır. Savaş içinde güçlenen ticari zenginler, savaş sonrasında bu liberal iktisada yönelimi yeterli bulmamış ve Batılı ülkelerle iktisadi ilişkinin daha çok geliştirilmesini istemiştir (Yeşil, 1988, 20-21). 1946 seçimlerinden önce ticari burjuvazi ile mücadele etme adına (Çünkü bu grup, toprak ağaları ile birlikte iktidarı bile değiştirme gücünü toplamıştır) Şükrü Saraçoğlu'nun yerine bu gruba karşı daha sert mücadele edeceği düşünülen Recep Peker başbakan olmuştur. Peker, SSCB'ye son derece olumsuz bakmaktadır ve Truman Doktrini ile Marshall Yardımını kabul etmiştir. Tüm bunlar sonucunda SSCB ile Türkiye arasındaki ilişki daha çok bozulmuştur (Oran, 1971, 63).

"Tek parti – tek millet – tek şef" kuralına göre yönetilen Milli Şef tabirinin kullanıldığı tek partili Türkiye rejimi, totaliter rejimlere benzetilmiş ve Şef'in de değişmezliği ilkesine bağlı olarak Milli Şef unvanı "Führer" unvanını anımsatmıştır. Ayrıca Türkiye Milli Şef döneminde, kişi hak ve özgürlükleri konusunda da pek parlak görüntü çizmemiştir (Yeşil, 1988, 19). Batı ile ilişki kurmak isteyen ancak bu sebeplerden dolayı eleştiri getirilen Türkiye'de, 10 Mayıs 1945'te CHP Kurultayı'nda "Milli Şef" unvanı kaldırılmıştır, yönetsel olarak ise 1946 ilkbaharında son bulmuştur (Koçak, 1989, 134).

CHP 1945 yılında aldığı bir kararla toprak reformu yapmıştır ve hemen arkasından da ormanları devletleştirmiştir. Egemen sınıfların tedirgin olması ve parti içinde mülkiyet hakkının dokunulmazlığını savunan milletvekilleri bu reforma karşı çıkmışlardır. Ancak kanun tüm itirazlara rağmen kabul edilmiştir (Eroğul, 1990, 3). "Büyük arazi sahiplerinin güçlü direnmesiyle karşılaşan Toprak Kanunu, 11 Haziran 1945 günü kabul edilmiştir" (Avcıoğlu, 1996, 515). CHP içinde; Celal Bayar, Fuat Köprülü, Adnan Menderes ve Refik Koraltan hem toprak kanununa karşı çıkmışlardır hem de gerçek demokrasiye geçebilmek adına parti tüzüğünde ve yasalarda değişikliğe gidilmesi

gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca Basın Kanunu'nun onarılmasını ve gazete kapatma yetkisinin iktidarda değil mahkemelerde olmasını talep etmişlerdir. “Dörtlü Takrir” olarak tarihe geçen önerge 13 Haziran'da TBMM'ye verilmiştir (Yalman, 1997, 1304-1305). Takrir CHP grubunda okunmuş ancak reddedilmiştir. Celal Bayar da takririn reddedilmesinden dolayı 17 Eylül 1945'te milletvekilliğinden istifa etmiştir. Adnan Menderes ve Fuat Köprülü ise “partinin iç durumunu bozmak için partide kaldıkları” iddiasıyla partiden çıkartılmışlardır. Daha sonra Refik Koraltan da ihraç edilmiştir. Dörtlü takrir sahipleri yeni bir parti için çalışmalara başlamıştır (Aydemir, 2011, 439-441).

“Bu sıralarda, 7 Temmuz 1945'te fabrikatör Nuri Demirağ, Milli Kalkınma Partisi'ni (MKP) kurmak üzere İçişleri Bakanlığı'na başvurmuştur. Kurulmasına 18 Temmuz 1945'te izin verilen bu parti, dönemin ilk muhalefet partisi olmuştur” (Kabacalı, 1999, 173). “MKP'nin siyasi mücadeledeki rolünün çok küçük olmasına rağmen hükümet, bu partinin kurulmasına izin vermekle muhalefet partilerini kabul ettiğini fiilen ispat etmiş olmuştur” (Karpaz, 2010, 235-236).

Demokrasilerin faşizm karşısındaki zaferini gören İsmet İnönü, tek parti sisteminin artık işleyemeyeceğini, dünyadaki sistemlerinde bu yönde değiştiğini anlamıştır. İnönü, yurtdışı tek parti rejimine karşı bir ayaklanma olmadan yeni siyasi partilerin kurulması gerektiğini görmüştür (Ahmad, 2007, 105). İsmet İnönü 1 Kasım 1945 Meclis açılış nutkunda “Bizim tek eksiklerimiz, Hükümet Partisinin karşısında bir parti bulunmamasıdır. Memleketin ihtiyaçları şevkiyle, hürriyet ve demokrasi havasına tabii işlemesi sayesinde, başka siyasi partinin de kurulması mümkün olacaktır.” (TBMM, 1945, 7) demiştir ve yeni siyasi partilerin önünü açmıştır.

“Dörtlü Takrir sahipleri yeni bir parti kuracaklarını, Anayasa'ya aykırı kanun ve nizamları düzelteceklerini, tek dereceli seçim taraftarı olduklarını ve merkezi Ankara'da olan partinin hükümete müracaat etmek üzere olduğunu 2 Aralık'ta açıklamışlardır” (Yalman, 1997, 1327). “Demokrat Parti'nin kuruluşu hakkındaki resmi müracaat, 7 Ocak 1946 Refik Koraltan tarafından yapılmıştır. Kanuni müracaatın yapıldığı ve uygun görüldüğü hakkındaki belge verilmiştir. Böylece Demokrat Parti'nin resmi varlığı başlamıştır.” (Yalman, 1997, 1330). “DP, Celal Bayar'ın liderliğinde resmen kurulmuştur. Geçmişteki birçok parti gibi DP de halk içinde gelişen bir hareketten doğmayıp doğrudan doğruya Millet Meclisi'nin içinden koparak meydana çıkmıştır”

(Karpat, 2010, 239). DP programında; ülkede demokrasinin geniş ve ileri ölçüde gerçeklemesini sağlamak amacıyla olduğu yazmaktadır ve temel hak ve özgürlüklere de önemli bir yer ayrılmıştır. Bu programa göre; tek dereceli seçim sistemi istenmektedir ve seçim güvenliği konusu üzerinde durulurken ekonomide ise özel girişimin temel olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir (Koçak, 1989, 141). Tek parti rejiminden sonra ortaya çıkan bu demokratik sisteme basın da ilgi göstermiştir. Özgür basın özlemi de basının DP'ye verdiği desteği daha çok arttırmıştır (Aktaş, 2012, 2).

CHP'nin devletçilik ilkesi ile sürdürdüğü iktisat politikasını eleştiren DP'ye bu konuda desteği, Liberal iktisada olan eğiliminin yetersiz bulunması nedeniyle ticari burjuvazi ve toprak kanunu nedeniyle de toprak ağaları vermiştir. İktidara geldikten sonra da iktisadi büyüme hamlesi yapan DP, bu büyümeyi finanse etmek için de dış yardım arayışına girmiştir (Ülman ve Sander, 1972, 20-21).

Demokrat Parti programının 43. maddesinde ekonomide özel girişimlerin olacağı konusunda, "İktisadi hayatta özel teşebbüs ve sermayenin faaliyeti esastır. Onun için, hususi teşebbüs ve sermayeye serbestlik ve güvenle çalışmak şartları ve yeni iş sahaları sağlanmalıdır. Faaliyet sahaları iyice hudutlanmak şartıyla, özel teşebbüslere devlet teşebbüslerinin, yekdiğerine engel olmadan ve karşılıklı yardım suretiyle birbirini tamamlayan bir ahenk içinde, çalışmalarının hem mümkün ve hem de faydalı olduğuna inanıyoruz" yazmaktadır (Tunaya, 1975, 667).

Çok partili rejim, muhalefetsiz tek parti rejiminden sonra iktidar partisine biraz yabancı gelmiştir. Daha sonra ise buna alışılmış ve tek dereceli seçim, üniversite özerkliği, basın kanunun iyileştirilmesi konularında önemli gelişmeler olmuştur. Halk da bu yeni sisteme bir müddet sonra alışmıştır (Eroğul, 1990, 21).

DP'nin giderek örgütlenmesi ve daha geniş kitlelere ulaşması nedeniyle İsmet İnönü, 1947'de yapılacak olan Genel Seçimlerin tarihini bir yıl erkene almıştır. Celal Bayar ise bu kararın üzerine, üzerinde tartışma yaşanan kanunların iyileştirilmesi yapılmazsa DP'nin seçimleri boykot edeceğini belirtmiştir. Böyle bir boykotun CHP iktidarının meşruluğuna zarar vereceğini düşünen İnönü, kanunlar da değişikliğe gitmiştir. Böylece tek dereceli seçim sistemi devreye sokulmuştur, üniversitelere özerklik verilmiştir ve basın kanunu da iyileştirilmiştir (Ahmad, 2007, 108). Seçimlerden önce açıklanan DP

beyannamesinde üretimi arttırıp vergileri indirmek, devlet tekellerini bitirmek amacıyla olduğu yazılmıştır. Özel ve yabancı sermayenin siyasi ve iktisadi güvenliğini sağlayarak ülkeye getirilmesi de savunulmuştur. Ayrıca CHP'nin seçim beyannamesine eleştiriler de yazılmıştır (Karpas, 2010, 326). “Seçimlerin sonunda DP Meclis’e 40 milletvekili getirmiştir. Genel sonuçlar ise şöyle olmuştur: CHP 400, DP 40, MP 7, Bağımsız 3 milletvekili. Reiscumhur seçimlerine oylama için 451 milletvekili katılmıştır. İsmet İnönü 388 oyla cumhur reisi seçilmiştir, Fevzi Çakmak ise 59 oyda kalmıştır” (Aydemir, 2011, 448). “Seçimler sonunda CHP iktidarı korumuştur ama halk tarafından pek tutulmadığını da anlamıştır. DP ise bu seçimler dolayısıyla ne kadar güçlü olduğunu öğrenmiştir. Bu sonuç Demokratlara millet önünde daha iyi tartışma imkânı sağlamıştır” (Karpas, 2010, 255).

DP seçimlerde yolsuzluk olduğunu ve bu seçimlerin meşru olmadığını savunmuştur. Bunun nedeni olarak ise oy vermenin açık, oy tasnifinin gizli ve idare amirlerinin kontrolü altında olması gösterilmiştir. İdari amirlerin pek çoğu da Cumhuriyet Halk Partisi İl ve İlçe başkanlıkları yapan isimlerden oluşmuştur (Aydemir, 2011, 448-449). “İnönü’nün liderliğinde kendi partilerinden dürüst oynamayı bekleyen çok sayıda CHP’li de uzaklaşmıştır. Ordu içindeki subaylar bile CHP’lilerden soğuyup DP’lilere sempati duymaya başlamıştır” (Ahmad, 1996, 38). Seçimlerden sonra DP’nin İzmir’e gelişini ve halk tarafından karşılanışını, Ahmet Emin Yalman şu sözlerle anlatmıştır: “İzmir halkı, polis koridorlarını yararak, Bayar ve Menderes’e o kadar coşkun bir karşılama yaptı ki, bunun 1946 seçimlerinin hilelerine karşı çok sert bir protesto diye karşılamak lazımdı.” Bu ziyaret Amerikan 6. Filosu’nun İzmir limanına dostluk ziyaretine denk gelmiştir. Genelkurmay tarafından zengin bir programla karşılanan filoya halk da dostluk ile karşılamıştır. (Yalman, 1997, 1373-1374).

1946 genel seçimlerinden sonra CHP ve DP arasındaki tartışmalar giderek sertleşmiştir. İktidar partisi muhalefeti yasaları uygulamamak ve halkı isyana kışkırtmaktan dolayı suçlamıştır. DP lideri Celal Bayar ise Başbakan’ı, ülkeyi tek parti rejimine göre yönetmekle ve muhalefet üzerinde sürekli baskı oluşturmakla itham etmiştir. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ise buna bir çözüm bulmak için girişimlerde bulunmuştur ve 1947 yılında “12 Temmuz Beyannamesi”ni yayınlamıştır (Koçak, 1989, 145). “İnönü’nün beyannamesi, iktidar partisi ile muhalefet partileri arasındaki ilişkilerin yeni esaslara dayandırılması gerektiğini belirtmiştir. İnönü, muhalefetin hükümet baskısına

ve taraf tutmasına karşı yaptığı şikâyetleri dolaylı yoldan desteklemiştir” (Karpat, 2010, 282).

1948 yılında CHP’den beklenen ayrılmalar olmamıştır fakat DP’de ya ihraç ya da ayrılma yolu ile partiden kopan milletvekilleri olmuştur. Partiden ayrılan milletvekilleri de Millet Partisi’ne dâhil olmuştur. Millet Partisi de bu gelişme sonrasında Türk siyasi tarihinde önemli partiler arasına girmiştir. DP ise meclisteki sayısının yaklaşık yarısını kaybetmiştir (Yeşil, 1988, 112).

“16 Şubat 1950’de kabul edilen seçim yasası ile tek dereceli, genel, eşit ve gizli oyla serbest seçim yapılması, sandık kurullarında siyasi parti temsilcilerinin olması gizli oy – açık sayım ilkesinin uygulanması ve seçimlerin adli denetim altında yapılması sağlanmıştır” (Koçak, 1989, 153).

“14 Mayıs 1950’de yapılan genel seçimler, Türk siyasal yaşamında iç ve dış politikada bir dönüm noktası oluşturmuştur. CHP seçimi kaybetmiştir, savaş sonu Batılılarca estirilen demokrasi rüzgârının etkisi altında kurulan DP iktidara gelmiştir” (Akalin, 2003, 267). “Bu seçim tam bir demokratik ortam içinde ve hiçbir itiraza yer vermeyecek şekilde cereyan etmiştir. Katılma oranının yüzde 80’i aştığı bu seçimlerde, DP, oyların yüzde 53,5’ini alarak Meclis’teki 487 üyelikten 408’ini kazanmıştır” (Timur, 1991, 93). “CHP oyların hatırı sayılır yüzde 40’lık bir kısmını alsa da Meclis’e 69 sandalyeyle girebilmiştir; bunun sebebi CHP’nin kazanan -her şeyi- alır ilkesini seçim sistemine yerleştirmiş olmasıydı ki bu ilke geçmişte partinin yararına olmuştur” (Ahmad, 2007, 109). “Celal Bayar ise Cumhurbaşkanı seçilmiştir, Adnan Menderes Başbakanlığı almıştır, Malatya’da milletvekili seçilen İsmet İnönü de muhalefet lideri olmuştur” (Karpat, 2010, 328). DP genel seçimleri kazandıktan sonra 3 Eylül 1950’de belediye seçimlerinde, belediyelerin çoğunu (560 tane), 15 Ekim 1950’de ise il genel meclisi seçimlerini kazanmıştır (Eroğul, 1990, 59).

“1950’de kurallara uygun olarak yapılan seçimler yoluyla hükümet değişikliği Türkiye’ye genel bir politik istikrar ve güven duygusu getirmiştir” (Karpat, 2010, 496). “Türkiye tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. İktidar partisi seçmenin iradesini kabul etmiştir. Bu da demokratik süreç için, komünist otoriterlik ile ‘hür dünya’ arasında bir çatışmanın ortaya çıktığı o dönemde, bir ileri adım olarak görülmüştür” (Ahmad, 2007, 109). ABD Başkanı Truman, Celal Bayar’a bir tebrik mektubu yazmıştır ve

Türkiye’deki demokratik gelişmelerin sıkıntısız biçimde ilerlemesini olumlu bulmuştur. ABD Dışışleri Bakanlığı da DP’nin zaferini Türkiye’deki ekonomik durumdan duyulan memnuniyetsizliğe ve tek parti rejimine bağlamıştır (Mcghee, 1990, 131).

“DP iktidarı sonrasında oluşan iktisadi rahatlama Türkiye’de, DP tarafından denenen liberal iktisadi düzeninin faydalı bir düzen, Batı bağılılığının da verimli bir bağıllık olduğu yolunda yaygın bir kani uyandırmıştır” (Gönlübol ve Ülman, 1966, 161-162). “GSMH oranı 1946’daki yüzde 9,77’den 1952’de 19,21’e çıkmıştır. İthalat ise ihracata oranla daha fazla artmıştır” (Oran, 2002, 489).

1949 başlarında Atlantik Paketi’nin kurma aşamasında, CHP de bu pakta üye olmak istemiş ancak bunu başaramamıştır. CHP döneminde Batılılara bağlanmak için gösterilen çabayı yetersiz bulan DP ise bunu bir beceriksizlik olarak görmüştür. Onlar her zaman Batılılar ile daha sıkı bir ilişki kurulması gerektiğini ifade etmişlerdir (Eroğul, 1990, 50). DP’nin çabaları sonrasında Türkiye’nin NATO’ya girmesiyle iç politikada da değişiklikler görülmüştür. 1952 ortalarından itibaren “aşırı sol ve sağ akımlar” olarak değerlendirilen kurumlara baskı yapılmaya başlanmıştır. Türkiye’nin NATO’ya girmesine olumlu bakmayan Hava Kuvvetleri Komutanı Muzaffer Göksenin emekli edilmiştir (Aktaş, 2012, 59).

1.3.2. Türkiye’nin Dış Politikası

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü dış politika ile ilgili tüm kararları, hükümetine danışmadan, tek başına almıştır. Dışışleri Bakanı ise bu kararların uygulayıcısı olmuştur (Ekincikli, 2017, 180). “Türkiye, Atatürk’ten sonra dış politikada değişikliğe giderek açıkça Batı kampını seçmiştir. 19 Ekim 1939’da Ankara’da imzalanan Türk – İngiliz – Fransız ittifakı, yakınlaşmayı bir siyasal yükümlülüğe dönüştürmüştür” (Akalin, 2003, 159). “Savaşın sonu yaklaştıkça Türk dış politikasını yönetenlerin oynadığı “kumar” çok tehlikeli bir evreye girmiştir. İngiltere ile ABD’nin SSCB ile yakın ilişkileri bu ülkeye Türkiye aleyhine ödünler verilmesi korkusunu canlı tutmuştur” (Deringil, 1994, 256). SSCB’nin tek taraflı olarak 1925 Türk – SSCB Dostluk Antlaşması’nı sonlandırması, Türkiye açısından korkutucu olmuştur. Türkiye bunun üzerine sürekli olarak, İngiltere ve ABD’ye; Ortadoğu ve Doğu Akdeniz’de SSCB’nin tehdit olabileceğini hatırlatmıştır (Deringil, 1994, 256).

“1939-1945 yıllarında ortalama bir milyon üreticinin silahaltında bulundurulması, üretim hacmini çok düşürmüş ve iç tüketim sınırlandırılmıştır. Orduyu besleyebilmek için devletin başvurduğu çareler enflasyon akımını kuvvetlendirmiştir” (Sezer, 1969, 466). “Dolayısıyla, içerde alınan ve alınacak olan iktisadi tedbirlerle ulusal kaynakları ve olanakları geliştirme politikasına paralel olarak, Türk hükümetleri dış kaynaklara dönmüşlerdir. Bu kaynaklardan faydalanma politikasını izlemeye başlamışlardır” (Sezer, 1969, 470). Aynı zamanda Türk hükümetleri; Türkiye’nin az gelişmiş ülke olmaktan çıkıp gelişmiş bir ülke olma yapmak amacıyla olmuştur. Bu amaca ulaşmak için aranan iktisadi kaynak ise Amerikan yardımları olarak görülmüştür. Bundan dolayı CHP iktidarları, Truman Doktrini ile Marshall Yardımı’ndan faydalanmak ve aynı zamanda Türkiye’ye yabancı yatırım çekmek amacıyla yasal düzenlemeler yapmışlardır (Ahmad, 1996, 510).

Truman Doktrini kapsamında gelen 100 milyon dolarlık askeri yardım Türkiye’nin ABD’den aldığı asıl yardımların başlangıcı olmuştur. Marshall Planı ile de iktisadi yardım alınmıştır. Bu, iktisadi yardımdan daha çok Türkiye’nin ABD ile her alanda işbirliğine gitmesinde ilk adım olmuştur (Ülman ve Sander, 1972, 19-20). DP daha muhalefette iken savunduğu Batılılaşma fikrini iktidar olduğunda uygulamaya sokmuştur. İktisadi ve siyasi olarak kendini Batı bloğu ile ilişkilendirmesi ve buradaki devletlerle işbirliği yapması da ülkeye iktisadi destek sağlamıştır. DP iktidarı, Batı bloğu devletlerince kurulan her türlü örgütlenmeye destek vermiş ve bu örgütlerin içerisinde olmak için çaba sarf etmiştir (Gönlübol ve Ülman, 1966, 157). DP’nin SSCB’ye yaklaşımı ise ABD’ye ve Batılılara yaklaşımından tamamen farklı olmuştur. DP’nin parti programlarında SSCB ile alakalı hiçbir görüşe yer verilmemesi de dikkat çekmiştir. Fakat Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü’nün yabancı bir ajansa yaptığı açıklamada “dünyanın iki cepheye ayrıldığını ve bu cephele arasında tarafsız kalınmasının mümkün olmadığını” belirtmesi, (Türkiye’nin politik hamleleri de göz önüne alındığında) açıkça Batı bloğu tarafında olduğunu ve SSCB ile olan olumsuz ilişkinin devamı edeceğini göstermiştir (Sezer, 1969, 422-423). Türkiye’nin SSCB’nin yayılmacı siyaseti karşısında tarafsızlık ilkesini bozup yalnız kalmamak adına Batı bloğuna yaklaştığı da göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Savaşın sona ermesi Batı’da gelişen yeni siyaset ve Birleşmiş Milletler’in ortaya çıkması üzerine Türkiye’nin de bu duruma ayak uydurması ve bu kuruluşa üye olması, onu daha liberal ve demokratik bir

ülke haline getirmiştir. DP de Türkiye'nin bu değişimi sonucunda ortaya çıkan bir parti olmuştur ve politikalarını bunun doğrultusunda uygulamıştır (Aktaş, 2012, 63-64). 1946'dan itibaren Türkiye'nin dış politikası hiçbir muhalefetle karşılaşmamıştır. Komünist görüşte olanlar hariç tüm partiler Batı taraftarı bu dış politika konusunda anlaşmışlardır. Arap devletleriyle sıkı ilişkiler kurulması gerektiğini savunan Millet Partisi de hükümetin görüşüne katılmıştır (Karpaz, 2010, 416).

Türkiye'deki Amerikan çıkarlarının değerini yitirmesi ihtimali Türkiye açısından sürekli endişe kaynağı olmuştur. Politikacılar tarafından Batı bloğunun politikalarında Türkiye ne kadar önemli rol oynarsa, Türkiye'nin de o kadar çok iktisadi ve askeri yardım alacağı düşünülmüştür. Türk basını da bu görüşü desteklerken, Batılıların Türkiye'nin değerini bilmemesinden yakınmıştır (Ahmad, 1996, 510-511).

“Türkiye, 1949'da NATO'ya alınmamıştır. Fakat SSCB'ye karşı önemi anlaşınca, Batı bloğu Ankara ile stratejik bir işbirliği için formüller aramıştır. Türkiye, askerlerinin Kore savaşında gösterdiği başarının da etkisiyle, 1952'de NATO'ya tam üye olmuştur” (Soysal, 1993, 16). Ayrıca, “SSCB'nin boğazları kontrol edebilmek maksadıyla Türkiye'yi ele geçirme ihtimali, Türkiye'nin NATO'ya girmesinin en büyük sebebi olmuştur” (Hale, 2003, 140).

1.3.2.1. Türk – Amerikan İlişkileri

Savaş sonrasında Türkiye ve ABD dış politikalarında keskin değişimler yapmışlardır. ABD kendini diğer dünya olaylarından ve devletlerden tecrit etme politikasını bırakmıştır ve dünyanın her yerindeki politik sorunlara batı bloğu lideri olarak müdahil olmuştur. Türkiye ise ilke edindiği tarafsızlık politikasını terk ederek ittifaklara katılmaya çalışmıştır (Uslu, 2000, 87).

SSCB'nin Kuzey İran'daki varlığının Batılıları tedirgin etmesi, Yunanistan'daki iç savaşında yaşananlar, SSCB'nin Türkiye üzerindeki baskıları ile Türkiye'nin ABD'den beklediği destek sonucunda, ABD; Doğu Akdeniz ve Ortadoğu ile ilgilenmeye başlamıştır (Akalin, 2003, 211-212). Tüm bunların sonucunda ABD, SSCB'ye karşı tavır almaya başlamıştır ancak askeri ve politik hamleler için de acele etmemiştir. ABD'nin bu konuda yaptığı ilk hamlelerden biri 27 Şubat'ta Akdeniz'e geçici süreliğine bir donanma göndermek olmuştur (Akalin, 2003, 105). Amerikan donanmasının en büyüklerinden biri olan Missouri'nin, savaş içerisinde ABD'de hayatını kaybeden

Büyükelçi Münis Erteğün'ün cenazesini İstanbul'a getireceği açıklamıştır. Nezaket kuralları gereği yapılan bu hareketin diğer bir anlamı da SSCB'ye bir gözdağı olarak algılanmıştır. Missouri 5 Nisan 1946'da İstanbul'a ulaştığında SSCB'nin tehditleri SSCB radyo ve gazetelerinden yayınlanmaya devam etmiştir. Bu olay ABD'nin Türkiye konusunda da tavır değiştirmeye başladığının ilk göstergesi olmuştur (Gönlübol ve Ülman, 1969, 215-216). “Missouri ve ona eşlik eden Providence zırhlısı İstanbul açıklarına demir attıktan sonra Filo komutanı Amiral Hewitt ve Truman'ın özel temsilcisi Veddell aynı akşam trenle Ankara'ya hareket etmişlerdir” (Akalin, 2003, 208). Aynı gün bir açıklama yapan ABD Başkanı Truman, ülkesinin dış politikasında yeni bir tutum sergileyeceğini açıklamıştır. Truman bunun nedeni olarak; güçlü bir ülke olduklarını ve bunun kendilerine sorumluluklar yüklediğini bu sorumluluklardan kaçmayarak dünya barışına katkıda bulunmak istediklerini belirtmiştir. Truman'ın bu konuşmasının Türkiye için en önemli kısmı Orta Doğu ile ilgili olanı olmuştur. Truman, Orta Doğu'nun kendileri için faydalarını anlattıktan sonra bundan sonra burası ile ilgileneceklerini söylemiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 216-217). ABD Ankara büyükelçisi, Missouri'nin karşılanması hakkında kendi devletine gönderdiği raporda “Bu, ABD donanmasının yaptığı ziyaretlerde bir yabancı hükümet ve halk tarafından Amerikan donanması, subayları ve erlerine karşı gösterilmiş dostluk ifadesinin herhalde en dikkate şayan olanıdır” diye yazmıştır (Timur, 1991, 44). Missouri zırhlısının Türkiye'de olduğu sıralarda İsmet İnönü, Amerikan donanmasının Türkiye'ye ne kadar yakın olursa, Türkiye için o kadar iyi olduğunu açıklamıştır. İnönü, bazı zamanlarda İstanbul'a gelen Amerikan veya İngiliz donanmasının amirallerini İstanbul'a gidip kabul ederek, onlarla yakından alakadar olmuştur (Timur, 1991, 50). Yine bu ziyaretten sonra, 7 Mayıs 1946'da Türkiye ve ABD arasında yapılan bir antlaşma ile İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD'nin Türkiye'ye verdiği borçların tamamı silinmiştir. Böylece ABD, Türkiye'nin iktisadi sıkıntı çektiği günlerde yardıma koşarak, ilişkilerin daha yakın bir döneme girmesini sağlamıştır (Oran, 2002, 524-525).

Türkiye ile ilişkilerini giderek arttıran ABD, 19 Ağustos 1946'da da SSCB'ye karşı bir nota vererek Boğazların ortaklaşa savunulması konusundaki SSCB isteklerini reddettiğini, Türkiye'nin tek başına Boğazlardan sorumlu olmasını gerektiğini açıklamıştır. Bu notanın ardından da Akdeniz'e büyük bir donanma kuvveti göndermiştir (Uçarol, 1995, 724). “ABD'nin SSCB'ye nota vererek Türkiye'yi

desteklemesi ve bir saldırı olursa Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ni harekete geçirmekle tehdit etmesi, Türkiye'de ABD'ye karşı büyük bir sevgi dalgası yaratmıştır” (Oran, 1971, 65-66). SSCB ile ilişkileri kopma noktasına gelen ve ABD için stratejik önemi gittikçe artan Türkiye'nin Batı bloğuna alınması düşüncesi ABD'de artmaya başlamıştır. Türkiye'yi bu bloğa çekmek için ABD ve İngiltere basınında Türk – SSCB gerilimi hakkında sürekli olarak makaleler yayınlanmaya başlanmıştır. Türkiye'de tansiyon yüksek seviyede devam ettirilmiştir. Bunun sonucunda solcu Tan gazetesinin de yakılmasıyla gerginlik en had safhaya çıkmıştır (Oran, 2002, 524).

Türkiye'ye ilgisi giderek artan ABD, askeri bir bildiriye dayanarak, Türkiye'yi SSCB tehditlerine karşı durmaya teşvik etmek ve askeri imkânlarını da bir saldırıya karşı geliştirmek amacıyla olmuştur. Askeri yetkililer tarafından Kongreden de Türkiye için yardım miktarını belirlerken bunları göz önünde bulunması gerektiği belirtilmiştir. Bu bildiride Türkiye'ye askeri olarak kara kuvvetlerini, hava savunmasını ve kendi cephanesini geliştirmesi için desteklenmesi de yer verilmiştir. Ayrıca iktisadi yardımın askeri yardımla desteklenmesi gerektiğine ve askeri yedek parçaların ABD ve İngiltere tarafından karşılanması gerektiği de bu bildiride yer almıştır (Ekincikli, 2017, 130). “ABD tarafından Türkiye'ye 1949-1953 yılları arasında toplam 225.100.000 dolar tutarında iktisadi yardımı yapılmıştır. Aynı dönemde yapılan askeri yardım miktarı ise 305.700.000 dolar olmuştur.” (Oran, 2002, 553).

“1950'liler boyunca Amerikalılar, Türkiye'yi hep SSCB'yi çevreleme ve durdurma politikalarının önemli bir halkası olarak görmüşlerdir ve onunla bu doğrultuda önemli bağlar oluşturmuşlardır” (Uslu, 2000, 88). Türkiye ile ABD'nin yakınlaşması Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılması ile devam etmiştir. Türkiye'ye yönelik bir sonraki adım, onun NATO'ya üye kabul edilmesi olmuştur (Sotniçenko, 2011, 334).

1.3.2.2. Türk – Sovyet İlişkileri

“SSCB, Kurtuluş Savaşı yıllarındaki en yakın müttefikimiz, Cumhuriyet rejiminin başlıca dış müttefiki, 1930'lu yıllarda ülkenin sanayileşme atılımına ciddi katkı sağlayan bir kuzey komşusu olmuştur.” (Akalin, 2003, 25). “Ancak 1943'den itibaren Türkiye'ye karşı sert bir durum almaya başlamıştır. Bu durum savaşın sonunda Türkiye üzerinde gerçek bir SSCB tehdidi olarak ortaya çıkmıştır” (Armaoğlu, 1993, 412). “Stalingrad savaşından sonra SSCB'nin Türkiye'ye karşı değişen tutumu, 1943 yılı

Ekim ayında Moskova’da toplanan Dışişleri Konferansı’nda Türkiye’nin savaşa katılması için zorlanmasını istemeye yönelmiştir” (Bilge, 1969, 419). “Stalin, Türkiye’yi önce Almanya ve İtalya’ya karşı tarafsızlık politikasını bırakarak İngiltere ve Fransa ile ittifak yaptığı için sonra da Almanya’ya karşı tâvizkâr davrandığı için kınamıştır” (Avcıoğlu, 1996, 540).

SSCB süresi 7 Kasım 1945’te bitecek olan Türk – SSCB Dostluk ve Saldırmazlık Anlaşması’nı savaştan sonra oluşan büyük değişiklikler nedeniyle feshedeceğini Türkiye’ye bir nota ile bildirmiştir. Türkiye’nin yeni bir anlaşma istemesi üzerine ise SSCB bazı taleplerde bulunmuştur. Bu talepler; SSCB – Türk sınırında değişiklik, boğazların beraber savunulması ve Montreux Sözleşmesi’nin yeniden gözden geçirilmesi olmuştur. Talepler SSCB Dışişleri Bakanı Molotof tarafından Türkiye büyükelçisi Selim Sarper’e iletilmiştir. Resmi olarak bildirilmeyen bu talepler yine de Türk devlet adamları üzerinde derin bir etki yaratmıştır (Timur, 1991, 42). Türk kamuoyu da bu taleplerin etkisinde kalmıştır ve SSCB’nin İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra izlediği bu politikadan tedirgin olmuştur (Burçak, 1983, 118). “İş, diplomatik bir olay olmaktan çıkarak, halk efkârında bir SSCB aleyhtarlığı şekline girmiştir” (Aydemir, 2011, 286). Milli Mücadele döneminden beri “Milliyetçi” eğitilen Türk halkı SSCB’ye karşı son derece olumsuz bir görüş içine girmiştir. Ülke içinde neredeyse herkes SSCB aleyhtarı olmuştur. Bu taleplerden sonra Türkiye ve İngiltere basınında SSCB karşıtı bir yayın başlamıştır (Sotniçenko, 2011, 330). Gerginliğin sonunda İstanbul’da solcu yayın yapan Yeni Dünya, Tan ve La Turquie ile sahibi Sovyet olduğu için Berrak Kitapevi; İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin 4 Aralık 1945 günü yaptığı yürüyüş sırasında tahrip edilmiştir. SSCB ise olayı şiddetle kınarken, olayın sorumluluğunu Türk hükümetine yüklemiştir (Armaoğlu, 1993, 427). “SSCB Türkiye üzerinde ağır bir politik baskı kampanyasına girişmiştir. SSCB radyo ve gazeteleri Kars ve Ardahan’ın SSCB’ye bırakılması için yayınlar yapmıştır.” (Gönlübol ve Ülman, 1969, 207). “Ardından, Gürcistan Bilimler Akademisi’nden iki profesörün Türkiye toprakları üzerindeki isteklerini dile getirdikleri makaleleri gündeme gelmiştir” (Oran, 2002, 503-504). “Bu tarihe kadar SSCB’nin hudutları dışında bulunan kimseler, bu konuda yayın yapmışlardır. Şimdi ilk defa olarak SSCB vatandaşlarının ağızından Türk toprakları üzerinde talepler öne sürülmüştür” (Burçak, 1983, 182).

“SSCB, Türkiye cephesini içeriden zayıflatarak bölmek, bölünen parçaları yutmak ve bunun sağlanması yönünde çeşitli iç karışıklıklar çıkarmak gibi sayısız propaganda, psikolojik harekât ve örtülü faaliyetlerini devam ettirmiştir” (Kumkale, 1997, 57). “Stalin taleplerinden resmen vazgeçmediği için, istediği zaman yeniden aynı kampanyayı başlatabilirdi. Bu yüzden, Türkiye hala güvenliğini sağlayacak bir çözüm bulmalıydı” (Hale, 2003, 115). “Bu SSCB isteklerinin, Türkiye’nin NATO’ya girmesinde, NATO’ya girdikten sonra da bütün dış politikasını sıkı sıkıya Batıya bağlamasında büyük payı vardır” (Ülman, 1968, 260). Bu dönemde Türkiye - SSCB ilişkileri; SSCB’nin tek taraflı olarak Türkiye üzerindeki Komünist fikirlerin yayılmasının desteklenmesi ve Türkiye’nin SSCB’ye karşı yoğun mücadelesi şeklinde geçmiştir. NATO’ya girmekle tercihinin yapan ve Batı bloğunda yer alan Türkiye, SSCB yayılmacılığına karşı ilk cepheyi oluşturmuştur. Böylece, Avrupa, güney kanadında bir savunma kalesi meydana getirmiştir (Kumkale, 1997, 57).

1.4. NATO’nun Kuruluş Süreci

Bu başlık altında sırasıyla; “Truman Doktrini”, “Marshall Planı” ve “NATO’nun kuruluşu” konuları ele alınmıştır.

1.4.1. Truman Doktrini

SSCB’nin sadece Avrupa’da değil tüm dünyada komünizmi yayma adımları ABD’yi uluslararası ilişkilerin içine sürüklemiştir. İkinci Dünya Savaşı’na kadar tecrit politikası izleyen ABD böylece dış politika anlayışını değiştirmiştir. Bu değişimin de ilk adımı Truman Doktrini olmuştur (Armaoğlu, 1993, 441).

1946 Mart’ında İran’dan askerlerini çekmeyerek Soğuk Savaş’ın ilk büyük krizini başlatan SSCB, taleplerini yerine getirmesi için de Türkiye’ye baskı yapmıştır. Aynı zamanda Polonya, Romanya ve Bulgaristan’da kendisine sadık kalacak iktidarları yerleştirmiştir ve Mançurya’yı da işgal etmiştir (Mcmahon, 2013, 42-43). ABD ile SSCB savaş esnasında işbirliği yapmıştır. Ancak bu yaşananlar sonrasında ABD SSCB’ye karşı caydırma politikasını uygulamıştır. İkinci Dünya Savaşı’nda kamuoyu tarafından hayran duyulan SSCB’nin, savaş sonrasında izlediği politika sonrasında Amerikan politikası gibi Amerikan kamuoyunun düşüncesinde de büyük bir değişikliğe yol açmıştır. SSCB’ye “kızıl tehlike” olarak bakılmaya başlanmıştır (Oran, 2002, 528).

24 Şubat 1947’de İngiltere’nin Washington Büyükelçisi, ülkesinin Yunanistan ve Türkiye’ye yardımı keseceğini bildirmiştir. Ortadoğu’yu SSCB egemenliğinden kurtarmak isteyen ABD, savaştan iktisat açısından güçlenerek çıkan tek ülke olarak, İngiltere’nin keseceği bu yardıma devam etmek zorunda kalmıştır (Mcghee, 1990, 30-31). “Bunun üzerine George F. Kennan, 1947 Baharında yaptığı önerisinde Yakın ve Orta Doğu’dan İngiltere’nin çekilmesi ile doğacak olan boşluğu doldurmayı teklif etmiştir” (Bağcı, 1990, s. 9). Türkiye ve Yunanistan konusunda ABD’yi bekleyen iki büyük tehlike olmuştur. Yunanistan’daki iç savaşta komünistler galip gelirse, Yunanistan Demir Perde ülkelerine arasına girecekti. Bu olaydan sonra sınırlarında sürekli bir komünizm tehdidi içerisinde olan Türkiye’nin de mevcut durumunu koruması bakımından tehlikeli olacağı öngörülmüştür. Diğer taraftan eğer Türkiye, SSCB’nin taleplerini kabul ederse Yunanistan çemberde kalmış olacaktı. Truman; her iki durumdan biri gerçekleşirse, dünyanın diğer taraflarındaki bağımsız milletler tehlikeye gireceğini ve ABD’nin yalnızlığının yeniden başlayacağını düşünmüştür (Mcghee, 1990, 54). Bu yardım programına Türkiye’nin ilave edilmesinin bundan başka bir sebebi de olmuştur. Türkiye stratejik öneme sahip konumu sayesinde Avrupa, Asya, Afrika arasındaki ulaşımın denetiminin sağlanabileceği bir konumda bulunmaktadır. SSCB’nin de Türkiye’yi hâkimiyetine aldığı takdirde bu denetim kendisine geçecekti ve ABD bunu engellemek için Türkiye’ye de yardım etmek zorunda kalmıştır (Oran, 2002, 531).

Truman, İngiltere’nin devam ettiremeyeceğini bildirdiği bu yardıma ABD’nin devam etmesinin zorunluluğunu, 27 Şubat 1947’de Marshall ve Acheson ile birlikte Cumhuriyetçi kanattan Vandenberg’in başkanlığını yaptığı bir heyete açıklamaya çalışmışlardır. Yardım kararının meclis ve senatoda onaylanması için buradaki heyetin görüşü çok önemli hale gelmiştir. Acheson, komünizmin üstün olacağı, ABD için kötü olayların yaşanacağı bir dünya tablosu çizmiştir. Yardım programı da Acheson’un yaklaşımı korunarak, demokrasi ve diktatörlük arasındaki küresel mücadelenin bir ayağı olarak sunulmuştur (Kissinger, 2012, 433). “Truman, Dışişleri ve Savunma Bakanlıkları ile yaptığı görüşmelerden sonra Türkiye ve Yunanistan’a yardım etme kararı almıştır” (Gönlübol ve Ülman, 1969, 228). “Ancak yeni seçilen Cumhuriyetçi ağırlıklı kongrenin hükümet harcamalarını kısma kararı aldığı ABD’de bu karar fazla benimsenmemiştir.

Truman, kongreye ve halka gerçekleri anlatarak desteklerini almaya karar vermiştir” (Hale, 2003, 115-116).

Truman, “doktrine” adını veren ünlü konuşmasını 12 Mart 1947’de Kongre’de yapmıştır. Truman’ın konuşmasının dikkat çeken kısmı “dış baskılarla ya da içerden silahlı azınlıklarla boyun eğdirilmek istenen özgür halkların direnişi”ne, ülkesinin yardım edeceğini açıklayan cümlesi olmuştur. Truman, “ABD’nin, kaderlerini kendi ellerinin arasına almaya çalışan özgür halklara yardım etmesi gerektiğini, bu yardımın esas olarak, iktisadi istikrar ve bütünlüklü bir politik yaşam için zorunlu olan iktisadi destekten oluşması gerektiğini” belirtmiştir. Dünyaya egemen olmak için mücadele eden iki sistemi karşılaştıran Truman, “birinin çoğunluk iradesine ve özgür kuruluşlara, ötekini teröre, saldırganlığa, özgürlüklerin kaldırılmasına” dayandığını söylemiştir (Akalın, 2003, 117-118).

Türkiye hakkında ise şu sözleri kullanmıştır: “Türkiye’nin bağımsız ve iktisaden sıhhatli devlet olarak geleceği, barışçı milletlerin atışı için önemlidir.” (Erkin, 1968, 317). Truman, bu iki ülkenin de Batı bloğu için önemi anlattıktan sonra Kongre’den üç talepte bulunmuştur. Bu isteklerin birincisi Yunanistan’a 350 milyon doları geçmemesi şartıyla iki ülkeye toplam 400 milyon dolar yardımda bulunulması, ikincisi Türkiye ve Yunanistan’da bulunan Amerikan sivil ve askeri personeline, bu iki ülkenin istemesi halinde inşa faaliyetlerinde, mali yardımın denetlenmesinde ve kendi personellerinin eğitilmesi için görevlendirilmeleri yetkisi verilmesi olmuştur. Sonuncu istek ise; ihtiyaç duyulan malzemenin hızlı bir biçimde ulaştırılmasına imkân verecek gerekli düzenlemelerin yapılması için gerekli yetkinin verilmesi olmuştur (Oran, 2002, 529). “Yunanistan ve Türkiye’ye Yardım Kanunu” tasarısı 22 Nisan 1947’de Senato, 9 Mayıs 1947’de de Temsilciler Meclisi tarafından kabul edilmiş ve 22 Mayıs 1947’de Başkan Truman tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir” (Gönlübol ve Ülman, 1969, 229-230).

“Başkan Truman’ın konuşması; bir yandan Yunanistan ve Türkiye’ye yardımı ABD Kongresi’nin gündemine sokarken, diğer yandan da ABD’nin SSCB ile yaşadığı balayının sona erdiğini belgelemiştir” (Oran, 2002, 530). “22 Mayıs 1947’de yardım yasası çıkınca SSCB, bu yardımın dünya barışını tehdit ettiği gerekçesiyle BM Güvenlik Konseyi’ne başvurmuştur. Ancak bu başvurudan bir sonuç alamamıştır” (Akalın, 2003, 223).

Yunanistan ve Türkiye'ye Yardım Kanunu'nun yürürlüğe girmesi bir yandan SSCB'nin şiddetli tepkilerine yol açarken diğer yandan da Türk Hükümeti tarafından büyük bir memnurlukla karşılanmıştır. Türk Devlet Başkanı İsmet İnönü, bu vesile ile yayınladığı bir mesajda, "Büyük Amerika Cumhuriyeti'nin memleketimiz ve milletimiz hakkında beslemekte olduğu yakın dostluk duygularının yeni bir örneğini teşkil eden bu sevinçli olayı her Türk'ün candan alkışlamalıdır. İkinci Cihan Savaşı sırasında ve savaşın fiilen sona ermesinden sonra milletimizin ispat ettiği yüksek meziyet ve ideallerin dünya efkârı umumiyeti tarafından takdir edildiğini gösteren bu yardım, Türkiye'ye zaruri ve normal savaş malzemesinin bir kısmını temin etmek suretiyle, savaş sonunda düşmüş bulunduğumuz iktisadi güçlüklerin kısmen giderilmesinde de ferahlatıcı bir etken olacaktır" demiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 230).

Cumhuriyet öncesinde yabancılara verilen kapitülasyonların Osmanlı Devleti'ne nelere mal olduğunu anımsayan Türk yöneticileri, hem iç işlerine karışılmasını önlemek hem de Türk kamuoyunun bu konuda duyduğu endişeleri gidermek istemiştir. Bu amaçla, Amerikan basın ve radyo temsilcilerine sağlanacak serbestliğin güvenlik şartlarına uyması halinde izin verileceğini ve yardımın nasıl kullanılacağına dair açık şartları kaldırmışlardır (Ekincikli, 2017, 141-142). Türkiye'nin Amerikan yardımlarını kabul etmesinin nedenlerinden birisi; SSCB'nin Türkiye'yi işgal planının ancak ABD başta olmak üzere Batı bloğuna yakınlaşarak engelleyebileceği düşüncesi olmuştur (Oran, 2002, 532).

"Kongre'de yapılan görüşmelerde yardım miktarlarına son şekli verilmiştir. Buna göre Yunanistan'a 300.000.000, Türkiye'ye ise 100.000.000 dolarlık yardım öngörülmüştür" (Oran, 2002, 531-532). Türkiye ve Yunanistan'a ayrılan yardım miktarı hesaplanırken, Türkiye savaşa katılmadığı için Yunanistan kadar kötü bir durumda olmadığı düşünülmüştür. Bu nedenle Türkiye'nin askeri bakımdan daha fazla desteklenmesi gerektiği düşünülmüştür. Ancak iktisadi olarak Yunanistan daha iyi olduğunu göz önünde alarak Türkiye'ye iktisadi yardım yapmak istememişlerdir. ABD hükümeti, Türkiye üzerindeki askeri yük azaltıldığı zaman Türkiye'nin iktisadi durumu düzeltilebilir diye düşünmüştür (Akalin, 2003, 119). Truman Doktrini kapsamında 100 milyon dolar Türkiye'ye; kara kuvvetleri için 48.500.000 dolar, hava kuvvetleri için 26.750.000 dolar, deniz kuvvetleri için 14.750.000, mühimmat takviyesi için 5.000.000 dolar ve otoyolların da geliştirilmesi için 5.000.000 dolar şeklinde verilmiştir. Bir de ABD'nin 182 kişilik bir yardım ekibi Türkiye'de bulunmuştur. Bu ekip; 5 sivil, 71 ordu

grubu, 34 hava kuvvetleri grubu, 13 donanma grubu personelinden oluşmuştur. Programlar çerçevesinde malzeme, uçakların uçuşu eğitimi ve bakımı, sağlık, otoyol yapımı ve makine bakımı ile ilgili eğitimler vermiştir (McGhee, 1990, 90).

“Doktrin, Türk dış politikasında devrim niteliğinde değişikliklere yol açmıştır. Türk devlet adamları, SSCB'nin Orta Doğu'da izlediği politikalar karşısında, İngiltere'nin de etkisiyle, Batı ve özellikle Amerikan yanlısı dış politika yürütmeye başlamıştır” (Oran, 2002, 535). “Truman Doktrini uzun bir süre “blok siyasetini” içerdiyse de Türk politikacıları, ABD ile Truman Doktrini çerçevesinde yapılan bu anlaşmayı “sıkı” bir ortak çalışma olarak görmüştür” (Bağcı, 1990, 12). “Öte yandan, 1949'da toplanan Asya Devletleri Kongresine de, 'Asyalı değil Avrupalı bir devlet olduğu' gerekçesiyle katılmayan Türkiye, yüzünü tamamen Batı'ya dönmüştür” (Oran, 2002, 537). Türkiye – ABD ilişkileri doktrin ile birlikte daha yakın ilişkilere dönmüştür. Bu durum Türkiye'nin politik tutumunu da etkilemiştir. Hem Cumhurbaşkanı hem de CHP genel başkanı olan İsmet İnönü, tarafsız olması gerektiğine inanarak parti genel başkanlık görevinden ayrılmıştır. Resmi ideoloji ile ayrı hareket edenlere ve sol görüşlülere karşı baskılar artmıştır. Sol görüşlü olduğu bilinen akademisyenler görevlerinden uzaklaştırılırken, gazeteciler ve öğrenciler arasında da tutuklamalar artmıştır. Komünizm'i yaydığı gerekçesiyle de gazete ve dergiler kapatılmıştır (Oran, 2002, 537). “Bir başka gelişme de, iki taraf arasında yoğunlaşan askeri ilişkiler olmuştur. Amerikan Yardım Heyeti'nin Türkiye'ye gelişini izleyen günlerde, özellikle Amerikan askeri heyetlerinin Türkiye'yi ziyaretlerinde gözle görünür bir biçimde yoğunlaşmıştır” (Akalin, 2003, 229).

“Türkiye ve Yunanistan'a yapılan yardım, bağımsız program olarak ancak bir yıl sürmüş ve 1948 Dış Yardım Kanunu çerçevesi içine alınmıştır. Bu kanunla, Yunanistan ve Türkiye'ye yardım için 225 milyon dolarlık ikinci bir ödenek daha ayrılmıştır” (Gönlübol ve Ülman, 1969, 233).

Truman Doktrini'ne kadar ABD'nin dış politikada sakin davranması SSCB'nin faaliyetlerini kolaylaştırmıştır. Ancak doktrinden sonra SSCB, ABD'nin yeni dış politikasını da hesaba katarak hareket etmek zorunda kalmıştır. Doktrinden sonra Amerikan dış politikası aktifleşmiştir ve SSCB'ye karşı da önleyici tedbirler alınmaya başlanmıştır (Armaoğlu, 1950, 212-213).

1.4.2. Marshall Planı

“Truman Doktrini, SSCB tehdidi karşısında Türkiye ile Yunanistan’ın askeri gücünü arttırma amacına yönelmiştir. Fakat asıl meselenin, Avrupa devletlerinin iktisadi durumları olduğu anlaşılmıştır” (Armaoğlu, 1991, 165). Savaş bittikten sonra Avrupa iktisadi durumunu kaldırmak mümkün olmamıştır. Komünizm ise her zaman, böyle ortamlarda daha hızlı yayılan bir ideoloji olmuştur. SSCB, Fransa ve İtalya’da komünist partileri ile çıkarttıkları genel grevlerle, iki ülkenin de ekonomisini dağıtmak ve komünist partilerin iktidara geçmesini sağlamak istemiştir (Armaoğlu, 1991, 165). “ABD’nin 1945 Haziran’ı ile 1946 sonu arasında Batı Avrupa’ya yaptığı iktisadi yardım 15 milyar dolar olmuştur. Fakat bu yardım bütçe açıklarının kapanması, ithalat için kullanılması gibi, paranın verimli olmayacağı alanlara harcanmıştır” (Armaoğlu, 1993, 443).

“Marshall, 7 Haziran 1947’de Harvard Üniversitesi’nde yaptığı bir konuşmada, Avrupa devletlerinin iktisadi kalkınmalarını planlamak için bir araya gelmelerini istemiş ve ortak bir plan hazırlanırsa ABD’nin destek ve yardımını esirgemeyeceğini söylemiştir” (Gönlübol ve Ülman, 1969, 235-236). Tarihçi McMahon’a göre “ABD’nin Marshall Planı aracılığıyla savaşmayı amaçladığı düşmanlar, savaş sonrasında Avrupa’da solun yükselişini besleyen açlık, yoksulluk ve karamsarlık olmuştur” (McMahon, 2013, 47). “Kennan’ın felsefi altyapısını oluşturduğu, “SSCB’yi bulundukları yerde tutma” veya “sınırlandırma” olarak isimlendirilebilecek olan yeni Amerikan politikasının, ikinci büyük hamlesi, Marshall’ın konuşmasında da görülmüştür” (Ekincikli, 2017, 146). Marshall’ın yaptığı öneride üç nokta dikkat çekmiştir. Truman Doktrini’nden farklı olarak yardım askeri alanda olmayacağı, yoksulluğu ve kargaşayı bitirmek için ülkelerin iktisadi durumunu iyileştirmek amacıyla olacağı belirtilmiştir. Tek tek ülkelere değil tüm Avrupa kıtasına yardım yapılması amaçlanmıştır. Eğer bu yardımı engellemeye kalkışacak herhangi bir oluşum olursa ABD’nin müdahale edeceği açıklanmıştır. Bu açıklama da SSCB ve komünist partilere karşı bir uyarı içermiştir (Oran, 2002, 539).

12 Temmuz 1947 tarihinde Paris’te bir araya gelen 16 Avrupa devleti, Marshall Planı için bir konferans gerçekleştirmiştir. “Avrupa Ekonomik İşbirliği Konferansı” olarak anılan bu konferansta, katılımcı olan tüm devletlere iktisadi durumunu sorgulayan soru cetvelleri verilmiştir. Bu soruların karşılığında gelen bilgiler ise ABD’ye gönderilmiştir. Bu bilgiler ışığında hangi devletin ne kadar yardıma ihtiyacı olacağını ortaya çıkarılmak

istenmiştir. Bu konferans ve bilgi alış verişinin ardından 1947 – 1951 yılları arasında süren Marshall Yardımı başlamıştır (Sander, 1996, 233-234). “Amerikalı uzmanların çalışması sonucunda, Avrupalıların istediği 22 milyar dolar, yaklaşık yüzde 22 oranında kısılarak, 17 milyar dolara indirilmiştir. İktisadi işbirliği kanunu, 3 Nisan 1948’de Başkan Truman tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir” (Oran, 2002, 540).

“Marshall Planı’na ilişkin SSCB’nin de dâhil edilmesi düşünülmüştür. Ancak, Paris’te yapılan ilk toplantılarda SSCB delegasyonu başkanı Molotov, bu planın Avrupa’yı iktisadi kontrol altına alma amacını güttüğünü ileri sürerek konferansı terk etmiştir” (Öke, 1990, 15). “Marshall Planı’nın SSCB’yi Doğu Avrupa’dan dışlama politikalarının bir aracı olabileceğini düşünen Stalin, Doğu Avrupa’daki halk iktidarları ile ilişkilerini sıklaştırmıştır. Çekoslovakya’nın Marshall Planı’na girişini veto etmiştir” (Akalin, 2003, 133). “Marshall Planı açıklandıktan sonra, Stalin Doğu Avrupa’daki komünist kontrolüne hız kazandırmıştır. Doğu Avrupa ülkelerinin Moskova’ya sadık kalması konusunda paranoya derecesinde katılaşmıştır” (Kissinger, 2012, 438). “Marshall Planı’na karşılık SSCB de, uyduları ile arasındaki iktisadi münasebetleri ve işbirliğini sıkılaştırmak için Molotov Planı adını verdikleri ikili ticaret sistemini kurmuştur” (Armaoğlu, 1993, 444). “Eylül 1947’de SSCB, hem Doğu Avrupa’daki uydu devletler, hem Batı Avrupa’daki komünist partiler üzerindeki kontrollerini sertleştirmek amacıyla Komünist Enformasyon Bürosu’nu kurmuştur” (McMahon, 2013, 49). “Marshall Planı ve buna karşı SSCB tepkisi, soğuk harbin önemli hazırlayıcı olmuştur. Marshall Planı, Soğuk harbin doğmasını büyük ölçüde etkilediği gibi, hem Batı, hem de Doğu Avrupa ülkelerinde hükümet değişikliklerine de yol açmıştır” (Ataöv, 1968, 275-276).

Türk yöneticiler, ABD’den gönderilen askeri malzemenin bakımı için yıllık 400 milyon TL ayırmak zorunda kalınca, Truman Doktrini kapsamında alınan yardımın kendilerini rahatlatmadığını tespit etmişlerdir. Buna bir de yedek parçanın ABD’den alınma zorunluluğu getirilince, dolar bulma güçlüğü yaşanmıştır. (Gönlübol ve Ülman, 1969, 235). “İktisadi İşbirliği Konferansı’na Türkiye de katılmış, iktisadi durumu konusunda bilgileri vermiş ve savaş sonunda hazırladığı iktisadi kalkınma programını gerçekleştirmek için kendisine 615 milyon dolar dış yardım yapılmasını istemiştir” (Gönlübol ve Ülman, 1969, 236). Türkiye savaşa fiili olarak katılmadığı ve savaşta doğrudan zarar görmediği için Türkiye’nin Marshall Planı’na katılma isteği başlangıçta kabul edilmemiştir. Türk yöneticiler de bu olaydan, Türkiye’nin ABD ve Batı bloğu

tarafından kendi başına bırakıldığı anlamını çıkarmışlardır (Uslu, 2000, 98). Türk kamuoyunun bu karara tepkisinin ve iktisadi gerekliliklerin baskısı altında bulunan Türkiye hükümeti de doğrudan Amerikan hükümetine başvurmuştur. Bu kararın yeniden gözden geçirilmesini istenmiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 236). “ABD, Türkiye'nin kalkınma planında bazı değişiklikler yapmasını istemiştir ve Türkiye de bu istekleri yerine getireceğini bildirmiştir. ABD de Türkiye'nin Marshall Planı'ndan yararlanabilmesini kabul etmiştir” (Oran, 2002, 540). Türk basını, Marshall Planı'nı komünizmin Avrupa ülkelerine girmesini engelleyecek bir sistem olarak görmüştür. ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan Avrupa iktisadının yeniden yapılandırılması raporunda Türkiye'ye ayrılan kısım ise büyük etki yaratmıştır. Raporda Türkiye bir tarım ülkesi olarak değerlendirilmiş ve Avrupa'nın yeniden yapılandırılmasında kendisine tarım ürünleri üretimi görevi verilmiştir. Bu da Türkiye'yi rahatsız etmiştir. İsmet İnönü, Sadak ile birlikte ABD Büyükelçisi Wilson'u da davet ederek raporu incelemiştir. Raporda Türkiye'ye verilen önemin azlığına dikkat çekmiştir (Hasanlı, 2011, 422-423). “4 Temmuz 1948'de Türkiye ile ABD arasında Marshall Planı çerçevesinde iktisadi alanında işbirliğini geliştirme anlaşması imzalanmış, 8 Temmuz'da bu anlaşma TBMM tarafından onaylanmıştır” (Sotniçenko, 2011, 333-334).

13 Temmuz 1948 tarihli ve 6956 sayılı resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren 5252 sayılı kanunda 1. Madde'de “Türkiye, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İzlanda, Lüksemburg, Norveç, Hollanda, İtalya, Portekiz, Birleşik Krallık, İsveç, İsviçre Hükümetleri ve Almanya'nın Fransa, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri işgali altındaki mntıklar Başkomutanları arasında 16 Nisan 1948 tarihinde Paris'te imzalanan Avrupa Ekonomik İşbirliği Sözleşmesi ve ekleri kabul edilmiş ve onanmıştır.” diye yazmaktadır (Resmi Gazete, 1948:9).

Marshall yardımı mekanizması şu şekilde işlemiştir: Yardım isteyen ülke ilk önce kendi topraklarında bulunan Amerikan Yardım Heyeti'ne bunu bildirmiştir. İstekler buradan ABD'deki Ekonomik İşbirliği İdaresi'ne gönderilmiştir. Bu idare tarafından onaylanan istekler Amerikan piyasasından satın alınarak Amerikan gemileri aracılığıyla yardım isteyen ülkeye gönderilmiştir. Bu sistem yardım miktarını ve yardımın hangi alanda isteneceği tartışmalarını ABD'yi de dâhil etmiştir. Bu da ABD'nin yardım isteyen ülkenin iktisadi politikasını etkileme imkânı tanımıştır (Avcıoğlu, 1996, 561-562). “Bu

yardımların kullanım alanlarının ve Türk iktisadını temel hedeflerinin Amerikalılarca belirlenmesi sonucunda, 1950'lerden itibaren Türkiye'nin her alanda dışa bağımlı hale gelmesine doğru giden yolda önemli bir kilometre taşı olmuştur” (Oran, 2002, 542).

1.4.3. NATO'nun Kuruluşu

Doğu Avrupa'nın SSCB etki alanına girmesi ve Kominform olarak örgütlenmeleri, Japonya'da fikir birliğine varılamaması, Yunanistan'daki iç savaş ve Türkiye ile İran'a karşı SSCB baskısı, Almanya konusunda derin görüş ayrılıkları ve Prag darbesi; Avrupa'da soğuk savaşın şiddetini en üst seviyeye çıkarmıştır (Sander, 1996, 237). Doğu bloğu ülkeleri kendi aralarında ve SSCB ile yaptıkları ittifak antlaşmalarını savunma için düşünmüşlerdir. Fakat ABD ile Batılı devletler bu antlaşmaları kendilerine yönelik saldırı olarak tanımlamışlardır (Sander, 1996, 243). “Marshall Planı ve Truman Doktrini, SSCB'nin Orta Doğu ve Avrupa'da girişmiş olduğu yayılma faaliyetlerine karşı ABD'nin almış olduğu ilk tedbirler olmuştur” (Armaoğlu, 1993, 447-448). “Molotov'un Marshall Planı üzerindeki Paris görüşmelerini terk etmesinin ve Çekoslovakya'ya baskı yapmasının sonucu olarak Avrupa, bundan öncesine göre çok daha fazla bölünmüş bir hale gelmiştir” (Ekincikli, 2017, 152). “Batı Avrupa devletleri de, aralarındaki ilişkileri etkili ve sürekli olarak geliştirmek ve yardımlaşmak için, bir takım bölgesel anlaşmalar yapmak girişiminde bulunmaya başlamışlardır” (Uçarol, 1995, 668). Batılı devletlerin kendi aralarında bölgesel antlaşmalar yapmasının bir diğer nedeni de Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin veto uygulaması yüzünden işleyememesi olmuştur. Bunun sonucunda da Batılı devletler kendi güvenlikleri için aralarında teşkilatlanmayı düşünmüşlerdir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 240). “Aralarında en kararlısı İngiltere Dışişleri Bakanı Ernest Bevin olmak üzere bir dizi üst düzey Batı Avrupalı diplomat, Avrupa – ABD bağlantısının ancak, resmi bir Atlantik aşırı güvenlik anlaşmasıyla pekiştirilebileceğine inanmıştır” (Mcmahon, 2013, 50-51). Bu amaçla, eski düşmanlıkların geride kalmasını gerektiğini anlayan ve uluslararası devletlerin yeni bir oluşumla bir araya gelmesini öngören Ernest Bevin, Batı Avrupa'nın komünizm tehdidine karşı birlikte olabilmesi için çalışmalar yapmıştır. Bevin'e göre bu birliğin ana devletleri İngiltere, Fransa ve Benelüks devletlerinin oluşturması gerektiğini açıklamıştır. İtalya, Almanya, Portekiz vb. devletlerin de gelecekte bu birliğe dâhil edilmesini savunmuştur (Ekincikli, 2017, 154). Bevin, 1948 başında Avam Kamarası'nda yaptığı bir konuşmada “Batı İttifakı” tasarısını açıklamıştır. Batı Avrupa

devletlerinin de bu çağrıya uyması ile görüşmeler başlamıştır. Belçika, Fransa, Lüksemburg, Hollanda ve İngiltere Dışişleri Bakanları 17 Mart 1948'de Brüksel Antlaşması'nı imzalamışlardır (Halil, 1968, 109). “Böylece, Avrupa'daki SSCB baskısı ve yayılmasına karşı ilk ortak savunma, aynı zamanda da iktisadi, sosyal ve kültürel işbirliği örgütü Batı Avrupa'da kurulmuştur” (Uçarol, 1995, 668). “Brüksel Antlaşması'nın imzalandığı gün ABD ile Kanada da, çok önceden yapılmış gizli anlaşmalara uygun olarak, Batı İttifakı'nı tamamen desteklediklerini ilan etmişlerdir” (Halil, 1968, 109).

“Brüksel Antlaşması'nın dördüncü maddesine göre, taraflardan biri Avrupa'da silahlı bir saldırıya uğrarsa, diğer imzacı taraflar sahip oldukları askeri ve diğer bütün imkânları ile yardım edeceklerini taahhüt etmiştir” (Ekincikli, 2017, 157). “Batı Avrupa güvenliğinin yeniden oluşumundaki ilk adımı temsil eden bu antlaşma, 1949'da imzalanan Kuzey Atlantik Antlaşması'na uzanan sürecin başlangıcını oluşturmuştur” (Akalin, 2003, 134). “Brüksel Antlaşması Devletleri, böyle bir antlaşmayı, sağlayacağı savunma gücüne inanarak değil, işi ciddi tuttuklarını gösterdikten sonra, asıl ABD'yi bir ittifak içine çekmek için imzalamışlardır” (Sander, 1996, 238). Çünkü ABD'nin askeri ve iktisadi desteği olmazsa, bu ittifakın SSCB emperyalizmine karşı müessir bir engel teşkil etmeyeceği görülmüştür. Doğrusu aranırsa, bu durumu ABD da görmüştür (Armaoğlu, 1993, 448). Washington'da Brüksel Antlaşması'nı imzalayan devletler ile ABD ve Kanada arasında, Batı ittifakını askeri örgüte dönüştürme planları görüşülmüştür. Bunun sonucunda ABD ile Kanada, Sürekli Askeri Komite'ye kendi gözlemcilerini göndermişlerdir (Halil, 1968, 110-111). Amerikan kamuoyu savaş sonrasında barışı sağlayacağını inandığı BM Güvenlik Konseyi'nin SSCB vetosu nedeniyle işlevsiz hale geldiğini anlamış ve SSCB'ye karşı olan tutum değiştirmeye başlamıştır. Diğer taraftan sadece Avrupa'da yayılmacılık faaliyeti gösterdikleri düşünülen SSCB, ABD'nin çıkarlarının olduğu Uzak Doğu'da veya dünyanın diğer yerlerinde de yayılmacılık faaliyetlerine başlamıştır. Buna SSCB'nin atom bombasına sahip olma ihtimali de eklenince, Amerikan yöneticileri Avrupa devletlerinden gelen ortak savunma davetlerine karşı tutumunu 1948 ortalarından itibaren değiştirmiştir (Ülman, 1967, 146). “Bu birliğin kurulmasından hemen sonra Haziran 1948'de SSCB, Batı Berlin'i kuşatmaya başlamıştır. Bu kuşatma da Batı savunmasının örgütlenmesine hız vermiştir” (Uçarol, 1995, 668).

“Kennan’a göre, SSCB; kapitalizm ile komünizmin uyumsuzluğuna inanmaktadır. Buna göre; SSCB ile kapitalist ülkeler arasında bir amaç birliği olamazdı ve SSCB’ye karşı uzun vadeli çevreleme siyaseti uygulanması gerektiğini düşünmüştür” (Ataöv, 1968, 281). Kennan, SSCB karşısında hiçbir işe yaramayan uzlaşma yaklaşımının bırakılıp, yayılma faaliyeti içerisinde olan SSCB güç ve nüfuzunun sınırlandırılması gerektiğini, SSCB’nin ancak kendinden daha güçlü bir devlete karşı çıkamayacağını tavsiye etmiştir (McMahon, 2013, 42). “Batı’daki Soğuk Savaş yanlıları, Kennan’ın siyasal çevrelemeyi esas alan stratejisine askeri boyutlar eklemeye yönelmişlerdir. Bu ise öncelikle kamuoyunun davaya kazanılmasını gerektirmiştir” (Akalin, 2003, 135). Kennan, Washington’un bundan sonraki SSCB politikasına “durdurma” ya da “çevreleme” diye tanımlamıştır. Bu yeni politikanın araçlarından biri, Haziran 1949’da Senato’da onaylanan “Kuzey Atlantik Antlaşması” olmuştur” (Öke, 1990, 16).

“ABD’de Senatör Vandenberg, ABD’nin “infiltratçı politikası”nı terk ederek Avrupalı ortakları ile birlikte oluşum halindeki ittifaka katılabilesinin yasal koşullarını yaratmaya çalışmıştır” (Akalin, 2003, 135).

ABD’de çalışmalar yürüten Senatör Vandenberg, Dışişleri Bakanlığı’ndan da tavsiyeler olarak bir rapor düzenlemiştir. Raporda, ABD’nin karşılıklı yardıma dayanan bölgesel veya toplu örgütlere başvurması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca ulusal güvenliği bir silahlı saldırı durumunda tehlikeye girerse de, meşru savunma hakkını kullanarak barışın korunmasına katkı sağlanması teklif edilmiştir. Bu karar tasarısı 11 Haziran 1948’de ABD Senatosu tarafından onaylanmıştır ve NATO’ya giden yol açılmıştır (Sander, 1996, 238). “ABD Senatosu’nun aldığı kararla ABD’nin bir Avrupa savunma sisteminde yer alacağı belli olunca, bu sistemin kurulması için yapılan çalışmalar hızlanmıştır. 1948 Ekim’de bu kurulacak sistemin anlaşma metni de hazırlanmıştır” (Turan, 1971, 10).

ABD ve Kanada ile yapılan görüşmeler, Avrupa ve Kuzey Amerika arasında verilen karşılıklı taahhütler temelinde NATO kurulmuştur. Danimarka, İzlanda, İtalya, Norveç ve Portekiz de bu ittifaka katılmaya davet edilmişlerdir. 1949 Nisan ayında Washington Antlaşması ile de 12 ülke arasında bir ortak güvenlik sistemi meydana gelmiştir. Ayrıca ortak savunma ittifakı olarak kurulan NATO, BM’nin 51. maddesine de uygundur (NATO Basın ve Enformasyon Servisi, 1992, 13). “Belçika, Kanada, Danimarka, Fransa, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Portekiz, İngiltere ve ABD

tarafından imzalanan NATO, 24 Ağustos 1949 tarihinde yürürlüğe girmiştir” (Soysal, 1965, 365).

NATO Basın ve Enformasyon Servisi tarafından hazırlanan bilgilendirici el kitabında; NATO’nun ana amacı şöyle açıklanmaktadır: BM şartlarına uygun olarak, üye ülkelerin güvenlik ve özgürlüğünü korumaya dayanmaktadır. Kurulduğu değerler demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğüdür. Avrupa’da ve Kuzey Amerika’da kalıcı bir barışın kurulması için çabalamaktadır. Bu ittifak içinde bulunan devletlerin amacı da barışı sürdürebilmek ve kendilerine karşı yapılan her türlü saldırıyı geri püskürtmektir. Ayrıca ittifak bir üyesine saldırı durumunda diğer üyelerinin ona yardım etmesini taahhüt etmektedir (NATO Basın ve Enformasyon Servisi, 1992, 9-10). Bu açıklamaya zıt olarak Halil Ali, NATO’nun amacını şu şekilde yorumlamıştır: ABD, Truman Doktrini ile dünya genelinde yayılma siyasetine başlamıştır ve NATO’da bu siyasetin son ürünüdür. NATO ile iki hedef gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bunlardan birincisi, Batılı devletleri yekpare hale getirerek üzerlerinde askeri, iktisadi, siyasi Amerikan üstünlüğünü kurmaktır. Bir diğeri ise; SSCB’nin yaymaya çalıştığı ideolojiye engel olarak dünyadaki egemen görüşün kapitalizm olmasını sağlamaktır (Halil, 1968, 105).

“NATO temelde askeri bir kuruluş olmasına rağmen, nihai karar merkezi siyasal ve sivil otoritede bulunmaktadır. Üye devletler egemen olduklarından ve eşit haklara sahip bulunduklarından, Konsey tüm kararları oybirliği ile almaktadır” (Sander, 1996, 241). NATO ilk kurulduğu senelerde politik hesaplar peşinde olmuştur. ABD, Avrupa’nın dengesini korumaya çalışan devlet olarak görevi İngiltere’den almıştır. ABD ve İngiltere iktidarları; ABD’yi ve Kanada’yı Brüksel Paketi ile birleştirmeyi daha sonra da Norveç ve İtalya gibi kendine güvensiz devletleri de bu pakta katmayı kendilerine görev edinmişlerdir (Kennedy, 2001, 450).

1949 yılı sonlarında genel tabloya bakıldığında Batı’nın yaratmak istediği bir ortam oluşmuştur: Berlin ablukası kalkmıştır. Batı tarafından oluşturulan Federal Almanya iktisadi kalkınma adına sorunsuz ilerlemiştir. Yugoslavya, SSCB bloğundan çıkmıştır. Yunanistan ile Türkiye gibi devletler Batı kaynaklı ittifaklarla işbirliği yapmak için çabalamıştır (Sander, 1996, 243). SSCB ise bu durumu en başından tespit ederek, 29 Ocak 1949’da Brüksel Antlaşması’na itiraz etmiştir. NATO’nun sadece Anglo-Sakson emperyalizminin aracı olacağını Avrupa halklarına duyurmuştur (Halil, 1968, 111).

SSCB, NATO'nun iddia edildiği gibi BM'nin ilkesi olan barışı ve güvenliği sağlamak maddesine uygun olmadığını aksine savaşı bir kuruluş olduğunun propagandasını yapmıştır. Ayrıca NATO'nun Avrupa'yı iki düşman bloğa bölen bir yapısının olduğunu ve gerginliği arttırdığını da iddia etmiştir. Ancak bu propaganda ve iddialar Batı Avrupa ülkelerinin görüşlerinde bir değişikliğe yol açamamıştır (Turan, 1971, 120).

1.5. Türkiye'nin NATO'ya Üyelik Süreci

Bu başlık altında ilk olarak “Türkiye'nin NATO'ya başvuru sürecinin başlaması” konusu ele alınmıştır. Daha sonra “Kore Savaşı” ve “Türkiye'nin NATO'ya girişi” konuları incelenmiştir.

1.5.1. Türkiye'nin NATO'ya Başvuru Sürecinin Başlaması

Türkiye, Truman Doktrini ve Marshall Yardımı sonrasında ABD ile yakın ilişkilere sahip olmuş ancak bu SSCB'nin taleplerinin neden olduğu kaygıyı azaltamamıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası izlenen tarafsızlık politikası sonucunda da yalnız kalma endişesi hâkim olmuştur. Türkiye hem bu yalnızlığını ortadan kaldırmak hem de topraklarını daha kolay savunabilmek ve silahlarını modern hale getirmek için Atlantik Paketi'ne girmek istemiştir (Oran, 2002, 543).

ABD'nin katılmadığı bir Brüksel Antlaşması eksik kalmıştır ve NATO çalışmaları başlamıştır. Bu da Türkiye'nin buna dâhil olma isteğini arttırmıştır. Fakat NATO'nun lider devleti ABD'nin hedefindeki ülke Almanya olmuştur. Ayrıca, Ortadoğu ile Doğu Akdeniz'e böyle bir güvenlik sözü vermek istememiştir (Akalin, 2003, 244). Türkiye, 8 Ağustos 1949'da Avrupa Konseyi'ne davet edilmiştir. Bu davet Türkiye'de memnuniyetle karşılanmıştır ancak muhaliflerce NATO'ya alınmamanın tesellisi olarak eleştirilmiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 243). Avrupa Konseyi'nin kurucu üyelerinden olan Türkiye, NATO üyeliğini bir hak olarak tanımlamıştır. Türk yöneticiler ise cumhuriyetin kurulmasından beri güdülen Batılı devlet politikasının sonucu olarak NATO'ya üye olmanın gerekliliğini belirtmişlerdir (Oran, 2002, 543). Ayrıca bu paktın dışında kalınması ile ABD tarafından verilen iktisadi ve askeri yardımların azalacağı kaygısı da başlamıştır. Türkiye, pakta girerek hem hali hazırda aldığı yardımların devamını getirmek hem de yeni yardım programlarına da katılmak istemiştir (Oran, 2002, 544). Türk kamuoyu da NATO'ya katılmanın gerekli olduğunu düşünmeye başlamıştır. 1946'da bir kez daha denenen çok partili hayatın kalıcı olabilmesi için

demokratik devletlerle birlikte NATO içerisinde olmanın gerekliliği vurgulanmıştır. Genç kuşak ise liberal Batı geleneği ve zenginliğine hayranlık duymuştur. Genç kuşak, liberalizmin politik ve iktisadi olarak Türkiye’de benimsenmesi için Batı’nın kurumları Türkiye içerisinde de yer almalı diye düşünmüşlerdir. Sonuç olarak “Amerikan Tarzı Yaşam” Türkiye’de yaşanmaya başlanmıştır (Oran, 2002, 544).

1948 Haziran ayında Başbakanlık koltuğunda oturan Hasan Saka, “Türkiye’nin ABD için müttefikten öte bir müttefiki olduğunu” dile getirerek, iki ülke arasındaki işbirliğini bu ittifakla somut hale getirilmesini istemiştir (Oran, 2002, 544). Türkiye, 1948 Kasım’ında, NATO’ya katılmak için istekte bulunmuştur fakat kabul edilmemiştir. Türkiye, pakta alınmamasından endişe duymuştur. Çünkü bu, Avrupa devletlerinin ve ABD’nin Stalin’e, Türkiye’yi korumaya henüz hazır değiliz, mesajı olduğu düşünülmüştür. Bu koruma hakkından sadece Avrupa devletlerinin yararlanıyor olmasından rahatsız olunmuştur (Hale, 2003, 116-117).

Türkiye dış politikasının temel hedefi olarak NATO üyesi olmayı amaçlamıştır. NATO’ya doğrudan giremeyen Türkiye, Doğu Akdeniz’de NATO’nun bir uzantısı olarak bir Akdeniz ittifakı kurulması gerektiğini ve Türkiye’nin de buna katılacağını önermiştir (Uslu, 2000, 107). İngiltere Dışişleri Bakanı Bevin’in ise Türkiye ve Yunanistan’ın güvenliği konusunda özel bir ilgisi başlamıştır. Bevin, İngiltere’yi NATO görüşmelerinde temsil eden büyükelçisine “ABD’nin, Türkiye ve Yunanistan’ın güvenliğini sağlamaması durumunda Amerikalıları zorlaması” talimatı vermiştir. Bevin’in bu hareketinin sebebi ABD’yi İngiltere’nin yanında Orta Doğu savunmasına katmak istemesi olmuştur (Ekincikli, 2017, 167). İngiltere’nin Türkiye konusunda ABD’ye karşı olan bu ısrarının bilgisini alan Türk Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, İngiltere ile iletişim kurmuştur. Sadak, Türkiye’nin bu pakta alınmamasının sonucu olarak halkın kendisini dışlanmış hissedeceğini, bu yüzden bu pakta doğrudan alınmıyorsa Türkiye’nin de girebileceği NATO’ya bağlı bir “Akdeniz ittifakı” kurulmasını teklif etmiştir. Fakat bu teklifin cevabı olarak NATO’nun sadece Atlantik bölgesini içine alacağı söylenmiştir (Ekincikli, 2017, 167-168). Necmettin Sadak, Akdeniz ittifakı planlarını Amerikalı Dışişleri Bakanı’na da sunmuştur ancak olumlu bir sonuç çıkmamıştır. Amerikalılardan bir sonuç çıkmayınca bir kez daha İngilizler ile görüşülmüştür. İngilizlerde bu ittifak için zamanlamanın uygun olmadığını bahane ederek geri çevirmişlerdir (Akalin, 2003, 245). Akdeniz bölgesi içerisinde yer alan

İtalya'nın da içersindeki komünizm tehlikesi ve stratejik önemi nedeniyle ittifaka dâhil edilmesi, bunun üzerinde Fransa'nın Cezayir'deki topraklarının da katılması; Türkiye için büyük bir hayal kırıklığı olmuştur (Mcghee, 1990, 113). Türk hükümeti paktın yalnızca bölgesel olduğunu TBMM'de dile getirmiştir. Ancak İtalya'nın ve Fransa'nın da başka bir kıtadaki topraklarının pakta dâhil edilmesi bu söylemi boşa çıkarmıştır. Akdeniz ittifakına girerek bu pakta dâhil olmayı düşünen Türk kamuoyu da bu gelişmelerden sonra tedirginlik duymaya başlamıştır. Sadak bu gelişmeler sonucunda, Batı ülkeleri tarafından güvenlik ağına alınmamış ve terk edilmiş Türkiye'nin SSCB karşısında en savunmasız Avrupa ülkesi olarak kaldığını söylemiştir (Mcghee, 1990, 114).

Dışişleri Bakanı Sadak, NATO imza törenine katıldıktan sonra 12 Nisan 1949 tarihinde Amerikan mevkidaşı Acheson ile görüştü. Öncelikle böyle bir savunma paktı için tebriklerini sunan Sadak, Türkiye'nin bu pakta alınmayarak paktın tamamlanmamış olduğunu belirtmiştir. Başka bir Akdeniz devleti olan İtalya'nın pakta dâhil edilmiş olmasının ise Türkiye'de daha geniş hayal kırıklığı yarattığını sözlerine eklemiştir. Ayrıca pakt dışında kalınması ile iç siyasette de sert eleştirilere maruz kalındığını ve Meclis'te verecek cevabının da kalmadığını belirtmiştir. Sadak, bu konuda ABD'nin düşüncelerinin ne olduğunu öğrenmek istediğini söylemiştir (Ekincikli, 2017, 177). Acheson tüm bu istekleri bildiklerini ancak kısa süre içerisinde her soruna çözüm bulamayacaklarını, şu anda kurulan bu ittifakın güvenliğini sağlamak için çaba sarf ettiklerini söylemiştir. Cevabında Türkiye konusunda yine bir çözüm sunmamıştır (Akalin, 2003, 250). Sadak 13 Nisan 1949 tarihinde ABD Başkanı Truman ile de görüşerek aynı taleplerini dile getirmiş ancak ondan da gerekli cevapları alamamıştır (Ekincikli, 2017, 178). Türkiye'nin pakta girme konusundaki çabalarının ilk bölümü 4 Nisan 1949 günü Kuzey Atlantik Antlaşması'nın imzalanması ile başarısızlıkla sonuçlanmıştır (Ekincikli, 2017, 179).

NATO'nun kuruluşunda pakta dâhil olamayan Türkiye, güvenlik sorunlarını çözebilmek için dış politikasını tamamen ABD ile dostluğunu hukuki bir yükümlülük altına almaya hedeflemiştir. Sadak TBMM'de 1950 bütçe görüşmelerinde Türkiye'nin güvenliğini sağlamak adına ABD hükümeti ile sürekli bir görüşme halinde olduklarını açıklamıştır (Burçak, 1983, 194). 1950 yılı Mart ayında ABD'nin Akdeniz filosu

içerisinde bulunan bazı gemilerinin İstanbul ve İzmir limanlarına gelmesi Türkiye'nin ABD'ye duyduğu güveni tazelemiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 243).

“Türkiye'nin NATO üyeliğindeki en önemli engellerinden biri; Truman Hükümeti'nin Türkiye'yi Orta Doğu'lu olarak görmesi ve ABD çıkarlarının bu bölgede çok daha az olduğunu düşünmesi olmuştur” (Hale, 2003, 118). Bu sırada Orta Doğu'daki gücünü yeniden kazanmaya uğraşan İngiltere, Türkiye'nin NATO'ya girmesi yerine kendilerinin yöneteceği bir Orta Doğu savunma sistemine katılmaları gerektiğini düşünmüşlerdir. Türkiye ise NATO'ya üyeliklerinin onaylanması durumunda bu seçenekleri değerlendirebilecek durumda olduğunu bildirmiştir (Hale, 2003, 118). Türkiye bunun da etkisiyle 11 Mayıs 1950'de (CHP iktidarının son zamanlarında), bir kez daha başvuruda bulunmuştur ancak yine kabul edilmemiştir. Türk kamuoyu buna sert tepki göstermiştir. CHP iktidarı son bulmuştur ve bundan sonraki girişimler DP tarafından yapılmıştır (Oran, 2002, 544).

1.5.2. Kore Savaşı

Kennan'ın sınırlandırma politikası üç yıl boyunca sürdürülmüştür. Marshall Planı Avrupa'yı iktisadi ve sosyal açıdan güçlendirirken, NATO da SSCB'nin yayılmacı politikasına karşı askeri savunma işlevini kullanmıştır. Türkiye ve Yunanistan'a karşı SSCB tehdidi yardım programları ile önlenirken, Berlin'e yapılan havadan yardımlar Batılı ülkelerin tehdit edildiğinde savaşmayı göze alacaklarını göstermiştir. SSCB ise tüm bunlara karşılık vermek yerine geri çekilmiştir (Kissinger, 2012, 454). NATO, Batı Avrupa'ya karşı olan SSCB tehdidini önlerken, dünyanın bir başka yerinde bu tehdidin ortaya çıkma ihtimali düşünülmemiştir (Kissinger, 2012, 455). Avrupa savaş sonrası ilk kez bu kadar rahat durumdayken, Soğuk Savaş Uzakdoğu'ya sıçramıştır ve burada bir sıcak çatışmaya haline gelmiştir (Sander, 1996, 243-244).

Savaştan sonra yapılan Müttefiklerin kendi arasında yaptığı Yalta ve Postdam konferanslarında ABD ve SSCB, Kore'den Japonya'yı atmayı kararlaştırmıştır. 1945'te Japonya yenilgiyi kabul etmesinden sonra SSCB, Kore'nin kuzey bölgesini, ABD de güney bölgesini işgal etmiştir. Böylece 38. enlem bir sınıf çizgisi olmuştur ve iki tarafta da ayrı devletler kurulmuştur (Uçarol, 1995, 670). Hem ABD hem de SSCB birleşmiş bir Kore'nin karşı bloğa katılmasından endişe duyduğu için birleşme sağlanamamıştır.

Avrupa'dan sonra Asya'da da, ülkeleri kendi alanlarına bölerek parçala yöntemi devam etmiştir (Sander, 1996, 199).

SSCB'nin Kore'deki yabancı askerlerin çekilmesini istemesini BM'ye taşıması sonrasında, ABD konu BM'ye taşındığı için biraz da zorunlu olarak 20 Eylül 1948 tarihinde askeri kuvvetini çekeceğini açıklamıştır (Öke, 1990, 25). Truman 1949 yılında Genelkurmay'ın da önerisine uyarak Kore'deki tüm askeri birliklerini çekmiştir. Ancak polis kuvveti olarak kalabilecek kadar küçük bir birlik Kore'de kalmıştır. Bunun sebebi de tüm birlikler çekildiğinde Güney Kore'nin birleşmek için bir girişim yapmasından duyulan endişe olmuştur (Kissinger, 2012, 457). Ancak Amerikan kuvvetlerinin çekilmesini de yeterli bulmayan Kuzey Kore, Amerikan askeri danışmanlarının da ülkeyi terk etmesini istemiştir. Kuzey Kore yönetim başkanı Sung bütün Kore'de seçimler yapıp ülkeyi birleştirmeyi hedeflediğini açıklamıştır. Bununla beraber sınırdan güneye doğru askeri sızmalar olmuştur ve BM Komisyonu da ülkede bir iç savaşın meydana geleceğini bildirmiştir (Öke, 1990, 26). Nihayetinde 25 Haziran 1950'de 10.000 tane Kuzey Kore askeri unsuru 38. paralelden geçerek Güney Kore'ye girmiştir. Bu işgal sadece Asya'da değil tüm dünyada Soğuk Savaş'ın yeni bir evresini başlatmıştır (Mcmahon, 2013, 72). Böyle bir saldırıyı daha önceden planlamayan ABD, buna karşılık Japonya'daki iyi eğitim görmemiş birliklerini öncü kuvvet olarak meydana getirmiştir (Kissinger, 2012, 455). Ayrıca BM'ye de bilgi verilmiştir. Bu kuruluşun 25 Haziran 1950'de çatışmaların durdurulması ve Kuzey Kore'nin yeniden 38. enleme geri çekilmesi çağrısında bulunmuştur (Uçarol, 1995, 671-672). BM Güvenlik Konseyi 27 Haziran'da tekrar toplanmıştır. Bu toplantıyı SSCB boykot etmiştir. ABD bu toplantıda, "bir silahlı saldırıyı defedecek şekilde Kore Cumhuriyeti'ne yardım yapılmasını" BM'ye üye devletlere tavsiye etmiştir. Bu teklif oylamaya sunulmuştur. SSCB'nin de toplantıyı boykot ettiği için veto hakkını kullanamamasından dolayı karar kabul edilmiştir (Öke, 1990, 33). SSCB'nin toplantıyı boykot etme nedeni BM'nin Çin'in söz hakkını Pekin'e vermeyi onaylamamasını protesto etmek olmuştur (Kissinger, 2012, 458). Karar sonrasında "ABD, Avustralya, Belçika, Filipinler, Fransa, Güney Afrika Birliği, Habeşistan, Hollanda, İngiltere, Kanada, Kolombiya, Lüksemburg, Porto Riko, Tayland, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan", Güney Kore'ye askeri yardım göndermeye başlamışlardır. Bu devletlerden bazıları kara, hava ve deniz kuvvetlerini bazıları ikisini bazıları da sadece bir tanesini

göndermiştir (Uçarol, 1995, 672). “7 Temmuz 1950’de Konsey, aldığı yeni bir kararla, BM Birleşik Komutanlığı’nı kurmuştur” (Uçarol, 1995, 727). Yine 7 Haziran’da ABD Başkanı Truman, BM Güvenlik Konseyi’nin tavsiyesi ile bütün BM ordusunun başına başkomutan olarak General MacArthur’u getirmiştir (Ekincikli, 2017, 194).

Amerikan yöneticileri Berlin ablukası, Çek darbesi ve Çin’deki komünizm galibiyetinden sonra Kore’de de böyle bir olayla ile karşı karşıya kalınca komünizmin dünyanın her yerinde ilerleme halinde olduğunu ve durdurulması gerektiğini düşünmüşlerdir. Kore’nin Kuzey Kore tarafından işgali sonrasında Asya bütünüyle komünist bir bölge haline geleceği ve Japonya’nın da Batı bloğuna eğiliminin ortadan kalkacağı düşünülmüştür (Kissinger, 2012, 457).

Kore’de bu olaylar yaşanırken komşu Çin de bu sorunların barış içinde çözülmesini gerektiğini açıklayan bir açıklama yapmıştır. Ayrıca BM’ye askeri birliklerin Kuzey Kore topraklarına girdiklerinde kendisinin de savaşa dâhil olacağını belirtmiştir (Sander, 1996, 252).

Uluslararası ilişkilerde tedirginliğin had safhada yaşandığı dönemde, 14 Mayıs 1950’de Türkiye’de DP iktidara gelmiştir. Yeni iktidar kendinden önceki iktidar gibi NATO’ya girme çabalarına devam etmiştir ve bunu sağlamak için Kore Savaşı’nı da fırsat olarak görmüştür (Uçarol, 1995, 728). Türkiye savaş başladıktan hemen sonra BM Genel Sekreterliği’ne, BM Güvenlik Konseyi’nin alacağı tüm kararlara katılacağını bildirmiştir ve sürekli olarak iletişim halinde kalmıştır (Armaoğlu, 1991, 181). BM Genel Sekreteri’nin Kore’deki vaziyeti Türkiye’ye bildirmesinden sonra Türkiye, Pasifik’teki BM kuvvetlerine katılmak üzere bir tugay gönderme kararı almıştır. Böylece Türkiye, ABD’den sonra Kore Savaşı’na askeri birlik gönderen ilk devlet olmuştur (Öke, 1990, 37). BM’nin çağrısına Türkiye’nin 29 Haziran 1950’de verdiği cevap şöyle olmuştur: “Türkiye Cumhuriyeti’nin BM Kurulu’nun bir üyesi sıfatıyla üstlenmiş bulunduğu yükümlülükleri Yasa çerçevesinde ve içtenlikle yerine getirmeye hazır olduğunu hemen bildirir” (Uçarol, 1995, 728).

Burçak, Türk yöneticilerinin Kore Savaşı’na asker gönderme kararı alırken neleri değerlendirip karar verdikleri hakkında şunları belirtmiştir: Türkiye için Kore Savaşı, uluslararası barış ve güvenliğin uygulanabilir olduğunu gösterecek ve dünyanın herhangi bir bölgesinde oluşan duruma bu tavırla müdahale edilebilecekti. Ayrıca

Türkiye de başka ülkelere yapılan saldırılara karşı yardım göndererek görevini yeterine getirirse, gelecekte kendisi de böyle bir duruma düşerse diğer devletlerden yardım isteyebilecekti. En önemlisi de NATO'ya katıma konusunda kendisine yardımı olacaktı. Ayrıca bazı Batılılar tarafından İkinci Dünya Savaşı'ndaki taahhütlerini yerine getirmediği iddia edilen Türkiye, BM'nin bu çağrısına uyarak BM'ye verdiği taahhütleri yerine getirecekti ve sözünde duran devlet olduğunu herkese göstermiş olacaktı. Bunun sonucunda da NATO'ya üye olabilirdi. Adnan Menderes hükümetinin Kore Savaşı hakkında tüm planı bu şekildedir (Burçak, 1983, 194 - 195). DP'nin Kore Savaşı'na karşı duymuş olduğu heyecan; NATO'ya giriş yolu olarak gördükleri şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin böyle bir heyecan ile güçlü bir destek sağlaması NATO'nun direncini kırıp Türkiye'yi üye olarak kabul etmesine yol açması da muhtemel görünmüştür (Ahmad, 1996, 499). DP hükümeti Kore Savaşı'na asker gönderme kararını bir savaşa katılmak değil, BM'nin aldığı karara uymak olduğunu sık sık belirtmiştir. Bu karar ile Türk ordusu Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ilk kez savaşımıştır (Özateş, 2010, 136). Türkiye basınında Güney Kore lehine bir kampanya açılmıştır. Bu kampanya da gazeteler "hür dünya'yı müdafaa etmek için yüzlerce Türk'ün gönüllü olarak savaşa katılmak istediğini yazmışlardır. Kamuoyu bu tür bilgilerle hazırlanırken DP hükümeti 25 Temmuz 1950'de Kore'ye 4500 asker göndermeye karar vermiştir (Eroğul, 1990, 58). Asker gönderme kararı; Adnan Menderes'in yazlığında Cumhurbaşkanı Celal Bayar, TBMM Başkanı Refik Koraltan ve Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut'un katıldığı bir toplantıda, meclise ve muhalefete bilgi vermeden veya danışmadan verilmiştir (Oran, 2002, 544).

Adnan Menderes'in Kore Savaşı hakkındaki kararını Ahmet Emin Yalman şöyle anlatmaktadır: "Menderes şöyle dedi: Memleket hesabına çok mühim bir karar vermek durumundayız. BM adına Kore'de kızıl kuvvetlere karşı ortak bir cephe kurmak üzere ABD'nin hür milletlere bir çağrısı var" (Yalman, 1997, 1536). Yalman bu sözlerinden devamında Menderes'in ABD çağrısına niçin uyulması gerektiği hakkındaki şu cümlelerini aktarmaktadır: "Ortak güvenlik ruhunu yürütmek ve itibarımızı yükseltmek bakımından bu, bizim hesabımıza yaman bir fırsattır. NATO'ya kabul edilmemize de köprü olabilir. Herkesten evvel çağrıya olumlu bir cevap vermek istiyoruz" (Yalman, 1997, 1536). Yalman, Menderes'in bu kararını neden meclise getirmediğini Menderes'in sözleri ile aktarmaya devam etmiştir: "Fakat işin içine Türk askeri yurt

dışına göndermek davası olması dolayısıyla Meclis kararı almaya çalışırsak, iş uzar, dedikoduların sonu gelmez. Bir saat bile kaybetmeden, kararı ABD'ye ve BM'ye bildirmek zorundayız” (Yalman, 1997, 1536). Yalman'ın aktardığına göre Menderes, basının da kendisine yardım etmesini şu sözlerle istemiştir: “Böyle hareket ettiğimizde taktirde ise, her taraftan yanlış hükümlere varılacağı, yaygaralar kopacağı muhakkaktır. Bunlara karşı basında anlayışla cephe kurulmasına ihtiyaç vardır” (Yalman, 1997, 1536).

DP hükümetinin Kore Savaşı konusunda nasıl düşünmesi gerektiğini etkileyen nedenler arasında Avrupalı devletlerin konuya bakış açısı son derece önemli bir yer tutmaktadır ve bunun yanında basın yayın organları ve kamuoyunun da etkisinin olduğu düşünülmektedir. Dönemin gazetelerinde yayınlanan haberlerin büyük bir çoğunluğu Avrupa basınından çevrilen haberlerden oluşmuştur. Başyazarların yazdıkları yazılar ile Kore haberlerinin dili arasında fark yoktur, aynı ideoloji ve dil de yazılmıştır. Türkiye'nin NATO'ya girebilmek için Kore'ye asker gönderme kararı aldığını yabancı gazeteler de yazmıştır (Özateş, 2010, 139).

Bunun üzerine hazırlanan Türk Tugayı'na komutan olarak Tuğgeneral Tahsin Yazıcı getirilmiştir. Kore'deki askeri durum BM açısından olumsuz gittiği için Türk birliği kısa bir eğitim gördükten sonra 25 Eylül – 2 Ekim 1950 tarihleri arasından İskenderun'dan gemilerle yola çıkıp, 12 Ekim 1950'de Pusan limanına gelerek, buradan Kore'ye gitmiştir. (Uçarol, 1995, 728). “Türk tugayı, Kunuri bölgesinde üstün düşman kuvvetlerine karşı verdiği muharebelerle cephenin yarılmasını ve ABD 8. Ordusu'nun imhasını önlemiştir” (Yılmaz, 1988, 268). DP hükümeti 27 Ocak 1951'de Kore'deki birliklerinin yerine yeni bir birlik yollamıştır. Bu adım Türkiye açısından tartışma yaratmıştır. Çünkü mevcut birlikler çok kayıp vermiş ve beklenildiği üzere NATO'ya da üye olunamamıştır. Bundan sonra Kore'deki Türk Tugayı üç kere daha yenilenmiştir. Savaşta en çok kayıp veren üçüncü ülke olunmuştur. 706 Türk askeri şehit olmuştur ve 2111 gazi, 168 kayıp, 219 asker de esir düşmüştür. Bu rakamların; Türk birliğinin %66'sını temsil ettiği belirlenmiştir. (McGhee, 1990, 143). ABD ise savaşa 250 bin asker göndermiştir, bunların 30 bini hayatını kaybetmiştir. Savaş sonucunda genel olarak, BM birliklerinden 500 bin kişi; komünist bloktan ise 1 milyon 500 bin kişi hayatını kaybetmiştir (Yılmaz, 1988, 257).

“NATO’nun kurulmasından yaklaşık 15 ay sonra patlak veren Kore Savaşı’na mühim bir askeri kuvvetle katılması ve bu savaşta Türk askerinin savaş yeteneğini ispat etmesi, başta ABD olmak üzere birçok NATO üyesinin de fikrini değiştirmiştir” (Armaoğlu, 1991, 181). Türk Tugayı Kore Savaşı sırasında büyük başarı göstermiştir ve bu başarısı diğer ülkelerin de dikkatini çekmiştir. Amerikan General Walton Walker’ın Daily News’e yazdığı makalesine, “Yiğit Türkiye, Orta Doğu’nun Kalesidir” başlığını atarak bu başarıyı takdir ettiğini belirtmiştir. İngiliz The Economist de “Türkiye Atlantik Paketi’ne girmelidir” diyen yazılar yayınlanmıştır (Ekincikli, 2017, 198-199). Türkiye’nin gerek Kore’de göstermiş olduğu başarı ile küresel anlamda komünist tehdidine karşı oluşu, gerekse Ortadoğu ve Doğu Akdeniz’de Batı bloğunun müttefiki olarak yer alması diğer ülkelerin kendisine olan bakış açısını değiştirmiştir. Bu da NATO’ya girmesi konusunda kendisine yardımcı olmuştur (Öke, 1990, 179).

Kore Savaşı ortaya çıkardığı etkilerle dünya tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Güney Kore’nin, Kuzey Kore tarafından yutulmasına engel olunmuştur. Üçüncü Dünya Savaşı çıkması ihtimalinden tedirgin olan BM’ye üye devletler ve kamuoyu baskısından çekinen Truman’ın etkisi ile savaş daha fazla uzamamıştır. Uzadığı takdirde Batı bloğunun kesin zaferinin muhtemel olduğu düşünülmektedir. Kore Savaşı, Soğuk Savaş’ın ilk sıcak çatışması olmuştur. Güney ve Kuzey bir daha birleşmemiştir (Öke, 1990, 176). “Kore’deki çatışma aynı zamanda NATO’nun güçlenişini, Almanya’nın silahlanmasını ve Avrupa topraklarına ABD birliklerinin konuşlandırmasını hızlandırmıştır” (McMahon, 2013, 74). “Kore saldırısının ertesinde artık daha saldırgan, fırsatçı bir düşmanla karşı karşıya olduklarına inanan Amerikalı politika yapıcılar, NATO’yu güçlendirme çabalarını iki katına çıkarmışlardır” (McMahon, 2013, 81).

1.5.3. Türkiye’nin NATO’ya Girişi

Türkiye, Kore Savaşı’nda BM emrine bir tugaylık vererek, en büyük destek veren ülkelerden biri olmuştur. Kore’ye giden Türk Tugayı’nın Türklerin savaş özelliğini ispat etmesi, Türkiye’nin NATO’ya katılmasının kazanç olacağını göstermiştir ve bunun üzerine Türkiye’nin NATO için yapmış olduğu başvurulara itirazları da ortadan kaldırmıştır (Armaoğlu, 1993, 519-520). Türk askeri birliğini Kore’de göstermiş olduğu üstün savaş kabiliyeti ve Kunuri cephesinde Amerikan birliğini yok olmaktan kurtarmak için kendilerini feda etmeleri, Amerikan kamuoyu tarafından takdirle karşılanmıştır. Türkiye’nin yalnız bırakılmaması yönündeki görüşler çoğalmıştır (Oran, 2002, 549).

Kore Savaşı'nın kazanılması için Türkiye'nin katkı göstermesi, NATO'ya üye olma yolunda DP iktidarı için yeni ve güçlü bir temel olmuştur. 1 Ağustos 1950'de Türkiye, Ankara'daki ABD, İngiltere ve Fransa Büyükelçilerine NATO'ya üye olma isteğini yeniden iletmiştir. Aynı zamanda New York Times gazetesinde de Türkiye'nin NATO'ya katılmasının, ABD tarafından Türkiye'nin emniyetine önem verildiğinin kanıtı olarak görüleceğini duyurmuştur. Türkiye, Orta Doğu bölgesinde bir komutada bulunmaya hazır olduğunu ilan ederek İngiltere'nin de desteğini kazanmıştır (McGhee, 1990, 143). Türkiye bu başvuruyu da Yunanistan ile birlikte yapmıştır. Ancak bu başvuru, 1950 Eylül ayında NATO Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilmemiştir. İki ülke Akdeniz'in savunulması için planlama işlemlerine davet edilmiştir ve iki ülke de bunu kabul etmiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 245). Amerikan yöneticileri, Türkiye'nin 1949 ve 1950 yıllarında yaptığı başvurulara, Amerikan kamuoyunun Avrupa'da verilen taahhütlerin bile zor kabul gördüğünü henüz Doğu Akdeniz'e kadar olan bir pakta razı olmayacağını öne sürmüşlerdir. Ancak Kore Savaşı sırasında, savaşın Çin'e kayacak olması durumunda SSCB'nin de savaşa gireceğini açıklaması, genel bir savaşın ihtimal dışı olmadığını göstermiştir (Ülman, 1968, 261). Böyle bir durumda Amerikan askeri yöneticilerinin de bakış açısı değişmiştir. SSCB ya da komünizm bloğu ile yapılacak bir savaşta Türkiye'nin stratejik önemi çok büyük olacağı görülmüştür. Türkiye, SSCB'nin güneye inişini engellemekte, Doğu Akdeniz'deki üslere açılmasına set çekmekte, SSCB – Süveyş Kanalı arasındaki tüm yolları denetlemekte ve Doğu Akdeniz ile Ortadoğu'nun da denetimini sağlayacak konumda bulunmaktadır. Bu stratejik önemin yanında Türkiye'nin ulusal direnme özelliği de Batılıların dikkatini çekmiştir. Bu özelliğin SSCB karşısında ABD'ye süre kazandıracağı tespit edilmiştir (Akalin, 2003, 247-248). Ayrıca 1949 Eylül ayında SSCB atom silahlarının olduğunu açıklamıştır. ABD ise bir SSCB atom saldırısına cevap verebilmek için, bu ülkeye yakın ülkelerde hava üsleri kurmaya ihtiyaç olduğunu tespit etmiştir (Oran, 2002, 548). O dönemde ABD'nin kendi topraklarından ya da Batı Avrupa'daki üslerinden SSCB topraklarına kadar gidebilecek bombardıman uçakları bulunmamaktadır. Bu sebepten dolayı Türkiye'den üs kiralanmasına karar verilmiştir. Türkiye ise NATO'ya katılmak koşulu ile buna razı olacağı cevabını vermiştir. ABD'de istediği üsleri elde etmek amacıyla bu teklifi kabul etmiştir (Ülman, 1967, 150). ABD'nin Türkiye ve Yunanistan konusundaki ısrarının bir diğer nedeni de; Yugoslavya'nın Kominform'dan çıkarılması ile hedef haline gelmiştir ve bunun için

Türkiye ve Yunanistan'ın (paktın güney kanadının savunmasını sağlamlaştırmak amacıyla) pakta katılması gerekmiştir. NATO Başkomutanı General Eisenhower da, bu ülkelerin alınması ile Balkanlarda paktın etkisinin artacağını belirtmiştir. Türkiye'nin pakta alınmak istemesinin bir diğer nedeni de Orta Doğu petrollerine yakınlığı olmuştur (Oran, 2002, 549). Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra izlenen politika gereği, müttefiklerin sömürgesi haline gelmesinden tedirgin olup böyle bir pakta dâhil olmaktan çekinebilirdi ancak ABD'nin devletlerin bağımsızlığını korumak konusundaki açıklamaları ve adımları bu konudaki endişeleri gidermiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 121).

“Amerikan diplomatları ve askerî yetkilileri Türkiye'nin bir tarafsızlık konumu isteyebileceğinden ve ABD'nin Türkiye'deki yatırımlarını değerlendiremeyeceğinden korkmuşlardır” (Ahmad, 2007, 112). DP iktidara geldikten sonra yaptığı girişimler de olumlu sonuç vermemiştir. Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılması, ABD'nin SSCB'ye karşı izlediği “kuşatma politikası”na katılması da üyeliğin kabul olması konusunda yeterli olmamıştır. Ancak Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın 1951 Şubat ayında ABD'li büyükelçiye bu konuda kişisel memnuniyetsizliğini bildirmiştir ve SSCB ile ABD'nin arasında çıkacak bir savaşta tarafsız kalabileceklerini ima etmiştir. Bu tepki Türkiye'nin istediği etkiyi yaratmasını sağlamıştır (Ahmad, 2007, 112). Marshall Planı, Yunanistan ve Türkiye Yardım Koordinatörü George McGhee Türkiye'nin NATO'ya olan isteğini kırmamak gerektiğini bir telgraf ile ABD Dışişleri Bakanlığı'na iletmıştır (McGhee, 1990, 153). Sonuç olarak, ABD 15 Mayıs 1951 tarihinde diğer NATO üyelerinden Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya tam üye olarak alınmalarını istemiştir. Ancak bu teklif diğer ülkelere birçok itiraz ile karşılaşmıştır. NATO'nun İskandinav ülkeleri, Danimarka, Norveç ve Belçika antlaşma alanının genişlemesi durumunda kendilerinin çıkarları dışında Akdeniz bölgesinde bir savaşa girebileceğinden tedirgin olmuşlardır. İtiraz edenlerin diğer bir tedirginliği de, ABD'nin kendilerine yaptığı yardımı azaltması olasılığı olmuştur (Öke, 1990, 140).

Türkiye'nin NATO'ya alınmasına diğer devletlerden daha çok itiraz eden İngiltere olmuştur. Bu itiraz, Orta Doğu'nun müdafaa edilmesindeki değişik görüşlerin ortaya çıkması nedeni ile olmuştur. ABD Türkiye'de stratejik bir hava kumandanlığı kurulmasını istemiştir. İngiltere ise, kendisine bağlı ayrı bir Orta Doğu kumandanlığı kurulmasını istemiştir (Gönlübol ve Ülman, 1969, 247). “Türkiye eğer NATO'ya

alınırsa Orta Doğu'nun durumu ile daha yakından ilgileneceğini duyurmuştur. İngiltere ancak bunun üzerine Türkiye'nin NATO'ya katılmasına razı olmuştur" (Gönlübol ve Ülman, 1966, 167-168). İngiltere'nin yeni Dışişleri Bakanı Herbert Morrison İngiltere'nin politikasında değişiklik olduğunu ve Türkiye ile Yunanistan'ın NATO'ya girmelerini desteklediklerini duyurmuştur. Türk Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü de TBMM'de Türkiye'nin NATO'ya katılması halinde Orta Doğu'da belirsiz bir savunma görevi üstleneceğini söylemiştir (Hale, 2003, 120). 1951 ortalarında Orta Doğu'daki siyasi havanın belirsizleşmesi, İran buhranının ortaya çıkardığı tedirginlikler, NATO konusunda direnmeleri; İngiltere'nin itirazlarını hafifletmiştir. İngiltere'nin itirazı ortadan kalktıktan sonra NATO Bakanlar Konseyi, 16 – 20 Eylül 1951 tarihlerinde Ottawa'da yapılan toplantı sonrasında özel bir oturumda, Türkiye ile Yunanistan'ın NATO'ya üye olmak için davet edilmelerine oybirliği ile karar vermiştir (Öke, 1990, 141). Bundan sonra ortaya çıkan problem de, yeni üyelerin hangi komutanlığa bağlanacağı olmuştur. İngiltere, Türkiye'nin Orta Doğu Komutanlığı'nda kendi emrinde olması gerektiğini önermiştir. İngiltere emrindeki komutanlık içerisinde; Mısır da dâhil olmak üzere bölgenin savunmasının sağlanacağı görüşünü ortaya atmıştır. Ancak, Mısır'ın hem egemenlik haklarını korumak hem de böyle bir oluşumda olmamak istememesi, diğer yandan da Türkiye'nin bu yapıya sıcak bakmaması sebebiyle, İngiltere'nin bu önerisi gerçekleştirmemiştir (Oran, 2002, 550). Sonuç olarak Yunanistan ile Türkiye kara kuvvetlerinin NATO Güney Komutanlığı'na bağlanması kararı alınmıştır (Hale, 2003, 120).

"NATO'nun 12 kurucu üyesinin temsilcileri Londra'da, 17 Ekim 1951 tarihinde, yaptıkları bir toplantıda, Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya davet edilmeleri için bir protokol imzalamışlardır" (Soysal, 1965, 365). Amerikan Senatosu, 17 Ekim 1951 tarihli protokolü, 29 Ocak 1952'de onaylamıştır. TBMM, 18 Şubat 1952 günü yapılan oturumda, 5886 sayılı kanun adı altında, Kuzey Atlantik Antlaşması'nı ve 17 Ekim 1951 tarihli protokolü onaylamıştır. İlgili kanun, Resmi Gazete'nin 19 Şubat 1952 gün ve 8038 sayılı sayısında yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Armaoğlu, 1991, 189). TBMM, 405 milletvekilinin oybirliğiyle NATO'ya katılma kararını onaylamıştır. Sadece Adana milletvekili Cezmi Türk, Dışişleri ve Savunma komisyonlarının detaylı incelemeler yapmadıklarını ileri sürerek çekimser kalmıştır (Yalman, 1997, 1582). NATO'ya girişe muhalif olanlar da olmuştur; bunlardan CHP içerisindeki muhalif grup

Türkiye'nin NATO'ya girmesiyle birlikte, Türk ordusunun Kore Savaşı'nda olduğu gibi sınırları dışına gideceğini ve sınır ötesi jandarma olacağını iddia etmişlerdir (Öke, 1990, 147). Bu tür muhalif görüşlere ve basında çıkan bazı olumsuz haberlere rağmen 18 Şubat 1952'de Türkiye NATO'ya resmen üye olduğunda, Türk kamuoyu büyük sevinç yaşamıştır. Yabancı basında bu konu ile alakalı çıkan haberlerin genelinde; Türkiye'nin Kore Savaşı'na giderek bunu hak ettiğini belirtmişlerdir (Baykalmış, 2003, 116).

Türkiye'nin NATO'ya girmesi mevzu bahis olduğunda ve SSCB'nin Avrupa sınırından hariç diğer sınırında da yani Ortadoğu'da da bir savunma ittifakının kurulmasına teşebbüs edilmesi, SSCB'nin yeniden Türkiye üzerinde baskı yapmasına neden olmuştur (Bilge, 1969, 423). Ardından Türkiye'nin NATO'ya dâhil olması SSCB'yi kızdırmış ve 13 Kasım 1951'de Türkiye'ye verdikleri bir notada, paktın saldırgan bir amaçta olduğunu, Türkiye'nin ise bu pakta üst verdiğini ve bundan doğacak her türlü sorumluluğun Türkiye'ye ait olacağını bildirmişlerdir (Armaoğlu, 1993, 521). Türkiye bu notaya cevabı geciktirmiş ve daha sonra NATO üyeliğini SSCB tehditleri yüzünden tercih ettiğini bildiren bir cevap ile bu notayı reddetmiştir (McGhee, 1990, 160-161). 30 Kasım 1951 tarihinde SSCB önceki notasını yinelemiştir ancak Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, TBMM'de 10 Aralık 1951 tarihinde yaptığı konuşmada buna cevap verilmeyeceğini çünkü bir faydası olmayacağını dile getirmiştir (Bilge, 1969, 452).

“NATO üyeliği, Türk dış siyasetinde cumhuriyet döneminde yaşanan en önemli değişiklik olmuştur. Soğuk Savaş Dönemi ile birlikte artık Türkiye'nin güvenliğini korumak için sadece tarafsız kalmanın yeterli olmayacağı anlaşılmıştır” (Ekincikli, 2017, 223-224). Fakat Türkiye, NATO'ya sadece SSCB tehditlerinden korunmak için katılmamıştır. Aynı zamanda, savaş sonunda çok partili rejimi kurmak ve bu demokrasi ortamını devam ettirmek için ekonomisini düzeltmek istemiştir. Demokrasi ortamının korunması için de NATO gibi bir pakta üye olmanın gerekli olduğu düşünülmüştür. Diğer yandan Türk askeri birliklerinin cephanesinin modernleşmesi gerektiğini bunun da ancak pakta girerek buradan askeri yardım programlarıyla mümkün olacağına inanmışlardır. Sonuç olarak NATO'ya girmesi halinde iktisadi, politik ve askeri olarak amaçlarına ulaşacaklarını düşünmüşlerdir (Sander, 1996, 239). “Türkiye'nin NATO'ya girdikten sonra, bütün güvenliğini “ortak savunma” sloganıyla bu örgüt içinde yapılan işbirliğine bağlandığı gibi, ABD ile ikili anlaşmalar ağı da kurmuştur” (Gönlübol ve Ülman, 1969, 252). 1947 Truman Doktrini ile birlikte orduda yapılan modernizasyon ve

reform NATO'ya üyelikten sonra daha da hızlanmıştır. Orduda reform DP'nin de programları arasında önemli yer tutmuştur (Ahmad, 2007, 121).

Sonuç olarak Türkiye'nin SSCB'nin sınırlarında bulunması, Türkiye'yi Batı ittifakına girdirmek için en önemli sebeplerden birisi olmuştur. Aynı zamanda Batı'nın Türkiye'yi kendi içerisine almasının nedeni de Türkiye'nin SSCB'ye olan bu coğrafi yakınlığı olmuştur. Türkiye bu nedenden dolayı NATO'ya katılabilmektedir (Ekincikli, 2017, 225).



İKİNCİ BÖLÜM

YENİ ASIR GAZETESİ KİMLİĞİ

Tanzimat Fermanı'ndan sonra Osmanlı İmparatorluğu'nda Türkçe ve resmi olarak iki gazete yayınlanmıştır: Birisi Kahire'de 1828 yılında yayınlanmaya başlayan Vekayi-i Mısriyye, diğeri ise İstanbul'da 1831'de yayın hayatına başlayan Takvim-i Vekayi. Kanun-i Esasi'den sonra ise hem İstanbul'da hem de taşrada daha gelişmiş bir basın hayatı ortaya çıkmıştır (Kocabaşoğlu ve Birinci, 1995, 101). Osmanlı İmparatorluğu'nda Takvim-i Vekayi gazetesinden önce yerel bazda yabancı dillerde yayınlanan gazeteler olduğu bilinmektedir (Aydeniz, 2007, 10).

Takvim-i Vekayi gazetesinin abone sistemi ile dağıtıldığını hesaba katıldığında, bu gazetenin yaygın basın içerisine girmediği yönünde değerlendirilmektedir. Bu gazeteden sonra 31 Temmuz 1840'ta Ceride-i Havadis, 21 Ekim 1860'ta Tercüman-ı Ahval yayınlanmıştır. 15 Eylül 1864 tarihinde çıkan Ruznameyi Cerideyi Havadis gazetesini, yerel medyanın başlangıcı olarak adlandırılmaktadır (Erinç, 2007, 107). Türkiye'deki ilk gazeteler İstanbul'da çıkmıştır ve o dönemdeki gazeteler bugünkü duruma göre yerel medya olarak değerlendirilmektedir. Çünkü diğer şehirlerde veya eyaletlerde satış yapmamışlardır (Erinç, 2007, 107).

Türkiye'de yerel basının ilk örnekleri olarak değerlendirilen gazeteler, Osmanlı zamanında çıkan “vilayet gazeteleri” olmuştur. Bundan sonra yerel basın; “taşra basını”, “Anadolu basını” veya “mahalli basın” olarak isimlendirilmiştir (Erdem, 2007, 112). Vilayet gazeteleri; yerel basına rehberlik etmiştir Vilayet gazeteleri aracılığıyla birçok bölgede ilk kez süreli yayın çıkmıştır. Vilayet gazeteleri, taşradaki resmi basın olmuştur. Vilayet gazetelerinin çıkış nedeni; Osmanlı Devleti'nde artan ayrılıkçı düşünceleri dengelemek, Araplara yönelik Arapça süreli yayınların etkinliğini kırmak olmuştur (Girgin, 2008, 46). Osmanlı Devleti'nde, İstanbul'daki resmi matbaalar hariç toplam 29 vilayet matbaası çalışmıştır (Kocabaşoğlu ve Birinci, 1995, 103).

Vilayet gazetelerinden 20'si o vilayette basılmış ilk gazete olmuştur. 17'si ise o vilayetin tek gazetesi konumunda olmuştur (Kocabaşoğlu ve Birinci, 1995, 105). Bu vilayet gazetelerine bir örnek vermek gerekirse; Yeni Erzincan gazetesi örnek olarak gösterilebilir. Yeni Erzincan gazetesi, 26 Mart 1942 tarihinde dönemin valisi ve belediye başkanı olan Dr. Sükuti Tükel'in çabaları ile Erzincan'ın ilk gazetesi olma özelliğini taşıyarak basılmaya başlanmıştır. Vilayet gazetesi konumunda olan gazete tek parti olan CHP'nin politikalarını toplumsallaştırma görevini yürütmüştür (Zorlu ve Temel, 2016, 451). İl gazetesinden daha çok bir parti gazetesi özelliği taşıyan Yeni Erzincan gazetesi, bunun yanında ziraat, tarım, sağlık, eğitim, spor gibi konularda bilgilendirici ve eğitici haberleri halka sunmuştur (Zorlu ve Temel, 2016, 461).

“Yaygın basının Anadolu'ya dağıtım yapmaya başladığı 1960'lı yıllara kadar, yerel gazeteler, yayımlandıkları bölgede kamuoyunun oluşmasında önemli bir rol oynamış, bölge halkının haber almada birinci kaynağı olarak işlev görmüştür” (Erdem, 2007, 114). “1950-1960 yılları arasında, DP tarafından uygulanan yeni ulaşım politikası, yaygın basının, Anadolu'ya günü gününe dağıtım yapmasına olanak tanımıştır” (Erdem, 2007, 115).

İzmir'de Türkçe basının öncüsü olarak 1868 yılında kurulan vilayet matbaası ve sonraki sene yayınlanan resmi vilayet gazetesi olarak gösterilmektedir. Ancak Fransızca ve Rumca gazetelerin basımı daha eski tarihlere dayanmaktadır. İstibdat döneminde hareketlenmeye başlayan İzmir basını, İkinci Meşrutiyet döneminde ise daha büyük hareketlenmelere tanık olmuştur. Ancak basılan gazetelerin büyük çoğunluğu uzun ömürlü olamamıştır. İzmir basının en büyük hareketlenme yaşadığı dönem ise Cumhuriyet dönemi olmuştur (Arıkan, 2006, 1-2). İzmir'de, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra çıkan gazeteler de birkaç yıl sonra yayın hayatından kalkmıştır. Bunlardan hariç; Hizmet, Anadolu, Ahenk yayın hayatına devam etmiştir. Selanik'te yayın hayatına başlayıp İzmir'e taşınan *Yeni Asır* gazetesi ise tüm bu gazetelerden farklı olarak günümüzde dahi varlığını sürdürmeyi başarmıştır (Arıkan, 2006, 173).

a) Levantenler ve Basın

“İzmir, tarih boyunca her bakımdan Batı Anadolu'nun en önemli şehirlerinden biri olmuştur. Öteden beri burası, Asya ile Avrupa arasındaki ticaretin Akdeniz'e açılan kapısı işlevini görmüştür” (Arıkan, 1985, 103). Dış ticaret ile zenginleşen tüccarlar,

Selanik ve Beyrut'ta olduğu gibi İzmir'de de örgütlenmişlerdir. Burada kendi hayat tarzlarını, toplumsal kurumlarını faaliyete geçirmişlerdir. Avrupalıların bu üç şehirdeki örgütlenmeleri İstanbul'da örgütlenmelerinden daha önce ve daha etkili biçimde gerçekleşmiştir (Ortaylı, 1985, 108).

Osmanlı Devleti, 19. yüzyılda Batılı devletler karşısında iktisadi, kültürel ve teknoloji bakımından üstünlüğünü kaybettiğini anlamıştır. Batılı devletleri yakalama adımı olarak askeri, kültürel ve idari alanlarda dönüşümler yaşanmıştır. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak İzmir ön plana çıkmıştır ve başkent İstanbul'un ardından ikinci büyük şehir haline gelmiştir. İzmir'in bu yükselişinin bir diğer nedeni de; Osmanlı Devleti ile Batılı devletler arasındaki iktisadi ilişkilerin gelişmesi olmuştur (Kerimoğlu, 2013:81). 17. yüzyıl itibari ile dünya ticaretinde önemli bir konum edinen İzmir, 19. yüzyılda ise Doğu Akdeniz'in önemli limanlarından biri duruma gelmiştir (Daşçı, 2011, 28). Bunu gören devlet ise tüccarları daha fazla çekmek ve gümrük gelirlerini fazlalaştırmak için yabancı tüccarlara kolaylıklar sağlamıştır. Ticaret için şehre gelen tüccarlar bir müddet sonra buralarda yerleşik hayata geçmiştir (Çakıcıoğlu, 2007, 346).

Bu süreç sonucunda İstanbul, İzmir gibi liman kentlerinde özgün bir topluluk ortaya çıkmıştır. Bu azınlık grup Levantenler olarak adlandırılmıştır (Çakıcıoğlu, 2007, 352). 'Levante', kelimesi "Doğulu" anlamında kullanılmaktadır. 'Levante' denilerek Doğu Akdeniz limanları ve Doğu Akdenizli insanların tümü kastedilmektedir. Fakat, Bizans ve Osmanlı Devleti dönemlerinde yerli halktan daha çok bu devletlere dışarıdan gelip yerleşen İtalyan, Katalan, Fransız gibi Batı Akdenizliler için kullanılmıştır. 18. ve 19. yüzyılda da Orta ve Kuzey Avrupa'dan gelerek liman kentlerine yerleşen yabancılar için de kullanılmıştır (Ortaylı, 1994, 204).

Levantenler, Osmanlı Devleti toplumsal, iktisadi ve kültürel yaşamında ve günümüz Türkiye topraklarının tarihi açısından da son derece önemli görülmektedir. İzmir, 17. yüzyıldan beri Levanten unsurunu barındıran bir şehir olmuştur. İzmir, yukarıda da anlatıldığı gibi "tarihi süreç içerisinde, farklı gelişmelere paralel olarak, çeşitli ekonomik ayrıcalıkların da verilmesiyle Osmanlı topraklarındaki en yoğun Levanten yerleşim yerlerinden biri haline gelmiştir" (Narin, 2012, 17).

Ticari olarak kendini geliştiren şehirde aynı dönemde kültürel ve sanatsal açıdan da canlılık yaşanmıştır. Bu dönemde İzmir'de ülke dışından gelen ve kendilerini

Oryantalist olarak tanımlayan sanatçılar etkili olmuştur (Daşçı, 2011, 28). Bu yükselişten etkilenen şehirde demografik, yönetsel ve mimari açıdan değişimler yaşanmıştır (Kerimoğlu, 2013:81). 19. yüzyılın ikinci yarısında ise İzmir’i, Menderes ve Gediz’e bağlayan demiryolu hizmete açılmış, İzmir’e havagazı verilmeye başlanılmış, rıhtım yapılmış, tramvaylar işlemeye başlamıştır. Tüm bunların sonucunda İzmir, Avrupalı bir şehir kimliğine bürünmüştür. 19. yüzyılın sonlarında bile İzmir, dönemindeki diğer şehirlerden daha ileride olma özelliğini taşımıştır (Arıkan, 1985, 103). Yerli gayrimüslim tüccarları, gezginleri ve Levantenleri barındıran şehirde Osmanlı – Türk özelliği arka planda kalmış, kozmopolit yapı içerisinde Batılı bir yaşam tarzı sürülmüştür. Bu haliyle kentte Batılı yaşam tarzının beraberinde getirdiği “pratikler, eğlence merkezleri, eğitim kurumları ve hatta iletişim biçimleri de” uygulanmış ve kök salmıştır (Danacıoğlu, 1995:121). “Son iki asırda Levanten denilen grubun yayın hayatındaki ve kamu hayatındaki dili Fransızca olmuştur” (Ortaylı, 1994, 206).

“Türkçe dışındaki, hatta Osmanlı Devleti’nde konuşulmayan dillerdeki basın, Avrupa ticaretinin yarattığı dolaylı etki sonucu İzmir’de ortaya çıkmıştır” (Ortaylı, 1985, 108). İzmir’de 17. yüzyılın ikinci yarısında ilk matbaayı Yahudiler kurmuştur. Bunun ardından ise Rum ve Ermeniler de matbaa kurmuştur (Başaran ve Haykıran, 2017, 1). İzmir’de, 19. yüzyılın ilk yarısında; hem Batılı devletlerin dillerinde hem de Osmanlı Devleti içerisinde yerli gayrimüslimlerin dillerinde yayınlar gelişmiştir (Daşçı, 2011, 28). Levantenler, Fransızca, İngilizce, Almanca ve İtalyanca yayınlar çıkarmışlardır (Çakıcıoğlu, 2007, 351).

1821 – 1831 yılları arasında İzmir’de yayınlanan *Le Spectateur Oriental*, *Le Smyrneen*, *Le Courier de Smyrne*, *Journal de Smyrne* gazeteleri Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yayınlanan ilk etkili Fransızca gazeteler olmuştur. Alexandre Blacque adında bir Fransız avukat tarafından çıkarılan *Le Spectateur Oriental* gazetesi Yunan sorunu sırasında Osmanlı Devleti lehine bir yayın yapmıştır. İzmir’de bu gazetelerin yanı sıra 1871’de *Revue d’Orient*, 1918’de *L’Independant*, 1919’da *Le Levant*, 1919’da *La Liberte*, 1919’da *Echo de la France* ve *İmpartial* adlı Fransız gazeteler yayınlanmıştır (Koloğlu, 1985, 95).

Rumca basının ilk çıkışı Osmanlı Devleti sınırları içerisinde İzmir’de olmuştur. 1831 yılında *Filos Ton Neon* gazetesi ardından 1838 yılında da *Amalthia* gazetesi

yayınlanmıştır. Bunlar haricinde Rumca olarak İzmir’de birçok gazete yayın hayatına başlamış ve kapanmıştır. İzmir, Ermeniler tarafından çıkarılan ilk gazeteye de ev sahipliği yapmıştır. 1839 yılında yayınlanmaya başlayan İçtemeran Bidari Kidelyats gazetesini 38 yayın sürmüştür. İspanyol Yahudilerinin dili olan Ladino ile yazılan yayınlar da ilk olarak İzmir’de yayın hayatına başlamıştır. 1842 yılında başlayan bu yayınların en önemlilerinden biri olan La Buena Esperenca 1874’ten 1914’e kadar yayın hayatına devam etmiştir. Bulgar tarihinin ilk gazetesi Ljuboslowije de 1842 yılında İzmir’de yayın hayatına başlamıştır (Koloğlu, 1985, 96-98). İzmir’deki ilk İngilizce gazete de “Star In The East and Friend of Youth” adlı gazete olmuştur (Danacıoğlu, 1995:121).

19. yüzyılın ikinci yarısında Avrupalı bir kimliğe bürünen şehirde Türkçe basın da bu gelişmeler doğrultusunda ortaya çıkmış ve faaliyet göstermiştir. Türkçe basının ortaya çıkmasındaki gecikmenin sebebi olarak: Kapitülasyonların verdiği ayrıcalıklar, iktisadi ve ticari hayatın yabancıların elinde olması ve bunlara bağlı olarak Türk kültürünün gelişiminin zayıf kalması gösterilmektedir. Vilayet matbaasında çıkarılan Vilayet gazetesi haricinde İzmir’in ilk gazetesi olan Devir’in ilk sayısı 6 Eylül 1872 tarihinde çıkmıştır. Gazetenin sahibi Mehmed Salim, Rumca, Ermenice, Yahudice ve Fransızca yayınlanan gazetelerin çoğalmasına tepki olarak bu gazeteyi çıkardığını, gazetenin ilk sayısında açıklamıştır (Arıkan, 1985, 103-105).

2.1. Tarihçesi

“*Yeni Asır*, kuruluşu Osmanlı dönemine giden, İstibdat, II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerini yaşayan, bugün ayakta duran tek gazete olmak ayrıcalığını korumaktadır” (Arıkan, 2006, 193). “*Yeni Asır* gazetesi İzmir’de tekel durumundadır, başka yerel gazeteler açılmakta fakat kısa zamanda kapanmaktadır” (Dur, 2007, 111). 1930 yıllarda da İzmir’in ikinci etkili gazetesi olarak gösterilmektedir, birincisi Anadolu gazetesi olarak değerlendirilmektedir. Serbest Fırka faaliyetleri zamanında birinci gazete olmayı başarmıştır ancak daha sonra tekrar ikinci konuma gelmiştir. 1940’lı yıllarda çok partili rejime geçildiğinde *Yeni Asır* yine ikinci sıradadır ancak birincilik Demokrat İzmir gazetesine geçmiştir. Çok partili rejimin başlangıcında ve 1950’li yıllarda *Yeni Asır* ve Demokrat İzmir, DP’nin yanında olmuştur. 1950’li yıllarda ise diğer gazeteler kapanırken *Yeni Asır* tirajını arttırmıştır (Parlak, Adnan Menderes Sevdası, 2004).

“31 Ağustos 1895 tarihinde Asır adıyla Selanik’te ilk sayısı çıkmıştır” (Arıkan, 2006, 193). “Gazetenin adının eski Türkçede telaffuzu “Asr” olan ve Rumeli’deki şive nedeniyle “Asir” denilen “Asır” sözcüğü olarak seçilmiştir (Dur, 2007, 20). Geçici bir heves olmadığını belirtmek amacıyla “Asır” ismi verilmiştir. Ayrıca Ağustos ayının seçilmesinin sebebi de vardır; Türk tarihinde birçok zafer Ağustos ayına denk geldiği için bu ay kutsal kabul edilmektedir ve gazete de yayın hayatına başlamak için bu ayı tercih etmiştir (Dur, 2007, 29). “Asır” gazetesi, 1897 yılında Türk – Yunan Savaşı sırasında ilk büyük ilgisini görmüştür ve okuyucusu sayısı artmıştır. 21 Temmuz 1908 tarihinde yani II. Meşrutiyet’ten bir gün önce ismine “Yeni” kelimesini koymuştur ve aynı gün II. Meşrutiyet’in haberi duyurulmuştur. Meşrutiyet ise bir sonraki gün ilan edilmiştir. Resmi olarak henüz ilan edilmeyen II. Meşrutiyeti bir gün önce duyurması da ilgi çekici olmuştur (Dur, 2007, 30).

Yunan ordusu 1912 Kasım ayında Selanik’e girmiştir, girmeden önce kentin yetkililerine yollanana “halkın canına ve malına dokunulmayacak” bildirisinin aksine her yeri yakıp yıkmış ve insanlara eziyet çektirmişlerdir. *Yeni Asır* da 3219 sayılı yayınında “Neden kendisine sığındığımız hükümet bizi koruyamıyor” diyerek bu acıların sesi olmuştur (Parlak, İzmir’e geliyor, 2004). İşgalin ikinci günü *Yeni Asır* kapatılmış, Abdurrahman Arif ve kardeşi Ahmet Atıf tutuklanmıştır. *Yeni Asır* işgalden üç ay sonra, izin verilen günlerde yayınlanama başlamıştır. Yoğun sansür altında çıkmaya çalışan *Yeni Asır* sonra yeniden kapatılmıştır. Ahmet Atıf, Abdurrahman Arif ve Ali Şevket (Bilgin) gazeteyi Fransızca olarak yayınlamışlardır ancak kısa süreli olmuştur. 1917’de Türk mahallelerinin ateşe verilmesinde tüm matbaası yanmıştır daha sonra yardım görerek yeniden Fransızca çıkmıştır, yine kısa sürede kapatılmıştır. Mondros Mütarekesi’nden sonra Türkçe basılmaya başlanmıştır ve Selanik’te son sayısı 24 Ağustos 1924’te yayınlanmıştır (Parlak, İzmir’e geliyor, 2004). Mübadele sonucunda İzmir’e gelen Ali Şevket ve ailesi 7 Eylül 1924’te *Yeni Asır*’ı da faaliyete geçirmiştir. *Yeni Asır* bu dönemde iki yaprak olarak basılmıştır ve üç kuruşa satılmıştır (Parlak, 110 Yılın Kilometre Taşları, 2004).

Yeni Asır, harf inkılabı konusunda basına örnek olmuştur. Gazetenin sahipleri Fransızca bildikleri için Latin alfabesine hâkimdirler ve yeni harflerle dizimi Selanik’ten beri yapmışlardır. 9 Ağustos 1928’den yani harf inkılâbının yaşandığı tarihten bir ay sonra

Yeni Asır bu uygulamaya geçmiştir. Böylece kanuni süreden altı ay önce yeni harflerle basılmıştır (Parlak, Basın Dünyasında İlk Devrim, 2004).

Yeni Asır gazetesi yayın hayatı boyunca; birçok kez haberleri hakkında soruşturma açılmış ve süreli olarak kapatma cezalarına da maruz kalmıştır. Ancak 1931 yılında yayınlandığı iddia edilen bir haber yüzünden soruşturma açılmıştır. 19 Ocak 1931 tarihinde İçişleri Bakanı Şükrü Kaya, Başbakan İsmet İnönü'ye *Yeni Asır* gazetesinde yayınlandığı iddia edilen “Hükümet, Bankanın 30 milyonunu Aldı” başlıklı haberin soruşturmasının sonucunu, yazdığı bir belge ile bildirmiştir (EK29). Bu belgede Şükrü Kaya, bu haberin bulunamadığını ve ilgili birimlerden gazetenin hangi sayısında yayınlandı ise o sayının bir nüshasını istediğini aktarmıştır. Ayrıca belgenin ikinci sayfasında ise *Yeni Asır* tarafından Şükrü Kaya'ya verilen cevap mevcuttur (EK30). Bu cevapta bahsi geçen haberin yayınlanmadığı ve gazetenin koleksiyonunun Matbuat Umum Müdürlüğü'nde olduğu yazmaktadır.

1938 yılında ise bu kez yayınlandığı kesin olan bir haber yüzünden soruşturma açılmıştır. 14 Ocak 1938 tarihinde İçişleri Bakanı Şükrü Kaya tarafından Başbakan Celal Bayar'a gönderilen belgede bu konu hakkında ayrıntılar yer almaktadır (EK31). Bu belgenin içeriğini, *Le Levant* ve *Yeni Asır* gazetelerinde yayınlanan “Londra Borsasında Eshamin Müthiş Sukutu” ve “Hindistan'da Bir Hadise” başlıkları ile yayınlanan haberlerin soruşturması hakkında bilgiler oluşturmaktadır. Belge içeriğine, *Le Levant* gazetesi Genel Yayın Yönetmeni ile *Yeni Asır* gazetesi sahibinin aynı kişi olduğu (Şevket Bilgin) belirtilerek başlanmıştır. Ardından ise gazetelerin savunması yazılmıştır. Gazeteler savunma olarak, Anadolu Ajansı'nın dış haberleri zamanında vermediği ve haber verme işinde yetersiz kaldığı, bundan dolayı da tecrübesiz bir muhabirin Roma radyosunu dinleyerek bu haberi naklettiğini belirtmişlerdir.

Tarihler 26 Ekim 1938'i gösterdiğinde ise *Yeni Asır* gazetesi bu kez 1,5 ay süreli olarak kapatma cezası almıştır. *Yeni Asır* gazetesinin yanı sıra yine İzmir'de yayınlanan *Halkın Sesi* gazetesi de aynı cezayı almıştır (EK32). Bu kararname metninde iki gazetenin 16 Ekim 1938 tarihli nüshalarında ülke siyasetine zarar verici yayında bulunduklarından dolayı kapatma cezasına çarptırıldığına karar verildiği yazmaktadır. Belgenin altında Cumhurbaşkanı ve Bakanların imzası da bulunmaktadır.

2.2. Sahiplik Yapısı

“İlk çıkan Asır gazetesinin imtiyaz sahibi Profesör Abdurrahman Nafiz, müdür ve başmuharriri oğlu Avukat Fazlı Necip olmuştur. Yanlarında Nafiz Bey’in yeğeni Arif (Bilgin) de bulunmuştur” (Arıkan, 2006, 193). Abdurrahman Nafiz ve Fazlı Necip’in 7 Temmuz 1909’da İstanbul’a göç etmeleri sonrasında "*Yeni Asır*"ın imtiyaz sahipliğini Abdurrahman Arif (Bilgin)’e geçmiştir. Daha sonra 10 Ağustos 1910’da Abdurrahman Arif, oğlu Ali Şevket (Bilgin)’i gazetenin imtiyaz sahibi yapmıştır (Parlak, 110 Yılın Kilometre Taşları, 2004). 1950’li yıllarda ise imtiyaz sahibi ve başyazar Ali Şevket Bilgin iken kardeşi Behzat Bilgin de gazetenin yazarları arasında bulunmuştur. DP’nin iktidara geldiği dönemde Behzat Bilgin, DP İzmir Milletvekili olarak meclise girmiştir.

2.3. Yayın Politikası

Yeni Asır, İzmir basın tarihi içerisinde, muhalif yaklaşımını gösteren gazetelerden biri olmuştur. Tek parti zamanındaki baskıya dayanarak yayın yapmaya devam eden *Yeni Asır*, çok partili rejime geçişi de her zaman desteklemiş ve öncülerinden olmuştur (Aktaş, 2012, 23). 1930 yılında çok partili sistemin ilk denemelerinde Serbest Cumhuriyet Fırkası kurulmuştur ve *Yeni Asır*’da bu partiyi desteklemiştir. Bunun üzerine CHP’nin yayın organları, İstanbul’da yabancı dilde basılan gazeteler, *Yeni Asır*’a karşı tepki göstermişlerdir (Parlak, Zincire Vuramazsınız, 2004).

Yeni çok partili rejim denemesinin yapıldığı yıllarda (1940’larda) DP’yi destekleyen *Yeni Asır*, CHP’ye karşı ise cephe almıştır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta; CHP’yi iç politikada eleştirirken, dış politika hamlelerine destek vermiştir. Dış politikada eleştiri konusu olan durum ise CHP’nin yeterli başarı kazanamaması olmuştur. DP’nin iktidara gelişini demokrasi olarak niteleyen gazetede bu partinin mitinglerinden oluşan fotoğraflar için tam sayfalar ayrılmıştır. Parti liderlerinin İzmir’e gelişlerinde ise bununla ilgili haberlere ve fotoğraflara yine geniş yer ayrılmıştır. Gazete, DP’nin sözcüsü gibi yayın yapmıştır.

2.4. Genel Hatlarıyla İçeriği

Yeni Asır’ın 1949 yılında içeriği: şehir haberleri, dış haberler, iç haberler (Türkiye’de yaşanan gelişmeler), spor haberleri, gece yarısı haberleri ve köşe yazılarından oluşmuştur. Bunlar her gün gazetenin içeriğinin temelini oluşturmuştur. Ayrıca gazetede belli bir süre aralığında olmadan yayınlanan Sağlık İşleri Köşesi, İktisadi Köşe, Sinema

Köşesi, Halkla Baş Başa, Röportajlar Köşesi, Roman Yazısı, Tarihte Bugün ve Devamı Gelen Hikayeler köşeleri yer almıştır. Batılı yazarların anıları veya yazıları da gazetede yayınlanmıştır. Milli bayram günlerinde gazetede daha çok fotoğraf basılmıştır ve milli bayrama özel olarak yazılar yayınlanmıştır. Milli bayramlarda özel olarak gazetenin birinci sayfası o güne özel iki tane hazırlanmıştır; milli bayram sayfası en önde, rutin birinci sayfa ise gazetenin en son sayfasında yayınlamıştır. Gazetede Ekim ayından itibaren her gün daha sonra ise belirsiz aralıklarla, gazetenin sağ alt köşesinde karikatür de yayınlanmıştır. Bu karikatürler şehir sorunlarına, siyasi sorunlara, gündelik yaşantıya vurgu yapmıştır. Çok sık olmamakla birlikte Amerikan karikatüristlerden alıntı da yapılmıştır. Ekim ayında son sayfalarda bol fotoğraflı yayın yapmaya başlayan gazete, futbol lig maçlarının olduğu günler bu sayfayı futbola ayırırken diğer günler farklı içeriklerden fotoğraflarla burayı doldurmuştur. DP mitinglerinden sonra ise bu sayfa miting fotoğrafları ile doldurulmuştur.

1950 senesinde gazete içeriği bir önceki seneden kaldığı yerden devam etmiştir. Gazete 1949 Ekim'den sonra başladığı en arka sayfasını eğlenceli ve fotoğraflı içeriklerle yayınlamaya 1950 senesinde de devam etmiştir. Burayı tam sayfa olarak Resimli Dünya Hadiseleri, Spor Sayfası, Çizgi Roman ve Çocuk Sayfası olarak yayına sunmuştur. Temmuz 1950'den sonra Kore Savaşı ve savaşa giden Türk birliği ile alakalı haberlere geniş yer ayrılırken, bu haberlerin tam sayfa yayınlandığı da olmuştur. 1950'de sağ alt köşede karikatür yayını devam etmiştir. Gazete, Şubat 1950'de "Adaylarınız kimdir?" başlıklı bir ilan yayınlanarak bir kamuoyu yoklaması yapmıştır. Gazete okuyucularından hangi partiden olursa olsun milletvekili adayı olarak kimi görmek istediklerini yazıp gazeteye göndermelerini istemiştir. Birinci sayfadan duyurulan bu ilanın formu da iç sayfada verilmiştir. Okuyucudan iç sayfadaki formu doldurup, keserek gazeteye gönderilmesi istenmiş ve bunun sonucunda okuyucuların doldurdukları formlar gazetede yayınlanmıştır. Gazete, Ağustos 1950'de bir kamuoyu yoklaması daha gerçekleştirmiştir. Bu kez İzmirli okurlarından Belediye Başkanı'nı kim olarak görmek istedikleri sorulmuş ve cevapları gazetede yayınlanmıştır. İki oylamanın da cevaplarının yanında kişilerin adı soyadı ve adresleri yazılmıştır. Vatandaşların ilanları, Resmi ilanlar, Reklamlar, Sinema reklamları, Kore savaşına dair bilgiler her gün verilirken bazı günler de tam sayfa olarak Kore'de Türk savaş birliğine ait en son haberler yayınlanmıştır. Nisan 1951 tarihinde gazete kendi muhabirini Dünya Güreş

Şampiyonası için Helsinki'ye göndermiş ve buradan gönderilen fotoğraf ve yazıları yayınlanmıştır. Mayıs 1951'de Türk bir yazar tarafından yazılan ve fotoğraflanmış gezi yazısı (İsrail ve Arabistan) yayınlanmıştır. Ramazan 1951'de Ramazan manileri yayınlanmıştır. Gazete bir güzellik yarışması düzenlemiş ve 29 Haziran 1951 tarihinde "Ege Güzellik Kraliçesi"nin seçileceği ve katılmak isteyenlerin gazeteye fotoğraflarını yollaması gerektiğini, katılım şartları ile birlikte duyurmuştur.

1952 Helsinki Yaz Olimpiyatlarında müsabakaların sonucunu geniş yer ayıran gazete ara ara tam sayfa yayın da yapmıştır. Ayrıca Temmuz 1952'de gazete tarafından düzenlenen yeni bir "Ege Güzellik Yarışması" duyurusu yayınlanmıştır. Kasım 1952'deki ABD Başkanlık seçimleri haberlerine geniş yer ayrılmıştır, bu haberler bazen manşetten verilmiş bazen de tam sayfa yayınlanmıştır.

1949 – 1952 tarihleri arasındaki haberler genelde iç ve dış politika ile alakalı olmuştur. Kore Savaşı başlangıcından itibaren bu haberlere Kore Savaşı haberleri de eklenmiştir. Köşe yazarlarının konuları da siyasi meselelerdir ve bazı zamanlar kültür – sanat ile ilgili yazılan köşe yazıları da yayınlanmıştır. Gazete birinci sayfasında ağırlıklı olarak siyasi haberler olurken; şehir haberleri, spor haberleri veya diğer konulardan haberler de alt kısımlara yerleştirilmiştir. Ayrıca manşetin konusu sürekli olarak iç veya dış siyasetten seçilmiştir. Haberler hem yerli ve yabancı ajanslardan alınırken hem de gazetenin kendi muhabirlerinin yaptığı haberler de yayınlanmıştır. Gazete muhabirleri şehir dışında ise telgraf veya telefonla haberlerini gazeteye iletmışlerdir. Gazetenin önemli durumlarda veya spor organizasyonlarında muhabirlerini yurtdışına da gönderdiği olmuştur.

2.5. Biçimsel Özellikleri

"*Yeni Asır*'ın ilk sayısı 2 yaprak 4 sayfa basılmıştır. "Asır" başlığının üstündeki biri çok kalın, diğeri ince birbirine paralel uzanan iki çizginin sol üst köşesinde "Birinci yıl", ortada "Cumartesi" ve sağ üst köşede ise "Sayı 1" notları yazmaktadır" (Parlak, Doğum tarihi: 19.8.1895, 2004). *Yeni Asır*, Meşrutiyetten sonra neredeyse 13 yıl kullandığı başlık klişesine "Yeni" sözcüğünü ekleyerek şekil değiştirmeden kullanmaya devam etmiştir. 27 Temmuz 1908 tarihinde ise eski başlık klişesi yerine yeni bir klişe ile basılmıştır. Beş yıl içerisinde on iki farklı klişe kullanılmıştır (Parlak, Doğum tarihi: 19.8.1895, 2004). Gazete kâğıdı ithal edildiği için, genel savaştan etkilenilmiş ve kâğıt

sıkıntısı çekilmiştir. Bu sebepten dolayı 1930'dan beri 16 – 24 sayfa arasında yayınlanan gazete 10 Ekim 1939'dan itibaren 6 sayfa, 1940'ın başından beri de 4 sayfa yayınlanmıştır. Bunun yanı sıra renkli basım da durmuştur, sadece pazartesi günleri başlık kısmı kırmızı çıkmıştır (Parlak, Zincire Vuramazsınız, 2004).

1 Ocak 1949 tarihli gazetenin sol üst tarafındaki künyede; “imtiyaz sahibi ve başmuharriri Şevket Bilgin, Yazı işlerini fiilen idare eden Abdi Sokullu, İzmir *Yeni Asır* Matbaasında basılmıştır, Telefon numarası, Abone: Yurтта seneliği 28 Altı Aylığı 15 liradır” bilgileri bulunmaktadır. Tarihin altında ise Yıl: 53 No: 13646 ve 10 kuruş olduğu yazmaktadır. Gazete 23 Temmuz 1951 tarihinden itibaren 15 kuruş'a satılmıştır. *Yeni Asır* yazısı kırmızı renkte ve sayfanın orta en üst kısmında, solunda künye sağında ise reklam vardır. *Yeni Asır* yazısının altındaki sloganda “Cumhuriyetin ve Cumhuriyet eserlerinin bekçisi sabahları çıkar siyasi gazetedir” yazmaktadır. Gazete 1949 yılında en az 4 sayfa en çok 8 sayfa yayınlanmıştır. Ekim 1949'dan sonra ise en az 6 sayfa yayınlanmaya başlamıştır. Gazetede yayınlanan fotoğraflar siyah beyaz basılmıştır. Gazete milli bayramlarda 8 sayfa ve iki tane birinci sayfa yapılarak yayınlanmıştır. Bayram ile ilgili yazılardan olan içerikler ön yüzeydeki birinci sayfada, rutin haberler için hazırlanan birinci sayfa ise gazetenin en son sayfasında normal birinci sayfa formatında okura sunulmuştur. Milli bayramlar için hazırlanan sayfalarda kırmızı renk ağırlıkta olmuştur. Gazete, 10 Mayıs 1950 tarihinde sabah ve akşam sayısı olarak iki kere basılmıştır. Akşam sayısında Demokrat Parti'nin İzmir mitingi konu edilmiştir ve 4 sayfa basılmıştır. 14 Mayıs 1950 seçimlerinden sonraki gün de, sabah ve akşam sayısı olarak iki kere basılmıştır. Sabah baskısı 8 sayfa akşam baskısı ise 4 sayfa basılmıştır.

Manşet atmak için kullanılan kırmızı renk, gelecek yıllarda son sayfada da başlıklar için kullanılmaya başlanmıştır. Manşet için kullanılmaya başlanan mavi renk ise 4 Mart 1951'de ilk kez ara sayfalarda da başlıklar için kullanılmıştır. Gazete 1951'in ikinci yarısından sonra birden çok başlıkta kırmızı ve mavi renk kullanmaya başlamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN NATO’YA GİRİŞ SÜRECİ İLE İLİŞKİN HABERLERİN İNCELENMESİ

3.1. Literatür İncelemesi

Türkiye’nin NATO’ya giriş süreci hakkında tarih alanında birçok tez çalışması yapılmıştır.² Ogün Özboyacı tarafından hazırlanan “*Amerikan Basınında Türkiye’nin NATO’ya Girişi*” adlı tez çalışmasında, Türkiye’nin NATO’ya giriş süreci 1950 – 1952 yılları arasındaki Amerikan gazetelerinde incelenmiştir. Musa Özkan tarafından hazırlanan “*Kütahya Basınında Türkiye’nin NATO’ya Giriş Süreci (1948 – 1952)*” adlı tez çalışmasında, NATO’ya giriş sürecinde Kütahya basınında yayınlanan haberler incelenmiştir. Erkan Portakal’ın hazırladığı “*Kuzey Atlantik Paktı (NATO) ve Varşova Paktı’nın Kuruluş Süreci ve NATO’nun İlk On Yılı*” adlı tez çalışmasında, ABD ile SSCB arasında Avrupa, Asya ve Ortadoğu’da girişilen üstünlük mücadelesi incelenmiştir. Çağdaş Yüksel’in hazırladığı “*NATO ve Türkiye’nin Dış Politikasına Etkileri (1949 – 1974)*” adlı tez çalışmasında, Soğuk Savaş’ın dünyaya etkileri ve NATO’nun ortaya çıkışı konu edinilmiştir. Ayrıca, SSCB tehdidi ile karşı karşıya gelen Türkiye’nin de tarafsızlık ilkesi ile sürdürdüğü dış politikasını değiştirip NATO’ya katılmaya çalışması da incelenmiştir. Mert Özışıklı tarafından hazırlanan “*İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türkiye’nin İttifak Arayışları ve NATO’ya Girişi*” adlı tez çalışmasında Türkiye’nin SSCB tehditleri karşısında yalnız kalması ve bu yalnızlığın giderilmesi kaygısıyla Batı ittifakına yakınlaşarak NATO’ya katılma girişimleri incelenmiştir. Halil Hayri Baykalmış’ın hazırladığı “*Türkiye’nin NATO’ya girişi ve Kamuoyu*” adlı tez çalışmasında Türkiye’nin NATO’ya katılma sürecinde yaşadığı engellemelerin basın tarafından kamuoyuna nasıl yansıdığı incelenmiştir. Metin İlhan tarafından hazırlanan “*Türkiye’nin NATO’ya Girişi ve Savunma Politikaları*” adlı tez çalışmasında

² YÖKTEZ internet sitesinde “NATO’ya giriş süreci” ve “Kuzey Atlantik İttifakı’na Giriş Süreci” kelimeleri kullanılarak aratılan ve erişim izni bulunan tezler incelenmiştir.

Türkiye'nin NATO'ya giriş aşamalarını ve yeni savunma politikasını incelenmiştir. Alpaslan Eker'in hazırladığı *“İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türk Dış Politikasındaki Gelişmeler ve Türkiye'nin NATO'ya Giriş Süreci (1945 – 1952)”* adlı tez çalışmasında savaş sonrasında Türkiye'nin güvenlik sorunlarını çözmek amacıyla dış politikasını değiştirmesi ve NATO'ya üye olması incelenmiştir. Abbas Balcı'nın hazırladığı *“Türkiye'nin NATO'ya Giriş Süreci ve Etkileri”* adlı tez çalışmasında Türkiye'nin değişen dış politikası ve NATO'ya giriş sürecinde yaşanan olaylar incelenmiştir. Hakan Özçelik'in hazırladığı *“Türk Basınında Türkiye'nin NATO'ya Giriş Süreci”* adlı tez çalışmasında Türkiye'nin NATO'ya giriş sürecindeki gelişmeler ve basının bu konudaki etkisi incelenmiştir.

Yeni Asır gazetesine yönelik yapılan tez çalışmaları da vardır.³ Ceyda Aktaş'ın hazırladığı *“Çok Partili Döneme Geçişte Yerel Basının Bakışı Yeni Asır Gazetesi Örneği (1949 – 1951)”* adlı tez çalışmasında tek partili rejim döneminden çok partili döneme geçiş sürecinde yaşanan gelişmelerin Yeni Asır gazetesine yansımaları incelenmiştir. Ali Dur tarafından hazırlanan *“Yeni Asır Gazetesi ve Ege'de Bölge Gazeteciliği”* adlı tez çalışmasında Yeni Asır gazetesinin kuruluşundan 2007 yılına kadar olan süreci ile Ege'deki yerel ve bölgesel gazeteler incelenmiştir. Hilal Aydınçak tarafından hazırlanan *“Yeni Asır ve Anadolu Gazetelerinde İzmir (1929 – 1939)”* adlı tez çalışmasında 1929 – 1939 yılları arasında yaşanan gelişmelerin İzmir üzerindeki etkileri, Yeni Asır ve Anadolu gazetelerindeki haberler üzerinden incelenmiştir.

3.2. Dönemin Diğer Gazetelerinin NATO'ya Giriş Hakkında Görüşleri

DP iktidarda iken; NATO'ya yapılan ilk başvurunun olumsuz sonuçlanması, muhalif basında hükümetin başarısızlığı olarak değerlendirilmiştir. Muhalif çizgide yer alan ve Kore Savaşı'na Türk askerinin katılımını eleştiren Vakit gazetesi de bu girişimin sonuçsuz kalmasını başarısızlık olarak nitelemiştir. Vakit gazetesinin bu eleştirilerine, Cumhuriyet ve Milliyet gazeteleri cevap vermiştir (Aydoğmuş, 2011, 43-44).

Türkiye'nin pakt başvurusu kabul olduktan sonra ise iktidar ve muhalefete yakın basın kuruluşlarının hepsinde, Türkiye'nin NATO'ya üye olması olumlu karşılanmıştır.

³ YÖKTEZ internet sitesinde “Yeni Asır” kelimesi kullanılarak aratılan ve erişim izni bulunan tezler incelenmiştir.

Basında pakta girilmesinden dolayı duyulan memnuniyet dile getirilmiştir. Akşam gazetesinde Kore Savaşı'na asker gönderildiği için NATO'ya kabul olunduğunu ifade edilmiştir ve iktidar tebrik edilmiştir. Cumhuriyet gazetesi de sonucu büyük bir başarı olarak nitelemiştir (Aydoğmuş, 2011, 45-46). Vatan gazetesi iktidarın Amerika ittifakı çerçevesinde aldığı her kararı desteklemiş ve kamuoyuna kabul ettirme çabasına girişmiştir (Gök, 2003, 57). Örneğin Başbakan Adnan Menderes'in Kore Savaşı'na asker gönderme kararından önce kamuoyunun desteğini alabilmek adına basının desteğine ihtiyaç duymuştur. Bundan dolayı Vatan gazetesi sahibi ve başyazarı Ahmet Emin Yalman ile bir toplantı yapmıştır. Menderes bu düşüncesini Yalman'a ilettiğinde; "Tasarlanan hamleyi derhal kavradım ve benimsedim" cevabını almıştır (Karcı, 2010, 102). Vatan gazetesinde, Yalman tarafından kaleme alınan, Türkiye'nin pakta kabul edilmesinden önce ve sonraki konular hakkında yazılar yayınlanmıştır. Yalman bu yazılarda, NATO'ya üye olunmasını desteklemiş ve bunun her yönüyle "milli bir zafer" olduğunu yazmıştır (Gök, 2003, 57).

Muhalef çizgideki Vakit gazetesi de paktın milli birlik sağladığını ifade ederek sonucu olumlu karşılamıştır (Aydoğmuş, 2011, 46). CHP'nin yayın organı olan Ulus gazetesi de Türkiye'nin NATO'ya girişini olumlu karşılamıştır. Türkiye'nin pakta kabul edildiği Ottawa toplantısından sonra karar coşkulu ifadeler ile okuyucuya iletilmiştir. Gazetenin patronu statüsündeki Nihat Erim'de kaleme aldığı köşe yazısında, Türkiye'nin dış güvenlik açısından önemli siyasi bağlantılar kazandığını ifade etmiştir (Bakacak, 2009, 185).

3.3. Araştırma Yöntemi

"Haberî bir söylem olarak ele almak bu söylemin içine demir attığı toplumsal formasyon ve söylemsel formasyonu sorgulamayı gerektirmektedir." Söylem analizi, metinleri bağlamından koparmadan; bağlama ilişkin bir analiz yapmaktır. Güç ve iktidar ilişkilerinin metin içindeki söyleme nasıl yansıdığını, bu ilişkileri eleştirisi ile birlikte ortaya çıkarmaktadır (İnal, 1996, 96). Söylem analizi; dil içeriği (anlamlar ve temalar), gramer ve bunların uyumu gibi biçimlendirmeye sahiptir. Söylem analizi yalnızca dil içeriğine değil sosyolojik sorulara verilen yanıtları da içermektedir (Potter ve Wetherell, 1994, 48). Söylem yalnızca mesajın içeriğini değil; onu kimin söylediğini, neye dayandığını, kime söylendiğini ve söyleyenin bu mesaj ile neyi amaçladığını içermektedir (Punch, 2005, 215). Söylem analizi özellikle nitel araştırmalarda öne çıkan

bir araştırma yöntemi olmuştur ve anlamın çeşitliliği ile değişkenliğini incelemeye yoğunlaşmıştır (Elliott, 1996, 65).

“Eğer toplumsal sorunlara yönelik, ideolojik ya da politik bir çözümleme yapılması amaçlanıyorsa eleştirel söylem analizi kullanılmaktadır. Söylem analizi politikadan, ideolojiden, stratejik yönetime kadar uzanan geniş bir konu yelpazesine sahiptir” (Baş ve Akturan, 2008, 32). İngiliz edebiyat kuramcısı Terry Eagleton, ideoloji ifadesinin 1970’li yıllarda söylem kavramına evrimleştiğini ifade etmiştir. Bu ifadeye bakarsak ideoloji ile söylem eşdeğerdir. İdeolojiler toplumda somut bir etki bırakmaktadır. Ancak söylemlerin bütünü ideoloji olamaz, söylemler ideolojiyi kapsar. İdeolojiler söylem grubu içerisinde olan özel söylem ifadeleridir (Eagleton, 1991; Aktaran: Elbirlik ve Karabulut, 2015, 36-37). Bazı tanımlamalarda bütün söylemler politik olarak kabul edilmiştir. Bu değerlendirme göz önüne alındığında bütün söylemler ve söylem analizleri de politiktir sonucu çıkmaktadır. Güç, çatışma, denetim veya egemenlik gibi kavramlardan herhangi biri söylem ile beraber kullanılmaktadır (Wilson, 2001, 398). van Dijk, söylem analizini, makro yapı ve mikro yapı olmak üzere iki modele ayırmaktadır. Makro yapı da kendi içerisinde tematik ve şematik olarak ikiye ayrılmaktadır. Tematik çözümlemede başlıklar, haber girişleri ve fotoğraflar incelenmektedir (İşkar, 2014, 11). “Tematik yapıda, metin içerisinde yer alan sebep sonuç ilişkisine ve metnin en baştaki konusundan en alta kadar ya da en üst düzey konudan en alt düzeydeki detay konulara kadar söz edilen hususlara değinilmektedir” (Devran, 2010, 65).

Bir haber metninde veya herhangi bir metinde; söylemin ikna süreci ile ilişkisini tespit etmek için bazı konularda inceleme yapmak gerekmektedir. İncelenen birinci konu, olayların gerçek doğasının verilmesidir. Bunun için görgü tanıkları kullanılmaktadır. Güvenilir kaynaklardan, yetkili makamlardan ve profesyonel kişilerden kanıtlar veya görüşlere başvurulması gerekmektedir. Rakamlar gibi kesinlik gösteren ifadeler kullanılmaktadır. Son olarak kaynakların ifadelerini doğrudan alıntı yapılarak haber içerisine yerleştirilmektedir. İncelenen ikinci konu da haber metninde geçen verilerle gerçeklik arasında güçlü bir ilişki sağlamlık oluşturulmasıdır. Bunun için metin içerisinde sebep sonuç ilişkisi kullanılmalıdır. Eğer olayın sonucu belli değil ise olası sonuçlar, daha önceki gerçekleşen senaryolara da bağlı kalarak ve senaryoya ait kavramlarla tahmin edilerek yazılması tavsiye edilmektedir. İncelenen son

konu ise haber metninin tutumlu ve duygusal olarak aktarılmasıdır. Haber metni duygusal olarak aktarıldığında, okuyucunun hafızasında daha uzun süre yer edinmektedir. Eğer bu özellik abartılırsa okuyucuda güvensizlik duygusu yaratabilmektedir. Ayrıca haber metnindeki olaya karşı okuyucuda farklı görüşler ortaya çıkarsa, kurumun ideolojik olarak yakınlığına göre bu ideolojiye yakın kaynaklardan alıntılar yapılmaktadır ve olayın arka planı verilmektedir (Dijk, 1988, 84-85).

Bu tez çalışması için yöntem seçilirken Erciyes Üniversitesi'ne bağlı Erciyes İletişim Dergisi'nin (Akademia) 2015 tarihli 4. cilt 2 numaralı nüshasında yayınlanan "Kore Savaşı'na Katılma Sürecinde Basın Yoluyla Halkın Onayını Arttırmak" (İşler ve Analı, 2015) makalesinin araştırma yöntemi örnek alınmıştır. Çalışmada gazete taraması yöntemi ile elde edilen birincil veriler kullanılmıştır. Bu verilerin üzerinde niteliksel söylem analizi yöntemi uygulanmıştır ve 9 tematik kategoriye ayrılmıştır. Çalışmanın zaman sınırlılığı NATO'nun kurulduğu yıl olan 1949 yılının başından; Türkiye'nin resmi olarak NATO'ya tam üye olduğu 1952 yılı sonu olarak belirlenmiştir. Gazetede NATO ile ilgili olduğu tespit edilen haber ve köşe yazıları incelenmiştir. Çalışmada incelenen *Yeni Asır* gazetesini 1949 – 1952 yıllarına ait sayıları İzmir Milli Kütüphane Arşivi'nden bulunmuştur.

3.4. Niteliksel Söylem Analizi Sonucunda Belirlenen Temalar

Çalışmanın bu bölümünde *Yeni Asır* gazetesinin, NATO'ya giriş sürecinde haberlerini belirli temalara göre biçimlendirerek, okuyucusunun bu karara nasıl destek vermesini sağladığı incelenmiştir. Belirlenen temalardan birincisi, 1949 – 1952 yılları arasında, gazetenin sayfalarında hiç eksik etmediği ABD'yi her konuda övmek ve özellikle askeri gücünü övmek olmuştur. İkinci tema olarak, ABD ve Batılı ülkelerden dost diyerek bahsetmek, onlar ile birlik olunması gerektiğini anlatmak ve onların Türkiye'yi övmelerine heyecanlanmaktır. Üçüncü tema, SSCB Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne ve komünizme yönelik her türlü konuda olumsuz görüşün verilmesi olarak belirlenmiştir. Başvurulan dördüncü tema, ABD'nin Türkiye'ye yardımları ve bu ülkenin Türkiye'yi sonuna kadar koruyacağı düşüncesidir. Beşinci temada ise Atlantik Paktı hakkında bilgi veren, paktı öven, SSCB'nin pakttan korktuğunu açıklayan ve Türkiye'nin pakta girememesi durumunda endişelenmesi gerektiğinin açıklanmasıdır. Altıncı temada, sürekli olarak Demokrat Parti lehine haber ve yazıların çıkması, CHP'nin hakkında çıkan haberlerin ise sadece aleyhte olmasıdır. Yedinci tema

Türkiye'nin Kore Savaşı'na kesinlikle girmesi gerektiğini açıklayan haberlerden oluşmaktadır. Bu haberlerde önce Türkiye'nin harbe hazır olduğu, Kore Savaşı'na katılmasının ülkeyi pakta sokacağını, halkın olumlu karşıladığını, savaşa girilmesine karşıt olanların ise “vatan haini komünistler” olduğunu, bu tarz haberlerden sonra ise bu savaşa girdiği için dünyanın Türkiye'ye hayran olduğunu içeren haberler yer almaktadır. Sekizinci temada, ABD ile beraber bir pakta bulunamama endişesi ve bu endişeden doğan tepkilerin yer aldığı haberler vardır. Son tema ise, Batılı yazarların yazdığı kendi lehlerinde, SSCB ve komünizm aleyhinde olan, savaş dışı konularda ise Batı bloğunun gelişmişliğinden bahseden özendirici yazıları kapsamaktadır. Yukarıda belirtilen temalar “Gazetenin Dış Politika Haberleri”, “Gazetenin İç Politika Haberleri” ve “Diğer Haber İçerikleri” ana başlıkları altında incelenmiştir.

3.4.1. Gazetenin Dış Politika Haberleri

“Gazetenin Dış Politika Haberleri” ana başlığı altında toplanan haberler “Amerikan Yanlılığı”, “SSCB Karşıtlığı”, “Atlantik Paketi'ne Destek”, “Kore Savaşı'na Destek” ve “Amerikan Yardımları” olmak üzere 5 alt başlıkta incelenmiştir.

3.4.1.1. Amerikan Yanlılığı

Bu başlık altında incelenmek üzere belirlenen temalardan birincisi, 1949 – 1952 yılları arasında, gazetenin sayfalarında hiç eksik etmediği ABD'yi her konuda övmek ve özellikle askeri gücünü övmek olmuştur. Gazetede yayınlanan haberler ABD'ye övgü içeriği taşımaktadır. Savaş sonrası yapılan Amerikan yardımları, Rus emperyalizminin engelleyicisi olarak ABD'yi görme, soğuk savaşın uzun yıllar süreceği ve ABD'nin hürriyetin koruyucusu olacağı bu haberlerin mesajı olmuştur. Ayrıca, Amerikan donanması fotoğrafları, cephanesinin ne kadar olduğu, geliştirdiği silahlardan da sürekli bahsedilmektedir. Bu haberlerin amacı İzmir halkına ABD'nin SSCB'den daha güçlü ve özgürlük yanlısı olduğunu, bu yüzden Türkiye'nin ABD ile ittifak olmasının en doğru karar olduğunu benimsetmektir.

ABD'ye övgü niteliği taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

2 Ocak 1949 tarihli haberde geçen “*Bu zaferin kazanılması için Amerika'nın nasıl büyük fedakârlıklara katlanarak ağır şartlar içerisinde Sovyet Rusya'ya yardıma koştuğunu Roosevelt ve Hopkins adlı kitap açık olarak dokümanlarla göstermektedir.*”

ifadeleriyle İkinci Dünya Savaşı'nın ABD'nin katkı ve fedakârlıkları ile kazanıldığı belirtilmiştir.

17 Ocak 1949 tarihinde gazete manşetinde kalın puntolarla *“1959 senesine kadar sulhun temini! Amerika hem silahlı kuvvetlerini teşkilatlandırıyor, hem sulh yolunda gayretler sarf ediyor.”* ifadeleriyle ABD'nin askeri gücünün artmasını sulhun temini olarak tanımlamıştır.

19 Ocak 1949'da Hüseyin Altuğ tarım konulu bir köşe yazısında *“Milletlerin bünyelerinde iktisadi çöküntüler yapan son cihan harbi dolayısıyla Amerika'nın birçok devletlere yardım ve kredi vermesi çöküntülerin giderilmesi bakımından büyük faydalar sağlamaktadır.”* yazarak, savaş sonrası çöküntülerin Amerikan yardımı sayesinde düzeldiğini ifade etmiştir.

19 Ocak 1949 tarihli haberde *“Amerikan kuvveti maddiyattan ziyade inandığı ideallere dayanıyor”* diyerek Amerikan kuvvetlerinin kuvvetli maddi gücü görüşüne bir de olumlu duygusal anlam katmıştır.

19 Ocak 1949'da yayınlanan *“Güzel bir demokrasi örneği”* başlıklı haberde, Amerikan seçimlerinde yenilen politikacı kazanan politikacıyı tebrik ederken çekilmiş bir fotoğraf verilmiştir ve gazete de bunun güzel bir demokrasi örneği olduğu vurgulayarak vermiştir. 20 Ocak 1949'da da *“Amerika'nın yeni sosyal siyaseti dünyanın dikkatini ve hayranlığını çekmektedir”* ifadesiyle Amerikan siyasetine yeniden övgüler yağdırılmıştır.

8 Şubat 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, *“İmperyalizm'in tasfiyesi”* başlıklı yazısında Emperyalizmin sonlandırıcısı olarak ABD Başkan'ını gördüğünü şu sözlerle aktarmıştır: *“Emperyalizme karşı lafla değil, fiili olarak cephe alan bir adam çıkmıştır ve tarihin en büyük başarısını kaydetmiştir. Bu adam Amerika cumhurbaşkanı Franklin D. Roosevelt'tir.”* Yazar, asıl emperyalistin SSCB olduğunu da eklemiştir: *“Fakat buna karşı, demirperdenin öte tarafı vardır. Rusların balkanlarda, Orta Avrupa'da ve doğu Almanya'daki idare sistemleri en pervasız bir emperyalizmden farksızdır. Bu çapta bir sömürmenin bu kadar az zamanda bu kadar çok insanın sefalet içinde bırakılmasının bir misalini tarih güç kaydedebilir. Bu, Rusların dış emperyalizmidir. Amma, bir de iç emperyalizmi vardır ki bunun kat kat üstündedir ve hiç dokunulmayan meselede budur. Rusya adı altında gösterilen büyük ülkede yirminci yüz yılın en son ve sayısız esir*

milletleri yaşamaktadır. Rusya'nın bugünkü kudretini yapan iktisadi kaynakların çoğu Orta Asya'da, Türkistan'da, Kafkasya'da, Ukrayna'da, Beyaz Rusya'da Sibiry'a'dadır ki buraların halkı asla Rus değildir. Ancak cebir ve şiddet onları Rusya'ya bağlamış ve bağlı tutmakta bulunmuştur."

8 Şubat 1949 tarihli haberde *"Onun en sefil doğuştan en yüksek şeref mevkiine yükselişini belirten bu iki resim, hür bir memlekette vatandaşlara verilen fırsatları canlandırmaktadır."* ifadeleriyle ABD için özgür, demokratik devlet tanımlaması yapılarak, arka planda, Türkiye'nin ABD'ye yakınlaşması sonucunda Türkiye'nin de böyle bir özgürlükçü ülke olacağı mesajı verilmek istenmiştir. Haberde demokratik bir seçimin önemine de vurgu yapılmıştır. Ayrıca en yüksek şeref mevkii tanımlamasıyla da Amerikan başkanlığı övülmüştür.

11 Şubat 1949 tarihli gazetede Narteks lakaplı köşe yazarı, *"Marşal planı gereğince Amerika Fransa'ya on binlerce kedi gönderecek!"* başlıklı yazısında ABD'nin yardımları sayesinde Avrupa'nın ihtiyaçlarının karşılandığı söylenerek ABD'ye övgüler yağdırılmıştır, o ifadeler şunlardır: *"Şu Marşal planı gereğince Amerikalılar eski devrin hovardalarına benziyorlar. Avrupalılar, bu nimetleri unuturlarsa tarih karşısında dünyanın en nankör insanları olacaklardır. Bu ikinci dünya harbinden sonra, Avrupa'yı yardım bastonlarıyla ayağa kaldıran Amerika olmuştur. Bugün Amerika Avrupa'ya neler vermiyor ki. Avrupa'ya yiyecek giyecek oradan geliyor. Dünyanın en lüzumlu ihtiyacı oradan sağlanıyor."*

27 Mart 1949 tarihinde manşete atılan ifadeler ABD Ayan Meclisi'nden Connally'nin sözleridir: *"Atlantik Paktı olmasa da Amerika hürriyeti korumaktan kaçınmaz"* Bu manşet ile hürriyeti korumak adına ABD'nin her zaman mücadele edeceği, bunun için bir pakta girmenin zorunlu olmadığı ama Türkiye'nin ABD ile yakın durması gerektiği mesajı verilmiştir. 30 Mart 1949 tarihinde ise ABD Savunma Bakanı'nın şu sözlerini vererek aynı mesaj devam ettirilmiştir: *"Amerika bütün dünyada sulhu idameye yetecek kadar kuvvetli olacak"*

29 Mayıs 1949 tarihli haberde, Amerikalıların savaşta ölen askerlerini anmak için tüm dünyada anma düzenlemesi konu edinilmiştir. *"Amerikan savaş kahramanlarını anmak için İstanbul'da merasim: Bu insanlar arazi kazançları veya milli inkişaf uğrunda değil, demokrasi ve hürriyet prensipleri için ölmüşlerdir."* ifadeleri ile Amerikan askerlerini

demokrasi ve hürriyet için öldüklerini ve “kahraman” olduklarını söyleyerek övgü vurgusu yapılmıştır.

20 Haziran 1949 tarihli haberde *“Soğuk harp uzun yıllar sürecek. Amerikalılar hürriyet uğrunda daima çarpışmaya hazır”* ifadesiyle bu gergin soğuk savaş havasının uzun süreceği ve ABD’nin hürriyeti, SSCB (komünistler) karşısında koruyacağı ve Türkiye’nin de bu yüzden ABD’nin yanında yer alması gerektiği mesajı verilmek istenmiştir.

23 Haziran 1949 tarihli gazetede ABD tarafından İzmir’e açılan kütüphane haberi verilmiş ve *“Amerikan kütüphanesi dün akşam açıldı. Bu kıymetdar kütüphaneyi gezenler, uzun seneler önce İzmir’de bir Amerikan Koleji açmak suretiyle İzmir’in kültür hayatına hizmet etmiş olan Amerikalıların bu defa bu kütüphane ile yeni bir hizmette bulunduklarını tespit ve müşahede etmişlerdir.”* ifadeleriyle Amerikan katkısı anlatılmış ve övülmüştür.

12 Şubat 1950 tarihli haberde *“Ayzenhover, karşımızda dinsiz bir düşman olduktan sonra ben hidrojen bombasının dehşetini saklayamam diyor.”* metni ile SSCB “dinsiz düşman” olarak tanımlanmıştır. Ayrıca bu “düşmana” karşı ABD’li General Eisenhower’ın *“ben hidrojen bombasının dehşetini saklamam”* demecinin ön plana çıkarılması ile ABD’nin her türlü bomba kullanmasının SSCB’ye müstahak olacağı anlamı aktarılmıştır.

21 Nisan 1950 tarihli haberde *“Marshall Planı idarecisi Harriman demiştir ki: Birleşik Amerika barış ve hürriyet için yaptığı savaşta muzaffer olacaktır.”* ifadesiyle ABD’nin savaşmasının nedeni olarak barış ve hürriyet gösterilmiş ve ABD’nin bu konudaki kararlılığı gösterilerek, okur motive edilmeye çalışılmıştır.

26 Nisan 1950’de yayınlanan *“Amerika’da yeni müthiş silahlar: Her irtifada uçan tayyareler düşürebilecek.”* başlıklı haberi ile gazete okurlarına, ABD’nin askeri gücünün arttığı aktarılmıştır.

14 Mayıs 1950 tarihinde yayınlanan haberde, *“Amerika barıştan başka bir şey istemiyor. Truman Rusya’nın yalan ve iftiralarını reddetti.”* ifadeleriyle tüm haberlerde olduğu gibi Amerikan yanlısı bir tutum sergilenmiş ve SSCB’ye “yalancı ve iftiracı” tanımlaması yapılmıştır.

1 Ağustos 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Onların Yapamadıkları Şeyler Yapılacaktır”* başlıklı yazısında *“Kolektif emniyet yolunda en kudretli ve en cesur adımı atmak şerefli emniyet davasını klasik düşüncelerden ayıklamaya muvaffak olan Amerika’nındır.”* ifadeleriyle kolektif güvenlik konusuna “şerefli dava”, ABD’nin yaptığı çalışmalar için ise “cesur” tanımlaması yapmıştır.

4 Ağustos 1950’de Kore Savaşı’na dair altı tane fotoğraf veren gazete, birinci fotoğrafın alt başlığı olarak *“Vatani için şerefi ile ölen bir Amerikalı erin mezarında yapılan merasim”* bilgisini vermiştir. Dördüncü fotoğrafın alt başlığı olarak ise *“Komünist Korelilerin vahşetlerine bir misal”* diye yazmıştır.

19 Şubat 1950’de büyük punto ile yazılmış bir *“Amerika barış istiyor”* başlığıyla yayınlanan haberde *“Birleşik Amerika Cumhurbaşkanı yardımcısı Barkley, Amerika’nın barış istediğini ve icabında bunun için savaşaacağını bildirmiştir.”* ifadesi ile barışın ABD tarafından istendiğini ve buna gücü yetenin de ancak onlar olacağı düşüncesi yinelenmiştir. Ayrıca arka planında SSCB’nin Türkiye’ye karşı bir müdahalesinde *“barış isteyen bir Amerika’nın”* müdahalesinin de olacağı fikri verilmeye çalışılmıştır.

28 Ocak 1951 tarihli haberde, ABD’li General Eisenhower hakkında açıkça övgü ifadelerine yer verilerek, İzmir okuyucularına Atlantik Komutanı övgülü ifadeler ile tanıtılmış ve güvenilmesi gereken biri olarak lanse edilmiştir. O ifadeler şunlardır: *“Atlantik orduları başkomutanı Eisenhower, modern zamanın en büyük tabiyecisi olarak tanınıyor. General Eisenhower, Amerika’nın ve Avrupa’nın en çok sevilen askeridir. Generalin askerliği kadar insanlığı da dillere destan olmuştur.”*

15 Mayıs 1951’de *“Atlantik Paktı’na alınmamız için ısrar edilecek. Amerika’nın böyle hareket etmesi bekleniyor.”* ifadesiyle ABD’nin Türkiye’nin pakta girmesi için Türkiye’nin yanında olduğu mesajı verilmiştir. Bu mesaj ile birlikte okuyucunun ABD’yi övmesi ve dostumuz niteliği vermesi hedeflenmiştir.

10 Ocak 1952 tarihli haberde, *“Her zamankinden fazla kuvvetli olan Amerika’nın hedefi: Sulh, Türkiye ve Yunanistan’ın Atlantik Paktı’na alınmalarına dair.”* ifadeleriyle hem ABD’nin gücü övülmüş hem de Türkiye’yi pakta aldıracağı mesajı verilmiştir.

24 Mart 1952 tarihinde yayınlanan haberde, “*Rus hedefi: Dünyaya tahakküm etmek. Amerika, tecavüz korkusundan masun bir dünya istiyor.*” ifadesiyle SSCB’nin dünyayı zorbalık altına almak istediğini, buna ise ancak ABD’nin karşı çıkacağını bildirmiştir. ABD, okuyucuya, yine bir övgü konusu bulunarak anlatılmıştır.

25 Nisan 1952’de ABD’nin SSCB’ye karşı üstünlüğü şu sözler ile okuyucuya aktarılmıştır: “*Sovyetlere verilen sert Amerikan notaları, Rusların daima boyun eğmeleriyle neticelenmiştir.*” Okuyucuya güçlünün ABD olduğu ve Türkiye’nin ancak onlar ile birlikte olursa, SSCB karşısında durabileceği mesajı verilmiştir.

4 Temmuz 1952’de ABD’nin özgürlük kutlamalarını konu edinen haberde, “*İnsanlık için mutlu bir gün, Amerika istiklalinin 176. yıl dönümünü kutluyor. Bugün dost ve müttefik Amerika’nın istiklal günüdür.*” ifadeleriyle ABD’nin özgürlük taraftarı olduğu ve onun özgürlüğünün tüm dünya milletlerinin özgürlüğü konusunda bir teminat olacağı mesajı verilmek istenmiştir. Dost ve müttefik ifadeleri ile de yakınlık atfedilmiştir.

4 Kasım 1952 tarihli haberde, ABD’nin tüm dünya demokrasilerinin üstünde olduğu ve kimsenin bu seviyeye çıkamayacağı övülmüştür, o ifadeler şunlardır: “*Amerika’da başkan seçimleri bugün yapılıyor. Öyle bir karnaval ki Amerikalı olmayanın katiiyen aklı ermez!*”

ABD’nin ve Batı’nın askeri gücünün övüldüğü haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

2 Ocak 1949’da “*20 Amerikan harp gemisi manevralar yaparak Akdeniz’e geliyor*” başlıklı haberde “*Kalacak gemiler arasında 27 bin tonluk bir uçak gemisi vardır*”, “*Akdeniz’de kalacaklar*” şeklinde cümleler geçmektedir. Ayrıca Amerikan donanmasındaki iki savaş gemisinin fotoğrafı manşette verilmiştir. Bu haberde Amerikan askeri gücü açıkça övülerek okuyucuya aktarılmaktadır.

3 Ocak 1949 haberinde Amerikan donanmasının Akdeniz’de yapacağı tatbikatlar hakkında arka planda, “ABD Akdeniz’i gördü, bizi de görür. Sonunda geliyorlar, artık güvende olacağız”, mesajı verilmek istenmiştir. Aynı zamanda ABD’nin donanma kuvvetlerinin sayısı verilerek askeri gücüne de vurgu yapılmıştır. Haber metninde şu cümleler geçmektedir: “*Amerikan donanması Akdeniz’e geliyor. Aralarında iki uçak gemisi de bulunan 20 Amerikan harp gemisi bu hafta Atlantik’te önemli manevralar yapacaktır.*” Bundan iki gün sonrasında ise 5 Ocak 1949’da “*Aralarında üç uçak*

gemisi, dört zırhlı, iki sarnıç gemisi ve 16 muhrip de bulunan 32 Amerikan harp gemisi 17 Ocak tarihine kadar bu limanda kalacaklardır.” haberi yayınlanmıştır. Bu konudaki bir sonraki haber 8 Ocak 1949’da yayınlanmıştır: “Denizlerde muazzam manevralar yapılıyor” “Amerika’nın 20 büyük harp gemisi iki haftaya kadar Cebelitarık’a gelecek ve İngiliz anavatan filosunun Akdeniz manevralarına girmesine kadar burada kalacaktır.” Son olarak 10 Ocak 1949’da yayınlanan bir fotoğrafta Amerikan savaş uçakları verilmiştir ve fotoğraf alt başlığına “Amerikan teyyareleri bir meydanda emir bekliyorlar” yazılmıştır.

2 Şubat 1949 tarihli haberde, “Amerika atomda birinciliğini bırakmayacak” , “Yapılan 3 atom bombası tecrübesinde elde edilen esasların tatbiki sayesinde daha iyi bombalar imal edilmiştir.”, 3 Şubat 1949’da “Birleşik Amerika’nın elinde şu anda 400 kadar atom bombası bulunmaktadır. 1950 senesine kadar bu miktarın 1000’i bulacağı söylenmektedir.” ve 6 Şubat 1949’da “Şayet bir harp çıkacak olursa: Amerika mutlaka atom bombası kullanacak. Mamefih harbi piyade askerinin kazanabileceği söyleniyor. Amerikan – İngiliz filoları Akdeniz’de müşterek manevralar yapıyor” haberleri ile Yeni Asır gazetesi sürekli olarak ABD’nin askeri gücüne vurgu yaparken, sık sık ABD’nin atom üstünlüğünü de vurgulamıştır. Bu haberler, SSCB’de olduğu henüz bilinmeyen atom bombasının ABD cephanesindeki varlığının okuyucuya güven vermesi ve okuyucuda “ABD atom bombası ile olası bir savaşı kazanır. SSCB’yi yenebilecek tek devlet.” algısı yaratmak istemektedir.

18 Şubat 1949’da yayınlanan haberde, “Amerika’da çok müthiş silahlar hazırlanıyor: Bunlar saldırganlığın cüretini kıracak mahiyettedir” ifadesi ile “SSCB’nin saldırganlığından” bahsedilmektedir ve “bunu engelleyecek olan tek devletin Amerika” olduğu yazılmıştır. Bu ifadeler ile yine ABD’ye bir övgü vardır ve gazete ABD askeri gücünü “çok müthiş silahlar” ifadesi ile tanımlamıştır.

21 Şubat 1949 tarihli “Tarihin en büyük deniz manevraları: 120 parçadan ibaret bir Amerikan donanması denize açıldı” haberi ile Amerikan askeri gücüne övgü haberleri devam etmiştir.

27 Şubat 1949 tarihli “Müthiş yeni bir silahın tecrübeleri yapıldı: İki füzedden ibaret silah 400 kilometre irtifaa çıkıyor, 8 bin kilometre gidiyor” ve 1 Mart 1949’daki “Amerika âlimleri halen yeni bir füze uçağı ile meşguldürler. Bu uçağın süratinin 4 ila

5 bin mil olmasına gayret ediyorlar.” haberleri ile Amerikan askeri gücünün giderek arttığı okuyucuya iletilmiştir. Okuyucuda ABD’nin SSCB’den daha fazla askeri gücü olduğu algısı yaratılmak istenmiştir.

1 Mart 1949’da İzmir limanını ziyaret eden Amerikan çıkarma gemisini, o zamanki *Yeni Asır* yazarları ziyaret etmiştir ve 2 Mart 1949’da övgü dolu şu haber yayınlanmıştır: *“Winston, İzmir limanını bir yardımcı gemi olarak ziyaret etmiştir. Fakat biz bu gemiyi gezdikten ve verilen izahatı dinledikten sonra anladık ki 14000 tonluk olan bu geminin Amerikan donanması içinde bir uçak gemisi kadar değeri vardır. Hakikatte bir çıkarma gemisi olan Winston’un çıkarma vasıtaları hayret edilecek kadar fazladır.”*

13 Mart 1949’daki *“Ruslar üstün uçan kalelere karşı müdafaasız: Rusya’nın B36 üstün bombardıman uçaklarına karşı müessir bir korunma çaresine sahip olmadığı, önümüzdeki birkaç yıl zarfında da bu çareleri bulamayacağı hakkındaki raporun müşterek genelkurmay başkanları komitesine verildiği bildirilmektedir”* haberi ile yine ABD’nin askeri gücünün SSCB’den üstün olduğu mesajı okuyucuya iletilmiştir. Ayrıca haberde *“ABD uçan kaleleri”* altıyazılı bir fotoğraf verilmiştir.

8 Nisan 1949’da şöyle bir haber yayınlanmıştır: *“Sulhu koruyacaklar hazırlanıyorlar, Truman’ın açık ihtar: Demokrasi uğruna Atom bombasını bir daha kullanmaktan kaçınmayacağım.”* Bu ifadeler ile okuyucuya, ABD’nin Atom bombasının kullanmasının amacının ancak sulhu ve demokrasiyi korumak olduğunu, asla saldırı amaçlı böyle bir faaliyet yapmayacağı mesajı verilmiştir. 19 Nisan 1949 tarihli haberde de aynı mesaj verilmeye devam edilmiştir: *“Şimdilik harbi önleyen silah: Atom bombası. Batı sistemi ile silahlı ihtilaf haline girdiği takdirde Rus sistemi ezilecektir.”*

9 Nisan 1949 tarihli haberde ise *“Amerika dünyanın en iyi hava, kara, deniz kuvvetlerine sahip”* denilerek, açık açık Amerikan ordusu övgüsü yapılmıştır.

13 Ekim 1949’da, Rusların atom bombası ürettiği bilgilerinden sonra, *“Amerika, Rus atomundan korkmuyor. Amerikalılar atom bombasını düşmana götürmekte üstün.”* haberi yayınlanmıştır. Ardından, 11 Aralık 1949 tarihli *“Amerika’da ilkinden bin defa daha müthiş atom bombaları yapıldı”* haberi, 17 Ocak 1950 tarihli *“Amerika’da öyle bir bomba yapılacak ki iki bin tanesi bütün dünyayı havaya uçurmaya kâfi”* haberi ve 6 Mart 1951 tarihli *“Amerika, Rusya’yı imha edecek atom bombasına sahip”* haberi ile aynı içerikli haberler devam ettirilmiştir. Bu haberlerde, SSCB’nin atom bombası

üretmesi tedirginliği yansıtılmıştır. Ancak okuyucudaki tedirginliği giderebilmek adına Amerikan atomunun daha üstün olduğu sürekli tekrarlanmıştır.

21 Mart 1950’da “*Amerika ordusunun harp kabiliyeti artıyor*” haberi, birinci sayfada sağ üst manşette verilmiştir. Bu haberden yaklaşık bir sene sonra yayınlanan 26 Şubat 1951 tarihli “*Amerika ayda 18 bin uçak, yılda 35 bin tank yapabilir.*” haberiyle de ABD askeri gücünü övme ve ABD’ye güvenilmesi gerektiği mesajları verilmeye devam edilmiştir.

20 Mart 1951 tarihli haberde “*Rus ve Çin ordularına dair malumat: Bu iki ordu büyük bir kuvvet lakin demokrasiler daha büyük bir kuvvet meydana getirebilirler*” ifadeleriyle okuyucuya, Batı cephesinin birleşmesindeki önemi aktarılmıştır. Ülkenin de ancak bu birleşmeye dâhil olursa, komünizm ordularına karşı çıkabileceği mesajı aktarılmıştır.

4 Mart 1952 tarihinde Şevket Bilgin, “*General Eisenhower’ın Ankara Temasları*” başlıklı yazısında Amerikan silahlarının gücüne dikkat çekmiş ve Türk ordusunun muhtaç olduğu şeyin bu olduğuna değinmiştir. O yıllarda ülke ekonomisinin gerçeklerini göz önüne alındığında, Türkiye’nin bu silahları para ile satın alamayacağı aşikârdır. Bunun için sadece Amerikan yardımı ile alınan paraları kullanarak ya da ABD’nin bu silahları Türkiye’ye hibesi ile Türkiye’nin bu silahları kullanması mümkün olmuştur. Yazar da okuyuculara, ABD’ye muhtaç olduğu mesajını şu cümleler ile vermiştir: “*Kore’de yapılan savaşlarda modern Amerikan silahlarından faydalanan Türk tugayının; ekseriya bir düşman kolordusunu perişan edecek bir kudret ve kabiliyet taşıdığına şüphe bırakmamıştır. Bizim muhtaç olduğumuz şey, Amerikan ordusunun savaş kabiliyetinde müessir olan silahlar ve vasıtaların aynına ve tamamına malik olmaktır.*”

29 Mart 1952 tarihinde Amerikan ordusunun yeni bir seviyeye atladığı, gazete tarafından okuyucularına şu sözler ile duyurulmuştur: “*Yeni Amerikan silahları hazırlanıyor. Deniz ve kara kuvvetlerine önümüzdeki yıl içinde radyo ile idare edilen silahlar verilecek.*”

Bu başlık altında incelenen ikinci tema ise, ABD ve Batılı ülkelerden dost diyerek bahsetmek, onlar ile birlik olunması gerektiğini anlatmak ve onların Türkiye’yi övmelerine heyecanlanmaktır. İncelenen yıllar arasındaki haberlerde Batılı diye tabir

edilen ülkelere karşı olumlu ifadeler kullanılmıştır ve o ülkeler dost kelimesi ile tanımlanmıştır. Batılı ülkelerin Türkiye limanlarına gelişini dost ve misafir gemilerin ziyareti, aramızdaki ilişki ise derin samimiyet ilişkisi olarak ifade edilmiştir. Ayrıca gazete, ABD'nin Türk milletine sevgisi, SSCB'ye karşı duruşuna ve siyasette atılan demokratik adımlara karşı duyulan hayranlığı okuyucularına coşku içerisinde duyurmuştur. Bu temada incelenen haberler arasında SSCB'ye karşı Batılı ülkeler ile birlikte durulması gerektiğini açıklayan haberler de vardır. ABD'nin Türk askerlerini eğitmesi de bu haberler içerisinde yer almıştır. Bu haberlerin amacı okuyucuya Batılı ülkelerin dost olduğuna ikna etmek ve SSCB'ye karşı bunlarla birlikte olması gerektiğini düşündürmek, Batılı ülkelerin seviyelerinin üst düzey olduğunu ve onların Türkiye'ye karşı övgülerinin Türkiye'nin iyi yolda olduğunun göstergesi olduğuna inandırmaktır. Ayrıca bazı haberlerde ABD ve Türkiye tarihini birbirine benzeterek vatandaşların ABD'ye derin samimiyet duyması amaçlanmaktadır.

ABD ve Batılılardan dost diyerek bahsedilen haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

5 Ocak 1949 tarihindeki gazetede Amerikan Amiral Settle'nın İzmir'i seyahati sırasında çekilen bir fotoğraf yayınlanmış ve alt başlık olarak *“Dost Amerikan denizcilerinin memleketimize seyahatleri hatıralarından”* diye yazılmıştır.

24 Şubat 1949'da *“İzmir'e Amerikan harp gemileri geliyor: Misafir harp gemisi geldikten 15 dakika sonra bir vizite subayı gemiye giderek üst komutana deniz ve garnizon komutanlarımız namına “hoş geldiniz” diyecektir. Şehrimizde beş gün kalacak olan Amerikalı dost denizcilerin şehirdeki resmi ziyaretleri için bir otomobil tahsis olacaktır”* haberiyle başlayan Amerikan gemilerinin İzmir ziyareti bilgilendirmesi, 26 Şubat 1949'da *“Amerikan yardımcı harp gemisi bu sabah geliyor: Dost denizciler limanımızda beş gün kalacaklar. Dost Amerika milletin kahraman denizcilerine biz de “hoş geldiniz” deriz.”* haberi ile devam etmiştir. Bu ziyaret ile ilgili devamındaki günlerde de Amerikan askerlerine “dost” tanımlaması devam etmiştir. Gazete, bu haberler ile İzmirliilerin hem Amerikan askerlerine karşı sevgisini arttırmak hem de hoş karşılanmalarını sağlamak amacıyla olmuştur.

20 Mart 1949 tarihli *“Bir Amerikan kruvazörü İzmir'e geldi. Amerikan harp gemilerinin ziyaretini öteden beri memnunlukla karşılamış olan halkımız, geminin geliş saatinde kordonu doldurmuştu. Misafir gemici top atımı ile şehri selamladığı sırada bir vizit*

subayımız gemiye giderek komutanı selamlamış ve Albolbeny komutanı saat onda karaya çıkmıştır. Albolbeny'in İzmir'i ziyareti, Amerikan donanmasının her bahar mevsiminde yaptığı ziyaretleri hatırlatması itibariyle de ayrıca memnunluk uyandırmıştır" haberinde yine bir Amerikan gemisinin İzmir ziyareti konu edinmiştir. İzmir halkının memnunluk duyduğu dile getirilen haberde *"Amerikan donanmasının her bahar mevsiminde yaptığı ziyaretleri hatırlatması itibariyle de ayrıca memnunluk uyandırmıştır"* cümlesiyle de, bu ziyaretlerin tekrarlanmasının Türkiye'nin yararına olacağı ifade etmek istenmiştir. 21 Mart 1949'da ise *"Dost Amerikan milletinin kahraman donanmasına mensup Albolbeny bu sabah Amerika'ya müteveccihen limanımızdan ayrılacaktır"* haberi ile *"Amerikan halkı dost, donanması ise kahraman"* ilan edilerek okuyucuya sunulmuştur.

2 Nisan 1949 tarihli haberde, İzmir limanına gelen İngiliz donanmasına dair memnuniyet ifadeleri yazılmıştır. *"Limanımıza yapılan dostça bir ziyaret: İngiliz Akdeniz donanmasından bir filotilla dün sabah İzmir'e geldi. Halkımız müttefik denizcileri sevinçle karşıladı. Misafirler Salı'ya kadar kalacaklar."* şeklindeki haberde dostluk vurgusu ve halkın sevinçle karşılaması ifadeleri dikkat çekmektedir. Haber başlığı birinci sayfadan büyük ve kalın puntolarla verilmiştir.

11 Mayıs 1949 gazetesinde birinci sayfadan yayınlanan haber metninde, *"Her iki mektup Türk – Amerikan iş birliğiyle dünya görüşündeki beraberliği, dost milletlerin cumhurbaşkanları dilinden derin bir samimiyetle ifade etmekte ve karşılıklı sempati duygularını belirtmektedir."* ifadeleri geçmektedir. Haber, *"Dost milletler"*, *"derin samimiyet"* ve *"karşılıklı samimiyet"* tamlamaları yapılarak okuyucuya sunulmuştur. 12 Mayıs 1949'da manşette kalın ve büyük puntolarla atılan başlıkta *"mütekabil"* ve *"müttehit"* kelimeleri ile de bu mesaj devam ettirilmiştir. Haberde, *"Türk – Amerikan milletlerinin duydukları dostluk tamamen mütekabildir. İki millet tecavüzkar yayılmalara son vermekte müttehittir."* yazmaktadır.

7 – 9 Aralık 1949 tarihleri arasında Amerikan askeri gemilerinin İzmir ziyareti haberleri her gün gazeteye yansımıştır. Bu haberlerde Amerikan birlikleri *"dost gemiler"*, *"dost gemiciler"* olarak tanımlanmıştır. Amerikan komutanı ise *"değerli ve çok nazik"* olarak tanıtılmıştır. O haberler şu şekildedir; 7 Aralık 1949'da *"2 Amerikan muhribi İzmir'e geliyor. Dost denizciler şehrimizde altı gün kalacaklar."*, 8 Aralık 1949'da *"Dün üç Amerikan torpidosu geldi. Dost gemiler menderek dışında demirlediler, karşılıklı"*

ziyaretler yapıldı.” ve 9 Aralık 1949’da “*Limanımızda bulunmakta olan dost Amerikan deniz birliklerinin değerli ve çok nazik komutanı Frank Virden dün sabah saat 10’da İzmir matbuat mümessillerini J. P. Kennedy destroyerine davet ederek kendileriyle bir basın toplantısı yapmıştır.*”

25 Ocak 1950 tarihinde birinci sayfadan İngiliz kruvazörünün İzmir’e geleceği haberi “*Dost ve müttefik İngiltere’nin Euryalus kruvazörü bu sabah saat 9’da limanımızda bulunacak*” şeklinde verilmiştir. İngilizler için “dost ve müttefik” ifadesi kullanılması dikkat çekmektedir. Ayrıca haber fotoğrafı olarak kruvazörün büyük boyutta bir fotoğrafı verilmiştir. Bu haberi takiben 26 Ocak günü yayınlanan “*İngiliz dostlarımız İzmir’e hoş geldiniz! Euryalus kruvazörü komutanı minnettarlık ve takdirlerini belirtti.*” haberinde yine İngilizlere “dost” ifadesi kullanılmıştır. “İzmir’e hoş geldiniz” diyerek; ziyaretten gazetenin duyduğu memnuniyet anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak, İngiliz komutanın “*minnettarlık ve takdirini belirmesi*” başlık olarak verilmiştir, bu övgüden duyulan memnuniyet, heyecan; başlığın büyük puntolarla verilmesinden anlaşılmaktadır.

4 Şubat 1950 tarihli gazetede, “*Türk – Amerikan dostluğunu geliştirmek gayesiyle kurulduğu*”ndan bahsedilen bir derneğin toplantısı haberi yapılmıştır. Haber başlığı olarak ise “*Türk – Amerikan dostluğunda yeni ilerleme*” yazılmıştır, burada ilişkilerin ilerlemesinden dolayı duyulan bir memnuniyet vardır ve bu okuyucuya aktarılmıştır. Yazı tipi olarak kalın ve büyük puntolar kullanılmıştır.

24 Şubat 1950’de yayınlanan “*Dost Amerikan filosunun gelişi tafsilatı: İlk gemiler 2 Mart’ta, sonuncular 7 Mart’ta gelecekler.*” haberi ile başlayan Amerikan filosunun ziyareti haberleri; 3 Mart’ta “*Dost filo Dolmabahçe önünde demirledi. Amerikan harp gemileri 8 Mart Çarşamba’ya kadar İstanbul’da kalacaktır. İzmir’i ziyaret edecek gemilerden bir kısmı bu sabah İzmir’de bulunacaklar.*” haberi ile devam etmiştir. Bu iki haberde Amerikan filosundan “dost filo” olarak bahsedilmiştir. Gazeteye göre; yabancı bir ülkenin filosunun Dolmabahçe’ye ve İzmir’e gelip demirlemesinde bir sorun yoktur hatta memnuniyet verici olmuştur. Bu düşünce, başlıkların büyük puntolu yazımlarından ve haber içeriğinden anlaşılmaktadır.

8 Mart 1950 tarihinde, “*Amerikalı misafirler daha dikkatli bir alaka görmelidir. Limanımızda misafir bulunan dost Amerikan denizcileri kalabalık gruplar halinde*

şehrin muhtelif semtlerini ziyaret etmekte. Diğer taraftan, Türkçe bilmeyen Amerikalılar, arzu ettikleri eşyayı satın alabilmek veya istedikleri yere gidebilmek için büyük müşkülâtla karşılaşmakta, ekseriya bazı açığözlerin kurbanı olmaktadır. İzmir’i turist şehri yapmak iddiasında olan belediyenin şehrimize gelen yabancılara biraz daha fazla alaka göstermesi lazım geldiği kanaatindeyiz.” haberi ile gazete; belediyeye, esnafa ve okuyucularına ihtar vermiştir. Amerikalıların yaşadığını iddia ettiği bazı olayların yaşanmaması için belediyeyi uyaran gazete, “misafir” olarak tanımladığı Amerikalıların ise şehir ahalisinden daha dikkatli bir alaka görmesini istemiştir.

13 Haziran 1950 tarihli haberde “Dost ve müttefik Fransız bahriyesine mensup Montcalm kruvazörü dün saat 16’da Selanik’e müteveccihen limanımızdan ayrılmıştır.” denilerek, Fransızlara da “dost” tanımı yapılmıştır.

6 Temmuz 1950’de yayınlanan bir haberde, “Bir Amerikan muhribi bu sabah geliyor. Misafir gemi 11 Temmuz’a kadar limanımızda kalacak. Dost Amerikalılar İzmir’de kaldıkları müddetçe tramvay, otobüs ve vapurlarda parasız seyahat edecekler. Türk makamlarından azami kolaylık görecektir.” yazmaktadır. Gazete 8 Mart tarihli haberinde de “Amerikalı askerlerin daha rahat etmesi için belediyeye uyarı” vermiştir. Şimdi ki haberde bu uyarının sonuçlarını gösteren nitelikte olmuştur. Amerikalılar için yine “dost” ifadesi kullanılmıştır.

1 Ağustos 1950 tarihli haberde, Amerikan filosu için yine “dost” ifadesi kullanılmış ve bu kez Amerikalı amiral için ise “sempatik” tanımlaması yapılmıştır. Amiralin Türkiye’ye yönelik “olumlu” sözleri ise gazetede adeta bayram havası yaratmıştır ve gazete bu sözlere karşılık “göğüslerimizi kabarttı” yazmıştır. Haber şu şekildedir, “Dost Amerikan filosu dün limanımıza geldi. Dost Amerikan filosu, limanımızda yedi gün kalacaktır.” , “Sempatik Amerikan amirali” , “Sayın Amiralin bilhassa 14 Mayıs’ın bu yana Türkiye’nin yaptığı demokratik ve aktif hamleler karşısında bir Amerikalı olarak duyduğu hayranlığı ifade ederken kullandığı cümle, Türk olarak hepimizin göğüslerini iftiharla kabarttı.”

7 Ağustos 1950 tarihinde Muzaffer Özay, “Leyte Giderken” başlıklı yazısında; “Üç seneden beri her ziyaretinde Türk dostluğunun samimi tezahürleriyle karşılaşan Leyte uçak gemisi, son bir hafta boyunca İzmir’in koynunda gene bir sevgili gibi yaşadı.” yazarak; “Üç seneden beri her ziyaretinde Türk dostluğunun samimi tezahürleriyle

karşılaşan” ifadesi ile İzmirliilerin “*ne kadar büyük bir Amerikan sevgisi olduğunu*” iddia etmektedir. Ayrıca, en önemlisi, Amerikan uçak gemisi için “*sevgili*” tanımını kullanmıştır. Gazete, ABD askeri kuvvetleri hakkında görüşlerini açık açık beyan etmektedir. Haber spotunda kullanılan “*Bütçemiz kadar reklam masrafı olan müessese*” ifadesi de “Türkiye’nin ne kadar ezildiğini ve ABD’ye muhtaç olduğunu” vurgulamak isteyen bir karşılaştırma cümlesi olmuştur.

15 Eylül 1950 tarihinden yayınlanan haberde, “*Dost Amerikan muhripleri geldi. Akdeniz üsler komutanı Amerikan ve İngiliz misafirleri şerefine bir kokteyl verdi.*” yazılarak yine “*dost*” tanımlaması yapılmış ve ülkeye geldiklerinden dolayı memnuniyet verici bir duygu yansıtılmıştır. Çünkü gazetenin genel bakış açısına göre, ülke toprakları Amerikan, İngiliz, Fransız askerleri, filoları varken daha güvenli hale gelmektedir.

12 Ekim 1950 tarihli haberde, Hofman adlı bir diplomatın Türkiye’ye ziyaretinden bahsedilmektedir. Diplomat hakkında “*mümtaz misafirimiz*” tanımlaması yapılırken, diplomatın söylediği “*Amerika’nın Türkiye’ye karşı alakası çok yüksektir*” cümlesini spota kalın ve büyük puntolarla yazılmıştır, gazete için Amerikan ilgisinin çok önemli olduğu buradan bir kez daha anlaşılmaktadır. Buna ek olarak, haberin başlığı büyük ve kalın puntolarla “*dost Amerikan milletinin selamlarını getirdi*” diye yazılmıştır. Gazete bu haberi manşetten vermiştir ve bu ziyaret ile ziyaretçinin söyledikleri sözlerin kendisi için memnuniyet verici olduğunu açıkça belli etmektedir. Haberin önemli noktaları ise şöyledir: “*Marshall Planı eski idarecisi geldi. Pol Hofman, dost Amerikan milletinin selamlarını getirdi. Mümtaz misafirimiz Amerika’nın Türkiye’ye karşı alakası çok yüksektir diyor.*”

9 Haziran 1951’de yayınlanan haberde, “*Dost İngiliz filotillası dün sabah limanımıza geldi. Filotilla komutanı İzmir’de gördüğü yakınlıktan dolayı memnuniyetini belirtti.*” diyerek İngilizlere “*dost*” olarak nitelemeye devam etmiştir. İngiliz komutanın İzmir’e karşı memnuniyetini de vermekte yarar görmüştür. Çünkü onların memnuniyeti dostluğun devam etmesini sağlamaktadır ve bu da hem hükümetin hem de gazetenin politikası olmuştur.

8 Ağustos 1951 tarihli haberde, “*Amerika ayan üyesinden milletimize selam. Amerika, Türk dostluğundan gurur duymaktadır.*” ifadeleri geçmektedir. “*Amerika’nın Türk*

dostluğundan gurur duyması” kalın ve büyük puntolarla birinci sayfadan verilmiştir. Gazete için bu övünülecek bir durum olmuştur.

21 Kasım 1951 tarihinde, *“Dost Amerikan donanması geldi.”*, 11 Nisan 1952’de *“Dost Amerikan filosu bugün İzmir’e geliyor.”* ve 12 Nisan 1952’de de *“Amerikan filosu limanımızda merasimle karşılandı.”* haberleri ile İzmir limanına gelen Amerikan gemilerine “dost” diyerek nitelemeye ve merasimle karşılanmalarına memnun olan haberler yazılmaya devam edilmiştir.

ABD’nin Türkiye’yi övdüğü konulu haberlerin, gazetenin nasıl haberleştirdiği ve bu haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

6 Ocak 1949 tarihinde gazete manşetinde yer alan haberin başlığında; büyük ve kalın puntolarla *“Dostlarımız, herhangi bir tecavüze karşı koymak azmimize hayran”*, haber spotunda da *“Amerikan ordu bakanı Royal askeri okullarımızı mükemmel bulduğunu söylüyor”* yazmaktadır. Bir Amerikalı Bakan’ın Türkiye hakkındaki olumlu görüşleri gazete tarafından memnuniyetle karşılanmış ve bunu okurlarına manşetten verme gereği duymuştur.

16 Ocak 1949 tarihli manşet haberin başlığında *“Tarafsız müşahitlerin belirttiği nokta: Türkiye bugün Avrupa’nın en iyi ordusuna sahip bulunuyor”* yazmaktadır. Gazete, bu ifadeler ile Batı’nın Türkiye’yi övmesinin ne kadar memnuniyet verici olduğunu okuyucusuna aktarmaktadır. Haberin devamında ise *“Tarafsız müşahitlerin belirttiği nokta: Türkiye bugün Avrupa’nın en iyi ordusuna sahip bulunuyor”* diyerek, Türkiye’nin “ileri bir noktaya gelebilmesinin Amerikan yardımları sayesinde olduğu” aktarılmıştır.

30 Ocak 1949’da yayınlanan haberde, *“Amerikan denizcileri Gölcükte: Misafirler donanmamızı, tesisatı gördüler ve beğendiler.”* ifadeleri geçmektedir. Gazete, Amerikan övgüsünün memnuniyet verici olduğunu okuyucusuna aktarmaya devam etmiştir.

26 Şubat 1949 tarihli haberde, *“Ordumuzun tatbikatı mükemmel geçti: Amerikalı müşahitler hayranlıklarını izhar ettiler”* diyerek, Amerikan övgüsü okuyucuya aktarılmaktadır.

1 Mart 1949'da yayınlanan haberde, İzmir limanındaki Amerikan gemisine çocuklar tarafından yapılan bir ziyaret konu edinilmiştir. Amerikan askerlerin çocukların bazı davranışlarına gösterdikleri memnuniyet gazete tarafından okuyucuya aktarılacak kadar mühim bulunmuştur. Haber şu şekildedir: *“Limanımızda bulunan Amerikan Winston harp gemisi dün Çocuk Esirgeme Derneği'nce toplanan altmış kişilik bir çocuk kafilesi tarafından ziyaret edilmiştir. Küçük yavrular Amerikan subay ve erleri tarafından sevgiyle karşılanmış ve gösterdikleri ağır başlılık ve uyanıklık bilhassa takdir edilmiştir”* Gazete bu haberin peşini bırakmamıştır ve ertesi gün şu haberi yayınlamıştır *“Son yıllar içinde Amerikan harp gemilerinin İzmir limanına yaptıkları bu kabil ziyaretlerin ehemmiyetini kavramış olan halkımızın kendileri karşı gösterdiği alakanın müteşekkiri olduğunu söyleyen Albay, bir gün evvel Türk çocuklarının gemiyi ziyaretlerinden çok mütehassis olduğunu, bu çocukların centilmen bir milletin çocukları olarak gemi personeli üzerinde gayet iyi tesir bıraktıklarını söyledi.”*

8 Mart 1949 tarihinde birinci sayfada yayınlanan haberde, kalın puntolarla *“Amerikan filosu limanlarımızda, Amerikan Amirali diyor ki: Türk denizcileri ve askerleri hakiki kahramanlardır”* yazmaktadır. Amerikan Amirali'nin Türk askerlerini övmesi, gazete açısından; birinci sayfada yer alacak kadar önemli olmuştur.

8 Nisan 1949'da yayınlanan haberin iç sayfa devamında şunlar yazmaktadır: *“Bu dergiye göre (Amerikan dergisinden bahsediyor) Amerikan uzmanları üçüncü bir harp çıktığı takdirde kuvvetli bir Türkiye'nin doğu demokrasileri safında mühim bir rol oynayacağı kanaatindedirler.”* Gazete, bu ifadelerle, ABD'nin Türkiye hakkında düşündüğü olumlu düşünceleri okuyucuya aktarmaktadır.

12 Mayıs 1949 tarihli birinci sayfada yayınlanan haberde, büyük ve kalın puntolarla *“Dış bakanının meclisteki beyanatı: Türk milletine karşı Amerika'da sevgi ve hürmet büyüktür. Truman Türk milletinin selameti ve refahı için elinden geleni yapmaya devam edeceğini söylememi bildirdi.”* yazmaktadır. ABD başkanının Türkiye'ye olumlu mesajları; okuyucunun, Türkiye'nin yalnız olmadığını düşünerek kendini güvende hissetmesini sağlaması için ve Amerikan Başkanı'nın “dostumuz olduğunu” bir kez daha belirtmek üzere bir mesaj verilmek istenmektedir.

20 Mayıs 1949 tarihinde yayınlanan haberde *“Türkiye'nin diktatör devletlere tek başına dahi koyacağını belirtmesi Amerika'da hayranlık uyandırdı”* ifadesi ile Türkiye'nin

ABD'ye "hayranlık uyandırdığı" okuyucuya adeta müjdelenmektedir. Haber birinci sayfadan yayınlanırken *"Amerika'da hayranlık uyandırdı"* ifadesi kalın ve büyük puntolar ile verilmiştir.

30 Ekim 1949 tarihli haberde, Amerikalı bir diplomatın Türkiye ile SSCB karşılaştırması yaparak Türkiye'yi övmesi aktarılmaktadır. Haberde şu ifadeler geçmektedir: *"ABD'li Yugoslavya büyükelçisi George Allen, Türk inkılabını komünist ihtilali ile mukayese etmiş ve birbirlerine bu kadar yakın iki memlekette hemen hemen aynı seneler içinde vuku bulan bu iki büyük inkılâbın bu kadar birbirine zıt neticeler doğurmuş olması hayretlerle karşılandığını bildirmiştir. Allen, Türkiye'de inkılabın daha geniş hürriyetler getirdiğini, Rusya'da ise hürriyetlerin izmihlali neticesini doğurduğunu söylemiştir."*

6 Nisan 1949'da yayınlanan haberde, *"Takdirkâr bir demeç: Amerika dışişleri müsteşarı hürriyet sevgimizi alkışlıyor."* ifadeleri ile yine ABD'nin Türkiye'yi övmesi gazete tarafından okuyuculara aktarılmıştır.

6 Aralık 1949 tarihli haberde, *"Rum Patriği mühim bir hitabede bulundu. Ordumuzun kudretini ve Amerika'nın bize karşı olan güvenini belirtti."* ifadeleri ile Rum Patriği'nin Türkiye hakkındaki olumlu sözleri büyük ve kalın puntolarla aktarılmıştır. Bu haberle birlikte, Batıyı temsil eden herkesin "övgü dolu" sözlerin, gazete tarafından çok ciddiye alındığı anlaşılmaktadır.

13 Kasım 1950'deki haberde *"Kasım Gülek New York radyosunda konuştu: Amerikalılar Türkiye'ye karşı yakın bir alaka besliyorlar. Bir Amerikan şahsiyetine göre, Marshall planından istifade edenler arasında Türkiye en ümit verici bir memleketdir."* bilgileri aktarılmıştır. Bu ifadeler ile ABD halkının Türkiye ile alakadar olduğunu, bu olayın sevinilecek bir durum olduğunu ve bunun ise birlik beraberlik getirebileceği düşüncesi okuyucuya aktarılmak istenmektedir.

12 Şubat 1950 tarihli haberde, *"Washington, Rusya'ya karşı sarsılmaz durumumuzdan memnun"* ifadeleri ile Rusya'nın karşısında duruşumuzun ABD'yi sevindirdiği aktarılmıştır. Bu "Amerikan memnuniyeti" gazete için önemli hale gelmiştir. Çünkü gazete yayın politikası batı taraftarlığı şeklinde ilerlemektedir. Okuyuculara ise bu aşılarmakta ve bu taraftarlığı destekleyen okuyucularına "bu memnuniyeti" ileterek, onların da ferahlaması "ABD bizim yanımızda" demesi sağlanmak istenmiştir.

2 Nisan 1950 tarihli haberde, *“New York Times gazetesi bir makalesinde Türkiye’nin halen memleket dahilinde bulunan azınlıklara karşı tatbik etmekte olduğu himayekar politikalarından dolayı tebrik etmektedir. Muhabir Türkiye’de komünist partisinin kanun harici bulunmakta olduğunu hatırlatmakta ve Türk harici siyasetini methetmektedir. Muhabir yazısını şöyle bitirmektedir: Türk milleti her türlü tecavüze karşı gelmek azmindedir ve bugün bu azmini ispat edecek bir durumdadır.”* yazmaktadır. Amerikan bir gazetenin muhabiri tarafından yapılan haber dahi önemli görülmekte ve herhangi bir Amerikalı tarafından Türkiye’nin yaptığı işlerin tebrik edilmesi gazetede yayınlanmaktadır.

22 Mayıs 1950 tarihinde yayınlanan haberde, gazete, Amerikan komutanın sözleri aracılığı ile Türkiye’nin doğru yolda olduğunu göstermeye çalışmaktadır. Çünkü Türkiye’nin amacı Amerikan ittifakına girmektir ve Amerikan komutan da Türkiye’nin bu yolda attığı adımların olumlu olduğunu gösteren açıklama yapmaktadır. Haber ise şu şekildedir: *“Amerikan Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı General Collins demiştir ki: Kahraman Türk, komünist tehlikesine karşı Orta Doğu’nun kalesi olduğunu ispat etmiştir. Türkler demokratik bir rejime malik olduklarını da son seçimlerde gösterdiler.”*

23 Mayıs 1950 tarihli haberde, Türkiye’nin demokratik rejime sorunsuz geçişini, yabancı bir derginin methedişini okuyucuya duyurmuştur. Haber metninde *“Bağımsız Ekonomist dergisi dünkü sayısında Türkiye’deki seçimleri bahis konusu ederek Türklerin seçimleri idare gösterdikleri vakar ve sükûnun ne kadar methedilse yeri olduğunu yazmakta, bu seçimlerin tek partili bir idareden demokratik bir rejime geçişin şiddet gösterilmeden ve karışıklık çıkmadan da mümkün olabileceğini gösterdiğini belirtmektedir.”* ifadeleri kullanılmıştır.

31 Mayıs 1950 tarihli haberde, Türkiye’deki seçimlerin Amerikan ayanında övülmesi, *“Seçimlerimiz Amerikan ayanında övüldü.”* haberi ile okuyucuya duyurulmuştur.

29 Temmuz 1950 tarihli haberde, Türkiye’nin Kore’ye asker göndermesinin Batı’da olumlu karşılanması *“Kore’ye asker gönderme kararımız Birleşmiş Milletler’de, Amerika ve İngiltere’de takdirle karşılandı.”* haberi ile okuyucuya duyurulmuştur. 12 Ağustos 1950’de ise bu hedefe yönelik haberler devam etmiştir: *“Türkiye itibar kazandı: Bir Kanada gazetesi Kore’ye asker göndermemizden bahsederken böyle*

diyor.” Gazete, okuyucusuna “Kore’ye asker göndermekle Türkiye’nin itibar kazandığını” duyurmuştur. 19 Ağustos 1950’de de aynı tarzda bir haber yayınlanmıştır: *“Kore’de harp edecek Türk askerleri: Amerikan dışişleri bakanlığı sözcüsü, Kore’deki Birleşmiş Milletler kuvvetlerini desteklemek için 4500 kişilik bir kıta göndermeyi taahhüt eden Türkiye’yi methetmiştir.”* “Kore Savaşı’na askerlerimiz boş yere gitmedi, sonuçlarını alıyoruz” mesajı verilmiştir.

22 Ağustos 1950’de yayınlanan haberde, *“Avrupalılar Rus tehlikesini kavramış bulunuyorlar. Hükümetimizin Kore’ye silahlı kuvvet göndermek kararı methediliyor.”* yazmaktadır. Okuyucuya, “Kore Savaşı’na asker göndermenin ne kadar faydalı olduğu” anlatılmaya devam edilmektedir. Bu haberde de *“Avrupalıların Rus tehlikesini anlamalarını sağladığı”* dile getirilmiştir.

13 Ekim 1950 tarihli haberde, yine bir Amerikan övgüsü yansımıştır. Haberde, *“Türk – Amerikan dostluk tezahürü: Türkler cesur oldukları kadar çalışkandırılar.”* yazmaktadır.

27 Kasım 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Doğru Yolun Dışında Kalan Bir Muhalefet”* başlıklı yazısında *“Türkiye de -Biz Güney Kore Cumhuriyeti’ne yardımla mükellef değiliz. Oradaki tecavüzü mahalli bir mesele sayıyoruz ve bunun dışında kalacağız. Ancak Türkiye’ye karşı, tecavüze uğradığı takdirde, yapılacak yardımın şekli sarıh bir mukaveleye bağlanırsa ve ancak o zaman diğer memleketlere yardım etmeyi biz de düşünebiliriz!- diyebilirdi. Diyebilirdi ama bunun neticesi ne olurdu? Türkiye böyle bir görüşle kendi kendini ilzam etmiş olacaktı.”* diyerek Kore’ye yardıma gitme sebebinin; Batı ittifakından kendini koparmamak için çok önemli olduğunu ifade etmiştir. “Önce bize yardım edin, sonra biz de size yardım ederiz” mantığının bunu doğuracağını ifade eden yazar; “bize yardım etmeden biz yardıma gidiyoruz” diye düşünen okuyucuyu ikna etme çabasına girmiştir.

2 Haziran 1951 tarihinde yayınlanan *“Amerika askeri kudretimizin hayranı: Türkler dünyanın en iyi askerleridir. Bunun için Stalin onlara saldırmakta tereddüt ediyor.”* haberi ve 10 Ekim 1951’de yayınlanan *“New York gazeteleri baş muharrirleri: Dünyanın en iyi askerleri Türk askeridir. Türk askeri doğu sınırında duran Rus’tan asla korkmamaktadır”* haberi ile Türkiye’nin SSCB karşısındaki duruşunun, ABD tarafından memnuniyetle karşılandığı okuyucuya aktarılmaktadır. Bu memnuniyetin önemi

Türkiye'nin ABD ile işbirliğinin sürmesidir ve okuyucuda da "SSCB'ye karşı böyle durduğumuz sürece ABD ile işbirliğimiz devam edecek" düşüncesi oluşturulmaya çalışılmıştır.

23 Ekim 1951 tarihli haberde, dış politikada SSCB'ye karşı duruşumuz ve iç siyasette de komünizme karşı yapılan mücadele hakkında Amerikan işadamından yapılan bir açıklama yayınlanmaktadır. Bu açıklama şu şekildedir: *"Bir Amerikan ticaret odası reisinden Türklere mesaj: Hiçbir memlekette sizinkinden daha güvenilir dış siyaset veya iç nizam yoktur."* Unvanı ne olursa olsun herhangi bir Amerikalı tarafından Türkiye'ye memnuniyet içerikli yapılan açıklamalar gazetede yayınlanması için yeterli olmuştur.

15 Kasım 1951'de yayınlanan haberde, *"İngiliz büyükelçisinin beyanatı: Türklerden daha cesur bir millet yoktur"* ifadeleri geçmektedir. Amerikan diplomatların açıklamalarının yanı sıra Batı ittifakının diğer üyelerinden İngilizlerin de Türkiye hakkında yapılan açıklamaların gazetede yayınlanmıştır. Bu haberde de İngiliz diplomatın, Türkiye'nin SSCB'ye karşı duruşu sebebiyle, yapmış olduğu memnuniyet açıklaması aktarılmaktadır. Türkiye'nin dış politikasını destekleyen gazete için bu açıklama son derece önemlidir ve okuyucusuna duyurmuştur. Amerikalılar gibi İngilizler de Türkiye'den memnun ve işbirliği (Türkiye, SSCB'ye karşı böyle durduğu ve Kore Savaşı'ndaki gibi davrandığı müddetçe) devam edecektir mesajı, okuyucuya aktarılmıştır.

17 Kasım 1951 tarihli haberde, *"Amerikan gazeteleri Türkiye'nin Atlantik Paktı'na girmesine itiraz eden Sovyet notasına verilen Türk cevabını da methetmektedir. Pakta ait Rusya'ya verdiğimiz cevabı okumak bile zevk olduğu belirtiliyor."* ifadeleriyle; Türkiye dış politikasında her şey istediği gibi ve attığı adımlar ABD tarafından memnuniyetle karşılanıyor mesajı okuyucuya aktarılmaktadır.

16 Kasım 1952 tarihli haberde, Türkiye'nin NATO'ya katılmasının ardından katıldığı tatbikatlardaki başarısının diğer müttefiklerce memnuniyetle karşılandığı aktarılmıştır. Haber şu şekildedir: *"NATO komutanları Türk denizcilerinin manevralardaki başarısından hayranlıkla bahsediyorlar: "Türklerle beraber, müttefik olmak insana hakikaten huzur veriyor." Milletimiz kahraman, cesur ve şanlı denizcileriyle gurur duymaktadır."*

Batılılarla birlik yapılması gerektiğini ve birlik yapıldığını açıklayan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

7 Ocak 1949 tarihli haberde Amerikalı piyade uzmanlarının Türk subaylarını eğittiğini ve Türkiye'ye silah hibe edilmesi okuyucuya duyurulmuştur. Buradaki amaç ABD ile ittifak halinde olduğumuzu yansıtmaktır. Haberde şunlar yazılmıştır: *“Bu resimde Çankırı piyade okulunda Amerikalı piyade uzmanları tarafından 90 milimetrelilik tank topunun istimal tarzını öğrenen Türk subayları görülmektedir. Amerika'nın Türkiye'ye yardım programı gereğince Türk ordusuna bu silahlar, mühim miktarda devredilmiştir.”* 13 Ocak'ta da buna benzer bir haber yayınlanmıştır: *“Hava kuvvetlerimize mensup Asteğmenler, ikinci dünya savaşına katılan tecrübeli Amerikan pilotları tarafından talim ve terbiye edilmektedir. Resimde görülen uçaklar, Amerika'nın Türkiye'ye yardım programı gereğince, Türkiye'ye yardım misyonunun Birleşik Amerika hava kuvvetleri grubu tarafından talim edilmiştir.”*

11 Ocak 1949 tarihli haberde, *“Truman yeni bütçeyi kongreye verdi. Bütçe mesajından Türkiye'nin özel bir dikkat ve alakaya layık dört memlekette biri olduğu kaydediliyor.”* ifadeleriyle, okuyucuya; “ABD bizi yalnız bırakmayacak” mesajı verilmiştir. Haber başlığı büyük ve kalın puntolarla yazılmıştır.

13 Ocak 1949'da yayınlanan *“Vaşington'da cami yapılıyor”* haberinde, okuyucuya; *“Amerika bizim dinimize düşman değiller, hoşgörü devleti”* imajı, verilmek istenmektedir.

28 Ocak 1949 tarihinde yayınlanan haberde, *“Yeşilköy'de günün erken saatlerinde binlerce halk toplanmış, kar fırtınası altında beklemişler ve patrik Athenagorası uçaktan iner inmez alkışlarla ve tezahüratlarla karşılanmıştır. Patriği karşılayanlar arasında Yunan büyükelçi, İstanbul Emniyet Müdürü bulunuyordu”* ifadeleri geçmektedir. Batıya duyulan ihtiyaç ve hayranlık o kadar artmıştır ki, Batı'dan gelen Hristiyan din adamı coşku ile karşılanmıştır. Gazetede bunu okuyucusuna aynı şekilde aktarmıştır.

9 Şubat 1949 tarihli haberle, SSCB'ye karşı gelebilmek için Batı ittifakına girmenin zorunlu olduğu mesajı aktarılmaya devam edilmektedir. Haberde, *“Tecrübeler batı dünyası ile iltisaklarını kaybetmeyen memleketlerin demir perde cehennemine düşmediklerini göstermiştir.”* ifadeleri geçmektedir.

13 Şubat 1949 tarihli haberde, ABD'nin Türkiye'ye askeri yardımı ve ABD ile birlik mesajı aktarılmaya devam edilmiştir: *“Çankırı piyade okulunda Amerikalı piyade uzmanları 90 milimetrelik Tank dağı topunun istimal tarzını subaylarımıza öğretiyorlar. Kahraman ordumuzun ateş kudreti artıyor: Yeni Amerikan silahının kullanılması öğreniliyor.”*

13 Şubat 1949 tarihinde Yorumcu imzası ile çıkan köşe yazısında Truman Doktrini'ni öven ve ABD'yi SSCB'den kurtuluş reçetesi gösteren ifadeler geçmektedir: *“Rusya, Yunanistan'a, İran'a el atarak bilhassa bizi cenahlarımızdan daha sıkı bir çember altına almayı düşünüyordu. Truman Doktrini bu tehlikenin cevabını teşkil etti.”*

22 Şubat 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin'in *“Yeni bir Almanya”* başlıklı yazısında *“Bugünkü Avrupa, Asya'dan gelen kızıl tehlike karşısında tek medeniyet olduğu gibi hemen hemen tek bir millet olduğunu da hissetmek yolundadır. Dilleri başka başka olan Avrupalı insanların (ve biz kendimizi de bunlardan sayıyoruz) artık paylaşamayacakları bir koz kalmamıştır. Bugün için bir Avrupa Birleşik Devletleri fikri, birdenbire hayal ufkundan sıyrılmış ve realiteler dünyasına yaklaşmıştır. Batı Birliği, Atlantik Paktı, bunu takip edecek diğer anlaşmalar hep bunun hazırlık işleridir. Avrupa için iki ihtimal vardır: Birolmak yahut hiç olmamak... Avrupa milletleri serbest iradeleriyle birincisine doğru yol alıyorlar.”* ifadelerini kullanmıştır. Yazar, SSCB *“tehlikesinden”* kurtulmak için Avrupa'nın birlik olması gerektiğini ve Türkiye'nin de buna katılması gerektiğini okuyucuya aktarmıştır.

1 Mart 1949'da *“İngiliz Dışişleri Bakan muavini Türk – İngiliz ittifakını teyit etti”* haberi ile SSCB karşısında ittifak arayan Türkiye ve halkı için; İngilizlerden gelen bu açıklama çok önemlidir. Gazetede bu haber ilk sayfadan kalın puntolar ile yayınlanmıştır.

10 Mart 1949 tarihinde manşette yayınlanan haberin içeriğini, İngiliz dergisinin yorumlamaları oluşturmaktadır. Haberde, *“İngiliz Economist dergisi şöyle yazıyor: Türkiye emniyet garantisi içinde bulunuyor. Birleşik Amerika devletlerinin sevkulceyi ve iktisadi sahasına dahil bulunan Türkiye'nin İngiltere ile ittifakı da yürürlükte.”* ve *“Türkiye ve Büyük Britanya iki müttefik devlet olarak zikrolunmaktadır. Yalnız Necmettin Sadak'ın ve Türklerin değil başkalarının da bunun farkında oldukları tahmin edilebilir.”* ifadeleri geçmektedir. Gazete İngiliz dergisinde yayınlanan bu

yorumlamaları yayınlayarak okuyucusunda “İngilizler ittifak halindeyiz diyor, yalnız değil ve güvendedir.” düşüncesi yaratmak istemektedir. 19 Mart 1949 tarihli bir başka haberde de bu anlayış devam ettirilmiştir. O haber şu şekildedir: *“Atlantik Pakı Kamara’da: Türkiye için en büyük gayret sarf edilecek, İngiltere Dışışleri Bakanı Bevin, Avam Kamarası’nda Atlantik Pakı’nı müdafaa ederken Türkiye’nin bütünlüğü için elden gelen en büyük gayretin sarf edileceğini söyledi.”* Bu haberlerin devamı olarak 15 Mayıs 1949’da da benzer bir haber yayınlanmıştır: *“İngiliz Başbakanı Attlee’nin basın müşaviri: Türkiye’ye karşı yapılacak bir hareket, Rusya bilir ki derhal harbe sebebiyet verecektir.”*

14 Haziran 1949 tarihli haberde, *“Türkiye – Fransa bağları dostluktan daha kuvvetli. Aradaki dostluk maziden mülhem olmakla beraber şimdiki görüş birliğinden de doğuyor”* yazmaktadır. Bu haberde, okuyucuya, SSCB karşısında Batı ile birlik olmak mesajı, Fransa üzerinden verilmektedir.

10 Ekim 1949 tarihli haberde, *“Eski İngiliz büyükelçisinin bir yazısı: Türk – İngiliz dostluğu baki kalacak. Eski büyükelçi Hugessen Milli savunma ve Endüstri sahalarında gittikçe ilerlediğimizi söylüyor.”* ifadeleri geçmektedir. SSCB’ye karşı Batılılarla birlik olma mesajı, İngilizler üzerinden vermeye devam ettirilmektedir.

27 Şubat 1950 tarihli haberde, *“Allahsızlara karşı umun-i bir taarruz: Vatikan’ın dünyanın muhtelif dinler ile bir anlaşma yapıp komünizm ve onun temsil ettiğı “Allahsızlığa” karşı taarruza girişmesi beklenen bir hadisedir.”* ifadeleri geçmektedir. Gazetede yayınlanan Batılılarla birlik haberleri arasına diğer dinlerle birlik haberi de eklenmiştir. SSCB ve komünizm için ise “Allahsızlar” tanımlaması yapılarak, okuyucuda, kin ve nefret duygusu arttırılmak istenmiştir.

3 Mart 1950 tarihinde, Selim Sarper’in *“Amerika’da Türkiye’ye karşı yakın bir alaka duyuluyor. Demokrat milletler arasında dostluk, umumi eskârca desteklenmekle kurulabilir.”* sözleri manşette büyük ve kalın puntolarla verilmiştir. Açıklamada da belirtildiğı üzere Türkiye – ABD dostluğu her iki tarafta da halk tarafından desteklenmesi beklenmektedir ve bunun için de gazeteler büyük önem oynamaktadır. *Yeni Asır*’da bu ve buna benzer sözleri, haberleri manşete taşıyarak, İzmir halkını bu dostluğu desteklemesi için, ikna etmeye çalışmaktadır.

16 Mayıs 1950’de yayınlanan haberde, *“Türkiye’de yapılan genel seçimler dolayısıyla iktidarın el değiştirmesi karşısında görüşünü açıklayan Amerikan dış işleri bakanlığı ilgili makamları, seçim neticeleri ne olursa olsun Amerikan yardımının Türkiye’ye devam edeceğini, bu seçimlerin neticesinden dolayı Amerikan dış siyasetinin değişmeyeceğini ilan etmişlerdir. Aynı çevreler, Türklerin batıya olan dostluklarının ve komünizme mevcut düşmanlıklarının değişmeyeceği kanaatindeler.”* ifadeleri geçmektedir. Türkiye’de iktidar değişikliği sonucunda ABD ile ittifakı bozulur mu endişelerine karşı yapılan açıklama gazetede yer bulmuştur. Demokrat Parti destekçisi olan gazete böyle bir açıklamayı okuyucusuna duyurarak; seçim yaparken sadece iç politikayı düşünmesi gerektiğini, dış politikada her şeyin aynı gideceği ve bu yüzden CHP’den vazgeçilebileceği mesajını vermektedir.

18 Mayıs 1950 tarihli haberde *“boğazları koruma duruşumuzda Batı bizimle beraber”* mesajı net şekilde verilmektedir. Haberde şu ifadeler geçmektedir: *“Bizim boğazlarımız: Bütün medeni dünya Türkiye ile beraberdir. Türk milletinin metaneti ve ordumuzun kudreti takdir ediliyor.”* 10 Ekim 1950’de Türkiye’nin bir harp tehlikesine karşı yalnız olmayacağı mesajı *“Bir harp olursa yalnız kalacak değiliz. Türkiye bir komünist tecavüze uğrarsa İngiltere ile Fransa derhal bizim yardımımıza koşacaklar. Bunları bütün demokrasilerin yardımı takip edeceğinden şüphe edilmiyor.”* ifadeleriyle tekrarlanmıştır. 14 Mart 1951 tarihinde de benzer bir haber yayınlanmıştır: *“Türkiye tecavüze uğrayacak olursa İngiltere ve Fransa’nın yardımına koşacağından emin.”*

11 Şubat 1951 tarihli haberde, *“Şayet harp çıkacak olursa Türkiye’nin Amerika ile beraber savaşacağı intibai var. Cumhuriyetçi parti ayan üyelerinden Ferguson verdiği bir nutukta Türkiye’nin hür dünya prensiplerinin savunmasında aldığı sarsılmaz mevkii övmüştür.”* ifadeleri geçmektedir. Bu tarz haberler ile okuyucu ileride muhtemel bir savaşa hazırlanmıştır ve o zaman geldiğinde ABD ile birlikte savaşa girildiğinde karşı çıkılmaması, kamuoyunun hazır olması hedeflenmiştir.

15 Mart 1951 tarihli haberde, *“4 gediklimiz Amerika’da denizaltı savaşlarını öğreniyor. Kurs subaylarından bir Amerikan teğmeni Türkler hakkında şunları söylemiştir: Çabuk öğreniyorlar ve çok çalışıyorlar. Hepsi mükemmel birer talebedir.”* ifadeleri geçmektedir. 25 Mart 1951 tarihli haberde de *“Adana’da beynelmilel havalimanı yapılıyor. Birleşik Amerika Hava Bakanı Finletter dün vali Ahmet Kınık’a gönderdiği bir mesajda, beynelmilel Adana havalimanının dost Amerika ile Türkiye’yi birbirine*

daha çok yaklaştıracığını belirtmiş, Türk milletine ve Adanalılara mesut günler temennisinde bulunmuştur.” diye yazmaktadır. ABD ile birlikteliği gösteren olayların ve açıklamaların haberleri yayınlanmaya devam edilmiştir. 28 Haziran 1951 tarihli haber de buna örnek olmuştur: “Amerika; siyasi, iktisadi ve askeri kuvvetlerini arttırmaları için Türkiye ile Yunanistan’a yardımda bulunmayı tekeffül ediyor.” 26 Ağustos 1951 tarihli haber de size şunlar yazmaktadır: “New York belediye başkanının milletimize mesajı: İki milletin ideal birliğini kaydeden belediye başkanı, Türkler için saadet ve refah diliyor.”

19 Şubat 1951 tarihinde yayınlanan haberde ise okuyucuya adeta bir müjde verilmektedir. Bugüne kadar okuyucu “İşgale uğrarsak ABD başta olmak üzere Batı dünyası yardıma gelecek mi? sorusu ve “SSCB’ye sadece ABD ve Batı dünyası ile birlik olursak karşı koyabiliriz” mesajı ile hazırlanmıştır. Bu haber ile bütün bu soruların ve endişelerin cevabı verilmiştir. Haberde, “*Atlantik Paktı’na iştirakimiz yakın. Bakan yardımcıları, Batı savunmasına iştirakimizi kabul ettiler. Acheson pakta alınmamızda acele edilmesini istedi, tecavüze uğrarsak dünya harbinin başlayacağı belirtildi.*” ifadeleri geçmektedir.

30 Ekim 1951 tarihli haberde, “*Türk demokrasisi ve Kore’deki Türk kahramanlığı Amerikalılarda sevgi ve hayranlık yaratmıştır.*” ifadeleri geçmektedir. Amerikalıların duyduğu memnuniyet gazetesinin politikası bakımından memnuniyet verici olmuştur ve bunu okuyucu ile buluşturmuştur.

6 Kasım 1951 tarihinde yayınlanan köşe yazısında Şevket Bilgin, Batılı devletler ile Türkiye’nin yakın ve ona göre memnuniyet verici ilişkisini anlatmak için şöyle demiştir: “*Türkiye, Batı dünyası ile kucak kucağıdır.*”

18 Kasım 1951 tarihli haberde, “*Rus notasına karşı Amerika bizim ile kader birliğini açıklamış bulunuyor*” ifadesi geçmektedir. ABD ile ittifak haberleri sürmektedir.

31 Ocak 1952 tarihli gazetede Şevket Bilgin’in “*Rus Notasındaki Baltalayıcı Maksat Barizdir*” başlıklı köşe yazısında, “*Türkiye ve müttefikleri, Rusya’ya icap eden azimkar cevabı verebilecek kadar kudretlerinden emindirler.*” ifadesi geçmektedir. Yazarın bu ifadeleri aracılığıyla Türkiye’nin de dâhil olduğu Batı birliğinin, SSCB karşısında güçlü olduğu okuyucuya aktarılmıştır.

23 Şubat 1952 tarihli gazetede M. Tuncer'in *"İki Devir, İki Zihniyet ve İki Dış Politika"* adlı köşe yazısında, *"Böyle bir davada Amerika'nın, İngiltere'nin veya Fransa'nın ezilmesi Türkiye'nin de ezilmesi demektir. Hürriyete ve fert haysiyetine dayanan batı medeniyetinin yıkılması bizim kendi dünyamızın yıkılması olur."* ifadeleri geçmektedir. Yazar, okuyucuya Batı birliğinin yıkılması Türkiye'nin yıkılması anlamına gelir ve Batı birliğinin gireceği her mücadeleye katılmalıyız mesajı vermektedir. Bu mesaj ile okuyucuya, "herhangi bir yerde çıkacak savaşa Türkiye'nin de katılması gerektiği" düşündürmeye çalışılmıştır.

ABD başkanlarını içselleştirilen haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

22 Şubat 1949 tarihli gazetede George Washington Günü dolayısıyla uzun bir makale yayınlanmıştır. Makalede ilk olarak incelenecek aktarım; kalın puntolarla yazılan *"George Washington günü: Büyük Amerikan Milletinin Atatürk'ü, Milletinin babası: harpte birinci, sulhta birinci ve kalplerde birinci"* ifadesidir. Amerikan devletinin ilk başkanı olan Washington aracılığıyla okuyucuyu Amerikan tarihine sempati duyurmak için yapılmış bir haberdur, Atatürk benzetmesi de bunun kanıtı olmuştur. İkinci benzetmede ABD ve Türk İstiklal Savaşları'nın birbirine benzetilmesi olmuştur: *"Amerika'nın istiklal savaşı, tarihte bizim istiklal savaşımızı en çok andıran hadisedir. Osmanlı İmparatorluğundaki Türkler, nasıl istismar edilen bir millet olmağa artık razı olmayarak Osmanlılıktan sıyrılmış ve Türk devleti olarak yeni bir tarih sahifesi açmışlarsa, Amerika'daki İngilizler de, kendi ana vatanlarının bir sömürgesi olmaya daha fazla katlanamayarak İngilizlikten sıyrılmış ve Amerikan devleti tarihini açmışlardır."* İstiklal Savaşı'nın ardından ise İnönü ve Dumlupınar savaşlarına da ABD'den bir benzer bulunmuştur: *"Amerika'nın İnönü'sü: Washington parlak taktik manevralarıyla cereyanın istikametini değiştirmeye ve Amerika'nın -Makûs talihini yenmeye- muvaffak olarak, New Jersey eyaletinde Trenton Princeton'da parlak zaferler kazandı. Bunlar Amerika'nın istiklal savaşının -İnönü- zaferleri idi. Amerikan Dumlupınar'ı: Bu Yorktown savaşı Amerikalıların Dumlupınar savaşı, başkomutan meydan muharebesidir."* Ertesi gün yayınlanan haberde ise George Washington gününün İzmir'de de kutlandığı aktarılmıştır: *"Amerika'nın kurucusu George Washington'un yıldönümü münasebetiyle dün İzmir limanındaki Amerikan vapurları ve Amerikan müesseseleri bayraklarla donatılmıştır."*

Türkiye'nin ABD tarafında olduğu ve SSCB ile alakası olmadığını açıklayan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

28 Temmuz 1950 tarihli haberde *“Dünya iki düşman cepheye ayrılmıştır. Bir tarafta Moskova'nın emirlerine kapalı gözle itaat eden komünist köle milletler, diğer tarafta hürriyet dünyasını teşkil eden komünist aleyhtarı memleketler vardır. Biz çoktan beri bu ikinci cephede yerimizi almış bulunmaktayız. O kadar ki, mukadderatımızı bizden binlerce mil uzakta, insancı ve hürriyetçi mücadelelerini hayranlıkla takip ettiğimiz büyük dostlarımız ve müttefiklerimizin mukadderatından asla ayrı telakki etmemekteyiz.”* ifadeleri kullanılmıştır. Haberde komünizm düşman cephe olarak anlatılırken, Türkiye'nin özgürlükçü Amerikan cephesinden tarafta olduğu aktarılmıştır. Ayrıca haberde, ABD için övgü ve hayranlık ifadeleri kullanılmıştır.

25 Aralık 1950 tarihli gazetede Emekli Korgeneral Galip Türker, *“Biz Atom Bombalarımızı Amerika'da Saklıyoruz”* başlıklı köşe yazısında ABD'ye ve ABD Başkanı Truman'a duyduğu hayranlığı okuyucusu ile paylaşmaktadır: *“Bir Türk tugayının, Kore'de Amerikan birliklerinin yanı başında göstermekte olduğu hamaset göğüslerimizi kabartıyor. Gönderdiğimiz bu birliğimizin arkasından, niçin ikinci, üçüncü tugayları daha göndermediğimize esef ediyorum. Kore'deki Amerikan ordusuna bir tugayla olsun yardımımız bizi çok kuvvetlendirmiştir. Amerikalılar bizimle beraberdirler. Amerikalılar kadirşinastırlar, efendi insanlardır. Truman'ın olağanüstü ahval ilanında کافی sarahat vardır.”* Yazar, bir Amerikalı subay ile olan anısını şöyle anlatmaktadır: *“Bir Amerikalı subay, - Ben de esliha müfettişi generalden bir şey soracağım dedi. Sorunuz der gibi gözgöze geldik: - Atom bombalarınızı nerede muhafaza ediyorsunuz? Demez mi? Derhal cevap verdim: - Amerika'da.”* Yazarın bu anısı bir Türk'ün ABD'yi de vatanı gibi görmesini gerektiğini; ABD'nin sahip olduğu cephanelerin Türkiye'ye aitmiş gibi hissettiğini, bu derece dostluk bağı kurduğunu göstermektedir.

3.4.1.2. SSCB Karşıtlığı

Bu başlık altında değerlendirilen birinci tema, SSCB'ye ve komünizme yönelik her türlü konuda olumsuz görüşün verilmesi, olarak belirlenmiştir. *Yeni Asır*'da yayınlanan haberler arasında SSCB'ye ve komünizme yönelik olumsuz mesajlar da bulunmaktadır. SSCB'de ve komünizm ile yönetilen ülkelerde insanlara zulüm yapıldığı, SSCB'nin

harp çıkarmak istediği ve dünya barışını tehdit ettiği, Demirperde gerisinde farklı düşüncelerin yayılmasına sansür uygulandığı ve Stalin'in ülkelere hâkim olamadığı, SSCB'nin Müslümanları ve Türkleri bir kampa kapatarak burada işkence ettiği, Komünizmin dinsizliği yaydığı, bu haberlerin mesajı olmuştur. Ayrıca Türkiye sınırlarına yaklaşan veya boğazdan geçen SSCB balıkçı tekneleri casusluk suçlaması ile haberleştirilmiştir.

SSCB ve komünizme yönelik olumsuz haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

2 Ocak 1949 tarihli haberde, *“Bir gün diğer peyklerin de emirlerine boyun eğmemesi ihtimaldir”* ifadesi geçmektedir. Bu ifade, Tito'nun SSCB ile anlaşamaması üzerine yapılan bir yorum olmuştur. SSCB ve peykleri arasındaki anlaşmazlık olduğu haberleri sürekli gazeteye yansımaktadır. Gazetede Batı birliği için hep olumlu ifadeler kullanılırken SSCB ve peyklerine yönelik devamlı olumsuz ifadeler kullanılmaktadır. Bu haber de, bu ifadelerin başlangıcı (1949 – 1952 yılları temel alındığında) olmuştur.

3 Ocak 1949 tarihinde yayınlanan, *“Stalin artık bütün komünistlere hakim bulunmuyormuş”* başlıklı haberde *“Siyasi çevreler, birleşmiş milletler teşkilatında insan hakları demeci oya konduğu zaman Sovyetlerin aşağıdaki maddeler üzerinde oy vermekten kaçmış olduğu hususuna dikkati çekmektedirler.”* , *“Sovyetler birliği bunları kabul etmedikten başka insanların hak ve şeref bakımından müsavî doğdukları ve aralarında kardeşçe bir zihniyetle hareket etmeleri lazım geldiği hakkındaki maddeyi de red etmiştir.”* diye yazmaktadır. Bu haberde ilk önce SSCB'nin peyklerine hâkim olamadığını ve otoritesinin zayıfladığı ifade edilmektedir. İkinci olarak ise insan haklarına değer vermediğini yazarak SSCB hakkında olumsuz haberler yayınlamaya devam etmektedir.

3 Ocak 1949 tarihli haberde, *“Çekoslovakya'da basın üzerindeki sansür daha da şiddetlendirilmiştir. Son zamanlarda muhtelif 120 siyasi gazete el konulmuştur. Bu gazeteler, 1949 yılının sonundan evvel çıkamayacaktır. Bu, Çek komünist partisinin nüfuzunu arttırmak için başvurulmuş yeni bir tedbirdir”* , *“Sovyetler birliğinin Ruslaştırma planı gereğince Litvanya tabasının Rusya'ya sürülmesi geniş ölçüde devam etmektedir.”* diye yazmaktadır. Batı için demokrasi, hürriyet, basın özgürlüğü haberlerini yayınlayan gazetede SSCB ve peykleri için sürekli olarak otorite, baskı, sansür ifadeleri geçen haberler yayınlanmaktadır.

4 Ocak 1949'te yayınlanan haberde, *"1949'da harp olacak mı? Bir İngiliz gazetesine göre hayır, çünkü Rusya korkuyor."*, *"İngiliz Daily Mirror gazetesi yeni sene dolayısıyla kehanetlerde bulunarak 1949 senesinde harp çıkmayacağı neticesine varmaktadır. Çünkü Sovyet Rusya, batı müttefiklerinin teknik üstünlüğüne karşı gelemmez."* ifadeleri geçmektedir. Gazete, Batı kaynaklı haberinde, yine Batılı devletleri üstün göstererek, okuyucuya tarafını seçmesi için mesaj vermektedir.

4 Ocak 1949 tarihli haberde, SSCB'nin "baskılarına" örnek olacak olayların haberleri yayınlamaya devam etmektedir. Bu haberde şunlar yazmaktadır: *"Kızıl cehennemde ilim bile Kremlin'in amansız esareti altına alınmıştır. Birçok ilim adamları Sibiry'a sürülerek buz sahralarında ölümün pençesine düşmüşlerdir."*

10 Ocak 1949 tarihli haber, SSCB'nin işgal altında tuttuğu Avusturya'da radyoya yaptığı sansürü içermektedir. Haberde, *"Avusturya bakanının nutku Rus sansürüne tabi!"*, *"Avusturya hükümeti üyelerinden biri dün akşam Viyana radyosuyla vatandaşlarına hitaben konuşma yapmak istemiş ise de Sovyet işgal komutanlığı nutku sansüre tabi tutacağını bildirdiğinden bakan konuşma yapmaktan vazgeçmiş."* ifadeleri geçmektedir.

14 Ocak 1949 tarihli gazetede, birinci sayfada, kalın puntolarla *"Rusların tek hayali: Kremlin'in hâkimiyetinde polis kuvvetleriyle bir dünya diktatörlüğü vücuda getirmektedir"* diye yazmaktadır. Batı'nın yapmak istediği hürriyet, özgürlük iken SSCB'nin tek hayali diktatörlük olarak gösterilmeye devam edilmektedir.

17 Ocak 1949 tarihli haberde komünizme karşı ağır hakaretli bir haber içeriği okuyucu ile buluşturulmuştur. Haberde şöyle yazmaktadır: *"Komünistlerin ekseriyetini kimler teşkil ediyor? Bir İngiliz bakanına göre aldatılmışlar ve meczuplar..."*

21 Ocak 1949 tarihli haberde *"Komünizm insanları eşya menzilesine indiriyor"* ifadesi geçmektedir. Gazete, okuyucunun komünizm hakkında olumsuz düşünmesini sağlamak için çalışmaya devam etmektedir.

22 Ocak 1949 tarihli haberde *"Sovyetler yumuşamış gibi görünerek vakit kazanmaya çalışıyorlar: Kremlin'in bu oyununa kimse kanmıyor ve laf değil, anlaşma zihniyeti içinde müsbet iş beklendiği belirtiliyor"* ifadesi geçmektedir. SSCB politikasının yumuşamasını "aldatma" hareketi olarak yorumlayan gazete, okuyucusuna buna

aldanmamaları için mesaj vermektedir. 1 Şubat 1949 tarihli *“Stalin’in güzel sözleri ilk defa duyulmadığı, fakat bunların hiçbir vakit hakikat sahasına geçmediği belirtiliyor”* haberi de buna bir örnek olmuştur.

26 Ocak 1949’da yayınlanan haberde *“Bu paktın yapılmasına dünya barışına engel çıkaran Rusyanın sebep olduğu aşikar”* denilerek, SSCB hakkında bu defa dünya barışına engel olan taraf tanımlaması yapılmıştır. Buna bir başka örnek 1 Şubat’ta yayınlanan *“Rus anlaşma niyeti yok: Bilakis Batı – Doğu ayrılığını derinleştirmeye çalışıyorlar”* haberi olmuştur.

26 Ocak 1949 tarihinden yayınlanan haberde, *“Sovyetler Estonyayı ne hale sokmuşlar? Hayatın tahammül edilemez bir hal aldığı bildiriliyor.”* denilerek, SSCB’nin gittiği yerler için olumsuz yorumlar yapılmıştır. 29 Ocak’ta ise SSCB’nin olduğu yerlerde hayatın işleyişi hakkında; *“Komünist olmayanlara yaşamak hakkı verilmiyor”, “Küçük tüccar, sanat erbabı, küçük patron ve köylüler felaket içinde – Yüksek tahsil komünistlere mahsus”* yorumu yapılmıştır. 4 Şubat’ta yayınlanan haberde bunlara bir örnek niteliğinde olmuştur: *“Rus peyki memleketlerde halkın takati kalmadı.”*

4 Şubat 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin’in *“Stalin’in Manevrası”* başlıklı yazısında Stalin’in Truman’a yaptığı görüşme teklifi yorumlanmıştır. Bilgin, Truman’ın bu teklifi kabul etmemesi gerektiğini anlatan bir yazı kaleme almıştır. Yazıda; Stalin, Hitler’e benzetilmekte SSCB’nin saldırganlık ile haksız işgaller yaptığı ve işgal ettiği bölgelerde zulüm olduğundan bahsedilmektedir. Bilgin bu yazısında *“Rusya diktatörü Stalin”, “Hitlerin emrivakileri Stalin tarafından fazlasıyla tekrar edilmiş bulunmaktadır.”* gibi ifadeler kullanmıştır.

5 Şubat 1949 tarihinde yayınlanan haberde, *“İngiliz devlet bakanı, Stalin’in aynen Hitlerin propaganda usullerini tatbik ettiğini ve hoparlör diplomasisinin ne Hitlere ne de Stalin’e hiçbir şey kazandırmadığını söylemiştir”* ifadeleri kullanılmıştır. Gazete, Stalin için *“Hitler ile aynı faşistliğe sahip, Hitler’e davrandığınız gibi Stalin’e de aynı davranın”* mesajı vermeye devam etmektedir. Ayrıca bu ifadelerde verilen başka bir mesaj ise şu olmuştur: *“İngilizler de Stalin’e karşı bizim beslediğimiz duyguları besliyor.”*

6 Şubat 1949 tarihli haberde, *“Zulüm altında inleyenler: Varşovada kahraman gizli ordu subayları tevkif ediliyor”* , *“Bulgaristan’da partiler dağılıyor – Yugoslavya hala*

zalim bir polis devletidir” ifadeleriyle, SSCB işgali altında yaşayan halkların “zulüm gördüğü” aktarılmıştır. 8 Şubat’ta da benzer bir haber yayınlanmıştır: “*Komünist idaresi altında hayat bir cehennem: Romanya’da polis korkusu herkesin içine sindi, Çekoslovakya’da yaşayış fevkalade fena.*” 18 Şubat’ta ise “*Bir zulüm makinesi nasıl işliyor? Sovyet hakimiyet tedhişinin bütün çıplaklığı ile kullanıldığı bir memleket: Zavallı Polonya*” ifadeleri geçen bir haber yayınlanmıştır. Gazete, SSCB ve komünizm kontrolüne girenler için hayatın zulüm olduğunu okuyucusuna iletmiştir. Komünizm hakkında nötr olanlar veya komünizme kötü bakmayanlar için bir uyarı iken komünizm karşıtları için ise bu haber haklılık ispatı olmuştur.

13 Şubat 1949 tarihli haberde, “*Marshall planı idarecisi Hofman Rusyanın dünyaya hükmetmek için elinden geleni yapmakta olduğunu, politbürenin amaç ve eserine Hitleri gölgede bırakacak bir azim ve şiddetle devam ettiğini söylemiştir*” ifadeleri kullanılmıştır. Stalin’e, Hitler benzetmesi yapılmaya devam edilmiştir. Marshall Planı’nda görev alan diplomatın sözleri kullanılarak da devletin dış politikası güzergâhında ilerlenmiş ve okuyucusunu da bu amaca uygun mesajlar vermeye devam etmiştir.

14 Şubat 1949 tarihli haberde, “*Rusya’nın değil, Bulgaristan’ın menfaatini düşünen komünistler hain sayılıyor*” diye yazmaktadır. Gazete, okuyucusuna özellikle komünizm taraftarı veya ideolojilere nötr olan okuyucusuna “*Sovyetler kendi menfaatinde hareket etmeyen komünizm taraftarlarına bile hain gözüyle bakıyor*” mesajını açık bir şekilde vermiştir.

16 Şubat 1949 tarihli gazetede, “*Rusya’da 14 milyon insan toplama kampında*” , “*Birleşim Amerika dün birleşmiş milletler kurulunda, Rusya’yı 8 – 14 milyon insanı toplama kamplarında esarete mecbur etmekle itham eylemiştir.*” haberi yayınlanmıştır. 21 Şubat’ta da, “*Sovyet Rusya’da köle kampları bulunduğu muhakkak*” , “*Amerikan gazeteleri, Rusya’da milyonlarca insanı köle gibi çalıştıran kamplardan bahsederek bu kampların birleşmiş milletlerce kontrolünü reddetmekle Rusların yapılan ithamların doğruluğunu kabul etmiş göründüklerini yazmaktadırlar.*” ifadeleri geçen bir haber yayınlanmıştır. Gazetenin, okuyucusuna, SSCB’yi takdim ettiği tüm haberleri olumsuzdur ve bu olumsuzlukların çeşitleri vardır; bunlardan birisi de SSCB’nin insan toplama kampları olmuştur.

18 Şubat 1949 tarihli haberde, *“Kızıl kazan kaynıyor: Çekler, Bulgarlar, Romen ve Yugoslavlar isyan bayrağını açmak üzere”* ifadeleri kullanılmıştır. Gazete, okuyucusuna SSCB’nin peykleri üzerinde bile hâkimiyetini kaybettiğini ve güç kaybettiğini aktarmak istemiştir.

2 Mart 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarının, *“Bir Büyük Tehlike”* başlıklı yazısında, *“Kremlin, dünya emniyetine suikastlar hazırlamakla meşguldür. Birleşmiş Milletler teşkilatı içinde, büyükler kadar küçüklerin de eşitlik ve yaşama haklarını koruyacak bir işbirliği, hep Sovyetlerin sistematik mukavemetiyle karşılaşmıştır. Rusya hür insanlığı birinci derecede ilgilendiren hiçbir meselede kendisinden istenen asgari anlayışı göstermemiştir.”* ifadeleri ile SSCB’yi; dünya emniyetini tehdit eden ve küçük devletlerin temel haklarının karşısındaki engel olarak göstermiştir. Yazının devamındaki bir bölümde ise; *“Sovyet ajanları, dünyanın dört tarafına yayılarak Nazilerin beşinci kol teşkilatına taş çıkartan bir küstahlıkla milletlerin iç huzurunu bozmaya çalışmaktadırlar. Muhtelif olaylar, Demir Perde dışındaki memleketlerde mevcut komünist partilerin Demir Perde içindekilerden farksız bir zihniyet taşıdıklarını meydana koymuştur”* ifadeleri ile peyk dışındaki komünist partilerin peyk içinde olanlardan hiçbir farkı olmadığını vurgulamıştır ve Nazi – SSCB benzetmesi yapmıştır. Gazete, yazarın köşe yazısı aracılığıyla, okuyucusuna, SSCB ve komünizm kötüdür mesajını aktarmaya devam etmiştir.

6 Mart 1949 tarihli haberde, *“Doğu Avrupa’daki davaların içyüzü: Bunlar halkın gözünü boyamak için evvelden hazırlamış sahne oyunlarıdır”* ifadeleri kullanılmıştır. Gazete bu haber ile SSCB peyklerinde adaletin olmadığını okuyucusuna aktarmıştır.

8 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin’in, *“Molotov’un Çekilmesi”* başlıklı yazısında Stalin’in sağlık durumu hakkında bilgi verdikten sonra SSCB’deki diktatörlük rejimine vurgu yapılmıştır. Gazete haberlerinde veya köşe yazılarında ABD başta olmak üzere batı ülkeleri için hürriyet vurgusu yapılırken SSCB ve peykleri için ise faşizm vurgusu yapılmaktadır. Köşe yazısında geçen ifadeler şunlardır: *“Çok ihtiyarlamış Rus diktatörün ölümü halinde bu memlekette neler olabileceğini bu günden kimse kestiremez. Rusya’daki milletlerden kimin tarafından ve nasıl idare edilmek istediklerini sormak adet olmadığına ve halkın arzusuna orada zerrece değer verilmediğine göre, istibdat makinesinin işlemesi emir mevkiinde olanın şahsına çok sıkı bir şekilde bağlıdır.”*

20 Mart 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarının, “*Bir İttifak Gömülürken Bir Diğeri Doğuyor*” başlıklı yazısında, “*Kremlin’in mümessilleri ne Birleşmiş Milletler teşkilatında, ne birbirini kovalayan Milletler arası toplantılarda dünya barışını imkânsızlaştırmaktan başka bir gaye takip etmemişlerdir. Her iyi teşebbüs Sovyetlerin kindar vetosu ile karşılaşmıştır.*” ifadeleri ile SSCB’nin BM’deki veto hakkını kötüye kullanılması anlatılmıştır. Yazar, okuyucusuna, “dünya barışı önündeki engel SSCB’dir” mesajı vermektedir. 10 Mayıs 1949 tarihli haberde de bu konu sürdürülmeye devam edilmiştir: “*Birleşmiş Milletler teşkilatı iyi işlemiyor, tahkir edici nutuklarla işleri aksatan hep Rusya’dır.*”

27 Nisan 1949’da “*Rusya neden esrar perdesine bürünüyor. Çünkü dünyanın hakiki hayat şartlarının Rus işçilerinin öğrenmelerinden korkuyor*” haberi ile başlayan “SSCB kendi halkına dünyadan bilgi vermiyor” konulu haberleri, sırasıyla; 17 Mayıs’ta “*Rus diktatörü Stalin endişe içinde: Stalin, Sovyetler halkının Batı tarafından verilen haberleri bilmesini istemiyorlar*”, 19 Mayıs’ta “*Sovyetler kendi halklarını ablukaya alıyorlar. Komünistler için en büyük tehlike radyo hürriyetin sesini duyurmak istemiyorlar. Sovyetler yeni bir abluka kurmaktadır. Bu abluhanın gayesi Rus halkının batının verdiği hakiki haberleri dinlemesine mani olmaktır.*”, 2 Haziran’da “*Rus halkın hayat seviyesi tahminden aşağı düştü. Kremlin Ruslara başka milletlerin daha fena durumda olduğunu telkine ve dışarıdan haber sızdırmamaya çalışıyor.*” haberleri ile devam etmiştir. Okuyucuya, SSCB halkının kötü koşullarda yaşadıkları bu yüzden de batı dünyasından bir haber alırlarsa onların da komünizmi terk edebileceklerini, bu yüzden de Stalin’in kendi halkına bile baskı (iletişim konusunda sansür aracılığı ile) uyguladığı mesajı verilmektedir.

9 Mayıs 1949’da yayınlanan haberde, “*Komünizm Çekoslovakya’yı süratle perişan etti. Çekoslovakya’nın iflastan kurtulması güç görülüyor ve komünizm aleyhtarlığı gittikçe artıyor*” ifadeleri ile komünizmin Çekoslovakya’ya verdiği zarardan bahsedilmiştir ve okuyucuda komünizm hakkında kötü düşünce oluşturulmaya devam edilmiştir.

3 Haziran 1949 tarihinde yayınlanan haber, SSCB’de yaşamını yitiren bir Türk diplomatik kuryesi hakkında olmuştur. Haberde, “*Rus hariciyesi haber verdi: Diplomatik kuryemiz Rusya’da trenden intihar etmiş?*” ifadesi geçmektedir. Cümlelerin sonunda “intihar etmiş” dedikten sonra konulan soru işareti ile bunun bir intihar olamayabileceği, kuryenin SSCB tarafından öldürülmüş olabileceği ima edilmiştir.

Ertesi gün (4 Haziran) yayınlanan haberde de bu anlayış devam etmektedir ve şunlar yazmaktadır: *“Kuryemizin ölümü çok şüpheli. Ölüm şekli Rus ülkesindeki intihar usullerine uygun! Çantayı aradılarsa beyhude, başkasına yarayacak malumat yoktu. Artık kuryelerimiz çift çift seyahat edecekler –İntiharın !- Stalin’in sayfiyesi civarında vukuu da manalı görünüyor. Haberin ilk uyandırdığı intiba bunun umumiyetle “şüpheli bir vaka” olarak karşılandığı merkezindedir.”* Okuyucuya SSCB hakkında olumsuz haber verilmeye devam edilmiştir. Bu haberde “SSCB ne derse desin güvenilmez, bize kasıtları var” mesajı verilmiştir.

15 Ekim 1949 tarihli haberde, *“Rusya’daki Türkler tarihin eşini kaydetmediği facialarla karşılaşılıyorlar. Bütün azınlıklar en gayri insani şartlar altında inliyorlar ve insanlığın müşterek alakasını bekliyorlar.”* yazmaktadır. Benzer şekilde bu kez “Müslümanlara yapılan zulmün” haberi de 24 Ekim’de yayınlanmıştır: *“Rusya’daki Müslümanlar imha ediliyorlar. Kadınlar bir tarafa, erkekler başka tarafa sürülüyor, soğuk ve açlıktan ölüyorlar.”* SSCB yönelik yapılan olumsuz haberlerin, okuyucuyu sarsan kısmı bu kez Türkler ve Müslümanlar olmuştur.

29 Ekim 1949 tarihli haber, *“İmansız komünistler”* başlığı ile yayınlanmıştır. Diğer taraftan *“Washington’da cami yapılıyor”* haberi yayınlanırken bu haber ile SSCB’ye ve komünizme karşı ise imansızlık başlıkları atılmıştır. Gazetenin, okuyucuya mesajı net olmuştur: *“Komünizmi seçerseniz ve SSCB üzerimizde egemen olursa imansızlaşırız.”*

30 Kasım 1949 tarihinde yayınlanan haberde *“Rusya’nın takip edeceği yolu anlamak için Sovyet resmi ajansının ve radyosunun ithamlarını tersine çevirmek kafi”* ifadeleri geçmektedir. Gazete, okuyucusuna; SSCB kaynaklı enformasyonun yalan olduğunu söylemektedir.

22 Ocak 1950 tarihli haberde *“Rusların anladığı işbirliği: Onlara esir olmak”* ifadesi ile Ruslar ile anlaşmanın mümkün olamayacağı mesajını veren gazete, 24 Ocak günü ise *“Düşmanca Rus hareketlerinin korkunç işaretleri... Bir milletin böyle bir dostu olmaktansa düşmanı olmak daha ehvendir.”* haberi ile bu mesajını desteklemektedir. 10 Şubat günü de bu konudaki haber sürmüştür ve ABD Dışişleri Bakanı’nın *“Cebirle desteklenmedikçe Rusya sözünü tutmaz”* demeci yayınlanmıştır.

4 Mart 1950 tarihli haberde *“Rusya, İslam düşmanı. Le Monde gazetesinin belirttiğine göre, Sovyet basını son zamanlarda İslam dinine ve Kur’an’a karşı yapmakta olduğu*

hücumları şiddetlendirmiştir.” ifadeleri geçmektedir. Gazete bir kez daha SSCB’yi; okuyucusuna “İslam düşmanı” olarak aktarmıştır.

18 Mart 1950 tarihli gazetede Suphi Kocamemi, “*Rusya’daki Türkler*” başlıklı yazısında SSCB’nin katlettiği Türkleri konu almıştır. Bu konudaki bilgilerin ulaştığı okuyucuda SSCB’ye karşı oluşan olumsuz duygu ve düşünceler gayet net olmuştur. Yazar yazısında şunları yazmıştır: “*Kızıl emperyalizm bütün dünyanın mukaddes bildiği hürriyet için nasıl büyük bir tehlike ise Türk unsurunun etnik (milli etnik) bekası bakımından daha büyük bir afettir. Bugün bütün Sovyet ülkelerinde ancak 20 milyon Müslüman kalmıştır. Hâlbuki Çarlık zamanında bunlar tabii kâmilen Türk ırkından olmak üzere 50 milyonu aşıyordu. Oldukça bir katiyetle iddia edilebilir ki yakın bir zamanda o kıtada dahi Müslümanlıktan ve dolayısıyla Türklükten eser kalmayacaktır.*”

12 Haziran 1950 tarihli haberde, “*Rus balıkçı gemileri boğazdan geçti. Bunlar balıkçı gemisi mi, kontrol gemisi mi? Uzun bir müddetten beri Akdeniz’de Şimal denizinde seyretmekte olan 30 Rus balıkçı gemisiyle bir şilep dün boğazdan geçerek Karadeniz’e açılmıştır. İngiliz ve Amerika siyasi çevreleri bu gemileri müttefik donanmalarının hareketini kontrol etmek maksadıyla tahrik edilen Rus kontrol gemileri olarak tavsif etmektedirler.*” diye yazmaktadır. ABD ve İngiliz gemileri İzmir limanına demirlerken gayet mutlu olan gazete, SSCB balıkçı gemilerinin İstanbul Boğazı’ndan geçmesini ise bir casusluk hareketi olarak tanımlamaktadır. Bu da gazetenin hükümet dış politikasını desteklediğini ve okuyucusuna da haberleri buna uyarak aktardığı görülmektedir.

20 Haziran 1950 tarihli “*Rus kara listesine sokulan Türkler: Fırsat zuhur ettiği takdirde Sovyet makamlarına teslimleri talep edilen bu kara listedeki eşhas arasında Türk gazetecilerden Zeyyad Ebüzziya, Peyami Sefa ve Fuat Emircan’ın isimleri de mevcuttur.*” haberi ile başlayan SSCB Türkleri öldürüyor haberleri, 22 Haziran’da “*Sovyetler Türkleri imhaya devam ediyorlar. Rusya’da Türk ve Müslümanlara hiçbir suretle hayat hakkı verilmiyor.*” haberi ile devam etmiştir. 21 Temmuz’da da “*Yanlışlıkla Rus hududunu geçen bir köy muhtarımızı Sovyet devriyeleri öldürdü.*” haberi yayınlanmıştır.

24 Haziran 1950 tarihli gazetede, daha önceden haber metnine yerleştirilen ifadelerle ima edilmeye çalışılan bir düşünce, bu kez net bir şekilde “*Dünya sulhunun engeli: Rusya...*” başlığı ile yayınlanmıştır.

1 Ağustos 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Onların Yapamadıkları Şeyler Yapılacaktır”* başlıklı yazısında *“Hitlerin saldırgan metotlarını daha sinsi bir cüretkarlıkla harfi harfine tatbik eden bir Moskof emperyalizmi karşısındayız. Bir elinde Deli Petro’nun diğerinde Lenin’in vasiyetnamesiyle harekete geçmiş bulunan bu emperyalizmanın kullandığı gayri ahlaki ve gayri insani metotlar bakımından tarihte misli görülmemiştir.”* diye yazmaktadır. 1949 senesinde ifade edilen Stalin – Hitler, SSCB – Nazi Almanya’sı benzetmesi 1950 yılında da devam etmektedir.

4 Ağustos 1950 tarihli haberde bir fotoğraftın alt yazısı olarak şunlar yazmaktadır: *“Komünist Korelilerin vahşetlerine bir misal: Esir Amerikan eri, elleri arkasına bağlanıp kurşuna dizilmiştir.”* 20 Ekim’de yayınlanan bir fotoğrafın alt yazısında ise şunlar yazmaktadır: *“Komünistlerle demokrasi dünyasının anlayış farkını gösteren bir resim. Yaralı kızıl Koreliyi Amerikan askeri kucağında taşıyarak acısını gidermeye çalışıyor.”* Gazete, 2 ay ara ile iki cepheyi nasıl tanımlayarak okuyucuya aktardığını göstermiştir.

6 Ağustos 1950’de gazetede bir karikatür yayınlanmıştır ve açıklama kısmında ise şu yazmaktadır: *“Kremlin’in sulh propagandası riyakârlığı: Diğer memleketleri silahlanmaya mecbur eden dünyanın en büyük silahlanma bütçesi.”* Gazete karikatürler aracılığı ile de okuyucusuna SSCB hakkında olumsuz mesajlar vermeye devam etmiştir.

25 Aralık 1950 tarihinde yayınlanan haberde *“Truman radyo vasıtasıyla bütün dünyaya hitap etti: Komünizm Allah tanımaz. Buna mukabil demokrasi, imanı en yüksek haddine eriştirir.”* ifadeleri geçmektedir. *“İmansız komünistler”* başlığı atan gazete bunu bir kez de ABD Başkanı Truman’ın sözlerini kullanarak, okuyucusuna mesajını yinelemiştir.

25 Nisan 1951 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Diplomasimiz Zorluklardan Yılmayacaktır”* başlıklı yazısında *“İkinci dünya harbi bitince istiklal ve bütünlüğümüze göz koyduklarını açıklamaktan çekinmeyişleri, kalplerimizde namütenahi bir infial uyandırmıştır. Bu derece zalim ve hayasız bir politika karşısında bizim hakikati gerçek çehresiyle görmemezliğimiz imkansızdı. Evet, kimsenin inkar edemeyeceği şudur ki Sovyet Rusya, bir dünya hegemonyası peşindedir. Böyle azgın bir ihtiras önünde tarafsızlığın yeri ve manası kalmamıştır. Batı dünyası yeniden tehlikeye düşerse tarafsızlardan kimin hürriyeti ayakta kalabilir?”* diye yazmaktadır. Yazar, okuyucusuna

tarafsız olmanın vaktinin geçtiğini ve Türkiye'nin Batı ittifakına katılmasının zorunlu olduğunun mesajını vermektedir.

28 Eylül 1951 tarihli haberde, SSCB'nin, Türkiye topraklarını parçalamak ve Türkiye içindeki grupları isyana teşvik ettiğini yazmaktadır: *“Rusya'nın Türkiye'ye açtığı soğuk harp: Kızıl kalpazanlar işi azıttılar. Şark illerini Ermenilere, Trakya'yı Yunan kızıklarına peşkeş çekiyorlar. Ayrıca İskenderun limanı da Araplara vaat edilmiş. Komünist faaliyet sahasının Türkiye'ye nüfuz edememiş ve bünyemizi sarsmamış olması Sovyetleri çileden çıkartıyor. Sovyetlerin kışkırtıcı neşriyat yapan radyoları da Anadolu'daki Kürtleri mütemadiyen isyana teşvik etmiştir.”*

5 Kasım 1951 tarihli, *“Sovyet propagandaları ve notaları ile hür dünyanın birliğini baltalamak istiyorlar.”* haberi ve 9 Kasım 1951 tarihli *“Sovyetler sulh ümitlerini baltalıyor. Birleşik Amerika, İngiltere ve Fransa müşterek bir beyanname yayınladılar. Truman dünya milletlerine bir barış teklif etti. Vichinsky'nin Batılıların tekliflerini alayla karşılaması fena karşılandı.”* haberi ile okuyucuya; barışı bozan tarafın SSCB olduğu mesajı verilmeye devam edilmiştir.

12 Kasım 1951 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Son Teklifler Karşısında Rusya'nın Durumu”* başlıklı yazısında *“Çok yakın bir mazide, Hitler Almanya'sının ezici kuvvet üstünlüğüne dayanarak hür milletlerin tabii hayat hakkını nasıl inkar etmiş olduğu unutulmamıştır. Bugün Rusya aynı mevkidedir. Eğer Amerika'nın elinde üstün vasıfta bazı silahlar olmasaydı Kızıklar, tecavüz planlarını tatbik hususunda Hitler'in cüretkarlığını taklit etmekten asla çekinemeyeceklerdi.”* diye yazmaktadır. Gazete, Hitler – Stalin benzetmesi yapmaya devam etmektedir. Ayrıca Hitler gibi Stalin'in de işgal planları yaptığını ancak ABD'nin engel olduğunu söyleyerek de, okuyucunun Amerikan sempatisi kazanmasına destek vermiştir.

26 Kasım 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Komünizmle Mücadelenin Demokratik Yolları Üzerinde”* başlıklı yazısında, *“Ceza kanunumuzda, bilhassa komünizmle mücadele bakımından yapılacak tadilat Büyük Millet Meclisi'nde görüşülürken seni müeyyidelerin memleketimizi bu hıyanet ve fesat cereyanından korumak için başvurulacak çarelerin ancak birisi olduğu tabii olarak belirtilmiştir.”* ifadelerini kullanmıştır. Yazar, komünizm için *“hıyanet ve fesat cereyanı”* tanımlamasını kullanmıştır ve bundan memleketi korumak gerektiği mesajını okuyucusuna aktarmıştır.

17 Aralık 1951 tarihli gazetede Avukat Mehmet İskender Özturanlı, “*Demokrasi ve Komünizm*” başlıklı yazısında, komünizmin olumsuz taraflarından bahsetmiş ve demokrasinin komünizm karşısında galip geleceğini okuyucusuna aktarmıştır. Yazar, köşesinde şunları ifade etmektedir: “*Komünizm karşısında en kudretli kalkan ise demokrasidir. İktisadi ve içtimai politika ile tahkim edilmiş olan demokrasi, komünizmi er geç mağlup edecektir. Çünkü komünizm insan karakter ve seciyesine aykırı bir rejimdir ve tatbik edildiği yerlerde dahi milyonlarca aleyhtarı vardır. Buna rağmen insanlar, zümre diktatoryası ile sürü halinde kukla halinde idare edilmektedir.*”

27 Şubat 1952’de yayınlanan haberde SSCB’nin katlettiği Türk aydınlarının haberi yapılmıştır. Okuyucu bu haberler ile SSCB hakkındaki düşüncelerinin daha da olumsuzluğa sürükleneceği şüphe götürmez bir gerçek olarak görülmesi gerekmektedir. Haberde şunlar yazmaktadır: “*Rusların öldürdüğü münevver Türkler: Şimali Kafkasya Kurtuluş Komitesi, Kırım, Kafkasya ve Türkistan’da Rus gizli polisi tarafından imha edilen münevver Türklerin bir listesini yayınlamıştır.*” Bu haberlerin arkasından ise katledilen Müslümanların haberi gelmiştir. 23 Nisan’da yayınlanan haberde “*Yalnız Türkistan’da 5 milyon Müslüman katledildi. Ruslar, Müslümanları tamamen imhaya çalışıyor.*” ifadesi geçmektedir.

12 Mayıs 1952 tarihinde yayınlanan haberde “*Sovyet hükümetinin, halkın elinde bulunan birikmiş paranın toplanması için geniş ölçüde faaliyet göstermekte olduğu bildirilmektedir.*” ifadesi geçmektedir. 1 Haziran’da “*Demir perde arkasındaki en büyük temizlik Romanya’da. Komünist rejimi işine yaramayanları ortadan kaldırmaya devam ediyor.*”, 10 Ağustos’ta ise “*Demirperde gerisinde halk; komünistlerden memnun değil, komünist idareciler de temizlikle meşgul.*” haberi yayınlanmıştır. Gazete SSCB ve komünizm hakkındaki olumsuz haberlerine, komünizm ile yönetilen ülkelerden gelen olumsuz haberler ile devam etmektedir.

23 Temmuz 1952’de yayınlanan haberde “*Bütün komünistler yalancı*” ifadesiyle, gazete net bir şekilde düşüncesini okuyucusu ile paylaşmıştır.

17 Eylül 1952 tarihli haberde, gazetenin SSCB elçilik memurları hakkında düşünceleri ortaya çıkmaktadır. Batılı devletlerden gelen diplomatlara “*misafir dostlarımız*” tanımı yapılırken SSCB diplomatlarına ise şunlar yazılmıştır: “*Şehrimize gelen Sovyet elçilik*

memurlarının esrarlı durumları. Dün, yeni gelen 3 kişilik bir Rus memur grubu, evvelkilerini tanımıyorlarmış gibi davrandılar.”

SSCB saldırısından korku duyulmasını içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

19 Ocak 1949 tarihli haberde, *“Bir harp çıkacak olursa... Birkaç haftada Ruslar Süveyş’e kadar iner!”* ifadesi kullanılmıştır. 1949 senesinde genel olarak SSCB’nin harp başlatmasından ve bundan Türkiye’nin de etkilenmesinden korkulmuştur. Gazetede, okuyucusuna bu haberleri ileterek bir korku havası yaratmıştır. Bu korku havası içerisinde ABD başta olmak üzere, Batı ittifakına yaklaşmak daha kolay olmuştur. Çünkü SSCB’nin karşısında duracak tek güç olarak ABD kalmıştır.

29 Ocak 1949 tarihinde yayınlanan haberde, *“Harbin tekrar patlak vermesi mümkün mü? Önümüzdeki birkaç yıl harp tehlikesi ile dolu”* ifadeleriyle, yine bir harp tehlikesinden söz edilmektedir.

31 Ocak 1949 tarihli haberde, *“Yeni dünya harbi Avrupa’yı tamamen yıkacak”* diye yazmaktadır. Yeni bir harp karşısında Avrupa’nın dayanamayacağı ve ABD’nin tek kurtuluş yolu görülmesi düşüncesi hâkimdir ve bu düşünce okuyucuda da oluşturulmaya başlanmıştır. Bu yorumu destekleyen bir başka haber 4 Şubat günü yayınlanmıştır: *“Stalin’in Amerika ile yaptığı teşebbüs, bir Atlantik güvenlik antlaşmasının akdi için batı Avrupa’nın sarf ettiği gayretleri arttırmıştır”* , *“Umumi kanaat şudur ki Atlantik antlaşmasının hemen yapılması bu gibi baskılara karşı koymak hususunda batıyı kuvvetlendirecektir.”*

24 Şubat 1949 tarihli *“Moskova’dan harp sesleri yükselmeye başladı”* haberi ve 7 Mart’ta yayınlanan *“Sovyet siyaseti daha sertleşecek”* haberi SSCB’den gelecek bir hamle korkusu içermektedir.

9 Mart 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, *“Rusya Değişmez”* başlıklı yazısında, *“Sovyetlerin dış politikası, Deli Petro’nun temelini attığı Panslavizm’i komünizmin dünya ihtilali gayesiyle birleştirerek bir an evvel kıtalar hakimiyetine ulaşmak isteyen bir azgın siyasettir.”* ifadelerini kullanmıştır. Yazar, SSCB’nin Panslavizm’i uygulamaya çalıştığını ve bunu her zaman sürdüreceğini düşünmektedir. Bu yazı ile okuyucuya verilmek istenen mesaj şu olmuştur: *“SSCB’nin değişmez bu siyasetine karşı ABD ile birlik olunmalı.”*

13 Nisan 1949 tarihli haberde “*Rus Denizaltıları birçok denizlerde gizli olarak faaliyet halinde.*” diye yazmaktadır. 10 Ekim’deki “*Rusları atom bahsinde küçümsemek müthiş hata*” haberi ve 22 Aralık’taki “*Rusya durdurulmazsa dünyanın hali feci. Rusların söyledikleri kadar atomları ve denizaltı gemileri var mı?*” haberi de bu konudaki haberlere örnek gösterilebilir. SSCB’nin silah gücünün artması ve ABD’den daha yükseğe çıkması Türkiye için her zaman korku verici olmuştur. Çünkü Türkiye’nin ittifak yaptığı ülke ABD, savaştan çekindiği taraf ise SSCB olmuştur. Gazetede bu düşünceyi birebir yansıtarak bu haberleri yayınlamıştır. Bu haberler okuyucuda korku yaratan haberler olmuştur.

4 Mart 1950 tarihli haberde, “*Rusya yakında atom harbi yapabilecek durumda. Birkaç kategori istisna edildiği takdirde Rusların uçak istihsalatı Amerika’nın imalatından fazla.*” ifadeleri geçmiştir. SSCB’nin askeri gücünün ABD’yi geçecek olması korku yaratmaya devam etmiştir. 25 Mayıs’ta yayınlanan haberde buna devam edildiğinin göstergesi olmuştur: “*Rusya yılda 50 bin uçak mı yapıyor? Atom yapacak uçağı yokmuş ama Rusya imalatta en önde.*”

29 Nisan 1952 tarihli, “*1954’de dünya daha büyük tehlike geçirecek. Rusya’nın o zamana kadar mühim miktarda hidrojen bombasına sahip olacağı ve şimdiden hava üstünlüğüne sahip olduğu söyleniyor.*” haberi, 6 Mayıs tarihli “*Rusya harbe başlamak cesaretini gösterebilir. Çünkü elinde mühim askeri kuvvet vardır. General Omar Bradley ikaz ediyor: Rusya askeri kuvvet bakımından 1955’de imkanlarının en yüksek seviyesine çıkacaktır.*” haberi ve 8 Mayıs tarihli “*Rus havacılığının ilerlemesinden korku: 2 yıla kadar Amerika’yı bombalayabilecek hale gelebilecekler. Truman başlarımızı dik tuttuğumuz müddetçe sulha kavuşabiliriz diyor.*” haberinin arka planından aynı düşünceler yatmaktadır. SSCB’nin ilerleyen senelerde askeri güç olarak ne kadar ilerleyebileceği ve bunun korku verici olduğu haberlere yansımıştır. Haberler aracılığıyla SSCB askeri gücünün ilerleme korkusu okuyucuya da aktarılmıştır.

SSCB ile zıtlasma niteliği taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

12 Ocak 1949 tarihli haberde, ilk sayfalarda büyük ve kalın puntolarla “*Rus donanması boğazlardan geçebilir mi?, Rusya’nın İtalya’dan aldığı harp gemileri meselesi ne olacak?, Bu gemilerin Boğazlardan geçmesine Türkiye’nin itiraz etmek hakkı vardır, mesele G. Konseyine kadar gidebilir*” diye yazmaktadır. SSCB hakkında yapılan

olumsuz haberlerin bir kısmında da SSCB ile girilen politik zıtlıkların gazeteye yansımaları vardır. Gazete SSCB aleyhinde, politik zıtlık denilebilecek birçok haber yayınlamıştır. Bu haberler sonucunda okuyucuda SSCB aleyhtarlığı arttırılmak istenmiştir.

9 Şubat 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, “*Moskova Artık Ürkütemiyor*” başlıklı köşe yazısında, “*Hitler korkusunu yenmek için tarihin en muazzam savaşlarını yapan milletler ondan bin kat beter bir Stalin korkusuna boyun eğemezler. Kremlin bunu anlamalıdır. Rusya ne yapacak? Barışı organize etmek için yapılan hazırlıkları bir kuvvet darbesiyle önlemeye mi çalışacak? Tehdit politikasının tam akamete uğramış bulunduğu göz önüne getirilirse Rusya’nın kendi etrafında kendi eliyle hazırladığı bir demir çemberden usanacağı günler elbette gelecektir.*” diye yazmaktadır. Yazar, Stalin – Hitler benzetmesi yapmış arkasından da SSCB hakkında olumsuz ifadeler kullanmıştır. Okuyucuya ise “SSCB’nin elbet yenik düşeceği” mesajı aktarılmıştır.

11 Haziran 1951 tarihli haberde, ABD Ordu Bakanı’nın SSCB’yi tehdit ettiği demeci büyük puntolarla verilmiştir: “*Rusya topyekûn bir harp istiyorsa Birleşik Amerika çarpışmaya hazır.*” 12 Haziran günü ise bu kez ABD Dışişleri Bakanlığı diplomatının demeci kalın puntolarla verilmiştir, mesaj yine SSCB’yi tehdit içermektedir: “*Amerika’nın harpten korktuğunu sanıyorsa aldanıyor.*”

26 Eylül 1952 tarihli, “*Kızıl diktatör, Avrupa’da harp edebilecek yegane ordu olarak Türk ordusunu görüyor.*” haberinden sonra, 28 Eylül tarihli haberde ise açık bir mesajla ile şu haber yayınlanmıştır: “*Rusya bizden korkuyor.*” Bu haber ile okuyucuda cesaret duygusu verilmiştir ve NATO üyeliğinin verdiği cesaretin bir göstergesi olmuştur.

SSCB’nin savaş çıkarmak istediğini içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

Gazetenin yayınladığı haberlerde; ABD ve cephesi barıştan söz ediyorken, SSCB sürekli olarak harpten bahsetmektedir. Okuyucunun, dünya barışını bozacak hamlelerin SSCB’den geleceği konusunda, düşünmesi sağlanmıştır.

13 Kasım 1949 tarihli haberde, “*Kızılların dünya barışını tehdit edici hareketleri arttığı nispette barışçı dünyanın mukavemet azmi de artmaktadır.*” diye yazmaktadır. Gazete, bu haberde; SSCB’nin tehditlerinden korkulmaması gerektiğini ABD ve cephesinin

kuvvetinin de arttığını okuyucusuna aktarmıştır. Barışçı cephe tanımlaması ABD ve cephesi için kullanılmıştır.

14 Şubat 1949'da yayınlanan *“Rusya gayelerine harp olmadan erişemez”* haberi ile 4 Mart'ta yayınlanan *“Bir kızılın ifşaatı: Ruslar batı demokrasilerine karşı harp açmak niyetindedirler”* haberi, SSCB'nin harp istediğini açık şekilde duyurmaktadır. 5 Mart tarihli haberde ise bunun tam tersi olarak ABD'nin sulh yolunda olduğu yazmaktadır: *“Amerika harp değil, sulh istiyor: Fakat Rus vaziyeti karşısında hazırlıklı bulunmak lazım.”*

21 Mart 1949 tarihli haberde, *“Eninde sonunda bir Rus taarruzu muhakkak sayılıyor: Amerika, Orta Doğu'ya yardıma hazırlanıyor, Türkiye'ye yardım arttırılacak”* ifadesi geçmiştir. Savaş çıkarmak isteyen tarafın SSCB olduğunu aktaran haberlerin devamı gelmiştir. Burada ABD'nin Türkiye'ye yardımcı olacağı bilgisi de okuyucuya aktarılmıştır.

23 Mart 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, *“Soğuk Harp Cephesinde Bir Yarık”* başlıklı yazısında *“Rusya'nın milletlerarası toplantılarda dünya barışını imkânsızlaştırmaya çalıştığı bir sırada bu tahrikçiler yer yer komünist partilerle birleşerek kuvvet darbelerine zemin hazırlamaktan çekinmemişlerdir.”* diye yazmaktadır. Yazar; SSCB'nin barışı bozmak için Demokrasi devletlerinde faaliyet yürüten komünist partiler ile işbirliği yaptığını belirterek, komünist partiler hakkında olumsuz ifadeler kullanmıştır.

12 Aralık 1949 tarihli haberde, SSCB'nin barış çabalarını bozduğunu anlatmaktadır. Haberde şunlar yazmaktadır: *“Dünyada sulhun tesisine doğru emin adımlar mı? B. Milletlerin toplantısından böyle bir netice çıkarılıyordu, fakat Ruslar son dakikada ortalığı zehirlediler.”* Ertesi gün yayınlanan haberde de bu söylem sürdürülmektedir: *“53 devlet sulh kararını kabul etti. Rus bloğunu teşkil eden 6 devlet karara muhalif.”*

28 Şubat 1950 tarihinde yayınlanan haberde *“Rusya atom harbine hazırlanıyor. Sulhu kurtarmak için B. Milletlerin olağanüstü toplanması isteniyor.”* ifadeleri geçmektedir. Gazete, SSCB'nin sulhu bozacağına dair iddiaları yayınlamaya devam etmektedir. 11 Mart 1950'de de bu söylem sürdürülmektedir: *“Rusya'nın işleri sulh yolu ile halletmek niyeti yok.”*

29 Temmuz 1951 tarihinde yayınlanan, “*Ruslar sulhçu gayeler gütmüyorlar.*” haberinde SSCB’nin sulh yanlısı olmadığı iddia edilirken, ertesi gün yayınlanan haberde de SSCB’ye karşı gelinmesi gerektiğini vurgulayacak ifadeler geçmektedir: “*Rusya’ya boyun eğmenin akıbeti: Mahvolmak.*”

Türkiye’de komünizmin istenmediğini içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

Türkiye hariç neredeyse her ülkede komünizm partileri faaliyet göstermektedir ancak Türkiye’de komünizm partileri önce baskıya ardından ise kapatılmaya maruz kalmıştır. *Yeni Asır* gazetesi; CHP ve ardından gelen DP hükümetlerinin komünizme karşı bu olumsuz tutumunu benimsemiştir. Bu komünizm ile alakalı yayınlanan haberlerde görülmüştür. Haberlerdeki mesajlar, komünizm taraftarı veya komünizme karşı herhangi bir duygusu olmayan kişiler için “Türkiye’nin düşmanı olan bir ideoloji, bunun desteklenmesi kötü bir davranıştır” mesajı içermektedir. Komünizm aleyhtarı olanlara ise “Doğru yoldasınız” mesajı ile birlikte daha da kindar bir duyguya sürüklemek amacıyla olmuştur.

2 Mart 1949 tarihinde Türkiye’nin SSCB’yi komünizmle eşit tuttuğunu ifade eden bir haber yayınlanmıştır: “*Türkiye komünizmi Rusya’dan ayırmamaktadır, Rusya ise ezeli düşmanıdır.*” Buradaki mesaj şu olmuştur: “SSCB ne kadar düşmanımızsa komünizm de o kadar düşmanımızdır, ona göre tavrınızı alın.”

21 Mart 1949 tarihli haberde, Alaçatı’da yaşanan bir olay konu edinilmiştir. Komünizm taraftarı kişiler hakkında “*şuursuzlar*” tanımlaması yapılırken, bu kişilerin saldırgan oldukları vurgulanmıştır. Haberde şu ifadeler geçmektedir: “*Alaçatı’da müessif bir hadise: Komünizm diye bağırان şuursuzlar yakalandı. Dün gece ilçemizin Alaçatı bucağında bir kahvehane içinde bulunan bazı kimseler müessif hadiseler çıkararak “yaşasın komünizm, kanunu biz yaparız, kimseyi dinlemeyiz” gibi şuursuz ve çirkin sözler sarf etmişler mütecavizine hareketlerde bulunmuşlardır.*”

26 Mart 1949 tarihli haberde, gazete net bir ifade ile düşüncesini aktarmıştır: “*Komünizm hududumuzdan içeri giremez.*”

20 Ekim 1949 tarihli haberde, Türkiye’deki komünizm taraftarı kişilere “*uşak*” tanımlaması yapılmıştır. Haber şu ifadeler geçmektedir: “*Kızıl uşaklar kimya fakültesine Türkçe basılmış beyanname gönderdiler.*”

3 Mayıs 1950 tarihli haberde, “*Yeni meydana çıkarılan komünist şebekesi: İstanbul’da tevkif edilen 6 kişi Ankara’ya götürüldü.*” ifadesi geçmektedir. Gazete, Hükümetin komünizm karşıtı hareketlerini destekleyici haberler yayınlamaya devam etmiştir, bu haberde de “*komünist şebekesi*” tanımlaması buna örnektir.

7 Haziran 1950 tarihli haberde, gazete; “*komünizm ve mürteci*” tanımlaması yaptığı kişilerin af edilmemesi gerektiğini öğretmenlerin sözleri aracılığıyla istemiştir. Haberde şu ifadeler geçmektedir: “*Komünistler ve mürteciler af edilmemeli. Ege Bölgesi köy öğretmenleri bunu istiyor.*”

1 Ağustos 1950 tarihinde yayınlanan haberde, komünizm taraftarı kişilerin “ülkedeki işleyişi bozmak istediği” suçlaması yapılmıştır. Haberde “*Komünist hareketleri ve gençliğimiz: İstanbul Üniversitesi gençleri münfail. Son günlerde komünistlerin memleketteki havayı bozmaya matuf hareketleri üniversite gençliğinin infialini mucip olmuştur.*” ifadeleri geçmektedir.

3 Ağustos 1950 tarihli haberde, “*Komünistleri protesto: Vatandaş! Sen de bu toplantıya iştirak et.*” ifadeleri ile komünizme karşı yapılacak olan protestoya açık bir davet yayınlanmıştır.

10 Ağustos 1950 tarihinde yayınlanan bir haberde, gazete, sol fikirli bir yayını “ülkenin birliğini bozmak” ile suçlamaktadır. Haberde “*Birliğimizi bozmak isteyen solcu neşriyat: Ressam Kemal Sönmezer ve Mustafa Sami tevkif edilecekler, bunlardan biri Avrupa’ya kaçmak niyetindeymiş.*” ifadeleri kullanılmıştır.

6 Ekim 1950 tarihli haberde, komünizme karşı açık bir olumsuz görüş yansıtılmıştır: “*Türkiye komünizme karşı bir kaledir.*”

5 Kasım 1950 tarihli haberde, “*Komünistler ve taraftarları için ölüm cezası: Komünistlerle bu gibilere kolaylık gösterenlere alet olanlara, işbirliği edenlere, bu gibi hareketleri ve teşebbüsleri bilip de haber vermeyenlere ölüm cezasının tatbikini iltizam eden bir kanun teklifi bazı milletvekilleri tarafından meclise sunulmak üzeredir.*” ifadeleri geçmektedir. Komünizm aleyhtarlığının bir sonucu olarak ortaya çıkan bu gelişmeyi gazete de okuyucularına sunmuştur. Gazetenin bu habere kadar olan yayınları incelendiğinde bu gelişmeyi olumlu gördüğü anlaşılmaktadır.

7 Ocak 1951 tarihinde yayınlanan haberde, komünizm için “*kızıl tehlike*” tanımlaması yapılmıştır ve gençliğin buna karşı mücadele etmesi istenmektedir. Haberde, “*Kızıl tehlike, irtica ve gençlik: Yüksel tahsil gençliği amansız mücadele azmini tekrarlıyor.*” ifadesi geçmektedir.

30 Ocak 1951 tarihli haberde İzmir’de yaşanan bir olay konu edinilmiştir. Komünizm taraftarı olan kişilerin tutuklanması veya aranması olayı için, gazete, “*komünist propagandası yapmaya yeltenenler*” tanımlaması yapmıştır. Komünizm görüşü belirtilen duvar yazıları için ise “*münasebetsiz yazılar*” diye yazılmıştır. Haber şu şekildedir: “*Yine komünist propagandası yapmaya yeltenenler var. Son günlerde şehrimizde bazı münferit komünistlik vakalarına rastlanmaktadır. Şark Sanayi fabrikası işçilerinden biri tutuldu, Halkapınar cer atölyesinde görülen münasebetsiz yazıların faili aranıyor.*”

23 Şubat 1951 tarihli haberde “*Küstah komünist Stalin’den para alıyorum din, iman tanımam demiş. İstasyonda biriken yüzlerce köylü bu nankörün yüzüne tükürmüştür.*” ifadeleri geçmektedir. Olayda suçlu olduğu iddia edilen kişi için “*küstah komünist, nankör*” gibi ifadeler kullanılırken birçok insanın “*yüzüne tükürdüğü*” yazılmıştır, bu ifadeler ile Komünizm taraftarı olanların toplumdan dışlandığı vurgulanmıştır.

17 Aralık 1952 tarihinden yayınlanan haberde, “*Hür Avrupa’nın bütün memleketlerinde olduğu gibi; Türkiye’de de komünizmle mücadele etmek üzere “Sulh ve Hürriyet” namı altında bir komite kurulmuştur.*” ifadeleri geçmektedir. Haberde, Türkiye’nin Batı ile birlikte hareket ettiği ve Türkiye’nin de Batı devleti olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. Komünizmle mücadelede de bu beraberliğin devam ettiği ifade edilmiştir.

3.4.1.3. Amerikan Yardımları

Bu başlık altında incelenen tema, ABD’nin Türkiye’ye yardımları ve bu ülkenin Türkiye’yi sonuna kadar koruyacağı düşüncesi olmuştur. *Yeni Asır* gazetesinden 1949 – 1952 tarihleri arasında yayınlanan haberlerde ABD’yi konu edinen haberlerin büyük bir çoğunluğu olumlu olmuştur. Bu haberler arasından ABD’nin Türkiye’ye yardımlarını içeren haberler ve Türkiye’yi olası bir SSCB saldırısından koruyacağını konu edinen haberler önemli bir yer kaplamaktadır. Bu haberleri okuyan okuyucuların, ABD hakkında olumlu görüşlere sahip olmaya daha yatkın olacağı düşünülmektedir.

Amerikan yardımlarının bilgisini içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

18 Ocak 1949 tarihli haber, ülkesi ekonomik sıkıntı içerisinde olan İzmir halkına; Amerikan yardımının “müjdesini” vermiştir. Haberde şunlar yazmaktadır: *“Türkiye ve Yunanistan’a Amerikan yardımı: 1949 yılında birkaç yüz milyon doları bulacak.”*

23 Şubat 1949 tarihli haberde, *“Amerikan askeri yardımından şüphe edilmiyor: Dünyanın bütün hür memleketlerine askeri yardım için kongreden 2 milyar dolarlık açık bono istenecek”* diye yazmaktadır. Gazete, okuyucusuna, Amerikan askeri yardımından “şüphe edilmemesi” gerektiğini bildirmiştir.

26 Şubat 1949 tarihinde yayınlanan haberde *“Amerika, Türkiye’ye yeni harp gemileri veriyor: Amerikan donanmasına mensup Buchanan isimli muhrip yakında Atlantik’i aşarak Türk donanmasına iltihak edecektir”* ifadeleri geçmektedir.

10 Mart 1949 tarihli haberde, ABD’nin Türkiye’nin havayollarının gelişimini sağlamak için yaptığı yardımları konu edinmiştir. Haberde şunlar yazmaktadır: *“Türkiye’deki havayollarının yeniden tanzimi için Washington’daki sivil havacılık büroları çalışmalara ve temaslara başlamışlardır. Diğer taraftan İstanbul limanının geliştirilmesi için de teşebbüslere girişilmiştir. Washington’un bu limanın genişletilmesi için geçenlerde 400.000 dolarlık bir kredi açtığı bildirilmektedir.”*

11 Mart 1949 tarihli haberde, net bir ifade ile *“Amerika, Türkiye’ye silah verecek”* yazmaktadır. SSCB’nin olası bir saldırı girişimine karşı bu yardım haberi kamuoyunun, ABD hakkında olumlu düşünmesini sağlamıştır.

28 Mart 1949 tarihli haberde, Türkiye’nin komünizme karşı durduğu için yardım alacağı ifade edilmektedir. Haberde *“Komünistlere mukavemete hazır milletlere ve Türkiye’ye yardım: Amerika 1 milyar 800 milyon dolarlık yeni bir askeri yardım programı hazırladı. Londra radyosu: Amerika hükümeti, komünist baskısına mukavemet etmeye hazır memleketlere büyük ölçüde yardımda bulunmaya karar vermiştir.”* diye yazmaktadır. Bu haber, okuyucuda “komünizme karşı durmaya devam edersek sürekli yardım alacağız” düşüncesi oluşturmak amacı ile yazılmıştır.

9 Nisan 1949 tarihli haberde, Marshall Planı’nın Türkiye’de daha bir hayat sürmesini sağlayacağını vurgulamaktadır. Haberde şöyle yazmaktadır: *“Türkiye’de iktisadi kalkınma, daha iyi bir hayat: Marshall Planı Türkiye idarecisi bunun teminine*

çalışıldığını söylüyor.” ABD’nin Türk insanının daha iyi bir hayat sürmesi için çalıştığını okuyan vatandaşlar ABD hakkında olumlu görüşlere sahip olabileceği düşünülmektedir.

17 Nisan 1949 tarihli haberde, Türk güvenliğinin Amerikan güvenliği ile eşit tutulması ve yardımın devam edeceği “müjdesi” verilmiştir. Haberde şunlar yazmaktadır: *“Amerika askeri yardımının devamına dair garanti aldığımız muhakkak: Türk emniyetinin Amerikan emniyeti için birinci derecede önemli olduğuna dairde garanti verildi.”*

23 Nisan 1949 tarihli haberde, *“Boğazların müdafaası için Türkiye’ye yardım: Atlantik paktına dahil olmayanlara 320 milyon ayrıldı. Bunun en büyük kısmı Türkiye’ye ve Yunanistan’a verilecek”* diye yazmaktadır. Boğazlar konusunda hak talep eden SSCB haberlerinin karşılığında Boğazların savunması için Amerikan yardım haberi, okuyucuda Amerikan sempatisi oluşması anlamına gelmektedir.

28 Nisan 1949 tarihinde yayınlanan haberde, ABD’den yardım programı kapsamında gelen uzmanların Türk askerine verdiği eğitimlerden biri konu edinilmiştir. Bu tür olumlu haberler, okuyucunun Amerikan sempatisi kazanması için destek niteliğinde olmuştur. Haberde şunlar yazmaktadır: *“Ordumuzun sahra batarya birliklerine mensup subaylar Amerika’nın Türkiye’ye yardım programına istinaden devredilen yeni tipteki radyo frekans modülasyon alıcı ve vericilerin kullanışını, tamirini ve ayarlamasını öğreniyorlar. Yukarda resimde görülen budur. Polatlı’daki topçuluk okulunda hususi bir kurs açılmıştır. Öğretim Amerikalı radyo uzmanları tarafından sağlanmaktadır.”* 6 Mayıs tarihli haberde de başka bir eğitim haberi verilmiştir: *“Resimde, Polatlı’da Sahra Topçuluk okulunda hava keşif pilotları kursu üyelerinin, kursta istimal edilen L – 4 – J tipindeki uçağın havalanışından önce bir Amerikan keşif uzmanından talimat aldıkları görülmektedir. Amerika’nın Türkiye’ye yardım programı gereğince, devredilen bu uçaklar Türk ordusunun bu yeni talim ve terbiye safhasındaki ihtiyaçlarını karşılayacaktır.”* Yine 6 Mayıs’ta şu haber de yayınlanmıştır: *“Yukarıdaki resimde görülen bu ikinci kademe otomobil tamir atölyesi Amerikan otomobil eksperlerinin yardımıyla Etimesgut hava alanında tesis edilmiştir.”*

9 Haziran 1949 tarihli haberde, Marshall yardımının madenlere olumlu etkisi anlatılmıştır: *“Marshall yardımı madenlerimizi geliştirdi. Amerikan uzmanı mühendislerimizi beğendi.”*

28 Kasım 1949 tarihli haberde Amerikan yardımları sayesinde gelişecek bir yol şebekesinden bahsedilmiştir: *“Başkan Truman’ın raporu: Türkiye’de 23 bin kilometrelik bir Milli yol şebekesi kurulması hakkındaki 9 yıllık plandan bahsetmektedir. Başkan, Türkiye’ye askeri yardıma devam edilmesine 1949 karşılıklı savunmaya yardım kanunuyla cevap verilmiş olduğuna işaret etmiştir.”*

2 Aralık 1949 tarihinde yayınlanan haberde *“Bu tanklar Amerikan yardım programı tahtında Türkiye’ye getirilmiş ve Çankırı piyade okulunda Amerikan instraktörleri Türk askerlerine harpten doğan tilki delikleri kazmayı öğretmişlerdir.”* diye yazmaktadır. 6 Aralık tarihli haberde de şunlar yazmaktadır: *“Havacılarımız Amerika’da ders görüyorlar. On bir Türk havacısı Amerika’da, Türkiye’ye Amerikan yardım programları gereğince tahsil etmektedirler. Bir Amerikan mecmuası havacılarımızın çalışmalarından takdirle bahsediyor.”* Her iki haberde de Amerikalı uzmanların Türk askerlere verdiği eğitim konu edinilmiştir.

2 Ocak 1950 tarihli haberde, Marshall yardımının Türk insanının yaşam seviyesini yükselteceği ifade edilmiştir. Haberde şunlar yazmaktadır: *“Bu yıl 6 ayda bize yapılacak Marshall yardımı, Haziran sonuna kadar 164 milyon dolar. Russell Dorr, Marshall yardımının gayelerinden biri de vatandaşların hayat seviyelerini yükseltmektir diyor.”*

21 Ocak 1950 tarihli haberde, SSCB’ye karşı duran Türkiye’nin Amerikan diplomatından aldığı övgü ardından ise Amerikan yardımı sayesinde ordunun modern bir hale gelmesi konu edinilmiştir. Ayrıca Amerikan yardımının SSCB’ye karşı Türkiye’yi daha güçlü yaptığı da vurgulanmıştır. Haberde, “Amerikan diplomatı Mc. Ghee’nin beyanatı şu şekilde verilmiştir: *“Sovyet tehditlerine karşı şayanı hayret derecede bir cesaret gösteren Türklere karşı Sovyet emperyalizminin hiçbir netice alamadığına işaret ederek -Amerikan yardımının Sovyetlere karşı duran Türk Silahlı Kuvvetleri’ni modern bir hale getirdiğini ve böylece Sovyet nüfuzuna karşı Türkiye’de güvenlik veren manialar kurulduğunu- bildirmiştir.”*

19 Şubat 1950 tarihli haberde, *“Marshall Planı merkezinden bildirildiğine göre Türkiye hesabına 3.210.000 dolar tutarına değer zirai teçhizatın satın alınmasına karar verilmiştir. Bunların içinde 200 traktör ve diğer teçhizat mevcut bulunuyor.”* ifadeleri geçmektedir. Okuyucuya, Amerikan yardımının zirai alanda yapacağı katkı hakkında bilgi aktarılmıştır.

27 Şubat 1950 tarihinde yayınlanan haberde, Amerikan yardımının ve ABD tarafından verilecek eğitimin; Türkiye maden ocaklarının gelişimine katkısı konu edinilmiştir: *“Kömür istihsalatımız yükselecek, Marshall yardımı ihraç edilebilecek evsafda kömür çıkarılmasını sağlıyor. Türkiye’deki maden ocaklarında işletilecek makinelerin kullanılmasını öğrenmek ve ehliyetli işçiler yetiştirmek için Marshall Planı mucibince Türkiye’den Birleşik Amerika’ya 21 işçi gönderilecektir. Bu işçiler Amerika’dan avdetlerinde öğrendiklerini Türk madencilerine tatbiki olarak öğreteceklerdir.”*

9 Nisan 1950 tarihli haberde, Amerikan yardımının ürün verimi konusunda vereceği katkı konu edinilmiştir: *“Marshall yardımının faydaları: Birçok yer müstahsil hale geldi, dolar gelirinin çoğalmasını çalışılıyor. Bu plandan yardım gören memleketler aldıkları 153 milyon doları sulama tesisleri ve bentler vücuda getirerek birçok bölgeyi ekilir hale getirmişlerdir.”*

30 Nisan 1950 tarihli haberde, İzmir’in Amerikan yardımından nasıl yararlanacağı anlatılmıştır: *“İzmir şehri Marshall Planı’ndan yararlanacak. Belediye Başkanı Hulusi Selek: İzmir’in bilhassa kenar mahallerinin başlıca ihtiyacı olan su, elektrik ve diğer işlerde Marshall Planı’ndan ve tiraj haklarından İzmir Belediyesi’nin faydalanması imkanlarını devlet bakanımız Cemil Sait Barlas’la etüt etik. Varılan netice İzmir’i tatmin edici mahiyettedir ve bugünlerde bu işin gerçekleşmesi için gereken resmi formaliteye girişmiş bulunacağız.”* Yardımın yapıldığı günlerde su, elektrik gibi temel ihtiyaçlara ulaşma sıkıntısı çeken İzmir halkı, bu ihtiyaçlarına Amerikan yardımı sayesinde ulaştığını öğrenince, ABD konusunda sempati kazanması amaçlanmıştır.

1 Mayıs 1950 tarihli haberde, 1949’dan beri verilen *“Amerikan yardımlarının hedefi Türkiye’de yaşam kalitesini yükseltmektir”* mesajı tekrarlanmıştır: *“Türkiye’de hayat standardını yükseltmek: Marshall yardımı idarecisi bunun hedef olduğunu söylüyor. Avrupa İktisadi İş Birliği İdarecisi Türkiye İcra Heyeti Başkanı Russell Dorr: İktisadi işbirliği idaresi Türkiye’de hayat standardını yükseltecek ve Avrupa iktisadiyatını*

geliştirecek bütün teşebbüsleri destekleyecektir. Marshall Planı iktisadi yardımının Türkiye'deki karşılığı, kanun ve anlaşmalar gereğince Türkiye'de memleketin kalkınmasına ve mali istikrarına yarayacak bir şekilde kullanılacaktır."

16 Haziran 1950 tarihli haberde, Amerikan yardımından demiryollarına ayrılacak miktar yazılmıştır: *"Demiryolu hatlarımız ıslah ve tevsi ediliyor. Marshall Planı teknik yardım programı dahilinde Amerikalılardan istifade ediliyor. Bu çalışma projesinin dolar masrafı Marshall Planı yardım planından temin edilmekte ve takriben 90 bin dolar tutmaktadır."* Amerikan yardımının ulaşma vereceği katkıları konu edinen haberler daha sonra da yayınlanmaya devam etmiştir. 20 Haziran'da *"Amerikan deniz taşıt uzmanlarından dokuz kişilik bir grup Türkiye'de liman, araba vapurları ve genel deniz taşıtlarını modern hale getirmek üzere şimdi İstanbul yolunda bulunmaktadır."* haberi ve 28 Haziran'da *"Yollarımızın inşası için yardımlar: Marshall Planı'ndan 3 milyon 41 bin dolar verildi."* haberi buna örnek olmuştur.

7 Ağustos 1950 tarihinde yayınlanan haberde, 2 denizaltının ABD tarafından Türk ordusuna verileceği ifade edilmiştir: *"Amerikan askeri yardım heyetinden öğrenildiğine göre Türk denizaltı filotillasını takviye etmek için Amerikan donanmasından 2 denizaltı gemisinin daha Türkiye'ye verilmesi kararlaştırılmıştır."* 17 Ağustos tarihli haberde de aynı konunun devamı niteliğinde olmuştur: *"Denizaltı tahlisiye gemisi Blue Bird, karşılıklı yardımlaşma paktı gereğince dün Türk deniz kuvvetlerine devredilmiştir."*

27 Aralık 1950 tarihli haberde, gelecek sene yapılacak Amerikan yardımının tutarını okuyucusuna aktarmıştır: *"Marshall Planı'ndan yeni yardım: 1950 – 1951 devresinde 110 milyon dolarlık yardım göreceğiz."* Bu tür haberler sene sonunda ve sene başında sürekli tekrarlanmıştır.

3 Şubat 1951 tarihli haberde altı büyük havaalanının Amerikan yardımı ile yapıldığı aktarılmaktadır: *"En modern havaalanlarına malik olacağız. Bir kısmının inşaatına başlanmış olan altı büyük havaalanını bir an evvel ikmal etmek maksadıyla Marshall yardımından 750 bin dolarlık bir yardım sağlanmıştır."*

25 Mayıs 1951 tarihli haberde, Türkiye'ye yapılan yardımda *"Türk yiğitliğinin"* önemi olduğu vurgulanmıştır: *"Türkiye'ye yapılacak yeni askeri yardım: Kongreden tahsisat isteyen Başkan Truman Türklerin yiğitliğini övdü."* Okuyucuya verilmek istenen mesaj şu olmuştur: "Bu "yiğitlik" o kadar önemlidir ki Truman, yardımın kongreden geçmesi

için bunu kullanmıştır, yani “yiğitlik” bir işe yaramıştır ve devam edilmesi gerekmektedir.”

2 Ağustos 1951 tarihli haberde Türkiye’nin deniz güçlerini kuvvetlendirmesi için yardım vereceğini aktarmaktadır: *“Türk müdafaasına büyük önem veriliyor. Amerika büyük deniz üsleri kurmamız için yardımda bulunacak.”* 23 Eylül’de de bu konu hakkında bilgi aktarımı devam etmektedir: *“Şanlı donanmamız takviye ediliyor. Amerika 5 torpido, 3 denizaltı daha veriyor.”* 21 Ekim’de ise askeri malzeme için verilecek yardımın haberi yayınlanmaktadır: *“Marshall yardımından 5,5 milyon lira bazı askeri malzeme imali için verildi.”*

4 Kasım 1951 tarihli haberde ABD’nin Müslüman göçmenlere yardımı okuyucuya duyurulmuştur: *“Komünist rejimi tarafından Bulgaristan’dan sürülerek Türkiye’ye iltica etmiş olan Müslüman muhacirlere Amerika’daki Protestan ve Doğu Ortodoks cemaati tarafından yapılan yiyecek ve giyecek yardımı Türk hükümeti mümessillerine merasimle teslim edilmiştir.”* Haberde ayrıca vurgulanan kısım ise Müslüman göçmenleri komünist rejimi tarafından sürüldüğü ve bu kişiler için ABD’deki Hristiyan cemaatleri tarafından yardım toplandığı bilgisi olmuştur.

26 Aralık 1951 tarihli haberde geleneksel hale gelen; gelecek sene yardımları konusunda yapılacak yardımlar hakkında bilgi vardır. Ancak bu kez yardım miktarı beğenilmemiştir ve bir serzeniş vardır: *“Amerika yardımı artmalı. Biz bu yardımın artmasını isterken sade kendimizi değil, demokratik cephenin emniyetini de düşünmekteyiz.”* 3 Şubat 1952 tarihli haberde ise Türkiye’ye ayrılan yardım miktarı verilmiştir: *“Türkiye’ye 24 milyon dolar: 12 memlekete yapılan yardım beyanında bize bu kadar para ayrıldı.”*

10 Mart 1952 tarihli haberde, Türkiye’nin Amerikan yardımı almasının ülke itibarını yükselttiği yazmaktadır. Haberde, *“Türkiye’nin askeri itibarı yükseliyor. Bu hadisenin iki amili: Demokrat Parti’nin iktidara geçişi ve Amerika’nın yardımı.”* ifadesi geçmektedir.

16 Nisan 1952 tarihli *“Amerikan yardımı daha geniş ölçüde yapılacak.”* haberi 1949’dan beri devam ettirilen bir söylemdir ve 1952 sonuna kadar da bu tür haberler devam etmiştir. Buna örnekler: 17 Ağustos 1952’de *“Türkiye’ye yapılan askeri yardım*

arttırılacak.”, 26 Ekim 1952’de “*Amerika, Türk askeri gücünü arttıracak.*”, 15 Kasım 1952’de “*Amerika, Türk askeri gücünü arttıracak.*” haberleri olmuştur.

ABD’nin Türkiye’yi, saldırılara karşı koruyacağı bilgisini içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

25 Şubat 1949 tarihli haberde, Amerikalı bir siyasi tarafından, SSCB’nin Türkiye’ye müdahalesi durumunda ABD’nin Türkiye’ye yardım edeceği ve bunun hiçbir şekilde bir muhalefet ile karşılanmayacağını dile getirmesi aktarılmaktadır: “*Rusya Türkiye’ye girdiği tecavüz ettiği takdirde... Cumhuriyetçi Vallas, Amerika’nın harbe girmesine muhalefeti hatırından geçirmediğini söyledi.*”

20 Mart 1949 tarihli haberde, ABD’nin Türkiye’nin özgürlüğünü desteklemeye devam edeceği belirtilmektedir: “*Türkiye, Yunanistan ile İran’ın emniyetleri karşısında Amerika: Amerika, bu 3 memleketin istiklallerini azimle desteklemeye devam edecek Atlantik Paktı bir kılıç değil, kalkan...*”

3 Nisan 1949 tarihli haberde, ABD’nin Türkiye’ye gelecek bir müdahaleye karşı Türkiye’ye yardım edeceği vurgulanmaktadır: “*Amerikan başlıca hedefi, Türkiye’nin dışarıdan gelecek bir tecavüze karşı mukavemet edebilmesine yardım etmektir.*”

6 Nisan 1949 tarihli haberde, “*Türk istiklal bütünlüğü Amerika’nın güvenliği için katiyen elzem. Amerika Birleşik Devletleri Truman doktrininin ilanıyla hiçbir tereddütte yer vermeyecek tarzda belirtmiştir ki Türkiye’nin ve Yunanistan’ın toprak bütünlükleri ve istiklalleri Amerika’nın güvenliği için zaruridir.*” ifadeleri geçmektedir. Haberde, ABD’nin güvenliği için Türkiye’nin istiklalinin önemli olduğu vurgulanarak “*Amerika kendi güvenliğini hiçbir zaman riske atmayacağı için bizim güvenliğimiz için vereceği destek de hiçbir zaman son bulmayacaktır*” mesajı verilmiştir.

15 Nisan 1949 tarihinde yayınlanan haberde, Türkiye’nin Atlantik Paktı’na alınmaması üzerine güvenliği için endişeye düşen okuyucuya “milletlerarası anlaşma olmasa bile ABD toprak bütünlüğümüzü koruyacak” mesajı verilmiştir: “*Amerika Türkiye’nin toprak bütünlüğü için teminat verdi. Necmettin Sadak’ın Acheson ve Truman’la yaptığı görüşmeler sonunda yeni ve belli bir milletler arası anlaşma olmasa bile Amerika’nın Türkiye’nin toprak bütünlüğüne ve siyasi bağımsızlığına gösterdiği esaslı alakanın azalmayacağı hususunda teminat verilmiştir.*”

18 Nisan 1949 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “*Tehlikesiz Bir Büyük Politika Düşünülemez*” başlıklı yazısında “*Amerika’nın Türkiye’yi yalnız bırakmayacağını Dışişleri Bakanı’na bildirdiğini*” aktarmaktadır. Yazar, pakta alınmayarak endişeye düşen okuyucusunu rahatlatmak istemektedir: “*Amerikan dostlarımız, melhuz tehlikeler karşısında asla yalnız kalmayacağımızı, askeri ve iktisadi yardımların acil yardımlar olarak aksamadan devam edeceğini Dışişleri bakanımıza temin etmişlerdir.*”

20 Aralık 1949 tarihli haberde, ABD Başkanı Truman’ın “Türkiye’nin güvenliği üzerine” bir mesajı aktarılmıştır: “*Amerika’nın Sesi radyosunda Türkçe neşriyat: Truman Türk milletine bir mesaj gönderdi, Amerika Türkiye’nin ebediyen bağımsız ve hür kalmasını istiyor.*” Amerikalı diğer diplomatların güvenlik konusunda verdiği mesajların ardından Truman’ın mesajı “Amerikan Başkanı bile söyledi, daha ne olsun” düşüncesi ile verilmiştir ve okuyucuda bu etkinin ortaya çıkması istenmektedir.

1 Mart 1950 tarihli haberde, Türkiye’ye güvenliği konusunda diğer milletlerce yardım edileceği bir Amerikan gazetesinde çıkan haberle desteklenmektedir: Washington Star gazetesi Marshall Planı ile yapılan yardımları ve Türkiye’nin bu yoldaki durumunu inceleyen baş makalesini yorumlamıştır: “*Türkiye şayet dışarıdan bir tecavüze uğrayacak olursa Amerika ve diğer müttefik milletler yardıma koşacaklardır. O vakte kadar azimle harp edeceğimizden şüphe edilmiyor.*”

28 Mart 1950 tarihli haberde, ABD’nin Türkiye’yi güvenliği konusunda yalnız bırakmayacağı Amerikan Genelkurmay Başkanı’nın ifadesi ile verilmektedir: “*Ankara’da bulunan Amerikan Ordusu kara kuvvetleri Genelkurmay Başkanı Orgeneral Collins’in mühim beyanatı: Türkiye yalnız bırakılmayacaktır.*”

26 Temmuz 1950 tarihli haberde, Türkiye’nin Atlantik Paktı dışında kalmasına rağmen hür milletler arasında olduğu için güvenliği konusunda yardım göreceği aktarılmaktadır: “*Amerika kimlere yardım edecek? Birleşik Amerika’nın dünyadaki hür milletlerin müdafaalarını takviye etmek için sarf ettiği gayretler bilhassa Atlantik Paktı’nı imzalamış olan memleketlerle Birleşik Amerika’nın hususi bir yardıma muhtaç olduklarına kani bulunduğu 5 memleket üzerinde toplanacaktır. Bu beş memleket Kore, Türkiye, İran, Yunanistan ve Filipinlerdir.*”

19 Kasım 1950 tarihli haberde, büyük puntolarla şu başlık atılmıştır: “*Emniyetimize karşı Amerikan ilgisi baki*”. Bu haber ile okuyucuya “Atlantik Paktı dışında kaldık ama

güvenliğimiz konusunda endişeye gerek yok” mesajı verilmektedir. 20 Kasım’da yayınlanan bir haberle de bu mesaj devam ettirilmektedir: *“Komünist devletler Türkiye’ye taarruz edecek olurlarsa çıkacak harp mahalli sayılmayacak ve kalmayacak. Amerika taahhütlerini sadakatle yerine getirecektir.”*

3 Mart 1951 tarihli, *“Amerika Hava Bakanı’nın bize dair beyanatı: Türkleri hiç kimse itip kakamaz”* haberi ve 16 Mart’ta *“Türkiye’ye yapılacak bir Rus taarruzu karşısında Amerikan kara, deniz ve hava kuvvetleri derhal yardıma koşacak”* haberi ile ABD’nin Türkiye’nin güvenliğini tehlikeye düştüğünde yardım edeceği mesajı verilmeye devam ettirilmektedir.

24 Mart 1951 tarihli haberde, Amerikalı bir diplomat tarafından yapılan açıklama verilmiştir: *“Amerika’nın Türkiye ile askeri ittifakı vardır. Bu ittifak mucibinde Amerika Türkiye’nin istiklalini korumayı kabul etmiştir.”* İlk cümle kırmızı büyük puntolar ile ikinci cümle ise siyah kalın puntolarla yazılmıştır. Mesaj aynı olmuştur: *“ABD Türkiye’nin istiklalini koruyacak.”* Okuyucunun endişesini daha kolay kırabilmek için Amerikalı diplomatların sözleriyle kalın ve renkli puntolarla verilmiştir.

13 Mayıs 1951 tarihli haber, bu bölümde işlenen mesajı net ifadelerle tekrar vermiştir: *“Herhangi bir tecavüze uğrarsak Amerika’nın derhal müdahale edeceği bildiriliyor.”*

3.4.1.4. Atlantik Pakı’na Destek

Bu başlık altındaki temada ise Atlantik Pakı hakkında bilgi veren, pakı öven, Rusya’nın paktan korktuğunu açıklayan ve Türkiye’nin pakta girememesi halinde endişelenilmesi gerektiği mesajlarını içeren haberler incelenmiştir.

Yeni Asır gazetesinde 1949 – 1952 tarihleri arasında yayınlanan haberlerde Atlantik Pakı ile ilgili haberlerin tamamı olumlu şekilde verilmiştir. Atlantik Pakı’na katılan devletlerden herhangi birine saldırı olursa bütün devletlere saldırı olmuş sayılacağı ve ortak hareket ederek düşmana karşı koyacakları bilgisi bu temanın en önemli mesajı olmuştur. Temanın ikinci en önemli mesajı ise, pakta ABD’nin de olduğu ve bu yüzden SSCB’nin bile pakı içindeki devletlere saldıramayacağı düşüncesi olmuştur. Demokrat Parti’nin dış politikaları sayesinde bu pakta girildiği, Atlantik Pakı’nın Türkiye için en sağlam teminat olduğu ve Atlantik Pakı’na girmekle muasır medeniyetler seviyesine çıkıldığı da Türkiye özelinde verilen mesajlar olarak göze çarpmaktadır. Bu

haberlerdeki mesajı alan okuyucularda, Atlantik Paktı'na girilmesinin zorunluluk olarak görülmesi, girildiği zaman ise büyük bir sevinç yaşaması ve bunun hükümetin başarısı olarak gördürmek hedeflenmiştir.

Atlantik Paktı hakkında bilgilendirme amacı taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

24 Şubat 1949 tarihli haberde, Atlantik Paktı'ndaki devletlerin bir müdahale sonrasında Amerikan teknisyenlerinden yardım göreceği yazmaktadır: *“Herhangi bir tecavüz (pakt içindeki devletlere) hadisesi karşısında Amerikan teknisyenleri 24 saat içinde harekete geçebilecek ve tecavüze uğramış olan memleketlerin hava alanları ve diğer stratejik noktaları üzerinde çalışmaya başlayabileceklerdir.”*

25 Şubat 1949 tarihli haberde, pakta dâhil olan bir devletin saldırı alması durumunda diğer devletlerin askeri yardımda bulunacağı aktarılmaktadır: *“Atlantik paktı kati şeklini aldı: Askeri bir tecavüz kurbanı olana diğerleri bütün kuvvetleriyle askeri yardımda bulunacak.”* Olası bir SSCB müdahalesi bekleyen Türk kamuoyu için paktın bu özelliği büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden bu özelliğinin hatırlatılması çok sık tekrarlanmıştır. Özellikle ABD'nin yardımı için de her zaman ayrı bir parantez açılmıştır: *“Amerika, tecavüze uğrayacak akit devletlere askeri veya imkan dahilinde her türlü yardımın yapılması fikrini kabul etmektedir. Bununla beraber harp ilanı, usulü veçhiyle kongre tarafından yapılacaktır.”* Haberin devamında ise aynı konu bir de Amerikan Dışişleri Bakanı'na ve ilgili kanun maddesine dayandırılarak verilmiştir: *“Amerikan Dışişleri Bakanı Acheson, diplomatları Atlantik paktının hazırlanmış tasarısına, pakta dahil memleketlerin bir tecavüz vukuunda görecekları yardım hakkındaki beşinci maddenin yeni şeklini sunmuştur. Bu madde, paktı imza eden devletlerden birinin Avrupa veya kuzey Amerika bölgelerinin askeri bir taarruza kurban gittiği takdirde imzacı devletlerden hepsinin bu taarruzu kendilerine yapılmış telakki ederek askeri yardım göndermek suretiyle derhal taarruza uğrayan memlekete yardım etmelerini derpiş eylemektedir.”*

25 Şubat 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, “Son Bitaraflar” başlıklı yazısında “Atlantik Paktı nedir?” sorusunun cevabını okuyucusuna sunmuştur. Bilgin, Atlantik Paktı'nın Türkiye kamuoyu için en önemli özelliğini şöyle yazmıştır: *“Atlantik Paktı nedir? Esas itibarıyla, pakta girecek memleketlerden herhangi birine karşı bir tecavüz*

olursa diğerlerinin ve bilhassa Birleşik Amerika'nın hemen harbe girmesini sağlayacak bir vesikadır."

10 Mart 1949 tarihli haberde, Atlantik Paktı'nın ilan edildiği duyurulurken, paktta yer almayan Türkiye'nin de komünizm bloatundan korunması için adımlar atılacağı açıklanmaktadır: *"Atlantik Paktı'nın ilanı: Türk ve Yunan istiklalinin korunacağına dair beyanname çıkarılacak. Komünist aleyhtarı blokları, bu arada Türkiye'yi ve Yunanistan'ı silahlandırmak için yarım milyar İngiliz lirası harcanacağı söyleniyor"* , *"Coğrafi vaziyetleri dolayısıyla Atlantik Paktı'na iştirak etmeyen Türkiye ile Yunanistan için de aynı zamanda bir beyanname neşredilecektir. Bu beyanname gereğince Birleşik Amerika, İngiltere ve belki de Fransa Türkiye ile Yunanistan'ın istiklallerinin korunacağını açıklayacaklardır."*

11 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, *"Akdeniz Paktı"* başlıklı yazısında Atlantik Paktı'nın neden kurulduğuna dair şunları yazmıştır: *"Rusya'nın gizlenecek tarafı kalmayan tecavüz siyaseti, sulhun korunmasını isteyen demokratik memleketleri tecavüz halinde birlikte hareket ve müdafaalarını şimdiden hazırlamak zorunda bırakmıştır."*

18 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, *"Sadak'ın Seyahati"* başlıklı köşe yazısında Avrupa ülkelerinin kendi aralarında kurduğu birliği yetersiz bulup Atlantik Paktı'nın kurulmasının sebebi olarak ABD'nin Atlantik Paktı'nda bulunmasını göstermektedir: *"Atlantik Paktı'na giren Batı Birliği memleketleri kendi aralarında böyle kuvvetli bir ittifak akdetmiş bulundukları halde bile, Amerika'nın sarıh yardım taahhüdünü önceden istihsal etmedikçe emniyette olamayacaklarını hissetmişlerdir. Batı ittifakının Atlantik Paktı ile tamamlanmasının sebebi budur. "Amerika'nın yardımı bize belki diğer her memlekette ziyade elzemdir. Bu yardımın hiçbir zaman otomatik bir mahiyet taşımadığı malumdur. Tecavüze uğrayan bir memlekete yardım için karar almasına ihtiyaç vardır. İşte Atlantik Paktı Amerika'yı şimdiden bir taahhüt altına sokmak suretiyle kongrenin icabında harbe girmek kararını kolaylaştırması ve bugünden müşterek müdafaayı hazırlamak imkânını vermesi bakımından Batı memleketleri için bir ehemmiyet arz etmiştir."*

20 Mart 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, *"Bir İttifak Gömülürken Bir Diğeri Doğuyor"* başlıklı yazısında Atlantik Paktı'nın ortaya çıkmasının nedeni olarak

SSCB'nin olumsuz hareketlerini göstermiştir: *“Barış muahedelerini değersiz birer vesika haline koyduran Rusya'nın Balkanlarda, Uzak ve Orta Doğu'da yarın birer sıçrama tahtası gibi kullanacağı hareket noktaları hazırlamaya her şeyin üstünde ehemmiyet vermesidir. Bu faaliyetle muvazi olarak Kominform'un bir dünya ihtilali yaratmak için her tarafa gönderdiği ajanlarla tahrikler yapması Rusya'nın insan hürriyetlerine ve demokrasiye düşmanlığı korkunç felaket tohumları taşıdığını meydana koymuştur. Bu şartlar altında, demokrat milletler birleşmek veya birer birer mahvolmak şıklarından birini tercih etmek mevkiinde bırakılmışlardır. Atlantik Paktı evvela bu ihtimali önlemek için yapılmaktadır.”*

21 Mart 1949 tarihli haberde, Atlantik Paktı'na katılan devletlere yardımlar hakkında bilgi verilmiştir: *“Birleşik Amerika Atlantik Paktı'nı imzalayacak devletlere 1.200.000.000 sterlin değerinde silah ve cephane gönderecektir.”*

30 Mart 1950 tarihli haberde, pakt içindeki toprakların savunması hakkında net ifadeler yazılmıştır: *“Atlantik Paktı için ana savunma planı dünkü toplantıda kabul edildi. Bir karış toprak bile müdafasız bırakılmayacak.”*

Atlantik Paktı'na övgü niteliği taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

16 Ocak 1949 tarihli haberde, SSCB'nin yıkmak isteğini BM'nin yerini, Atlantik Paktı'nın dolduracağı yazmaktadır: *“Rusya'nın B. Milletleri yıkmak isteği karşısında: Atlantik paktı çok şümüllü olacak, muazzam ve müşterek bir cephe kurulacak”*

8 Şubat 1949 tarihli haberde, Atlantik Paktı'nın işgal planı düşünen SSCB ve yanlısı ülkelerin cesaretini kıracağı söylenmektedir: *“Atlantik paktı mütecavizler için korkunç: Akli başında olan totaliterlerin cesareti kırılacak.”* Okuyucuda “olası SSCB müdahalesine karşı tek sığınak Atlantik Paktı” duygusunun oluşması istenmektedir. Bu yüzden Atlantik Paktı sık sık övülmektedir.

20 Şubat 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, *“Atlantik Paktı ve Rusya”* başlıklı köşe yazısında “saldırgan” diye adlandırılan devletlere karşı Atlantik Paktı'nın bir güvenlik kuvveti olacağını ve onları durduracağını yazmaktadır. Yazar, *“Bu pakt, Birleşmiş Milletler teşkilatını tesirsiz bir varlık olmaktan çıkaracaktır. Zira hür insanlık dev çapta tehlikelere karşı, ilk defa olarak ne yapacağını, ne yapmak gerektiğini bilir bir organize güvenlik kuvvetine sahip olacaktır. Paktın sadece bu vasfı, saldırganlık*

suikastçılara dünyanın kaderiyle istedikleri şekilde oynamayacaklarını anlatacaktır.” ifadelerini kullanmıştır.

23 Şubat 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, “*Tarih Hep Tekerrür Etmez*” başlıklı köşe yazısında; daha kurulmamış olmasına rağmen Atlantik Paktı’nın hazırlığının bile SSCB’nin cesaretini kırdığını ifade etmiştir: “*İşte Atlantik paktı böyle bir hava içinde hazırlanmaktadır. Birleşik devletler, Münih’ten Fransa’nın yıkılışına kadar Hitler dehşetine cüret veren ne varsa hepsinden neticeler çıkararak Sovyetlerin bu tecrübeyi daha bir defa tekrar etmelerine ne yer ne de vakit vermek azmindedirler. Atlantik paktı, daha imza edilmeden Rusya’nın hayat sahasında bir muazzam yarık vücuda getirmiştir.*” Atlantik Paktı’nın SSCB’nin cesaretini kırdığı ifadesi Türk kamuoyu için çok önemli olmuştur. Böyle bir ifadeden sonra kamuoyunu, pakta girmeye ikna etmeye gerek kalmamaktadır. Çünkü bu cesareti kıran pakta üye olunmasını herkesin isteyeceği düşünülmüştür. Bu yüzden bu ifade sürekli olarak kullanılmıştır.

11 Mart 1949 tarihli haberde, İngiliz Başbakan’ının ağzından pakt için “*Dünyayı kurtaracak vesika*” söylemi verilmiştir. Türkiye’nin müttefik olduğu ve Dünya Savaşı’ndan galibiyetle çıkan ve büyük devlet olarak görülen İngilizlerin Başbakan’ının ağzından böyle bir söz okutarak, okuyucuda paktın geçerliliğini bir kat daha arttırmak istenmiştir. Haberde şunlar yazmaktadır: “*Dünyayı kurtaracak vesika Kamara’ya veriliyor. Bevin diyor ki: Bu vesika insanlığın yarına emniyetle bakmasını temin edecektir.*”

16 Mart 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, “*Yine Balkan Oyunu*” başlıklı köşe yazısında kurulan ve kurulacak paktların SSCB üzerinde yarattığı etkiyi yazarak okuyucusuna pakta övmektedir: “*İki Nisan’da imzalanması beklenen doğu Atlantik Paktı’yla onu takip etmesi kuvvetle muhtemel Akdeniz ve Pasifik savunma paktları, hiç şüphe yok Sovyetler Birliği’nde muazzam tepkiler uyandırmaktadır.*”

19 Mart 1949 tarihli haberde paktın bir araya getirdiği kuvvetler rakamla ifade edilmektedir ve bu kuvvetlerin her zaman savaşı kazanan taraf olacağı ifadeleriyle pakt methedilmektedir: “*Atlantik Paktı’nın metni neşrolundu: Bir araya gelen 250 milyonluk muazzam kuvvetin harbi önleyeceği umuluyor. Londra’da tasrih edildiğine göre*

Atlantik Paktı'nın temsil ettiği kuvvetler birliği o kadar muazzam ve korkunçtur ki hiçbir devlet bu kuvvetlere karşı harbi kazanmak ümidinde bulunamaz."

16 Mart 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, *"Bir İttifak Yıkılırken Bir İttifak Doğuyor"* başlıklı köşe yazısında SSCB'yi zayıf, Atlantik Paktı'nı ise öven ifadeler kullanmıştır: *"Dün iki cephede çarpışan bir Almanya'nın hakkından gelemeyen Rusya, Atlantik Paktı'nın ne muazzam bir kuvvet ifade ettiğini uzun boylu düşünmek zorunda kalacaktır."*

20 Mart 1949 tarihli haberde yazılan ifadelerde, paktın SSCB'yi endişelendirmesinden duyulan memnuniyet göze çarpmaktadır: *"Moskova'nın telaşı ilk sözlerinden belli: Rusya ve peykleri Atlantik Paktı metnini halklarına bildirmediler, sadece bu paktın tecavüz maksadını güttüğünü söylediler."*

21 Mart 1949 tarihli haberde, paktın SSCB'yi savunma tedbirlerine zorladığını methetmektedir: *"Atlantik Paktı'na karşı Sovyet tedbirleri: Peyk ordularını Rusya'yı korumaya mecbur tutacaklar."*

3 Nisan 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, *"Yakın Doğuda Tehlike"* başlıklı köşe yazısında demokrasi dünyasının birleştiğini ve tekrar güçlü konuma getirdiğini yazmaktadır: *"Yarın Washington'da imza edilecek olan Atlantik Paktı, Batı Avrupa'nın ve demokrasi dünyasının müdafaasını teşkilatlandırarak netice itibariyle harp tehlikesini belki kaldıracaktır. Çünkü harp daima bir tarafın zayıflığından doğar."*

6 Nisan 1949 tarihli haberde kullanılan ifadelerle, pakt; demokrasi ve özgürlüğün ifadesi olarak görülmüştür: *"Atlantik Paktı Batı'nın demokrasi, ferdi hürriyet ve milletler arasında kanun hükümlerini müdafaa azminin ifadesidir."*

Atlantik Paktı'na girilmesiyle muasır medeniyetler seviyesine çıkıldığı mesajını içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

2 Ocak 1949 tarihli gazetede M. Tuncer, *"Özlediğimiz Yıl"* başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin Atlantik Paktı'na katılması halinde hayat seviyesinin de yükseleceğini şöyle ifade etmektedir: *"Bizim için mesele sadece sulh emniyet ve huzuruna kavuşmak değil, aynı zamanda kendi hayat seviyemizi muasır dünya ölçülerine göre yükseltmektir."*

9 Ocak 1952 tarihli haberde Türkiye'nin Atlantik Paktı'na girdiği için yaşam seviyesinin arttığını ve haklarının yükseldiğini aktarmaktadır: *“Yakında en müreffeh bir seviye mukadder. Büyük milletlerle aynı hakka sahip mevkie ulaştık.”*

23 Ocak 1952 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Kıskançlık Mücadelesi Sona Ermeyecek Mi?”* başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin Atlantik Paktı'na katılımın sonucunda dünyada saygınlığının arttığını ve bunun sayesinde de kalkınacağını yazmaktadır: *“Türkiye, dış politika bakımından emniyetli yola girmiştir. Dünyanın hakkımızdaki teveccüh ve itimadı, Atatürk'ün hayatta olduğu günleri hatırlatacak kadar artmış, yükselmiştir. Bu sayede, kendimizi büyük ümit ve cesaretle kalkınma programlarımızı gerçekleştirme işine verebilecek hale gelmiş bulunuyoruz. Sağlam bir iç politika olmadan güvenilir bir dış politika olamayacağı hakikati bir defa daha gözlerimizde canlanmıştır.”*

14 Mart 1952 tarihli haberde, Türkiye'nin pakta girmesiyle medenileştiğini ifade edilmiştir: *“Türk, dünya medeniyeti içinde yerini almıştır.”*

Türkiye'nin Atlantik Paktı'na kabul edilmeyi beklediği ve kabul edilme sürecinde yayınlanan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

11 Temmuz 1951 tarihli haberde, gazete, okuyucusuna çok net bir mesaj vermiştir ve büyük puntolarla şu ifadeler yazılmıştır: *“Türkiye için en sağlam askeri teminat Atlantik Paktı”*

19 Temmuz 1951 tarihli haberde, kırmızı puntolarla *“Atlantik Paktı'na artık alınıyoruz.”* ifadesinden sonra kalın puntolarla *“Nihayet Türkiye ile Yunanistan'ın Atlantik Paktı'na alınmalarını sağlayan bir uzlaşma formülü bulunduğu bildiriliyor.”* yazmaktadır. Bu bilgi okuyucuya bir müjde gibi verilmiştir.

20 Temmuz 1951 tarihli haberde, Türkiye'nin pakta alınması haberleri İngiltere tarafından yapılan açıklamalarla desteklenerek *“artık alınıyoruz”* mesajı verilmektedir: *“İngiltere'nin Atlantik Paktı'na kabulümüz için yaptığı teklifin akisleri: Türkiye toplu dünya emniyet sisteminin esas temelidir.”*

27 Temmuz 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Atlantik Paktı İçin Türkiye'nin Ehemmiyeti”* başlıklı köşe yazısında pakt üyelerinin Türkiye'ye güvenliği için taahhüt verme zamanının geldiğini ve Türkiye'nin yaptığı fedakarlıklar ile bunu hak ettiğini

açıklamaktadır: *“Biz nasıl dünyanın sulhu için fedakarlıklara katlanmışsak ve katlanıyorsak medeni dünyanın da bizim müdafaamız için fedakarlıklara katlanacağını önceden bildirmesi ve bunu bir muahede ile teyit etmesi elbet hayırlıdır. İşte Demokrat Parti idaresinin Atlantik Paktı'na verdiği ehemmiyetin tek sebebi budur.”*

29 Temmuz 1951 tarihli haberde, Türkiye'nin de pakttaki diğer üyeler gibi Avrupalı olduğunu ve pakta girmesinin en doğal hakkı olduğu açıklanmıştır: *“Kuzey Atlantik Paktı, insancı medeniyete kaynak vazifesi gören Avrupalı zihniyetini bütün hürriyet hazinesiyle birlikte korumak için kurulmuştur. Türkiye bu pakta dahil memleketlerin hiçbirinden daha az Avrupalı sayılamaz.”*

21 Eylül 1951 tarihli haberde, Türkiye'nin pakta kabulü kararı hakkında bilgi verilmiştir ve karar gazete tarafından büyük bir coşku ile karşılanmış, manşetten büyük puntolarla yayınlanmıştır: *“Pakta kabulümüz oy birliği ile kabul edildi. Atlantik Paktı'nın asil üyesi oluyoruz. Kati kabulümüz 12 üye devlet parlamentolarının resmen tasdikinden geçtikten sonra kesinleşecek. Karar Londra'da büyük bir sevinçle karşılandı.”*

22 Eylül 1951 tarihli haberde, pakta giriş sonrası SSCB saldırısı korkusunun bittiği mesajı verilmektedir: *“Atlantik Paktı'na kabulümüzden sonra iktisadi bünyelere göre ayarlama kararına uyulacağından savunma masraflarımızın hafifleyeceği umuluyor. Topraklarımız şimdiden garanti altında.”*

25 Eylül 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Ürkek Dış Siyasete Karşı Erkek Dış Siyaset”* başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin pakta katılmasının Türkiye'ye güvenlik garantisi oluşturduğunu yazmaktadır: *“Türkiye ve Yunanistan'ın Atlantik Paktı'na katılmaları, hem bu memleketlerin emniyetini arttırmakta hem de herhangi bir tecavüzü birlikte karşılayacak ve ezecek kuvvetleri mühim mikyasta çoğaltarak paktın tesir sahasını genişletmekte, kötü niyetli devletlere yakın doğuyu Koreleştirmek hususunda açık kapı bırakmamaktadır.”*

2 Ekim 1951 tarihli *“Atlantik Paktı'na girmemizle dünya sulhunun kurulması ve insanlık hak – hürriyetleri ile milletlerin istiklallerinin müdafaası daha kuvvetlenmiş olacaktır.”* haberi ve 9 Ekim tarihli *“Atlantik Paktı'na iştirakimiz savunmayı destekledi. Bu sayede Batı Avrupa savunma sisteminin sol cenahı emniyet altına girdi.”* haberi ile Türkiye'nin pakta girmesiyle beraber paktın daha da kuvvetlendiği iddia edilmiştir.

16 Ekim 1951 tarihli *“Atlantik Paktı’na iştirakimize dair: Bize yapılacak taarruz bütün üyelere yapılmış sayılacak.”* haberi ve 21 Ekim tarihli *“Bize yapılacak bir hücum Atlantik Paktı’na yapılmış sayılacak. Kuzey Atlantik Paktı bakan yardımcıları konseyi yarın bu husustaki protokolü imzalıyor.”* haberi ile Türkiye’nin bir saldırı altında kalması durumunda yalnız kalmayacağını garantisinin verildiği bilgisi aktarılmıştır. 31 Aralık tarihli haberle de bu bilgi Kanada Dışişleri Bakanı’nın söylemiyle desteklenmiştir: *“Kanada Dışişleri Bakanı Lester Pearson, Atlantik Paktı’nın genişletilmesi ile Kanada’nın milletlerarası vecibelerinin artmayacağını fakat evvelce olduğu gibi bundan sonrada bu iki yeni üyeye karşı bir tecavüz vukuu bulunduğu takdirde bütün Atlantik Paktı memleketlerinin yardıma koşacaklarını ve bununda üçüncü dünya harbinin başlaması demek olduğunu söylemiştir.”*

11 Ocak 1952 tarihli gazetede kırmızı ve büyük puntolarla şu bilgi yayınlanmıştır: *“Atlantik Paktı’na diğer üyelerle aynı hakka sahip olarak davet ediliyoruz.”* Türkiye’nin Atlantik Paktı’na girse dahi tam üye olamayacağı iddialarına karşı gazete Türkiye’nin tam üye olacağını böyle duyurmuştur.

12 Ocak 1952 tarihli haberde, *“Atlantik Paktı’na kabul edilmemiz Amerika’da süratle ve muhalefetsiz tasdik edilecek”* ifadesi geçmektedir. Gazetenin böyle bir bilgiyi okuyucusuna duyurmasındaki amaç “ABD kabul ederse tüm devletler kabul eder” düşüncesi olmuştur.

17 Şubat 1952 tarihli haberde Türkiye’ye pakt davetini duyurmaktadır: *“Pakta katılmamıza dair resmi davetiye dün geldi. Meclisimizin tasvibini ve tasdiknamemizin Amerika’ya tevdiini müteakip pakta tam ve eşit üye olacağız.”*

18 Şubat 1952 tarihli haberde Türkiye’nin tam üye olduğu vurgulanmıştır: *“Atlantik Paktı’na katılmamız protokolü yürürlükte. Yurdumuza yapılacak tecavüz Atlantik Paktı devletlerine yapılmış sayılacak.”*

19 Şubat 1952 tarihli haber ile gazete, Meclisin pakta daveti kabul etmesini okuyucusuna “tarihimizde bir ilk” tanımlaması ile duyurmuştur: *“Meclis pakta katılmamız kanununu dün kabul etti. Bu kadar önemli bir müdafaa manzumesine tarihte ilk defa giriyoruz.”*

23 Şubat 1952 tarihli gazetede M. Tuncer, “İki Devir, İki Zihniyet ve İki Dış Politika” başlıklı köşe yazısında Türkiye’ye saldırı düşüncesinde olanlara karşı paktın önemli bir caydırıcı özelliğinin olduğunu yazmaktadır: “Dünyanın en büyük, en kuvvetli ve çarpışma kudretleri en geniş devletleri muhtemel mütecavize şöyle bir ihtarda bulunmuş oluyorlar: Türkiye’ye dokunma! Dokunursan hepimizi karşında tek cephe halinde bulacaksın.”

23 Şubat 1952 tarihli haberde Türkiye’nin bir saldırı karşısında yalnız kalmayacağı mesajı Türkiye Dışişleri Bakanı’nın söylemi ile yinelenmiştir: “Avrupa ve Akdeniz müdafaasında hiç gedik kalmadı. Bunu söyleyen Fuat Köprülü -Bir tecavüze uğradığı takdirde Türkiye yalnız kalmayacağına şimdiden emindir- dedi.”

7 Mart 1952 tarihli haberde, Amerikan Başkanı’nın bir söylemi aktararak, Türkiye’nin SSCB’ye karşı yalnız kalmadığının mesajı yinelenmiştir: “Truman’ın kongre mesajı: Türkiye’nin Atlantik Paktı’na iştiraki Kremlin’deki en çılgın adamı bile yıldıracaktır.” 8 Mart’ta söylemin devamı aktarılmıştır: “Truman, Türkiye’yi misal gösterdi. Başkan kongreye yeni bir mesaj gönderdi: Bu program sayesinde evlatlarımıza barış içinde bir dünya ve mesut bir hayat hediye etmiş olacağız.”

25 Temmuz 1952 tarihli haberde, İzmir’e kurulacak NATO karargahına dair bir sevinç aktarılmaktadır: “NATO karargahı Kızılçullu’da kuruluyor. Bu suretle İzmir’e senede 15 milyon dolar serbest döviz girecek.”

23 Ağustos 1952 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “NATO Güneydoğu Karargahı İzmir’in Parlak Yarını” başlıklı köşe yazısında İzmir’e kurulacak olan karargahın İzmir’e getireceği olumlu yönleri yazmaktadır: “İzmir’in NATO güney doğu karargahı seçilmiş olması güvenliğimiz kadar iktisadi ve sosyal kalkınmamızı kuvvetlendirecek hadiselerin başında gelmektedir. İzmir daha bakımlı, daha canlı olacak, yol şebekemiz çeşitli ihtiyaçlara göre bir kat daha mükemmelleşecektir. Aynı zamanda büyük küçük dostlarımızla kaynaşmalarımızın sağlayacağı maddi ve manevi neticeler geniş tepkiler uyandırmaktan hali kalmayacaktır. İzmir’e geliş gidişlerin büyük çapta artışı o kadar çok ehemmiyet verdiğimiz turistik cereyanı tahminin fevkinde besleyen bir unsur olacaktır.”

3.4.1.5. Kore Savaşı'na Destek

Bu başlık altında incelenen tema Türkiye'nin Kore Savaşı'na kesinlikle girmesi gerektiğini açıklayan haberler olmuştur. Bu haberlerde önce Türkiye'nin harbe hazır olduğu, Kore Savaşı'na katılımın Türkiye'yi pakta sokacağını, halkın olumlu karşıladığını, savaşa girilmesine karşıt olanların ise vatan haini komünistler olduğu sonra ise bu savaşa girildiği için dünyanın Türkiye'ye hayran olduğu mesajını içeren haberler yer almaktadır. Gazetenin amacı bu tür haberler ile Kore Savaşı'na katılma kararında okuyucunun desteğini arttırmak, karşı çıkanlara ise vatan haini vurgusu ile bu kararlarından vazgeçirmek istemektedir. Demokrat Parti hükümetinin Kore Savaşı'na katılma kararını, kararın alınış usulü bakımından eleştiren CHP'ye gösterdiği tepki “milli birliği bozmak, vatan emniyetini düşünmemek” ifadeleri ile eleştirilmiştir. Gazetede yayınlanan bir köşe yazısında ise bu konu dini boyuta taşınarak CHP'lilere hitaben “Tanrı günahlarını affetsin” yazılmıştır.

Türkiye'nin harbe hazır olduğu mesajını taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

27 Temmuz 1950 tarihli haberde, “Türk gençliğinin harbe hazır olduğunu” aktarmaktadır: *“Türk gençliği dünya sulhunun tahakkuku için yapılan Türk hamlesinin tesirini ümitle beklerken kendisine verilecek her vazifeyi başarmaya hazır.”*

13 Şubat 1951 tarihli haberde bir siyasinin söylemine dayanarak CHP'nin 2. Dünya Savaşı'ndaki tarafsızlığı eleştirilmiş ve kırmızı puntolar ile *“Harp etmek bazen bir zarurettir”* yazılmıştır. Bu söylemde harbe hazır olunduğunun mesajı da bulunmaktadır: *“F. L. Karaosmanoğlu'nun konuşması: Harp etmek bazen bir zarurettir. Bu memleketin yıllarca erkekliğini öldürmeye, yiğitliğini söndürmeye çalışmak herhalde övünülecek bir şey değildir.”*

17 Haziran 1951 tarihli haberde *“Türkiye her türlü tecavüze karşı koyacaktır”* denilmektedir. 6 Temmuz'da aynı konu üzerinden şu mesaj verilmektedir: *“Modern silahlarla mücehhez 500 bin kişilik kahraman ordumuz hazır, bekliyor ve her zamankinden kuvvetli.”* 22 Temmuz'da ise Selim Sarper'in söylemi olan *“Nereden gelirse gelsin tecavüze karşı koyacağız.”* ifadesi büyük puntolarla yazılmıştır.

31 Ekim 1951 tarihli haberde, manşette büyük puntolar ile Başbakan'ın “harbe her zaman hazırız” mesajı okuyucuya ulaştırılmıştır: *“Adnan Menderes'in Amerikalılara*

hitabı: Türkler sulha âşıktırlar ve topraklarının müdafaası için kanlarının son damlasına kadar savaşımaya azmetmişlerdir.”

Kore Savaşı hakkında bilgilendirici içerikli haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

Bu başlık altında “Bu iki devletin savaşı değil komünizm (baskıcı rejim, zulüm, SSCB) ile demokrasinin (özgürlük, tokluk, bolluk) savaşıdır ve biz de bu yüzden demokrasi cephesinde savaşmalıyız.” mesajlı haberler incelenmiştir.

10 Ocak 1950 tarihli haberde, Kore’nin birleştirilme çabasından bahsedilirken sorun çıkaran tararın Kuzey Kore olduğu aktarılmaktadır: *“Kasım Gülek Kore’ye gidiyor. Güney ve Kuzey Kore’nin birleştirilmesine çalışılacak. Gülek, Kore’deki durumun oldukça karışık olduğunu ve Kuzey Kore’nin Birleşmiş Milletlerin yetkisini tanımadığını kaydetti.”*

13 Ocak 1950 tarihli haber okuyucuya, Türkiye’nin Kore’deki durumun içinde faal rol oynayacağı mesajını iletmektedir: *“Kasım Gülek, Kore’nin durumu ve ehemmiyeti üzerinde durmuş, bu durumun halinin uzak şark için hayırla olacağını belirtmiş ve - Türkiye bu işte emek ve fikir harcayacaktır- demiştir.”*

20 Şubat 1950 tarihli haber, Amerikan diplomatının Asya’daki komünizm tehlikesi mesajını içermektedir: *“Kalküta’ya gelen uzak doğudaki Amerikan fevkalade büyükelçisi Jessup, Asya’daki komünist tehlikesinin ciddi olduğunu söylemiştir.”* Gazete okuyucusuna, Kore’deki durum için tek taraftan (ABD, Güney Kore) görüş aktarmaktadır.

26 Haziran 1950 tarihli haberde, Kore Savaşı’nın başlangıcı; komünistler demokratların ülkesini işgal ediyor şeklinde verilmiştir: *“Uzak doğuda dün yeni bir harp başladı. Komünistler taarruza geçtiler, demokrat Güney Kore’yi istila ediyorlar. Komünistler Güney Kore’nin merkezine yaklaştılar. Demokrat Koreliler Amerika’dan yardım ve acele silah istediler.”*

26 Haziran 1950 tarihli haberde, Kuzey Kore’nin işgal hamlesini SSCB’nin desteklediği bilgisi aktarılmaktadır: *“Yeni komünist tecavüzü karşısında: Amerika, tecavüzün Rusya tarafından desteklendiğini bildirdi ve konsey tarafından takbihini istedi.”*

27 Haziran 1950 tarihli haberde, Amerikan gazetesinde yayınlanan bir haber okuyucuya servis edilmektedir ve bu haberde Kuzey Kore – Hitler benzetilmesi yapılarak komünizme karşı birlik çağrısı yapılmaktadır: *“New York Times gazetesi ise, Birleşik Amerika eğer hür dünyayı komünizme karşı birlik halinde görmek istiyorsa Güney Kore’yi yalnız bırakmamalıdır, demekte ve Hitlerle mahsus tecavüz usullerinin şimdi komünistler tarafından tekrar edildiğine işaret etmektedir.”*

28 Haziran 1950 tarihli haberde, Güney Kore’nin işgaline tepki verilmediği takdirde Türkiye’nin de başına aynısı geleceği okuyucuya aktarılmıştır: *“Kore’ye tecavüz ve Türkiye: Emrivaki kabul edilirse benzeri hadiseler başka çevrelerde de vukua gelebilir.”* Bu haber okuyucuda; Kuzey Kore’ye (komünistlere) karşı savaşa girilmesi gerekiyor düşüncesi oluşturmak için yayınlanmıştır.

1 Temmuz 1950 tarihli haberde, BM’nin Kuzey Kore’ye karşı askeri birlik göndermesini içeren kararın tüm vekillerce onaylandığı aktarılmıştır: *“Kore harbi karşısında Türkiye’nin vaziyeti: Birleşmiş Milletlerce verilen karara iştirakimiz muhalif ve muvafık bütün milletvekillerince tasvip edildi.”* Farklı partilerdeki tüm milletvekillerinin bu kararı onaylaması bilgisi, milletin de bir bütün halinde bu kararı kabul etmesi gerektiği mesajını taşımaktadır.

2 Temmuz 1950 tarihli haberde SSCB’nin de Güney Kore işgaline katıldığı iddiası ve demokrat cephenin yalnız kaldığı bilgisi verilmektedir: *“Rus askerleri de Güney Kore’ye girdi mi? Amerikan makamları tarafından henüz teyit veya tekzip edilmeyen bazı söylentilere göre Sovyet birlikleri otuz sekizinci arz dairesini geçerek Güney Kore’ye girmişlerdir. Demokratlar daha müşkül vaziyetten kurtulamadılar, mamefih Kore’ye giden Amerikan askeri henüz bir tümen.”* Bu iki bilgi; okuyucudaki SSCB düşmanlığı kullanarak Kore’de SSCB’ye karşı çıkılması gerektiği ve demokratların yalnız bırakılmaması gerektiğini düşünmesi için verilmiştir.

3 Temmuz 1950 tarihli haberde, İstanbul’da, Kore Savaşı’na gönüllü gitmeye hazır olan kişilerin olduğu bilgisi verilmektedir: *“Kore harplerinde Türk askeri: Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü’nün B.M. meclisinde Türk görüşünü belirttikten sonra Türk askerlerinin sembolik olarak Kore savaşına katılması bazı çevrelerde bahis mevzuu edilmektedir. Buna müvazi olarak İstanbul milletvekillerinden Senihi Yürüten’in oğlu Tevfik Yürüten Kore harbine iştirak edecek bir gönüllüler kafilesi teşkil etmeye başlamıştır.”* 4

Temmuz'da bu konu sürdürülmüştür: *"Kore harbinde Türk gönüllüleri: Dün akşama kadar 3 binden fazla müracaat yapıldı."* Bu haberlerle okuyucudaki cesaret arttırılmaya çalışılmaktadır.

6 Temmuz 1950 tarihli haberde gazetenin okuyucusuna verdiği mesaj net olmuştur: *"Kore harbi ile ya komünizm ya hür yaşayış sona erecek."*

6 Temmuz 1950 tarihli haberde, dönemin en ölümcül silahının Kuzey Kore'ye karşı kullanılması istenmektedir: *"İstilacı komünist Kore'ye atom bombasını hatırlatmalı."*

16 Temmuz 1950 tarihli haberde, SSCB'nin Kuzey Kore'ye yardım ettiği iddiaları bir kez daha aktarılmaktadır: *"Ruslar yardım ediyor: Washington'da Savunma Bakanlığı'ndan bildirildiğine göre, Kuzey Koreli komünist kuvvetlerinin Ruslardan takviye ve teçhizat yardımı gördükleri kanaati mevruttur."*

19 Temmuz 1950 tarihli haberde, SSCB'nin Kore Savaşı'nı önceden planladığı ve ABD'nin yalnız kaldığı yazmaktadır: *"Sovyet Rusya, Kore harbini tahrik etmekle demokrasiler dünyasını bir defa daha gafil avlamıştır. Kuzey Kore'de, Moskova uzmanlarının gizliden gizliye modern silahlarla teçhiz ettikleri on iki tümenlik ezici bir kuvvet, Güney Kore'nin mukavemetini kırdıktan sonra mücadelenin bütün yükü Amerika'nın omuzlarına yüklenmiş bulunmaktadır."*

21 Temmuz 1950 tarihli haberde, komünist birliklere karşı müdahale yapılmazsa, bu saldırının Güney Kore ile sınırlı kalmayacağını, dünyadaki her yere saldırabilecekleri mesajı ABD Başkanı'nın söylemine dayanarak verilmektedir: *"Truman'ın Amerikalılara hitabı: Hür milletler her zamandan fazla uyanık olmalıdırlar. Komünistlerin Kore'yi istila etmiş olması keyfiyeti, dünyanın diğer bölgelerinde buna müşabih tecavüz hareketlerine girişebileceğini göstermektedir."*

26 Temmuz 1950 tarihli haberde, DP hükümetinin Kore kararı duyurulmuştur: *"4500 Türk askeri Kore harplerine iştirak edecek. Kabine dün gece Celal Bayar'ın başkanlığında toplanıp buna karar verdi."*

31 Temmuz 1950 tarihli haberde, demokrat ülkelerin kaderlerinin BM kuvvetlerinin yenilip yenilmemesine bağlı olduğu belirtilmektedir: *"Birleşmiş Milletler kuvvetleri Kore'de mağlup olurlarsa dünyanın diğer yerlerinde de yeni yeni ihtilaf ve karışıklıklar çıkacak."*

1 Ağustos 1950 tarihli haberde, komünistlerin sulh peşinde olmadıkları ve bu saldırıların dünyanın her yanına yayacakları aktarılmaktadır: *“Atle’nin dünkü nutkunda söylediği gibi, daima sulhtan bahseden komünistlerin dünyayı ateşe vermek istediklerinden kimsenin şüphesi kalmamıştır. Kızılların Kore saldırganlığı arkasında çok daha geniş taarruz planları saklanmış bulunduğu muhakkaktır.”* Kore’deki savaşın Türkiye’de de yaşabileceği ihtimali bilgisi hiçbir zaman atlanmamaktadır ve sık sık okuyucuya verilmektedir.

10 Ağustos 1950 tarihli gazetenin manşetinde büyük puntolarla verilen haberde, *“Kore’ye gidecek savaş birliğimiz Ankara’da büyük heyecan içinde hazırlanıyor”* yazmaktadır. Bu haberde okuyucuya aktarılan mesaj şu olmuştur: *“Askerlerimiz komünizme karşı savaşacak olmanın mutluluğu yaşamaktadır.”*

12 Ağustos 1950 tarihli haberde, 10 Ağustos’ta olduğu gibi Kore’ye gidecek askerlerin olumlu görüşlerinin yansıtılmasına devam edilmektedir. Bu haberde de askerlerin Kore’yi kendi memleketleri gibi gördüğü yazmaktadır: *“Muayeneden müspet netice ile çıkan kahraman Mehmetçikler arasında çok enteresan konuşmalara şahit oldum. İçlerinden biri şöyle diyordu: -Kore çok uzakta amma bilmem neden bana Kars kadar Edirne kadar yakında görünüyor. Allah nasip ederse şu bahtsız toprağın hürriyeti için savaşırsam kendi hürriyetimiz için savaştığımız imanını taşıyacağım.- Bir arkadaşı cevap verdi: -Hepimiz öyle! Asya bizim müşterek vatanımız değil mi, sanki?- Hepsinin yüzleri gülüyor en küçük bir tasa izin görünmüyor çehrelerinde.”* Gazetenin bu haberdeki amacı *“Kore bize çok uzak, evlatlarımızın (askerlerimizin) yabancı bir memleketin savaşında ne işi var”* düşüncesini değiştirmektir. Bu tarz haberler okuyucunun Kore’yi içselleştirmesi için yapılmıştır.

13 Ağustos 1950 tarihli haberde, Kore Savaşı’na gidecek olan askerler manşette büyük fotoğraflar eşliğinde *“Kore’ye gidecek olan aslanlarımız”* başlığı ile kahraman olarak yayınlanmıştır.

31 Ekim 1950 tarihli gazetede Ömer Cavkaytar, *“Kore Sözüne Dair”* başlıklı yazısında Korelilerin Türk aslından olduğunu vurgulayarak, Kore sözcüğünün anlamına inmiştir ve Türk dilinden türediğini, Türkçede benzer sözcüklerin olduğunu yazmıştır. Yazarın yapmak istediği okuyucuda Kore’yi içselleştirmektedir. Yazar köşesinde şunları aktarmıştır: *“Koreliler; kendilerinin Türk aslından olduklarını söylüyorlar, öyledir de.*

Konuştukları dilin biz Türkler tarafından pek az zamanda kolaylıkla öğrenilip konuşulabileceğini, burada birkaç ay kalan Kasım Gülek'in yazılarında okumuştuk. Şu halde, memleketlerinin adı olan 'Kore' sözünün, Türk dilinden başka bir dilden olmasına ihtimal verilemez. Gazetelerde 'Seul' şeklinde gördüğümüz başkentlerinin isminin Doğu Türkçesi 'Siül' yahut 'Sevül' sözünün garp Türkçemizdeki 'Sevil' kelimesinden başka bir şey olmadığı muhakkaktır denilebilir. Filhakika Orta Asya'dan bir yelpaze gibi açılarak eski dünyanın hemen hemen her tarafına ulaşan ve yerleşen Türkler tarafından konulmuş isimler, insanı hayretler içinde bırakacak kadar haritayı kaplamış bulunmaktadır. (Kore sözcüğünün) Aslı, bugünkü bizim Türkçemizdeki 'Görmek' mastarının 'Kormek' tarzında telaffuz olunan Türk lehçesinden 'Kore'; 'Göre' manasına iltizamı sığa olabildiği gibi, 'görüyor' manasına hal sığasının üçüncü müfret şahsı da olabilir ve bu tevcih daha yerinde olur."

24 Kasım 1950 tarihli haberde, Atatürk döneminden sonra CHP'nin dış politikada pasif kalması eleştirilmiştir: *"Dış politikamızın hareketli bir hale sokulmakla kazandığı büyük itibarı belirtmekle kalmayacak aynı zamanda Türkiye devletinin Atatürk'ün ölümünden beri ilk defa olarak dünya memleketleri arasında kendisine layık olan mevki kazandığını gösterecektir."* Okuyucuya; dış politikada pasif kalınarak değil ancak aktif olunursa söz sahibi olunabileceği mesajı aktarılmıştır.

1 Aralık 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *"Saldırganın Cüreti Mutlaka Kırılmalıdır"* başlıklı köşe yazısında Kore'deki Türk askerlerinin aynı zamanda Türkiye'nin bütünlüğünü korumakta oldukları mesajını vermektedir: *"Türk milleti, yenilmez hürriyet cephesinde yer almış bulunmakla müftehirdir. Kore'de savaşan kahramanlarımız, cihanın hürriyetle birlikte Türk vatanının selamet ve bütünlüğünü korumakta olduklarından emindirler; bunun içindir ki on misli fazla kuvvetlerle savaştıkları halde bile, emsalsiz kahramanlık destanlarını süngülerinin ucu ile yazabilmektedirler."*

2 Aralık 1950 tarihli gazetede Muzaffer Özyay, *"Kore'de Verdiğimiz Kemalpaşalı Şehit"* başlıklı köşe yazısında Kore'deki Türk askerlerinin "bozuk ideoloji" olarak tanımlanan komünizme karşı savaştığını ve Kore'ye asker göndererek BM'ye verilen taahhütlere uyulduğunu yazmaktadır: *"İnsanlık uğruna yapılan mücadelede hürriyet sever milletlerin topluluğunu teşkil eden Birleşmiş Milletler anayasasına imza koyan Türk milleti; Kore'de bulundurduğu cengaver evlatlarının mukaddes kanları ile de, bu*

gayenin tahakkukuna fiilen çalışmaktadır. Bu çalışma, mütecavizlere ve yolunu şaşırmış bozuk ideoloji sahiplerine, hadlerini bildirinceye kadar devam edecektir.”

30 Ocak 1951 tarihli haberde, ABD’nin Kore’de savaşmasının sebebi olarak 3. Dünya Savaşı’nı önlemek olduğu gösterilmiştir: *“Üçüncü dünya harbini önlemek için Amerika bu maksatla Kore’de çarpışıyor. ABD Dışişleri Bakan yardımcısı Dean Rusk, radyoda beyanatta bulunarak şunları demiştir: Milyonlarca kişinin mahvolmasını önlemek için Kore’de binlerce kişi hayatlarını feda ediyor. Biz, ikinci dünya harbinde mütecavize karşı yatıştırıcı siyaset takip etmekle öyle unutulmayacak bir ders aldık ki böyle bir hataya bir daha düşmeyeceğiz.”* Haber, ABD’nin bu yolda yalnız bırakılmaması gerektiği, davasının haklı olduğu ve 2. Dünya Savaşı sonrası uyguladığı SSCB politikası hatasına bir daha düşmeyeceği mesajını içermektedir.

10 Şubat 1951 tarihli haberde, okuyucunun cesaretini arttıracak mesajlar içermektedir: *“Türk milleti değil yalnız kendisinin fakat; bütün dünyanın hürriyet savaşı için gönüllü olmuş ve bunu ispat etmiştir.”*

10 Şubat 1951 tarihli haberde, “Şehitlerimizin intikamı alınacak” ifadesi geçmektedir. Haberin içerdiği mesaj şu olmuştur: *“Kore’de olmamızın artık bir sebebi daha vardır; şehit düşen askerlerimizin intikamını almak.”*

23 Temmuz 1951 tarihinde gazetede ilk defa Kore Savaşı hakkında olumsuz görüş içeren bir haber yayınlanmıştır. Haberdeki olumsuz görüşlerin sahibi Amerikalı muhalif siyasetçidir. Haberde, *“Kore harbi lüzumsuz ve hata mı? Cumhuriyetçi ayan üyelerinden Robert Taft verdiği bir demeçte, Kore ihtilafının Truman idaresi siyasetinin ortaya çıkardığı faydasız ve pahalı bir harp olduğunu söylemiştir. Taft’ın Truman idaresine hücum eden bu demeci, Washington çevrelerinde 1952 başkanlık seçimlerinde kendisinin cumhurbaşkanı adayı gösterilmesi için yeni bir hamle olarak tavsif edilmektedir. Taft sözlerine şöyle devam etmiştir: İlk defa Birleşik Amerika, seksen bin Amerikalının canına mal olan faydasız ve pahalı bir harp yapmaktadır. Şimdiki idare halkın üzerine çöken yükü hafifletecek yerde nihai tehlikeyi geciktiren bir sulh üzerinde müzakerelerde bulunmaktadır.”* ifadeleri kullanılmıştır. Kore Savaşı başından beri aynı tip bilgi ile okuyucuyu bilgilendiren ve bu şekilde düşünmesine sebep olan gazetede böyle bir haberin yayınlanması, okuyucusuna da “Acaba haklı olabilir mi?” sorusunu düşündürmüştür.

25 Aralık 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, “*Kendimizi Hakkıyla Tanıtmak İhtiyacındayız*” başlıklı köşe yazısında Kore savaşının Türkiye’nin tanıtım çalışması olarak görülebileceği ve Amerikalıların Türklerin askeri yeteneklerini görmesini sağladığını belirtmektedir: “*Bizim bir cephemizi, kahramanlık tarafımızı dünyaya ve Amerikalılara bir an için tanıtmış olan Kore harbinin kudretli bir propaganda olduğu düşünülebilir.*” Kore Savaşı’na katılımın nedeni olarak “komünizme karşı savaş, SSCB’nin dünyaya yayılma planı, BM taahhütleri” derken; NATO’ya girebilmek ve Amerikan ittifakı için ülkenin kendisini ön plana çıkarması amacı da taşıdığı M. Tuncer’in yazısına yansımıştır.

31 Temmuz 1952 tarihli haberde Kore’ye giden Türk askeri birliğinin “*özgür dünya ideali*” için yola çıktığı aktarılmıştır: “*Üçüncü değiştirme birliğimiz, hür insanlık ideali uğruna dün Kore’ye müteveccihen limanımızdan ayrıldı.*”

Kore Savaşı’na girmeliyiz mesajını taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

6 Temmuz 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “*Olaylar Endişelerimizi Açıklamak Hakkını Bize Veriyor*” başlıklı köşe yazısında Türkiye’nin artık pasif bir dış politika izlememesi gerektiğini ve bu pasif politika sebebiyle Atlantik Paktı’na girilemediğini açıklamaktadır. Yazar bu sebeple Kore Savaşı’na katılarak aktif bir siyaset izlenilmesi gerektiğini bildirmiştir. Bilgin, “*Hakikatte ise hayati menfaatlerimizle hürriyetçi temayüllerimizin tabii neticesi olarak demokrasiler cephesinde yerimizi almış bulunduğumuza göre, Doğu ile Batı arasındaki iltisak köprüsü vazifesinde figüran mevkiinde kalmadan mevkiimizle mütenasip bir rol görmemiz ve öylece sesimizi duyurmamız icap ederdi. Teşebbüsü elden bırakmayan hareketli bir politika yerine mevcut imkanları çürüten bir politika, bizi maalesef daima anlayışlı olmayan dostlarımızın insafına terk etmiştir. Sırf bu yüzden savunma ve kalkınma davamıza yapılmakta olan yardımlar, gerçek mahiyetinden bambaşka bir şekilde mütalaa edilerek dünya hesabına katlanmakta olduğumuz mesuliyetlerin çok dununda kaldığı gibi, ayrılmaz bir bütün teşkil eden Akdeniz’in hayati kapılarını müdafaa vazifesi omuzlarımıza yüklenmiş olmasına rağmen Atlantik Paktı’nın dışında bırakılmak talihsizliğine uğradık.*” ifadelerini kullanmıştır.

26 Temmuz 1950 tarihli haberde, Türkiye’nin BM taahhütlerini uygulamak adına Kore’ye birlik göndermek zorunda olduğu savunulmaktadır: “*Türkiye harbe katılmıyor.*

Birleşmiş Milletler'e taahhüdünü yapıyor. Bilindiği gibi mesele Türkiye'nin herhangi bir harbe katılması değil, Birleşmiş Milletler paktından doğan taahhütlerden ibarettir. Birbirinden 38. arz derecesiyle ayrılmış olan Kore hükümetlerinden güneyde olan kuzeyde bulunanın silahlı taarruzuna uğramış olduğundan güvenlik konseyi kararlarına uymak gerekmektedir.”

27 Temmuz 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, “Kore Müdafaaasına İştirakimizin Manası” başlıklı köşe yazısında hem SSCB cesaretini kırmak hem de BM taahhütlerini yerine getirmek için Kore'ye askeri birlik gönderilmesi gerektiğini yazmıştır: “Bu tecavüz görünüşte bir Asya hükümetinin diğer bir Asya hükümetine tasallutudur. Hakikatte ise komünist Rusya'nın ve emri altında tuttuğu esir milletlerin, serbest milletlere tevcih edilmiş bir hareketidir. Böyle bir hareket Çin'de muvaffak oldu ve bu memleketi komünist hakimiyeti altına geçirdi. Kore'de de mukabelesiz kalırsa, yarın Çin Hindistan'da, İran'da, Yugoslavya'da, Batı Almanya'da ve belki Türkiye'de tekrarlanacaktı. Birleşmiş Milletler teşkilatının idare kurulu olan güvenlik konseyi de derhal tecavüzü tespit etti ve üyelerinden saldırgana karşı yardım talebinde bulundu. Bu yardım Birleşmiş Milletler paktının hürriyeti müdafaa uğrunda üyelerine yüklediği bir mükellefiyettir.”

27 Temmuz 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, “Kore Müdafaaasına İştirakimizin Manası” başlıklı köşe yazısında “Neden uzaktaki bir ülkeye yardım ediyoruz” sorusunun cevabını ABD Başkanı Roosevelt'in bir hikayesiyle anlatarak desteklemiştir ve “Eğer orada komünizme müdahale etmezsek bize karşı da bir saldırı olacak” anlamına çıkarmıştır. Tuncer yazısında, “Dar bir görüşle denilebilir ki: Kendimiz yardıma muhtaç iken başkasına nasıl yardım edelim? Bunun cevabı başkan Roosevelt'in hortum hikayesindedir. Mahallede yangın başlayınca uzak bir komşu, evindeki yangın hortumunu ateş kendisine ulaştığı vakit kullanılmak üzere tutar da komşuların yardımına koşmazsa ateşin kendisine ulaşacağı şüphesizdir ve o vakit evini kurtarmak için belki de geç kalmış olur. Fakat önceden komşuların yardımına koşarsa yangın genişlemeden söndürülür ve kendi evi belki de kurtulur. Bizim durumumuzda aynıdır. Birleşmiş Milletler paktının yüklediği vecibelerden kaçınmak mümkün olabilirdi, belki... Fakat o vakit, Türkiye'nin başkasından yardım istemeye pek az hakkı kalırdı. Biz hükümetimizin kararıyla göstermiş bulunuyoruz ki sözümüz sözdür. Yangına

daha uzakta iken doğduğu yerde söndürülmek üzere bir hortum gönderiyoruz.” ifadelerini kullanmıştır.

28 Temmuz 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Ehemmiyetimiz İçin Dostlarımızdan Ne Bekliyoruz”* başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı’ndaki asıl amacın SSCB’nin BM’yi zayıf düşürerek ve ABD’yi yalnız bırakarak dünyayı istila etmek olduğunu açıklamıştır. Yazar hem BM taahhütlerine uyarak BM’nin zayıf düşmediğini hem de özgür dünyanın lideri olarak görülen ABD’nin yalnız kalmadığını göstermek için Kore Savaşı’na katılması gerektiği mesajını okuyucusuna iletmiştir. Bilgin yazısında şu ifadelere yer vermiştir: *“Kızılların asıl hedefleri, Kore’yi istila etmenin kat kat üstünde olarak, dünya barışını tehdit eden hareketler karşısında Birleşmiş Milletler’in müşterek cephe kurmaya ne derece muktedir olduklarını yoklamaktır. Kremlin, büyük küçük bütün milletlerin ikinci dünya harbi günlerinden daha müthiş bir korku ve telaş içinde, müşterek cephe kurmalarını büsbütün imkansız kılacak kadar manevi çöküntüye uğramalarını ve Amerika’nın komünist dünyası karşısında yapayalnız kalmasını istemektedir.”*

29 Temmuz 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Bir Milli Müdafaa Meselesi Karşındayız”* başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı’na yalnızca demokratları korumak adına değil aynı zamanda Türkiye’nin emniyetini de sağlamak amacıyla katıldığını açıklamıştır. Yazar şunları yazmıştır: *“Uzak doğuda müdafaa edeceğimiz dava, Türk vatanının emniyet ve dokunulmazlığı davasının ta kendisidir.”*

10 Ağustos 1950 tarihli gazetede muhalefette yer alan Millet Partisi Genel Başkanı’nın açıklaması yayınlanmıştır, bu açıklamanın yayınlanma sebebi Millet Partisi destekçilerinin Kore Savaşı’na Türk askerinin katılması hakkındaki varsa olumsuz düşüncesini değiştirmesi olmuştur. Türk askerinin Kore’ye gitmesini tüm kesimlerin desteklediğini ilan etmek ise bir diğer sebep olmuştur. Haberde genel başkanın *“Bizim güvenimiz ancak Atlantik Paktı’na bağlıdır ve bu pakta üyeliğimizi sağlayacak askerimiz Kore’ye gidebilir”* söylemi dikkati çekmektedir. Haberde, *“Türkiye’nin dış güveni nasıl sağlanabilir? Millet Partisi Genel Başkanı Hikmet Bayur buna, Birleşmiş Milletler teşkilatına, Atlantik Paktı’na dair fikrini söylüyor: Atlantik Paktı ise Rus vetosuyla durdurulamayacağından bu pakta dahil devletler mütecavize karşı müştereken hareket edebileceklerdir. Bizim güvenimiz ancak Atlantik Paktı’na*

Kabulümüzle sağlanabilir. Eğer Kore'ye asker göndermemizin neticesi bu olacaksa bu fedakarlık yerindedir. ” ifadeleri kullanılmıştır.

13 Ağustos 1950 tarihli gazetede Jerfi Yener, “*Egeli Mehmetçikler Hazır, Bekliyor*” başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı'na katılmanın sebebi olarak komünizme karşı demokrasi ve hürriyetin sağlanmasını göstermiştir: “*Mukadderatımızı bağladığımız demokrasi ve hürriyetin sağlanması uğruna Kore cephesinde kızıl müstevililere karşı Birleşmiş Milletler'in ordularının yanı başında mücadele edecek.*”

11 Eylül 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “*Tehlikeye Düşmemek İçin Uyanık Bulunuyoruz*” başlıklı köşe yazısında BM'nin barışı koruduğunu ve buna ilgisiz kalınamayacağını bu yüzden Türk askerinin Kore Savaşı'na katıldığını belirtmiştir: “*Açık veya gizli tecavüzün cüreti kırılmadan barıştan bahsetmenin beyhude olacağını artık herkes bilmektedir. İşte bunun içindir ki Birleşmiş Milletler teşkilatına dahil milletler ve bunlar arasında hayatîyet ile temayüz eden Türkiye, Kore tecavüzüne lakayt kalmamıştır.*”

27 Kasım 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, “*Doğru Yolun Dışında Kalan Bir Muhalefet*” başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin BM taahhütlerinin uygulamak zorunda olduğu için Kore'ye asker gönderdiğini açıklamıştır: “*Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından tasdik edilmiş olan Birleşmiş Milletler mukavelesi, üye memleketlerden herhangi birine karşı yapılacak haksız bir tecavüzü diğerlerinin ve hepsinin müştereken karşılamalarını emreder. Bu sarîh bir taahhüttür.*”

10 Aralık 1950 tarihli haberde, Diyanet İşleri Başkanı'nın söylemine dayanarak Kore'de hak ile batılın savaştığı belirtilmiştir: “*Kore'de hak ile batıl çarpışıyor. Batıl er geç mutlaka muzmahil olacaktır. Dün İstanbul'da Süleymaniye Camii'nde yapılan dini törende Diyanet İşleri Başkanı'nın irat ettiği mühim hitabe.*”

12 Aralık 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, “*Türkiye'nin Artan Dış İtibarı ve Güvenliği*” başlıklı yazısında Türkiye'nin Kore Savaşı'na askeri birlik göndererek katıldığı için ileride yaşayacağı muhtemel bir tehlikede ABD'nin de üst düzey yardımla karşılık vereceğini açıklamıştır. Yazar, okuyucuya, Kore Savaşı'na askeri birliklerin katılımın haklılığına ikna etmeye çalışmaktadır ve şunları yazmıştır: “*Kore'deki Amerikan askerleri, müşterek güvenlik davası uğruna kanlarını akıtırken, onların imdadına – ne kadar ihtiyaçları olduğu zahir olan – kahraman Mehmetçikler yerine hiç*

ihtiyaçları olmayan birkaç nakliye uçağını göndermiş olsaydık, bilmukabele Amerikan yardımına ihtiyaç göstereceğimiz ve hak kazanacağımız bir anda mert Tommiler yerine biz de birkaç kağıt arabasından fazla bir şey mi bekleyebilirdik? Türkiye'nin emniyeti böyle mi artacaktı? Bunun (Kore Savaşı'na asker göndermenin) bugün bize kazandırdığı takdirlerden ve dünyada uyandırdığı hayranlıktan ziyade, yarın davet edeceği karşılığın manasını anlayanlar, Türkiye'nin şeref ve itibarıyla beraber güvenliğinin de, Mehmetçiklerin Kore'deki fedakarlıklarıyla ne derece kuvvetlendiğini takdir edebiliriz."

14 Aralık 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, "Muhalefete Uymuş Olsaydık Önümüz Felaketti" başlıklı köşe yazısında CHP'nin 2. Dünya Savaşı'nda pasif tutumu eleştirilmiş ve Kore Savaşı'nda da aynı tutum izlenildiği takdirde ABD ve İngiltere gibi devletlerle müttefik olunamayacağını açıklamıştır: "Kore'de yalnız Güney Kore Cumhuriyeti değil, insanlığın hürriyet ve tecavüzden masuniyet davasını kahramanca ve fedakarlıkla müdafaa etmekte olan Amerikan ve İngiliz ordularına fiili, samimi ve tesirli bir yardımdan kaçınmakla, Türkiye'nin sözünü tutmadığını, müşterek emniyet davasında fedakarlıktan kaçındığı ve belki çarpışmaktan korktuğu intibainı uyandırarak güvenilir bir müttefik olmadığımız hakkında Halk Partisi hükümetlerinin ikinci dünya harbi esnasında bazı zihinlere yerleştirdiği kanaati takviye etmiş olacaktık." Yazar, yazısının devamında Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılmasının diğer bir nedeni olarak BM taahhütlerine uyma zorunluluğunu göstermiştir: "Birleşmiş Milletler hareketine silahlı bir yardımla iştirak esasını Büyük Millet Meclisi daha 30 Haziran birleşiminde tasvip etmiştir. Yani hükümet, Birleşmiş Milletler genel sekreteri Trigvie Lie'nin 42'inci madde gereğince, silahlı tecavüzü püskürtmek için bizden yardım isteyen telgraflarını ve bunlara Dışişleri Bakanlığımızın verdiği müspet cevabı Büyük Millet Meclisi'ne getirmekle ve meclisin tasvibini almakla vazifesini tam olarak yapmıştır. Bütün diğer hükümetler de aynen bu şekilde hareket etmişlerdir. Ortada ne harp ilanı, ne de – hukuki manasıyla – hali harp mevcut olmadığına göre anayasa esasen bundan fazlasını hiçbir suretle gerektirmiyordu."

Türkiye, Kore Savaşı'na katılması durumunda Atlantik Paktı'na üye olabilecek mesajını taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

27 Temmuz 1950 tarihli haberde, "Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılarak Atlantik Paktı'na girme ihtimalinin arttığı" aktarılmaktadır: "Kore'ye asker göndermek

kararımız çok geniş akisler yaptı. Bu kararın, Atlantik Paktı'na girmemiz yolundaki cereyanı kuvvetlendirmesi bekleniyor."

27 Temmuz 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, "Kore Müdafaasına İştirakimizin Manası" başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı'na girilmesinin Atlantik Paktı üyeliğini getireceğini ifade etmiştir: "Türkiye Atlantik Paktı'na girmelidir. Medeniyetin, demokrasinin ve insanlığın müdafaasında en ileri ve herkesin gördüğü gibi en azimli kale olan Türkiye teşkilatlandırılmış batı müdafaasının sınırları dışında kalmamalıdır. Milletimiz bunu bekliyor. Kore müdafaasına Türkiye'nin iştiraki, Türkiye müdafaasına bütün dünyanın iştirak edeceğini teyit edecek bir ahitnamenin başlangıcı, önsözü olmalıdır. Hükümetimizin bunu başaracağına inanıyoruz."

28 Temmuz 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, "Ehemmiyetimiz İçin Dostlarımızdan Ne Bekliyoruz" başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı'na birlik gönderilerek BM taahhütlerine uyulduğunu ve Atlantik Paktı'nın da Türkiye'yi içine alması gerektiğini açıklamıştır: "Türkiye, garp medeniyetini barbarların hücumundan korumak için kurulmuş olan Atlantik Paktı dışında kalamaz; kalmamalıdır. Biz taahhütlerimizi kayıtsız şartsız ve içinde bulunduğumuz tehlikelerin azametini nazaran aşırı bir hassasiyetle yapmış bulunuyoruz."

3 Ağustos 1950 tarihli haberde, Kore Savaşı'na birlik gönderildiği için ABD'nin Atlantik Paktı üyeliği konusundaki olumsuz tavrının değişeceği aktarılmıştır: "Birleşik Amerika, Türkiye'nin Kore'ye 4500 kişi göndermek kararından dolayı fevkalade mütehassis olmuştur. Amerika hükümeti, başlangıçta gösterdiği ihtiyatı elden bırakmaya hazır olup Türkiye'nin Atlantik Konseyi'ne dahil olmasını sempati ile karşılayacaktır."

14 Ağustos 1950 tarihli haberde, Kore Savaşı'na askeri birlik gönderildiği için İngiltere'nin Atlantik Paktı üyeliği konusundaki olumsuz tavrının değişeceği İngiliz bir diplomatın söylemine dayanarak aktarılmıştır: "İngiliz diplomatlarından Dalton, Türkiye'nin Kore'ye asker göndermek üzere süratle hareket edişinden sitayişle bahsetmiştir. İyi haber alan kaynaklara göre, bu sözlerden, Atlantik Paktı'na dahil olmak üzere Türkiye'nin yaptığı teşebbüsleri İngiliz hükümetinin iyi karşıladığı anlaşılmaktadır."

16 Ağustos 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “*Dağ Başındaki Çobanın Verdiği Şuur Dersi*” başlıklı köşe yazısında Türkiye’nin Kore Savaşı’na katıldığı için Atlantik Paktı’na girişindeki engellerin kalktığını yazmıştır: “*Attığımız müspet adımların Atlantik Paktı’nda yer almamızı destekleyecek bir mahiyet taşıdığından artık kimse şüphe etmemektedir. Bilhassa Türk savaş birliği Kore’ye hareket edince, bu haberin uyandıracağı cihanşümül akisler, diplomatlarımızın mesaisini bir kat daha kolaylaştıracaktır.*”

20 Ağustos 1950 tarihli haberde, Türk askeri birliklerinin Kore Savaşı’na gönderilmesi sayesinde Türkiye’nin pakta gireceği aktarılmaktadır ve bu bilgi Amerikan gazetelerine de dayandırılmaktadır: “*Atlantik Paktı’na girmemize doğru... Kore meselesindeki azimli kararımız büyük amil oldu. Amerikan gazeteleri pakta hemen alınmamızı istiyorlar. Bir Amerikan gazetesinin Başmakale serlavhası: Türkiye hoş geldiniz*” , “*Siyasi çevrelerin kanaati Türkiye’nin Atlantik Paktı’na girmesi meselesinin yeni bir merhaleye ulaşmış olduğu merkezindedir. Hükümetin Kore meselesinde aldığı azimli kararın bu hususta son derecede müessir olduğu kaydediliyor. Bu münasebetle ileriye sürülen tahminler Türkiye’nin Atlantik Paktı’na dahil olması meselesinin bu pakt ile alakalı devletler tarafından yeniden gözden geçirilmesine de vesile olabileceğidir. Kore Savaşları Atlantik Paktı’nın ameli bakımından takviyesi gereken noktalarını ortaya koymuş bulunmaktadır.*”

2 Aralık 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “*Mehmetçik Dünyanın Hayranlığını Topluyor*” başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı’nda başarılı bir şekilde savaşan Türk birlikleri sayesinde dünyada Türkiye’nin saygınlığının arttığını belirtmiştir. Yine bunun sonucu olarak batı medeniyetinin Türkiye’yi içine alacağını, gelecekte olası bir tehlike durumunda da diğer devletlerin Türkiye’ye yardım edeceğini aktarmıştır. Yazar, “*Bu eşsiz kahramanlık, şimdi bizim kadar bütün dünyanın en yüksek alaka ve dikkatini çekmiş bulunmaktadır. O kadar ki yabancı radyolar ve yabancı basın, beşer takatini çoktan aşmış bir mukavemeti hakkıyla övecek kelime bulmaktan aciz kalmış gibidirler. Her taraftan hayranlık sesleri yükseliyor. Bu sayede kazandığımız şeref ve itibarın hududu yoktur. Kore’de yapılmakta olan savaşlar insanlığın mukadderat ortaklığına dayanmaktadır. Bunun içindir ki, bizimkilerin her kahramanlığı medeniyet dünyasında büyük akisler yapmaktadır. Mübalağasız diyebiliriz ki, kahramanlarımız batı medeniyet dünyasıyla aramızdaki bağları, tarihin hiçbir devrinde görülmemiş derecede sık örmeye*

muvaffak olmaktadırlar. Yarın, Allah esirgesin yurdumuzun emniyeti ve selameti tehlikeye düşecek olursa, Batılılar bizzat taarruza uğramaktan duyacakları derin ve zapt edilemez hassasiyetle medeniyetin direklerinden biri haline gelen Türkiye'nin yardımına koşmayı hayati vazife bileceklerdir. Bu bakımdan Kore birliğimizin can siperane mücadelesiyle güvenliğimizi en yüksek dereceye ulaştırmış olduğunu söylemek yerinde olur. Kore'de şahadet rütbesine erişen kahramanlardan hiçbiri mübarek kanlarını boşa akıtmamışlardır. Onlar yepyeni bir devrin kurucuları olmakla iftihar edebilirler.” ifadelerini kullanmıştır.

5 Aralık 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “Kore Tugayımızın Yarattığı Dostluk Köprüsü” başlıklı köşe yazısında DP hükümetinin ortaya çıkarmak istediği Türk – Amerikan dostluğunun Kore Savaşı'nda gerçekleştiğini şu cümleler ile anlatmıştır: *“Tarih boyunca nadir vakalar milletlerin hayatında çözülmez bağlar yaratır. Amerika'nın istiklal savaşında bir Lafayet asırlarca Amerikan milletin hafızasından çıkmayan bir kahraman adı olmuş ve Fransa her tehlikeye düştüğü anda Lafayet'in hatırası, Amerikan milletini heyecanla Fransa'nın imdadına koşturmuştur. Mübalağasız iddia edebiliriz ki tugayımızın Amerikan umumi efkarında yaratmaya muvaffak olduğu hatıralar bu kadar derin ve köklü olacaktır. Türkiye Amerika arasında yazılı bir ittifak muahedesi yoktur; amma hiçbir ittifak muahedesi harp sahnelerinde kanları birbirine karışan Türk Amerikan askerlerinin aziz vücutlarıyla ördükleri dostluktan daha heybetli olamazdı. Kore'deki savaş birliğimiz, nesillerden nesillere emanet edilecek bir yıkılmaz dostluk köprüsü kurmuşlardır.”* Şevket Bilgin, ayrıca köşe yazısının başlığında kullandığı “Kore Tugayımızın Yarattığı Dostluk Köprüsü” ifadesi ile de bu dostluğun Kore'de savaşan Türk askeri birliğinin sayesinde ortaya çıktığını ifade etmiştir. Yazar, bu ifadeleri ile Kore'ye; yalnızca komünizme karşı çıkmaya değil, aynı zamanda gelecek SSCB tehlikesine karşı ve ekonomik/askeri yardımlar için ABD ile dostluk bağı kurmak için birlik gönderildiğini açıkça ortaya koymuştur.

7 Aralık 1950 tarihli haberde, Amerikan diplomatın söylemine dayanarak Kore Savaşı'na katılımın pakt yolunu açtığı mesajı verilmektedir: *“Amerika ayanından Petter: Türkler her pakta alınmaya layık çünkü Kore'de fevkalade yararlık gösteriyorlar.”*

22 Ocak 1951 tarihli haberde, pakt başvurularının sonuç vermemesinin ardından yeni birlikler gönderilerek bir kez daha pakta başvuru yapılacağı yazmaktadır: *“Kore'ye yeni*

asker göndereceğimiz söyleniyor. Buna mukabil Atlantik Paktı'na alınmamıza çalışılacağı bildiriliyor.”

14 Şubat 1951 tarihli haberde, Amerikan siyasi liderine dayanarak Kore'deki başarıların Atlantik Paktı'na üyelik yolunu açtığı mesajını vermiştir: *“Dewey, Kore’de çarpışan Türk tugayından sitayişle bahsetmiş bunun İslam – Türk dünyasının kuvvetini hatırlatan bir vakia olduğunu beyan etmiştir. Cumhuriyetçi Parti lideri sözlerini bitirirken ezcümle Türkiye ile Yunanistan’ın derhal Kuzey Atlantik Paktı’na alınmalarını bilhassa istemiştir.”* 17 Şubat’ta da aynı mesaj ABD Dışişleri Bakanı’nın söylemine dayanılarak verilmiştir: *“Türkiye, Yunanistan ve İspanya’nın da Batı Avrupa savunma sistemine bağlanması lüzumunu ileriye süren Amerikan Dışişleri Bakanı Acheson, ezcümle Türkiye’nin Kore’ye Birleşmiş Milletler safında dövüşmek üzere göndermiş bulunduğu Türk tugayının başarılarından gayet yüksek takdirlerle bahsetmiştir. Kendisine sorulan bazı suallere cevap veren Acheson, Türkiye ve Yunanistan’ın Kuzey Atlantik Paktı’na alınmasını sağlamak için teşebbüse geçildiğini bildirmiştir.”*

18 Şubat 1951 tarihli haberde, Türkiye’nin pakta üyeliğinin Kore'deki başarılar sonucunda olduğu aktarılmıştır: *“Türkiye Atlantik Paktı’na nihayet alınıyor. Bunun mühim amillerinden biri de Kore kahramanlarımız.”*

23 Mart 1951 tarihli haberde, Amerikan gazetesinin Kore'deki askeri başarıyı göstererek Türkiye’nin pakta üye olabileceğini yazmasını okuyucularına duyurmuştur. Kore Savaşı Türkiye’yi pakta sokacak mesajını yinelemiştir: *“Washington Post gazetesi: Kore’deki askerleriyle gösterdiği büyük ruh ve mükemmel işbirliği dolayısıyla Türkiye’nin Kuzey Atlantik Paktı’na tam üye olarak kabul edilmesi için kuvvetli sebepler vardır.”* 24 Mart’ta da ABD’li senatörün söylemine dayandırılarak aynı mesaj verilmeye devam edilmiştir: *“ABD Senatör Johnson: Türkiye, Atlantik Paktı’nın tam bir üyesi değilse de bu pakla ilgili bir devlettir. Türkiye, Kore’de bizimle yan yana savaşan nadir memleketlerden biridir. Askerleri büyük başarılar kazanmıştır.”*

17 Ağustos 1951 tarihli haberde, Kore'deki Türk askeri başarısının ABD’de ses getirdiği ve bunun da Türkiye’nin paktaki yolunu açacağı düşüncesi aktarılmıştır: *“Türk kahramanlığı Amerika’da günün mevzuu: Askeri yardım arttırılırken müşterek bir savunma paktının zarureti belirtiliyor.”* 17 Ağustos’ta benzer konu üzerine yapılan bir başka haberde de *“Amerika ile dostluğumuzu genişlettik”* mesajı verilmektedir:

“Komünist istilasına uğramış Kore’de Amerikan askerleriyle omuz omuza savaşan Türklerin gösterdikleri cesaret ve savaş kabiliyeti Amerikan ile Türkiye tarihinde Amerikalıların Türkiye’ye karşı duydukları alakanın en yüksek seviyeye çıkmasına sebep olmuştur.” Haberde, ABD ile dostluğun geliştiğini belirterek bunun sonucunda Türkiye’nin pakta üye olabileceği algısı yaratılmaktadır.

25 Eylül 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Ürkek Dış Siyasete Karşı Erkek Dış Siyaset”* başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı’nda BM’ye karşı verilen taahhüdün gerçekleştirilmesi ve savaşta kazanılan başarılar sayesinde Atlantik Paktı yolunun açıldığını yazmaktadır: *“Kore’de yalnız taaddüdümüzü yapmakla kalmadık. Türk ordusunun değerini dosta ve düşmana tanıttık. Kore’den sonra belki bize göz dikmiş olan kötü niyetleri bu erkekçe hareketimizle felce uğrattık. Diğer taraftan dostlarımızla kendine güvenir ve güvenilir bir millet olarak yine erkekçe konuştuk. Halk Partisi zamanında yüzümüze kapanan Atlantik Paktı kapıları bize hürmet ve itibarla açıldı.”*

23 Şubat 1952 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“İki Devir, İki Zihniyet ve İki Dış Politika”* başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı’na katılarak ve orada başarı sağlanarak Atlantik Paktı’na girildiğini, olayların başlangıcından sonucuna kadar yazmıştır. Şevket Bilgin’in bu köşe yazısında *“Kore Savaşı’na girmemiz bizi Atlantik Paktı’na üye yaptı”* mesajını çok net biçimde aktarmıştır: *“Sonra bir Kore meselesi çıkmıştır ve dünya tekrar görmüştür ki Birleşmiş Milletler akidesine uyararak bu tecavüzü nefesine tevcih edilmiş bir hareket saymakta Türk milleti bir an hadi tereddüt etmemiş ve müşterek güvenliği, müşterek medeniyeti, müşterek idealleri kanımız pahasına bile olsa korumak hususundaki azmimiz ve samimiyetimiz yeni bir hakikat olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonra Mehmetçik Kore’de çarpışmış ve nasıl dövuştüğünü bütün dünya hayretle ve hayranlıkla görmüştür. Bu kadar kahramanlığın, mücadeleden bu kadar sebatın ancak inandığı ve gönülden bağlandığı bir dava için mücadele eden insanlara has olduğu hakikati tezahür etmiş ve Türk milletinin kendi adına atılmış bir imzaya ne kadar sadık olabileceğinin bir ölçüsü böylece tezahür etmiştir. Ve nihayet bu memlekette yepyeni bir hayatın doğduğu, yepyeni bir idare zihniyetinin kurulduğu, vatandaşa ve halka hakiki bir değer verildiği, millet adına konuşacak, millettten aldığı gerçek salahiyyetle konuşabilecek bir hükümetin mevcut olduğu görülmüştür. Türk milleti iradesine ve hürriyetine sahip yepyeni hüviyetiyle dünyanın dikkatini üzerine çekmiştir. Ondan mahrum olmanın bir zaaf, onunla birlik olmanın kuvvet olduğu anlaşılmıştır.”*

Kore Savaşı'na girilmesinin halkın olumlu karşıladığı bilgisini içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

27 Temmuz 1950 tarihli haberde, birkaç gün önce hükümet tarafından alınan “Kore’ye Türk askeri gönderme” kararının halk tarafından olumlu ve heyecanla karşılandığı aktarılmıştır: *“Kore harbinde vazife almak üzere silahlı bir Türk savaş birliğinin Birleşmiş Milletler emrine verilmesi memlekette derin bir heyecan uyandırmıştır. Sabahın erken saatlerinden itibaren alınan telgraflarda, umumiyetle bu tarihi kararın yerinde ve zamanında verilmiş olduğu belirtiliyordu. Talebe toplulukları da dahil olmak üzere bir çok teşekkürler hükümeti bu azimli kararından dolayı tebrik etmişlerdir.”*

28 Temmuz 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Ehemmiyetimiz İçin Dostlarımızdan Ne Bekliyoruz”* başlıklı köşe yazısında Türk milletinin Kore’de yaşananları bildiğini ve Türk askerini gönderme kararını desteklediğini yazmıştır: *“Kore savaşlarının cihanşümul ehemmiyeti Türk milletince gayet iyi takdir edilmiş bulunmaktadır. Umumi efkarımız, komünistlerin Kore’de korkunç denemelerinden birini daha yapmakta olduklarını bilmektedir.”*

30 Temmuz 1950 tarihli haberde Türk milletinin bu kararı desteklediğini yazmaktadır; haberde ayrıca CHP “bir kez daha” halktan ayrı düşündüğü için eleştirilmiştir: *“Kore kararında halkımız hükümetle bir. Kore’ye asker gönderme kararı dahilinde umumi tasviple, hariçte büyük sempati ile karşılanmış bulunuyor. CHP halktan ayrılmaktan hala vazgeçmiyor. Milletçe düşürüldüler, hala hakkımızdaki kararı millet versin diyorlar!”*

1 Ağustos 1950 tarihli haberde kararın Türk milleti tarafından desteklediği bilgisi verilmiştir: *“Kore’ye asker göndermek kararımız: İzmir gençliği tasvip ediyor.”* 3 Ağustos aynı bilgi devam etmektedir: *“Kore’ye asker gönderme kararımızı takdir: Yurdumuz içinde tasvipkar akisler devam ediyor.”* 4 Ağustos’ta da mesaj kendini yinelemiştir: *“Kore hakkında verilen karar: Her taraftan tasvip telgrafları geliyor.”*

5 Ağustos 1950 tarihli haberde milletin hükümete bu konudaki desteklerinin sürdüğü bilgisi verilmektedir: *“Gençlerin dünkü mitingi: Komünizm tel’in ve hükümetin siyaseti tasvip edildi.”* Yine 5 Ağustos’ta bu kararı destekleyenler ile ilgili haber yapılmıştır:

“Ankara Palas’taki toplantı: Hükümetin kararı doğrudur... Hatipler bunu ve muhalefetin menfi hareketleri ile ihanete doğru gittiğini belirttiler.”

10 Ağustos 1950 tarihli haberde, Türk milletinin bu kararı desteklemesini yanı sıra gönüllü olarak Kore’ye gitmek isteyenlerin olduğunu bilgisi verilmektedir: *“Kore savaş birliğimize gönüllü girmek isteyenler var: Savaş birliğinin teşkili yolundaki hazırlıklar şimdiden büyük bir heyecan uyandırmıştır. Bilhassa birliğe gönüllü girmek isteyenlerin müracaatları şimdiden muazzam bir yekuna baki olmuştur.”*

10 Ağustos 1950 tarihli haberde Halk Partisi çevrelerinin bu karara muhalifliğinin sona erdiğini ve ülkenin emniyeti düşünülerek destek vermeye başlandığının bilgisi verilmektedir: *“Kore’ye bir Türk savaş birliği gönderilmesi kararı bilhassa Halk Partisi çevrelerinde şiddetli itirazlara uğramıştı. Koparılan fırtına uzun müddet sürmemiş, bilakis bütün memlekete bu kararın milli ehemmiyetini takdir eden heyecanlı bir hava yerleşmiştir.”* Bu haber, gazete okuyucu kitlesindeki var olan CHP seçmenlerinin de haberde bahsi geçen CHP’liler gibi muhalifliğini bırakması gerektiği, bu kararın iç siyaset malzemesi olmadığına, milli güvenlik açısından önemli olduğunun mesajını vermektedir.

12 Ağustos 1950 tarihli haberde, İzmir ilinden askerlerin de Kore birliklerine katılmasındaki heyecanı yansıtılmıştır: *“Kore birliğine İzmir ve civarından da asker ayrılması sevinçle karşılandı.”*

15 Ağustos 1950 tarihli haberde, Kore’ye giden askeri birliğin halk tarafından destek gördüğü uğurlama töreni yazılmıştır: *“Kahramanlarımız emsalsiz tezahüratla uğurlandı. Kore’de Türk vatanını koruyacak olan Mehmetçikler dünyanın bildiği Türk cesaret ve hamasetini bir kere daha gösterecekler.”*

16 Ağustos 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Dağ Başındaki Çobanın Verdiği Şuur Dersi”* başlıklı köşe yazısında Denizlili bir çoban tarafından dile getirilen hükümetin kararına destek mesajlarını aktarmıştır ve karara muhalif edenlerin bundan ders çıkarması gerektiğini dile getirmiştir. Yazar, *“Denizli’den Çoban Ali Güray imzasıyla bir mektup aldım. Bu mektubu aynen yazıyorum: Hür yaşamak için çok savaşlar verdik. Bizi kimler sever, kimler sevmez; dostumuz kim, düşmanımız kim; bunu biliriz. Bu sebeple hükümetimizin Kore’ye yardım kararının heyecanını taşımaktayız. Büyük*

denizler aşarak Kore'ye gidecek olan kahramanların yerinde olmayı istemeyen kaç babayiğit var?" ifadelerini kullanmıştır.

24 Kasım 1950 tarihli haberde, Kore Savaşı'nda şehit veren İzmirli ailenin *"bu vatan için değer"* sözleri aktarılmıştır. Haberde bu sözlerin verilmesinin altında *"savaşa katılma kararına muhalif olmadığı"* yatmaktadır. Haberde şunlar yazmaktadır: *"Bayındırlı aziz şehidimiz Mehmet Affan'ın anasının Türk kahramanlığına yakışan sözleri: Canımız bu vatana helal olsun ben onu bugün için yetiştirdim."*

9 Şubat 1951 tarihli haberde, İzmirlilerin Kore Savaşı'na katılan yeni birlikleri, ilk birlikleri gönderir gibi aynı heyecan ile uğurladığı aktarılmıştır: *"Egeli Mehmetçik yolun açık olsun, Kore'de çarpışan kardeşlerinin yardımına gidiyor. Kore kahramanlarını uğurlamak hususunda, büyük ve örnek bir heyecan eseri vermiş olan İzmirli; bugün de aynı heyecanın dalgalarını bir kere daha yaşayacaklardır."*

Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılmasını eleştirenlere yönelik olumsuz mesajlar taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

30 Temmuz 1950 tarihli haberde, Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararı aleyhine beyanname yayınlayanlar hakkında olumsuz ifadeler yazmaktadır: *"Milli mukavemeti sarsmak isteyenler Kore'ye asker göndermemiz aleyhinde beyanname çıkaranlar tevkif edildi. Milli menfaatlere zarar verecek ve bu suretle milli mukavemeti sarsacak mahiyette yayında bulunmaktan sanık Barışseverler Cemiyeti erkanı ve diğer şahıslar hakkında yapılmakta olan tahkikata dün devam edilmiştir."*

5 Aralık 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *"Kore Tugayımızın Yarattığı Dostluk Köprüsü"* başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı'na katılma kararını eleştiren CHP'lileri eleştirmektedir: *"Görüliyor ki Kore harbine bir savaş birliğiyle iltihakımız, bazı safdil ve haris politikacıların dar kafalarına sığdıramadıkları neticeler vermiştir. Buna rağmen, sayıları pek az olan milli cephe bozguncuları hala el altından propagandalarına devam etmektedirler. Yazık ki yıllarca mukadderatımızı idare eden CHP dirijanları bu hakikati bile anlamamış görünmektedirler. Bize öyle geliyor ki – Allah esirgesin – Kore'de tamir kabul etmez bir felaket baş göstermesinden adeta sevineceklerdir. Muhalefeti dış politika sahasına intikal ettirmiş olan bedbahtlara daha fazla ne söyleyelim: Tanrı günahlarını affetsin."* Yazar, son cümlesinde *"Tanrı"*

günahlarını affetsin” diyerek dış politika muhalefetine kötü bir şey olduğunu tanımlamak istemiş ve bunu dini bir boyuta taşımıştır.

10 Aralık 1950 tarihli haberde, CHP’nin Kore’ye asker gönderme kararının alınış usulü bakımından yaptığı itiraza yönelik olumsuz ifadeler yazmaktadır: *“Halk Partisi’nin gözlerini o kadar ihtiras bürümüştür ki iktidarda bulundukları vakit kendilerinin imza ettikleri Birleşmiş Milletler anayasasının bu ana hükümlerini dahi tecahül etmektedirler. Halk Partisi’nin bütün bu anayasayı sadece şimdiye kadar Rus vetosu sebebiyle tatbik edilemeyen kırk üçüncü maddesinden ibaret farz etmesi açık bir suiniyetin delili değilse devlet idare etmiş bir parti için af edilemeyecek bir gafletin neticesi sayılabilir.”*

13 Aralık 1950 tarihli haberde, Kore kararını eleştiren muhalefete tepki gösterilmiştir: *“Kore işinde muhalefet milli menfaatleri feda etti”*

13 Aralık 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Davaları Haksız Olduğu İçin Mağlup Oldular”* başlıklı köşe yazısında CHP’lilerin karara muhalefet ederek “milli birliği parçalamak” istediklerini yazmıştır: *“CHP sözcüleri ve yazarları, Kore meselesinde, haftalardan beri mili birliği parçalamak pahasına, en garip iddialarda bulunmuşlardır.”*

21 Ekim 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Dış Politikamızın Aydın Çehresi”* başlıklı köşe yazısında Kore kararına karşı çıkan CHP’lileri eleştirmektedir: *“Dünyanın müşterek selameti adına giriştiğimiz taahhütlere sadık kalarak Kore’ye bir savaş birliği göndermemiz takarrür edince bu vatanşumul kararı bile şuursuzca baltalamak hevesine düşmekten çekinmemişlerdir.”*

Kore Savaşı’na katıldığı için dünya devletlerinin Türkiye’ye hayran kaldığı bilgisini içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

23 Ekim 1950 tarihli haberde Türk askeri birliğinin Amerikalı komutandan aldığı övgü okuyucuya aktarılmıştır: *“Türk tugayı tamamen Kore’ye vardı. General Mac Arthur, Türk askerini görmekle iftihar ve güven duyduğunu söyledi.”*

28 Ekim 1950 tarihli haberde Kore Savaşı’na Türk birliğinin gönderilmesinin Amerikan medyasında aldığı övgüden söz edilmektedir: *“Türkiye’nin Kore’deki hareket için Birleşmiş Milletler emrine bir askeri kıta göndermiş olması Amerika’da her gün lehte*

yorumlara vesile vermektedir. Gün geçmiyor ki bir Amerikan gazetesi veya dergisi Türkiye’den bahseden bir yazı yayınlanmasın. Gazeteler Türk kıtalarına ait resimler yayınlanmakta ve bunların altına her Türkün göğsünü kabartacak ibareler yazmaktadırlar.”

3 Aralık 1950 tarihli haberde, ABD ve dünya basınının Kore’ye katılmasına duyduğu hayranlık, okuyucuya aktarılmaya devam edilmektedir: *“Amerika, yanı başında savaşan Türk müttefikine minnettardır. Dünya gazeteleri Türk’ün Kore’deki harika kahramanlık destanı ile meşgul. Türk’ün Kore’deki örnek şeameti karşısında memleketimizdeki Amerikalılar dünyanın hayranlık duygusuna iştirak ediyorlar.”* Haberin *“Amerika, yanı başında savaşan Türk müttefikine minnettardır”* kısmı, kırmızı ve büyük puntolarla yazılmıştır, ayrıca haber manşetten yayınlanmıştır.

4 Aralık 1950 tarihli haberde geçen *“Amerikalılar “Türkiye gibi cesur ve şayanı itimat bir müttefiki selamlıyorlar.”* ifadesi manşete kırmızı ve büyük puntolarla yazılmıştır. Haberin devamında *“Birleşmiş milletlerdeki delegeler hayranlık ve takdir duygularını belirtiyorlar. En aşağı 500 kayıp verdiğimiz bildiriliyor, fakat Türk süngüsü Birleşmiş Milletleri büyük bir felaketten kurtardı.”* ifadeleri geçmektedir. Haberde, şehit olan Türk askerleri sayesinde Türkiye’nin BM ve ABD’nin takdirini kazandığı okuyucuya iletilmektedir.

5 Aralık 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Kore Tugayımızın Yarattığı Dostluk Köprüsü”* başlıklı yazısında Kore’de BM ordusuna yapılan kuşatmanın kırılması sırasında şehit olan Türk askerleri sayesinde Türkiye’nin batı dünyasında ağırlığını hissettirdiğini ve hayranlık kazandırdığını yazmıştır: *“Bu hadisenin milli güvenliğimiz hesabına paha biçilmez değeri meydandadır; fakat asıl kazancımız medeniyet dünyasına Türk adını hakkıyla tanıtmaya muvaffak oluşumuzdur. Türkiye, hür milletler camiasında, ağırlığı his edilen bir millet olmuştur. Büyük dostlarımız şimdi bizden bahsederken takdir, hayranlık ve hatta minnettarlık duygularını gizleyemiyorlar.”*

6 Aralık 1950 tarihli haberde Kore’de kuşatmayı kırarken şehit olan Türk askerlerinin ABD’de anılması ve hayranlık duyulması aktarılmıştır: *“Kore’deki Türk kahramanlığı için Washington’da bir saygı duruşu yapıldı. Amerikalılar Türk fedakârlıkları ebediyen aklımızdan çıkmayacaktır diyorlar.”* 10 Aralık’ta benzer konu üzerinden haber yayınlanmaya devam etmiştir: *“Kore’de Türk kahramanlığı hür dünya milletleri için bir*

huzur kaynağı oldu. Amerikan 8'inci ordu komutanı kahramanlarımıza tebrik mesajı gönderdi.” İki haberin de başlıkları manşette kırmızı punto ile atılmıştır.

15 Aralık 1950 tarihli haberde, dünya basınının Kore'deki Türk birliğinin başarısını övmesi “*dünya basınının hayranlığı*” şeklinde aktarılmıştır: “*Dünya basını: Türk cengaverliğini överek hayranlığını belirtiyor. Kore’de savaşlara iştirak eden Türk birliğinin gösterdiği muvaffakiyet günlerden beri bütün dünya basınında hayranlıkla belirtilmektedir.*”

3 Ocak 1951 tarihli “*Mac Arthur’un Korgeneral Şahap Gürler’e söyledikleri: Türk milleti büyük bir millet ve Türk askeri birinci sınıf muhariptir*” haberi ve 6 Ocak tarihli “*Mac Arthur kahramanlarımız için şöyle diyor: Onlar Kore’deki Birleşmiş Milletler birliklerine önderlik edeceklerdir.*” haberi ile Amerikalı komutanın Kore'deki Türk askerlerine dair övgüsü okuyucuya aktarılmıştır.

30 Ocak 1951 tarihli haberde Amerikalı komutanın Kore'deki Türk birliğine hayranlığı yazılmıştır: “*Amerikalılar seri zaferimiz karşısında hayran! 8'inci Amerikan ordusu komutanı birliğimize gitti, Şeci onuncu bölük erlerimizin ellerini sıktı, Türkçe konuşup teşekkür etti.*”

3 Şubat 1951 tarihli haberde, Kore'deki Türk birliklerine yapılan Amerikan mediasındaki övgülerden bahsedilmektedir: “*Kore’de cereyan eden savaşlarda son günlerde görülen gelişmeler ve bilhassa Türk tugayının muvaffakiyetleri Amerikan basın ve radyolarında çeşitli yorumlara vesile olmaktadır. Time dergisinin son savaşları hülasa eden bir yazısında, Türk erlerinin ne kadar mahir birer nişancı oldukları zikredilmekte ve Türk kadın pilotu Sabiha Gökçen’in Kore’de savaşmak üzere gönüllü yazıldığına dair İstanbul’dan gelen haberler verilmekte, Sabiha Gökçen’in resimleri neşredilmektedir.*”

17 Şubat 1951 tarihli haberde, Türk askerinin Kore'deki başarılarının övülmesi farklı kaynaklara dayandırılarak aktarılmaya devam edilmektedir. Bu kez de Amerikan kolejleri müdürünün sözleri aktarılmıştır: “*Türk’ün harp kabiliyetini bütün dünya öğrendi. İstanbul’daki Amerikan kolejleri müdürü Black: Türkiye nüfusuna nispetle dünya işlerinde büyük bir rol oynuyor demiştir.*” 19 Şubat’ta ise bir elçinin övgü sözleri verilmiştir: “*Orta elçi Russel Dorr Türk kahramanlığının Amerikalıları hayran*

bıraktığını söylüyor.” 17 Mart’ta da Time dergisinin övgüsü haberleştirilmiştir: “Time dergisi: Kore’de Türk hem kahramanca hem de mahirane savaşıyor.”

30 Temmuz 1952 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “Kahramanlara Selam” başlıklı köşe yazısında Kore Savaşı’nda savaşan askerlerin kahramanlıkları sayesinde dünyanın Türk ordusunu tanıdığını ve hayran kaldığını yazmaktadır: *“Ordumuzun harikalı savaş kudretini dünyaya tanıtmak bakımından tahmin üstü sonuçlar verdiği gibi modern harplere intibak tecrübemizi de arttırmaktadır. Böylece dost veya düşman herkes, Türk milletinin hürriyet ve istiklal davası uğrunda katlanmayacağı fedakarlık olmadığını göstermektedir.”*

3.4.2. Gazetenin İç Politika Haberleri

Bu başlık altında incelenen temada, sürekli olarak Demokrat Parti lehine haber ve yazıların çıkması, CHP’nin hakkında ise sadece aleyhte haberlerin çıkması incelenmiştir. CHP hükümette iken; ülkeyi iyi idare edemediği, dış politikada başarısız olduğu ve devletçilik politikasının sadece SSCB’de kaldığı eleştirisinde bulunan gazete, CHP muhalefette iken; dış politikayı iç politika malzemesi yaptığı konusunda eleştirmiştir. Bunun tam tersi olarak DP muhalefette iken; Halkın DP’yi tercih etmesi için nedenleri, DP’nin mitinglerinin dolu geçtiğini ve halkın DP’yi tercih edeceği mesajını ileten gazete, DP hükümette iken; dış politikada daha cesaretli adımlar attığı, dünyanın Türkiye’ye demokrasi devleti olarak baktığı konularını işlemiştir. Gazete, DP hükümeti için “seçimle gelen hükümet, demokrat hükümet” gibi tanımlamalar yapmıştır.

2 Ocak 1949 tarihli gazetede M. Tuncer, “Özlediğimiz Yıl” başlıklı köşe yazısında tek parti yönetimini eleştirmektedir: *“Son on yıl içinde tek parti bize çok kıymetli bir zaman kaybettirmiştir. Millet şimdiye kadar istediğini ve umduğunu bulamamıştır. Memleketin iyi idare edilmediği ve halkın ıstırabını yapan sebeplerin kaldırılmadığı görülmektedir. Böyle olduğu içindir ki Türkiye son on yıl içinde milli kalkınmayı sarih olarak desteklemiş olan hatalara bugün zincirlenmiş kalmıştır.”*

8 Mart 1949 tarihli gazetede M. Tuncer, “Kalkınma İşimiz” başlıklı köşe yazısında hükümetin uyguladığı devletçilik politikası eleştirilmektedir. Bu politika SSCB’nin işleyişine benzetilmektedir. Devletçilik politikası için halkın istismar edildiği de vurgulanmaktadır. Yazar şunları ifade etmiştir: *“Halkın istismarına dayanan*

devletçiliğin baş numunesi Rusya'dır ve oradaki ekonomi telakkisi birçok memleketlere örnek olmuştur. Bugün Rusya'nın peyki olan memleketlerde halk daha ziyade ziraatçı olduğu halde planlar sanayicidir. Yani milyarlar isteyen büyük sanayin kurulması uğrunda milli ekonominin bütün gelir fazlası ve vatandaşların istihlak imkanları ve refah seviyesi daraltılmak suretiyle devlet emrine verilmektedir. Türkiye'deki devletçiliğin bir bakıma buna benzediği söylenebilir. Bir bakıma yalnız, çünkü bizde gerçek büyük sanayiye doğru bir hamle olmamıştır."

23 Ocak 1950 tarihli gazetede M.Tuncer, "Marshall Planı ve Halk" başlıklı köşe yazısında Marshall Planı yardımının alınmasının hükümetin başarısı olmadığını ve bu yardımların yanlış kullanıldığını konu edinmiştir: *"Halk partisi bu konuda (Marshall planı) halkımızı bilgisizlik içinde tutarak bazı acı hakikatleri gizlemiş ve diğer taraftan, Türkiye'nin Marshall yardımından faydalanmasını siyasi bir muvaffakiyet diye göstermeye çalışmıştır. Sanki Marshall yardımı harpten zarara uğramış müttefik devletlere ödenen bir nevi tazminatmış da, harbe girmediği halde Türkiye'nin de bundan hisse alması bir başarıymış gibi. Hakikatte Marshall planının böyle bir mahiyeti yoktur. Çünkü Mr. Russell Dorr'un belirttiği üzere, Marshall planı harp müttefiklerine yapılan bir taviz veya hediye değil, hür milletlerle kurulan bir ortaklıktır. Marshall yardımından krediye bilhassa ihtiyacı olan küçük çiftçiler hemen hemen hiç istifade etmemiş, buna ihtiyacı olmayan büyük çiftçiler kısmen faydalanmıştır. Halk Partisi idaresi halktan uzaklığını bu vesile ile de göstermiş, Marshall planını yanlış ve sakın bir ekonomik anlayışın hizmetine takmıştır."*

27 Ocak 1950 tarihli haberde, *"Bayar ve arkadaşları İzmir'e geldiler. Ege demokrasiye olan güven ve sevgisini bir kere daha ortaya koydu. Bütün istasyonlarda vatandaşlar coşkun tezahürlerle Celal Bayar'ı selamladı."* ifadeleri kullanılmıştır. Bu ifadelerin arka planında Celal Bayar'ın demokrasiyi temsil ettiği mesajı bulunmaktadır.

20 Şubat 1950 tarihli haberde, CHP'ye fakirlik DP'ye ise zenginlik ifadeleri ile eşleştirilmiştir: *"Milletimizin daha çok fakir düşmemesi için bu seçimde iktidarın değişmesi lazımdır. Demokratlar bu noktayı belirttiler."*

5 Mart 1950 tarihli haberde, manşette ve büyük puntolarla, CHP iktidarının "sevilmediğinden" bahsedilmekte ve DP'nin ise güçlendiği anlatılmaktadır: *Bir milletvekili CHP'den D. Parti'ye geçti. Bugünkü iktidar sevilmiyor. Niğde ve Adana'da*

Demokratlar çok kuvvetlendi. Karadeniz Bölgesi'nde de iyimserlik veren bir vaziyet var."

13 Mart 1950 tarihli haberde, gazetenin yayın politikası ve gazete sahiplerinin düşüncesi net ifadelerle yazılmıştır: *"D.P. mücadelesinde mutlaka muzaffer olacaktır."*

23 Mart 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *"Kötü Sistemi Yenmeye Sayılı Günler Kaldı"* başlıklı köşe yazısında CHP ve DP kıyaslaması yapmış ve milletin oyunu DP'den yana kullanacağını iddia etmiştir: *"Fakat şuna eminiz ki millet korkmayacak, yılmayacak ve uyumayacaktır. Dört senede bir eline geçen fırsatı kullanacak ve iyi kullanacaktır. Yalnız seçim için hatırını soranları, yalnız emirle yürütüp Türkiye'yi halk için değil de CHP için ve onun keyfine ve çıkarına göre idare ettirenleri katiben istemeyecektir."*

29 Mart 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *"25 Yılda Yapılmayanı 4 Yılda Başaracağız!"* başlıklı köşe yazısında CHP'nin çok partili seçimden galibiyet ile çıkmasını demokrasinin bir sonucu saymamaktadır: *"25 yılda yapılmayanı 4 yılda başaracağız! Türk demokrasisinin kurulup kurulamayacağı önümüzdeki 14 Mayıs'ta anlaşılacaktır. O gün milletimiz ya bütün insanlık haklarını, dolayısıyla hürriyet ve hâkimiyetini kazanacak yahut şimdiye kadar olduğu gibi vasilik altında kalacaktır."* Yazar, demokrasinin sadece Demokrat Parti'nin seçilmesiyle geleceğini ifade etmiştir ve bu sıralarda da ABD'de konuşulan konu ise; yardımların, demokrasi sistemiyle yönetilen ülkelere yapılması gerektiği olmuştur.

2 Nisan 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *"İktidarı Değiştirmek İçin Bin Sebep Var"* başlıklı köşe yazısında CHP ve DP kıyaslaması yapmıştır ve tüm olumlu ifadeleri DP için kullanmıştır. Ayrıca yazar DP için "demokrat" tanımı yapmıştır: *"Bugünün muhalefeti bugünün iktidarından bambaşka ve bize çok daha yakın bir dil kullanıyor. Bunlar: Önce devlet dediler, onlar: önce vatandaş diyorlar. Bunlar: Köylü bekleyebilir dediler, onlar: köylü artık beklemeyecek diyorlar. Bunlar: partinin menfaati dediler, onlar: milletin ihtiyacı diyorlar. İşte bunları yani iktidar partisini ve onları yani demokrat muhalefeti birbirinden ayıran farklar bunlar."*

22 Nisan 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *"Halkın Başarmak Azmini Taşıdığı Değişiklik"* başlıklı köşe yazısında Demokrat Parti'nin kazanmazsa her şeyin daha kötü olacağını aktarmaktadır: *"Gerçektir ki millet uzun bir gecenin kâbusundan, aydınlık bir sabahın fecrine ulaşmak yollarını aramakta ve artık bulduğuna da emin bulunmaktadır."*

Pek güzel hissediyor ki bütün ümitlerinin zaferine ya şimdi kavuşacak ya çok daha beklemek ve çok daha çetin bir mücadeleyi göze almak zorunda bırakılacaktır.”

26 Nisan 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, “*Hürriyet Meydan Savaşı Kesin Zafere Ulaşacak*” başlıklı köşe yazısında gelecek seçimler için “*CHP’den kurtuluş*” tanımlaması yapmıştır: “*Dört yıldan beri hasretini çektiğimiz kurtuluş anına yalnız yirmi gün kaldı. Bu da bir an gibi geçecek ve Türkiye halkı, tarihimizde belki ilk defa olarak, mukadderatını doğrudan doğruya kendi eline alacaktır.*”

1 Mayıs 1950 tarihli gazetede Behzat Bilgin, “*Bin Defa Aldatanların Bin Birinci Yeminleri*” başlıklı köşe yazısında CHP için “*iş yapamadı ve yine yapamaz*” ifadesini kullanmıştır: “*Halk partisi çeyrek asırdan beri tuttuğu yolda devam ediyor. Yapacağım dediği şeyler gerçi yapılması mümkün ve kolay işlerdir. Fakat bu mümkün ve kolay işleri de bu parti yapmamıştır ve yapmaz.*”

4 Mayıs 1950 tarihli gazetede Behzat Bilgin, “*Köylü İçin Ne Yaptılar? Biz neler yapacağız?*” başlıklı köşe yazısında Demokrat Parti seçilirse köylü için yararı ne olacak konusuna değinmiştir ve bunu aktarırken “*Biz neler yapacağız*” tanımlaması yapmıştır: “*Türk milleti iktidarı Demokrat Parti’ye verince ne olacak? Türkiye’nin yeni idaresi şimdiye kadar ihmal edilmiş olan köye, milli hayatın köküne ve temeline dönecektir. Bu nasıl olacaktır? Böyle muazzam bir değişmenin tatbikat planının hazırlanması ilk iş olarak önümüze çıkacaktır. Fakat bunun ana hatları şimdiden gözlerimizin önündedir: Devlet köylünün ayağına inecek, köylü vatandaş köyünde ve herhalde kendi muhitinde işini gördürtecektir. Nüfus cüzdanı bile olmayan köylülerimiz pek çok olduğu gibi, toprağının ve mülkünün tapusunu hala elde edememiş olanlarda çoğunluğu teşkil ederler. Bunun sebebi, halk partisinin memurları ve devlet teşkilatını köyden uzak tutmuş olmasıdır. İkinci nokta köyünü tecrit edilmiş vaziyetten kurtarmaktır. Üçüncü nokta köylünün iktisadi hayatının düzenlenmesi, istihsal gücünün yükseltilmesidir.*”

8 Mayıs 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “*Vatandaş Niçin Muhalefeti Tercih Edecek*” başlıklı köşe yazısında CHP’li adayların “olumsuz” hareketlerinden ve ifadelerinden bahsederek oyların DP’ye gitmesi gerektiğini aktarmaktadır: “*C.H.P hatipleri, halka mümkün olduğu kadar fazla sokularak sempatik görünmek mecburiyetinde oldukları sırada bile, tehditkar sözleri ve jestleriyle vatandaşların iradelerini serbestçe kullanmalarını güçleştirmek hevesinden vazgeçemedikleri halde,*

muhalefet adına konuşanlar sadece millete güveniyor, halk yığınlarının sağduyusu ile vereceği hükümden daha isabetlisi olamayacağını belirtiyorlar. Böylece, bahtımızı aydınlatacak kararı vermeye hazırlandığımız şu tarihi günlerde, zümre diktatörlüğünün son kalıntılarını daha bir müddet muhafaza etmek, hülyasında olanların hoyrat zihniyetiyle halis demokrasinin ve gerçek hürriyet ikliminin şartlarını kurmaya çalışanların zihniyeti karşılaşmaktadır.”

9 Mayıs 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, “*Ya İktidar Emrinde Halk, Ya Halk İçin İktidar*” başlıklı köşe yazısında iki partinin seçim propagandalarına karşı halkın nasıl tepki verdiğini aktarmıştır. Yazar, halkın CHP’ye değil DP’ye yakın olduğunu gözlemlediğini şu sözlerle açıklamıştır: “*İki partinin seçim propagandasını da dinleyen halk, gördüklerimizde yanılmıyorsak iktidar partisinin sözlerini itimatsızlıkla, demokrat partinin açmak istediği yeni yolu ise açık bir sempati ile karşıladı. Halk partisine inanılmamasının sebebi çok sadedir: Önümüzdeki dört yılda yapacaklarını vaat ettikleri şeyler, bütün yetkilere sahip olarak devletin ve milletin kaynaklarını ve imkanlarını istedikleri gibi kullandıkları çeyrek asır içinde çok daha kolay olarak başarabilecek işlerdi. O zaman yapmadıklarını, memleket işlerini her bakımdan çıkmaza soktuktan sonra yapmak isteyeceklerine ve yapabileceklerine halkımızın akliselimi inanmamaktadır.”*

10 Mayıs 1950 tarihli haberde Demokrat Parti’nin akşam saatlerinde İzmir’de yapacağı miting halka duyurulmuştur. Haberde ayrıca Bursa’da Celal Bayar’ın nasıl karşılandığını anlatırken okuyucuya coşku verilmek istenmiştir: “*Demokrat Parti’nin son seçim mitingi bugün 18.30’da C. Meydanı’nda yapılacak. Yüzlerce otobüs ve kamyonla İzmir’e akın devam ediyor, vasıta bulamayarak uzak köylerden İzmir’e yaya gelenler çok. Celal Bayar’ın bugün İzmir’de yapacağı konuşmaya fevkalade bir siyasi ehemmiyet atfediliyor. Bursa’da Bayar’ın bastığı toprağı gözyaşı dökerek öpenler oldu. D.P. Başkanı Bursa’da omuzlar üstünde taşındı.”*

10 Mayıs 1950 tarihli gazetenin -Demokrat Parti’nin yaptığı İzmir mitingine özel çıkarılan- akşam sayısında yayınlanan haberde, mitinge katılımı “*muhteşem ve eşi benzeri görülmemiş*” şeklinde tanımlamıştır ve “*bahtımızı açacak parti Demokrat Parti’dir*” mesajını vermiştir: “*Demokrat Parti’nin mitinginde bütün İzmir yüz bin kişiye yaklaşan bir insan ummanı halinde hazırды. Bayar, Türk milletinin olgun şuurunu gözlerde canlandıran bir heyecanla dinlendi.”*, “*İzmir halkının bu müstesna değerdeki*

tarihi toplantıya yedisinden yetmişine kadar çoluğu çocuğu ile kadını erkeğiyle ihtiyarı genciyle fakiri zenginiyle, patronu ve işçisiyle canı gönülden şimdiye kadar eşi görülmemiş muhteşem bir kalabalık bir milli şuur, bir milli vicdan halinde iştiraki, hakikaten bahtımızı açacak olan yolun demokrat partide olduğuna inandığını anlatıyordu.”

15 Mayıs 1950 tarihli haberde, CHP’nin halkı bezdirdiği için sandıklardan yenik ayrılacağı ve DP’nin seçimleri kazanmasının kesin gözüyle bakıldığı aktarılmaktadır: *“Sandıklardan Halk Partisi’nin milleti bezdirmiş olan kötü idaresini mahkum edecek, Demokrat Parti’ye bu memlekette halk idaresini ve halk için idare rejimini kurmak fırsatını verecek bir hüküm çıkacaktır. Bu hüküm İzmir için olduğu kadar, bütün memleket için de muhakkak olarak şimdiden kendini hissettiriyor.”*

15 Mayıs 1950 tarihli gazetenin akşam sayısında gazetenin kurulduğu andan itibaren desteklediği ve gazete sahibi ile yazarının milletvekili seçildikleri Demokrat Parti’nin seçim zaferi okuyucuya müjdelenmektedir: *“Bütün Türkiye demokrasiye oy verdi. İzmir’de Demokrat Parti’nin büyük zaferi: D.P. yurttan seçimi büyük farkla kazandı. Halk Partisi’nin hezimetini misli ender bir çöküntü halini aldı ve kadere boyun eğiyorlar.”*

29 Temmuz 1950 tarihli haberde DP’nin Kore’ye asker gönderme kararında; CHP’nin iktidar iken verdiği uluslararası taahhütlerin neticesinde hareket ettiğini ancak CHP’nin buna partililik yaparak karşı çıktığı aktarılmaktadır: *“Kore harbi karşısında biz: Halk önünde boy ölçüşme: CHP’nin yan çizmesi ve hükümetin dürüst hareketi. Kore’ye asker gönderme kararı harp kararı değil. Başbakan dün bu hususta beyanatta bulundu: Partililik gayreti ile millet menfaatlerini zedelemekten çekinmiyorlar. Bugünkü hükümetin kararı onlar tarafından takip edilen yolun ve girişilmiş bulunan taahhütlerin en tabii neticesidir.”*

8 Ağustos 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Türkiye’nin Emniyeti Bir Dünya Zaruretidir”* başlıklı köşe yazısında eski düşman İtalya’nın bile pakta girmesinin ancak Türkiye’nin girememesinin sebebi olarak o zamanki CHP hükümetine bağlamaktadır: *“Amerika, İngiltere ve Fransa’nın eski düşmanları ve bizim gibi bir Akdeniz devleti olan İtalya Atlantik Paktı’na girdiği halde Türkiye’nin dışarıda kalması Halk Partisi dış siyasetinin en büyük beceriksizliğidir.”*

5 Eylül 1950 tarihinde büyük puntolarla manşetten verilen haberde, CHP'nin istibdat tehlikesi olduğunu iddia ederek muhalefetten bile kaldırılması gerektiğini aktarılmaktadır. Ayrıca, CHP'yi ve İsmet İnönü'yü destekleyen vatandaşlara ise açık bir tehdit vardır: *“CHP muhalefetten de tasfiye ediliyor ve ortadan kalkacak. Devlet Bakanı Fevzi Lütfü Karaosmanoğlu'nun mühim beyanatı: CHP bir parti değil, gayri tabii bir istibdat şebekesidir. Millet bu tahakküm şebekesini ortadan kaldıracak ve yarından emin olarak hür, korkusuz yaşamanın yolunu bulacaktır. CHP'yi ve şefini desteklemeye devam eden vatandaşların irade ve şuurlarına bir an evvel sahip olmaları lazım.”*

27 Kasım 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Doğru Yolun Dışında Kalan Bir Muhalefet”* başlıklı köşe yazısında CHP ve MP'nin Kore'ye asker gönderilmesine karşı çıkmasını bu tarihe kadar süren sinsî bir propaganda olduğunu öne sürmektedir: *“Kore'ye Birleşmiş Milletler ordusunda, saldırganlığa karşı çarpışmak üzere bir Türk tugayının gönderilmiş olması Halk ve Millet partileri tarafından tenkit edilecektir. Aylardan beri memleket içinde yapılmış olan sinsî propagandanın böylece açığa vurulması memnurlukla karşılanmaya değer.”*

24 Mart 1951 tarihli haberde İsmet İnönü'nün Stalin ile ilişkisine güvenerek Atatürk'e kafa tuttuğu iddia edilmektedir. Haber hem birinci sayfadan verilmiştir hem de gazete içerisinde 3 sütun şeklinde geniş yer ayrılmıştır. İsmet İnönü aleyhine yapılan haberlerin en iddialısı ve geniş yer tutanı olmuştur. Halkın tamamının sevgisini kazanmış Mustafa Kemal Atatürk'e karşı böyle bir harekette bulunduğu iddiası ise okuyucuda İsmet İnönü'ye karşı olumsuz duygular uyandırmak istenmiştir. Ayrıca Türkiye'yi tehdit eden SSCB'nin lideri ile işbirliği yaptığı iddiası da son derece önemlidir ve okuyucu tarafından olumsuz karşılanacak bir davranış olarak düşünülmüştür. Haberin en önemli kısımları şu şekildedir: *“İnönü hakkında mühim ifşaat: Milli Kalkınma Partisi lideri Nuri Demirağ Türk haberler ajansına şu beyanatı vermiştir: İsmet İnönü, Stalin dostluğuna dayanarak Atatürk'e kafa tutmuştur. Neticede İsmet Paşa başbakanlıktan uzaklaştırılıyor. Onun Stalin ile dostluğu siyasi ve idari bir çok meselelerde kendini gösteriyor. İnönü'yü memleketin bir köşesinde kapatmalı ve memleketin ondan sonra nasıl terakki etmekte olduğunu zaman zaman kendisini getirip göstermelidir.”*

19 Nisan 1951 tarihli gazetede kırmızı renkte ve büyük puntolarla manşet şeklinde giren haberde, dış politikada DP sayesinde ilerleme kaydedildiği aktarılmaktadır: *“Dış vaziyetimizde aydınlığa doğru: Hükümet son derece azimli, kati teşebbüslerde*

bulunacak. Bir tecavüze uğrarsak kimlerden ve nasıl yardım göreceğimizi bilmeliyiz. Taleplerimizin anlayışla karşılanacağı ümitleri var.” 5 Temmuz tarihinde yapılan haberde de aynı mesaj aktarılmaya devam edilmiştir: “Türkiye’nin hariçteki itibarı çok artmıştır. Bunu Demokratların kazanmış oldukları zafer sağlamıştır.”

25 Mayıs 1951 tarihli haberde, İzmir halkına Celal Bayar’ın konuşma yapacağı yeri ve saati duyururken ayrıca İzmir halkının Celal Bayar’ı bayram sevinci ile karşılayacağı aktarılmaktadır: *“Cumhurbaşkanımız bugün geliyorlar. Bayar saat 17’de İzmir’i şereflelendirecek. Kendisini hasretle bekleyen İzmirliyle vilayet konağından hitap etmesi muhtemel olan Bayar’ı İzmir bir bayram sevinci içinde karşılayacak.”*

27 Temmuz 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Atlantik Paktı İçin Türkiye’nin Ehemmiyeti”* başlıklı köşe yazısında CHP’nin hükümette olduğu sırada sürdürdüğü dış politikasını “zayıflık” ve muhalefette iken yaptığı dış politika eleştirilerini ise “gafillik” olarak adlandırmıştır. Yazar şunları ifade etmektedir: *“Daha müzakere safhasında iken, Türkiye ve Yunanistan’ın da bu ittifakla girmeleri icap ederdi. Fakat o aralarda Yunanistan komünist istilasına karşı dahili harp halindeydi. Türkiye ise henüz demokratik bir rejime kavuşmamıştı ve bu haysiyetle, sulhun demokratik hayatı idame ettirecek şekilde temini maksadını göz önünde tutan beynelmilel bir anlaşmaya iltihak lehinde kuvvetle konuşması ve bilhassa sesini dinletmesi mümkün olamıyordu. Bunu pek iyi bilen Halk Partisi, memleketimizde demokratik rejim kurulduktan sonra dahi Türkiye’nin Atlantik Paktı’na alınması ihtimallerini daima zayıf göstermeye çalışmış ve müşterek güvenlik davasına Türkiye’nin ne kadar azim ve samimiyetle bağlı olduğunu gösterecek teşebbüsleri, bilhassa Kore’de tecavüzü karşılama hareketine iltihakımızı baltalamaya uğraşmıştır. Diğer taraftan Atlantik Paktı’na girmek için Türkiye’nin teşebbüste bulunmasını lüzumsuz sayan bazı gafiller de Halk Parti’sinin bu yoldaki başarısızlığını örtbas etmekten başka bir gaye gütmüyor gibidirler.”*

25 Eylül 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Ürkek Dış Siyasete Karşı Erkek Dış Siyaset”* başlıklı köşe yazısında Türkiye’nin Atlantik Paktı’na alınmasının diğer memleketlerde bile takdirle karşılandığını ancak CHP vekilleri tarafından takdir edilmemesini eleştirmektedir: *“Bu hadisenin (Türkiye’nin pakta alınması) dünya sulhu bakımından ehemmiyeti o kadar büyüktür ki başta Amerika, İngiltere, Fransa olmak üzere bütün memleketlerde muvafık ve muhalif siyaset adamları ve gazeteler tedbirin isabetini belirtmekte, bu karara varan hükümetleri takdir ederek mevzuu siyasi*

mücadelelerin dışında ve üstünde tutmaktadırlar. Yalnız Türkiye’de, halk efkarını kısmen olsun temsil kabiliyet ve liyakatini bulamayan bir sözde muhalefet bunun istisnasını teşkil ediyor. Sözde muhalefet diyoruz çünkü halk partili ve millet partili vatandaşların da demokrat ve tarafsız vatandaşlar kadar Atlantik ittifakına girmemizden halkı bir sevinç ve huzur duydukları muhakkaktır. Türk milletinin istiklal ve şerefini, vatanın bütünlüğünü nereden gelirse gelsin her tecavüze karşı korumak azmi böylece hür dünyanın en kudretli devletlerinin de bizim müdafaamızı aynen kendi müdafaaları saymak ve düşmanlarımızı bizimle birlikte yok etmek kararıyla bir kat daha emniyet kazanmış ve karşılıklı olarak diğer müttefiklerimizin savunmaları bizim iştirakimizle aynı munzam emniyete kavuşmuştur.”

27 Eylül 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, “Atlantik İttifakına Girişimizin Manası” başlıklı köşe yazısında CHP’nin dış politika konusundaki muhalefetinin SSCB’ye cesaret verdiğini CHP’ye rağmen Demokrat Parti’nin dış politikada yaptığı işlerin büyük bir başarı olduğunu aktarmaktadır: “Türkiye Atlantik Paktı’na alınmamıştı. Halk Partisi idaresinin gevşek teşebbüsleri bir netice vermemişti. Kore hareketi dolayısıyla Türkiye’de muhalefetin Ruslara cesaret veren tenkitlerine, gürültülerine ve hatta sinsi hareketlerine şahit oluyorlardı. Bu hava içinde, Türkiye’yi tehlike mihrakında göre bazı küçük Atlantik Paktı devletlerinin ittifakı genişletmeye yanaşmadıkları seziliyordu. Demokrat iktidarın azimli ve temkinli dış siyasetinin ulaştığı bu zafer, bütün bu sebeplerle sulh ümitlerini kuvvetlendiren bir zaferdir.”

30 Eylül 1951 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “Türkiye’nin Şeref ve İtibarı Yükselmektedir” başlıklı köşe yazısında Türkiye’nin ilk defa olarak Batı dünyasına girdiğini ve bunun DP sayesinde olduğunu yazmaktadır: “Milli Türk devletinin kurulduğu andan itibaren, ilk defa olarak, Batı dünyasıyla tamamen müsavi şartlar dahilinde mukadderat ortaklığı yapmaya davet edilmiş bulunmasıdır. Dostlarımızın bize karşı dün takındıkları tavır arasında dağlar kadar fark vardır. Evet bugün, Amerika – İngiltere ve Fransa başta olmak üzere Batı medeniyet ailesi bizi kendisinden ayrılmaz bir parça telakki ediyorsa, bu muazzam neticeyi Türk milletinin demokrasi mücadelesinde gösterdiği liyakat ve samimiyetten başka neye atfedebiliriz? Hürriyetçi Demokrat Parti, dış politikamızı verimli kılmak hususunda totaliter şefçilerden kat kat üstün imkanlara, liyakate ve kudrete sahip olduğunu ispat etmiştir.”

12 Ekim 1951 tarihli haberde Türkiye'nin Atlantik Paktı'na girişinin Demokrat Parti sayesinde olduğu aktarılmaktadır: *"D.P hükümetinin azimli siyaseti, Atlantik Paktı'na kabulümüze geniş ölçüde yardımcı olmuştur."*

10 Mart 1952 tarihli haberde gazetenin siyasi düşüncesi habere net bir şekilde yansımıştır ve okuyucuya şu bilgi aktarılmıştır: *"Türkiye'nin askeri itibarı yükseliyor. Bu hadisenin iki amili: Demokrat Parti'nin iktidara geçişi ve Amerika'nın yardımı."*

9 Ekim 1952 tarihli haberde, İsmet İnönü'nün Balıkesir'de yaşadığı bir vaka coşku ile aktarılmıştır ve İnönü hakkında "nifakçı" tanımlaması yapılmıştır: *"Balıkesir, nifakçıyı kabul etmedi. İnönü, ektiğini biçiyor: Millet, heyecan içinde karşı koyuyor. Dün Balıkesir'de de müessif hadiseler oldu. İsmet İnönü Bigadiç'te bekleyip duruyor."* 28 Aralık'ta ise Adnan Menderes'in İzmir ziyareti haberinde *"İzmir halkı Menderes'i derin sevgi ile bağrına bastı"* ifadesi kullanılmıştır. Gazete, halkın CHP lideri İnönü'yü kabul etmediğini ancak DP lideri Menderes'i sevgi ile karşıladığı mesajını okuyucusuna vermektedir.

22 Ekim 1952 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *"Dış Politikada Kazanılan Başarılar ve Muhalefet"* başlıklı köşe yazısında CHP'nin dış politikaya getirdiği eleştirilerin SSCB görüşüne benzediğini ifade etmekte ve bu konu üzerinden CHP'yi eleştirmektedir: *"Mesela Kore harbine iştirakimizle Atlantik Paktı'na iltihakımız neticesini veren çok hararetili faaliyet devresinde, dış politikamızın müspet gelişmelerinden CHP dirijanlarının adeta üzüntü duyar gibi oldukları hayretle müşahade edilmiştir. Şimdi de Türkiye'nin NATO içinde en çok mesuliyet yüklenen memleket olduğunu, Amerikan dostlarımızın lüzumundan fazla memleketimize yayıldıklarını sinsi bir propaganda halinde kulaktan kulağa fısıldıyorlar. Bu propagandanın Sovyet görüşüne tıpatıp uygun mahiyetini bildikleri için iddialarını açıkça yapmaya cesaretleri yoktur."*

Demokrat Parti hakkında demokratik hükümet tanımlaması yapılan ve seçimle gelen hükümet vurgusu yapılan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

18 Mayıs 1949 tarihli gazetede M. Tuncer, *"Milletin Hakları ve İtibarı Nasıl Korunacaktır?"* başlıklı köşe yazısında; CHP haricinde partilerin kurulmasını demokrasi bakımından uluslar arası arenada yetersiz bulunduğunu ancak demokratik bir seçimle başka bir parti seçilirse tam demokrasi ülkesi sayılacağını aktarmaktadır: *"Türkiye'de muhalefetin himmetiyle yer almaya başlayan demokrasi hareketi, daha*

doğrusu milletin demokratik bir idare kurmak azmi diğer demokrasileri ne kadar memnun ederse etsin, gerçekten kurulmuş bir demokratik idarenin hükümete vereceği otoriteyi bu demokratik idarenin kurulmasına fiilen engel olanlara elbet vermez. Türkiye hükümeti tam serbest bir seçimle halkın iradesinden doğduğu zamandır ki iç meselelerde olduğu kadar dış meselelerde de milletin haklarını ve itibarını en liyakatli ve tesirli şekilde koruyacaktır.”

22 Şubat 1950 tarihli haberde, bir Amerikan gazetesinin Demokrat Parti’nin demokratik kanunlara olan desteğini övdüğünü ve demokrasinin tamamlanabilmesi için işin seçmene kaldığını yazdığını okuyucusuna aktarmaktadır: *“Yeni seçim kanunumuz ve Amerikalılar: Amerika’nın mühim gazetelerinden “The Globe” Türklerin gayretleri” başlıklı bir makalesinde; TBMM’nin yeni bir meclis kanununu kabul ettiğini ve böylece seçmenlerin istedikleri kimseleri parlamentoya getirmek imkanına malik olacağını, önemli bir noktayı da muhalefeti temsil eden Demokrat Parti’nin kanunu desteklemiş olması teşkil ettiğini kaydetmektedir.”* Gazete yazıya şöyle devam etmektedir: *“Türkiye demokrasi ananesi yerleştirirken geçirilen bazı zorlukları atlatmış gibi görünüyor. Türkiye’de iş şimdi oy sahiplerinin kimleri isterse parlamentoya ve iktidara getirmelerini kolaylaştıracak büyük bir inkılabı başarmak samimiyetle hareket edildiği görülmektedir.”*

22 Mart 1950 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *“Fikrin Asaleti Galebe Çalmalıdır”* başlıklı köşe yazısında ABD Başkan’ının Türkiye’de demokratik bir seçim yapılması halinde ekonomik ve askeri yardımlarını arttırarak devam edeceğini Mısır örneği ile aktarmıştır: *“Bugünkü dünyanın şartları içerisinde, Türkiye’de dürüst bir seçim yapmaya mutlaka ihtiyaç vardır. Bu memleketin çocukları buna fazlasıyla layıktırlar. Fakat hepsinden mühimi, dünyanın dört bucağından bize çevrilmiş olan gözlerin, yeni seçimlerden sonra hakkımızda verecekleri notun mahiyetidir. Bu mutlaka iyi bir not olmalıdır. Başkan Truman’ın Mısır seçimlerine ait sözlerini de unutmayalım. Demokrasiler dünyasına kâbuslarından kurtarmak için o kadar muazzam gayretler sarf eden bu büyük dostumuz -Mısır tamamen demokratik, dürüst bir seçim yapmakla yardımlarımıza fazlasıyla hak kazanmıştır- diyerek demokratik bir seçimin medeni dünya nazarındaki değerini ifade etmiştir.”* Gazetenin demokratik seçimlerden kast ettiği ise CHP yerine Demokrat Parti’nin hükümete gelmesi olmuştur.

2 Nisan 1950 tarihli haberde ABD'nin Yunanistan'a hükümet kurulamazsa yardımı keseceği ihtarı bilgisi bulunmaktadır ve Türkiye'de de demokratik seçim olmazsa yardımlar kesilecek mesajı taşımaktadır: *"Amerika'nın Yunanistan'a ihtarı: Müstekar bir hükümet kurmazsa yardım kesilecek. Amerikan yardımının devam edip etmemesine karar vermek Yunanistan'ın elinde."*

26 Nisan 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *"Hürriyet Meydan Savaşı Kesin Zafere Ulaşacak"* başlıklı köşe yazısında seçimlerin sonucunda ancak bir iktidar değişikliği olursa demokrasi sayılacağı mesajını vermiştir: *"Bu hamleden bir idare değişikliği çıkması, çeyrek asırlık bir zümre iktidarının devrilmesi yurdumuzda demokrasinin kurulduğunu hem kendi kendimize, hem dünyaya ilan ve ispat eleyecektir. Halkın şimdiye kadar yapamadığı, yapmaktan daima zorla men edildiği bir şeyi başarması, oy pusulalarının kudretiyle hükümeti ve hükümet nüfuzuna dayanan partiyi iktidardan düşürmesi, Türk demokrasisinin zaruri olan ilk merhalesidir."*

5 Mayıs 1950 tarihli haberde DP hükümetine bir kez daha *"seçimle gelen hükümet"* tanımlaması yapılmıştır: *"Halk tarafından kurulan hükümet: Ankara'daki Amerikan kütüphanesi bu adı taşıyan bir broşür dağıtıyor."* Bu kez bu tanımlama Amerikan kütüphanesi tarafından hazırlanan bir broşüre dayandırılmıştır. Okuyucuya *"ABD'nin istedikleri oldu, yardımlar ve anlaşmalar devam edecek, güzel yoldayız"* mesajı verilmiştir.

15 Mayıs 1950 tarihli gazetenin akşam sayısında yayınlanan haberde seçimle gelen hükümet vurgulaması yapılmıştır: *"İzmir'de, bütün Ege'de engin bayram sevinci var. Türk milleti kendi iradesiyle demokrasiyi kurmuş bulunuyor."*

16 Mayıs 1950 tarihli haber, seçim sonuçlarını demokrasinin zaferi olarak nitelendirmektedir: *"Demokrasinin zafer müjdesi: Yeni bir iktidar güneşi doğuyor."*

18 Mayıs 1950 tarihli haberde Amerikan Dışişleri Bakanı'nın DP hükümetine demokrasi zaferi tanımlaması yaptığını aktarmaktadır: *"Amerikan dış işleri bakanının tebliği: 14 Mayıs'ta Türkiye'de yapılan seçimler demokrasi için cesaret verici bir zaferi teşkil etmektedir. Türk halkı idarecilerini bizzat seçmek hürriyetini kazanmıştır."*

18 Mayıs 1950'de gazete yazarlarından Şevket Bilgin, seçim sonuçlarına bir yorumu şu olmuştur: *"Türkiye'de diktatörlüklerin tarihi kapanmıştır."*

19 Mayıs 1950 tarihli haberde, artık iktidarda seçimle gelen bir hükümet olduğu için batı devletleri arasına katılacağını Amerikan basınından alıntılarla müjdelemektedir: *“Türkiye’de Pazar günü yapılan seçimler etrafında Amerikan basınının yorumları devam etmektedir ve şöyle denmektedir: Türkler garp demokrasileri ailesine alınmak hakkını kazanmışlardır. Türkiye gibi verimli bir arazi üzerinde demokrasi ilk defa olarak çiçek açmaktadır.”*

21 Mayıs 1950 tarihli haberde, Fuat Köprülü’nün demokrasi sonucunda ortaya çıkan bir iktidarın bakanı olduğu için daha iyi protokollerle karşılandığını aktarmıştır: *“Fuat Köprülü bilhassa yeni seçimlerden sonra dış itibarımızın son derecede arttığını yakından müşahade etmek fırsatı bulduğundan memnuniyetle bahsetmiş, kendi karşılanmasının dahi mutad protokol icaplarının üstüne çıktığını kaydetmiştir.”*

3.4.3. Diğer Haber İçerikleri

Bu başlık altında incelenen birinci temada, ABD ile beraber bir pakta bulunamama endişesi ve bu endişeden doğan tepkilerin yer aldığı haberler yer almaktadır. Gazetede sürekli olarak Atlantik Paktı’nın işleyişi hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgilerin hepsi kamuoyu tarafından hayranlıkla karşılanacak kadar cezp edici olmuştur. Ancak basında ve halkta bu kadar cezp edici bilgi verilen bir pakta çağrılmamanın verdiği endişe doğmuştur. Pakt kurulduğu seneden itibaren pakta girene kadar “pakta girememe endişesi” devam etmiştir, bu endişe gazeteye oradan da okuyucuya yansımıştır. Akdeniz Paktı konusunda da ABD’nin isteksiz davranışları sonucunda, *Yeni Asır*’da ABD ile ortak bir pakta bulunamama endişesi taşıyan haberler yayınlanmıştır. Bunların sonucu olarak; ekonomik yardımların az bulunması, Atlantik Paktı’na üyeliğin kabul edilmemesi ve Akdeniz Paktı konusunda da isteksiz davranışlar gibi sebeplerden dolayı *Yeni Asır*’da zaman zaman ABD ve Batılı devletlere yönelik tepki haberleri yayınlanmıştır. Atlantik Paktı’na girilememesi üzerine halkın kendisini daha fazla emniyetsiz hissetmemesi için *Yeni Asır* gazetesinde, bir pakt veya müttefik olmadan da Türkiye’nin tek başına kendini savunabileceğini ve geleceğinin parlak olduğu şeklinde mesajlar içeren haberler yayınlanmıştır.

Atlantik Paktı’na girememe endişesini içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

11 Ocak 1949 tarihli haberde, paktın “Atlantik” kısmından çıkmamak ve sorumluluğu arttırmamak için Türkiye, Yunanistan ve İran’ı içerisine almayacağı ihtimali üzerinde

durulmuştur: *“Atlantik paktı hangi bölgeleri ihtiva edecek. İskandinav devletleriyle Türkiye’nin de bu pakta davetleri muhtemel. Yunanistan, Türkiye hatta İran’ın bu pakta dahil edilmesi ihtimal dahilinde olmasına rağmen bu paktın esas gayesinden uzaklaşmamak ve bu suretle müeyyideleri arttırmamak için yapılacak tekliflerde tahditler olacağı muhakkaktır.”*

16 Şubat 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, *“Akdeniz Paktı ve Türkiye”* başlıklı köşe yazısında pakt dışında kalmanın endişesi şu cümlelerine yansımıştır: *“Türkiye’nin yakın ve orta doğuda haiz bulunduğu inkar edilemez prestij, bizimle yapılacak barışçı kombinezonların değerini arttıracak mahiyettedir. Büyük dostlarımız ve müttefiklerimizin bu ciheti ehemmiyetle göz önünde tutarak Atlantik ve Akdeniz paktlarını birbirinden ayrılmaz eserler olarak mütalaa edeceklerini ümit etmekteyiz.”*

17 Şubat 1949 tarihli haberde pakta alınmaması durumunda daha önceki teminatlardan da mahrum olup olmayacağı endişesi hâkim olmuştur: *“Bize verilen teminatın devam edeceğinden emin olmak mı istiyoruz?”*

20 Şubat 1949 tarihli haberde, pakta alınmayacağı kesinleşen Türkiye ve Yunanistan’ın, bunun İngiltere ve ABD ile ilişkilerinde bir problem yaratacağından endişe duydukları aktarılmaktadır: *“Tahmine göre Türkiye ve Yunanistan, paktın İngiltere ve Amerika ile münasebetlerine tesiri olup olmayacağını araştırıyorlar. Atlantik paktının İngiliz – Türk ittifakına ve manevi İngiliz – Yunan dostluğuna bir tesiri olup olmayacağı ve Truman doktrini mucibince Türkiye’ye ve Yunanistan’a yapılmakta olan yardımlara halel getirip getirmeyeceğidir.”*

18 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, *“Sadak’ın Seyahati”* başlıklı köşe yazısında bir Akdeniz ülkesi olan İtalya’nın pakta girmesinin ardından oluşan *“Akdeniz Paktı kurulmayacak”* endişesini yazmıştır: *“Atlantik Paktı devleti olmayan İtalya bu pakta davet edildikten sonra Türkiye’nin durumu bir istifham olarak kalmıştır.”*

22 Mart 1949 tarihli haberde, pakta alınmadığımız için SSCB’den gelecek bir tehlikenin endişesi aktarılmıştır: *“Elbe hattında yolları kesin olarak kapatılmış olan Sovyetlere dünyanın bu kısmında macera arayabilmek hevesi bırakılmamalıdır.”*

3 Nisan 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, “*Yakın Doğuda Tehlike*” başlıklı köşe yazısında Atlantik Paktı dışında kalındığı için SSCB müdahalesine maruz kalınacağı endişesi hâkim olmuştur: “*Sovyet Rusya, kendisi de hazır olmadığı ve Atom bombasından korktuğu için bugün bir harbe girişemez. Fakat Atlantik Paktı’nın çerçevesi içine girmeyen sahalarda kendine istinat noktaları arayacağı hemen hemen şüphesizdir. Bu sahalar, şimdiki halde uzak doğu ve orta – yakın doğu olarak görülüyor.*”

16 Nisan 1949 tarihli gazetede Şevket Bilgin, “*Washington’dan İyi Haberler Bekliyoruz*” başlıklı köşe yazısında, pakt dışında kalındığı için olası bir dünya savaşında yalnız kalmanın endişe verdiğini yazmaktadır: “*Dostlarımız (Batılı devletler ve ABD) diyorlar ki: Türkiye’nin cihanşümül değer taşıyan mevki ve ehemmiyetini küçümseyen yoktur. Bu memlekete yardımlarımız hiç eksilmeden devam edecektir. Bu teminata inanmakla beraber, Atlantik Paktı’nda yer almayışımızın içimizde yarattığı tasayı açıklamaktan kendimizi alamayız. Zira endişelerimiz vardır ve en esaslısı, Ortadoğu ile Yakındoğu’nun bir üçüncü dünya savaşında, geçici olsa bile, kendi talih ve kaderine terk edilmesi ihtimalidir.*”

29 Temmuz 1950 tarihli haberde, Türkiye’nin pakta giremediği için duyduğu güvenlik endişesi net bir şekilde ifade edilmiştir ve okuyucuya verilen mesaj da çok açık olmuştur: “*Türkiye’nin kendini emniyette hissetmesi için Atlantik Paktı’na veya buna bağlı bir ittifak sistemine girmesi lazım.*”

25 Şubat 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, “*Türkiye’nin Müşterek Emniyet Sistemi İçindeki Durumu*” başlıklı köşe yazısında Türkiye’nin olası bir savaş sırasında yalnız kalmasından duyulan endişe konu edinilmiştir: “*Türkiye ile herhangi bir komşusu arasında harp hali çıkarsa, biz dostlarımızın yalnız bize yardımcı değil, aynı zamanda mütecaviz düşmanlarımıza karşı bizim kadar düşman olacağını, yani bizi içine alan bir harp halinin onları da içine alacağını bilmek ihtiyacındayız. İşte noksan olan teminat budur.*”

15 Mart 1951 tarihli haberde, Türkiye’nin bir işgale uğraması ihtimaline karşı yalnız kalmasından duyulan endişe aktarılmıştır: “*Türkiye bir tecavüze uğrayacak olursa Atlantik devletleri yardım edecek mi?*”

SSCB’ye karşı pakt arayışı bilgisini içeren haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

3 Mart 1949 tarihli haberde, yeni bir dünya savaşını önleyebilmenin çaresi olarak devletlerin bir birlik kurması gösterilmektedir: *“Yeni dünya harbini önleyebilecek çare: Atlantik, Akdeniz paktları süratle yapılmalı.”*

13 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, *“Rusya ve Biz”* başlıklı köşe yazısında SSCB’nin karşısına bir paktla beraber çıkmanın daha iyi olacağını okuyucusuna iletmektedir: *“Rus saldırganlığını açıklayan bu hal, istiklal ve şerefini, tek başına bile kalsa korumak azim ve kudretini daima göstermiş olan bizim gibi bir milleti elbet korkutmaz. Fakat tek başına kalmamak esbabını hazırlamaya teşvik eder. Olan da budur.”*

20 Mart 1949 tarihli haberde, Atlantik Paktı’na giremeyeceğini anlayan Türkiye’nin bir Akdeniz Paktı olacağı ümitleri konu edinilmiştir: *“Akdeniz: Demokrasi aleminin temel sahası... Bir Akdeniz Paktı yapılıp Atlantik Paktı ile birleştirileceği muhakkak sayılıyor.”* Bu haberden anlaşılabileceği üzere, okuyucuya; SSCB karşısında illaki bir paktta olmak zorundayız mesajı verilmektedir.

22 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, *“Cephe’nin Cenahı”* başlıklı köşe yazısında Türkiye’nin pakta girmeye çalışmasındaki asıl amacın Türkiye’nin emniyetini ABD’nin emniyetine bağlamak olduğunu yazmıştır: *“Bizim kendi hesabımıza istediğimiz şey şudur ki: Türkiye’ye karşı herhangi bir tecavüzün doğrudan doğruya Atlantik Paktı’na dahil memleketlerden herhangi birine yapılmış bir tecavüz sayılacağı ve o suretle hem önceden alınacak ihtiyati tedbirlerle, hem de sonradan alınacak fiili tedbirlerle karşılanacağı hiçbir saldırganın düşüncesinde en ufak bir şüpheye bile yer bırakılmamalıdır. Bunun pratik yolu ise, Türkiye’nin emniyetini, ahitli olarak Atlantik Paktı’nın ve dolayısıyla Birleşik Amerika’nın emniyetine bağlamaktır.”* Yazara göre Türk milletinin azmi SSCB’yi etkilemektedir ancak bu tek başına yetmemektedir. Yazar, bu azmin pakt ile birleşirse savaş çıkmayacağını ya da çıkacak olan savaşta galip gelinen taraf olunacağı düşüncesini şu ifadeler ile aktarmaktadır: *“Bu kadar kudretli bir müdafaa azmi(Türk milletinin azminden bahsetmiş bu cümleden önce), bütün Atlantik cephesinin hayati bir cenahı olarak önceden ve resmen desteklenmiş olduğu taktirdedir ki saldırganı bir yerine iki defa düşündürecektir. Harbi, eğer imkan varsa, önlemek ve imkansız olursa kazanmak için birinci şart budur. Amerikan ittifakı İngiltere ve Fransa tarafından hangi sebeple aranmışsa bizim için mevcut olan sebepte aynıdır.”*

Akdeniz Paktı projesi hakkında bilgi verici içerikli haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

Atlantik Paktı'na Akdeniz ülkelerinin giremeyeceğinin açıklanmasından sonra ülke güvenliğini sağlamaya çalışan Türk diplomatları ve siyasileri de ABD'nin de içerisinde bulunacağı ya da teminat vereceği bir "Akdeniz Paktı" projesi hazırlamıştır. Bu paktın kurulması için ABD ve İngilizlerden destek istenilmiştir ancak proje hayata geçmemiştir.

15 Şubat 1949 tarihli haberde, güvenlik için Atlantik Paktı'nın şart olmadığı ve Akdeniz'de de bir savunma birliği kurulabileceği yazmaktadır: *"Atlantik paktı ne de olsa mahalli bir savunma paktıdır. Dünya ise sadece Atlantik'ten ibaret değildir. Başka memleketlerde de bir takım savunma tedbirleri alınması ve sonra bu tedbirlerin eklenebilmesi mümkündür. Herkes teslim eder ki gün geçtikçe bir Akdeniz savunma birliği kurulması zaruret halini almaktadır. Türkiye'nin orta doğudaki durumu kendisine böyle bir pakt içinde mühim roller verdirebilir. Muhtemel bir savaşın önlenmesi ve barışın korunması için Türkiye bir Akdeniz paktı içinde mühim vazifeler görebilir."*

16 Şubat 1949 tarihli gazetede Yorumcu lakaplı köşe yazarı, "Akdeniz Paktı ve Türkiye" başlıklı köşe yazısında Akdeniz Paktı'nın yeterli savunmayı sağlayabilmesi için Atlantik Paktı'nın bir devamı olması gerektiğini savunmaktadır: *"Akdeniz paktı, mevzii bir pakt olarak ele alınacaksa eski balkan ittifakından daha talihli olması beklenemez. Bu sebeple biz bu paktı Atlantik paktının bir devamı şeklinde görmek isteriz. Avrupa ve hatta dünya birliğinin gerçekleşmesi bölge paktlarının halkalanarak birleşmelerine bağlıdır."*

18 Şubat 1949 tarihli "Akdeniz paktına doğru: N.Sadak – Şuman arasında mühim mülakat" haberi ve 21 Şubat tarihli "Akdeniz paktı için yeni görüşmeler: Bevin – Çaldaris bugün, N. Sadak'ın ortaya attığı bu teklifi konuşacaklar" haberi ile gazete okuyucusuna Akdeniz Paktı'nın kurulabilmesi için görüşmelerin devam ettiği bilgisini vermektedir.

11 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, "Akdeniz Paktı" başlıklı köşe yazısında okuyucusuna Akdeniz Paktı hakkında bilgi vermektedir: *"Avrupa'nın bu bölgesi için birincisine tabii olarak bağlı ikinci bir ittifak sistemi düşünülüyor ki bu da Akdeniz Paktı olacaktır. Nereden geleceği malum olan muhtemel bir saldırganlık karşısında*

Akdeniz devletlerinin de Amerika'nın yardımına güvenmeleri böylece sağlanmış olacaktır.” Bilgin, Akdeniz Paktı'nda Türkiye'nin diğer memleketlere göre askeri açıdan daha kuvvetli olduğunu bu sebeple önemli bir rol oynaması gerektiğini, bunun da ancak daha çok askeri ve ekonomik yardımla mümkün olabileceğini ifade etmiştir: “Akdeniz Paktı'nın belkemiği demokrasinin en doğu serhaddini muhafaza eden ve ilk hücum ateşine maruz bulunan Türkiye'dir. Askeri kuvvet olarak bu paktın içinde ancak Türkiye göze çarpıyor. Asıl müdafaa hattı ise Türkiye'dir. Bunun için demokrasi müdafası bakımından Akdeniz Paktı'ndan daha mühim olan mesele Türkiye'nin mukavemet imkânlarını en geniş ölçüde arttırmaktır ki bunun bu memlekette hem askeri, hem de ekonomik sahada şimdiye kadar olduğundan çok daha geniş ve daha anlayışlı bir yardımla mümkün olacağı göze çarpar.” Yazar, askeri ve ekonomik yardımların genişlememesi durumunda ise böyle bir paktın Türkiye'yi koruyamayacağını ima etmiştir.

18 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, “*Sadak'ın Seyahati*” başlıklı köşe yazısında 1 hafta önceki “*Akdeniz Paktı*” yazısından farklı bir görüş aktarmıştır. Yazarın görüşünü Türkiye'nin Atlantik Paktı başvurusunun kabul edilmemesi değiştirmiştir: “*Türkiye'nin Atlantik Paktı'na girmeyeceği anlaşıldıktan sonra Akdeniz Paktı meselesinin bizim için bir kat daha ehemmiyet kesp ettiği şüphesizdir.*”

ABD ile ortak bir paktta bulunamama endişesini taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

3 Mart 1949 tarihli haberde ABD'nin isteksizliği aktarılmıştır: “*Amerika'nın Akdeniz paktını zaruri görüp görmediği henüz iyice anlaşılamadı.*”

18 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, “*Sadak'ın Seyahati*” başlıklı köşe yazısında ABD ve İngiltere ile bir pakta bulunulmasının gerekliliğini şu şekilde açıklamaktadır: “*Rusya'nın doğrudan doğruya komşusu ve birçok ihtiraslarının gizlenmemiş hedefi olan Türkiye'nin, sadece menfaat birliğine güvenerek bir tecavüz halinde nasıl olsa yardımına yetiştirileceğini düşünmesi tabii hatırdan geçmez. Türkiye'ye karşı yapılacak bir tecavüzün doğrudan doğruya Amerika'ya ve İngiltere'ye yapılmış gibi olması, buna göre Türk hudutlarının da müşterek müdafaa planı ve hazırlığı içine girmesi elbet kat'i bir zarurettir.*” Yazarın ifadelerine bakıldığında, yazarın, olası bir

SSCB müdahalesi sonrasında ABD ve İngiltere'nin yazılı bir anlaşma olmadan, kendi istekleri ile Türkiye'ye yardım etmesini endişe verici bulunduğu anlaşılmaktadır.

7 Aralık 1949 tarihli haberde, okuyucuya, ABD'nin içinde bulunmadığı bir paktın Türkiye'yi koruyamayacağı mesajı verilmiştir. Haberde *“Avrupa birleşmiş olsa bile bir komünist hücumuna karşı koyamaz mı? Amerikan yardımı şart görünüyor.”* ifadeleri kullanılmıştır.

8 Ağustos 1950 tarihli gazetede M. Tuncer, *“Türkiye'nin Emniyeti Bir Dünya Zaruretidir”* başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin emniyeti için ABD ile bir pakt içinde bulunma zorunluluğundan bahsetmektedir: *“İkinci dünya harbinden önce İngiltere ve Fransa ile yaptığımız ittifaklar vardır ve bunların hükmü, nazari olarak caridir. Bununla beraber, dünyanın bugünkü kuvvet muvazenesi bir tarafta Sovyet Rusya ve esir peyklerine, diğer tarafta Birleşik Amerika ve demokrat dostlarına dayandığı için, Amerika'yi dışarıda bırakan ittifak anlaşmalarının tatbikatta tesirsiz ve adeta hükümsüz kaldığı realist bir görüşle anlaşılabilir.”* Yazar, son cümlesinde *“ittifak anlaşmalarının tesirinin olmadığını”* dile getirerek, Türkiye ile ABD arasındaki anlaşmaların SSCB saldırısında bir tesiri olmayacağından endişe duyduğu anlaşılmaktadır.

Ekonomik yardımlar ve pakta alınmama konusunda Batılı devletlere tepki içeriği taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

7 Ocak 1951 tarihli *“Türkiye'nin Amerika'dan gördüğü yardım Yunanistan'a yapılan yardımın ancak üçte biri kadar!”* haberi ve 1 Nisan tarihli *“Marshall planından bize yapılan yardım diğer memleketlere nispet edilirse çok az; Bu yıl munzam yardım bekleniyor.”* haberi ile yardımlar az bulunduğu için ABD'ye karşı bir tepki verilmiştir.

5 Nisan 1951 tarihli haberde Fransa'nın, Türkiye'nin pakta üye olmasını engellediği iddia edilerek tepki gösterilmiştir: *“Atlantik Paketi'ne alınmamızı engelleyen devletlerden biri Fransa imiş! İngiltere ve Fransa anlayış gösterecekler mi? Bunların mümanaatı karşısında aramızdaki ittifakın teminat bakımından ne kıymeti var?”* Bu haberde tepkinin yanı sıra Türkiye – İngiltere – Fransa arasındaki ittifakın da Türkiye'nin emniyeti açısından işe yaramayacağı endişesi dile getirilmiştir. Çünkü *“pakta girmemizi istemeyen devletler güvenliğimiz konusunda çağrı yapınca yardım da etmez”* mantığı oluşmuştur.

8 Nisan 1951 tarihli haberde Türkiye'nin pakta alınmaması konusunda ABD'ye karşı bir tepki verilmiştir: *"Atlantik Paktı'na iştirakimizde hayal kırıklığı! Pakta alınmamız için senatonun Truman üzerinde baskı yaptığı asılsız çıktı. Batı Almanya ile İspanya'nın Atlantik Paktı'na alınmasını istiyorlar da Türkiye ile Yunanistan'ın isimlerini siliyorlar!"*

14 Nisan 1951 tarihli haberde, savaş sonrası birlik olunan ve her konuda desteklenen Batılı devletlerin Türkiye'nin pakta girmesini engellemesi gazete tarafından tepki ile karşılanmıştır: *"Türkiye'nin Atlantik Paktı'na alınmasına Batılı devletlerin itirazını Türk milleti anlamıyor."*

9 Mayıs 1951 tarihli haberde, Türkiye'nin bir konferansa davet edilmemesinden dolayı Batılı ülkelere tepki gösterilmiştir: *"Avrupa ordusu konferansına Türkiye neden çağrılmadı? Avrupa konseyi istişare asamblesinde delegelerimizden biri bunu sordu ve şiddetli tenkitlerde bulundu."* 15 Mayıs'ta aynı konu üzerinden tepki devam etmektedir: *"Türk delegeleri aynı zamanda bir Avrupa ordusu kurulmasıyla ilgili müzakerelere Türkiye'yi davet etmediğinden dolayı dün Fransız hükümetini protesto etmişlerdir."*

19 Mayıs 1951 tarihli haberde, *"Atlantik Paktı'na iştirakimiz: Görüşü epeyce kaçamaklı olan İngiltere'nin vaziyeti Amerika ile görüşmelere bağlı, İskandinavlar ise Amerikan alaka ve yardımının ihtiva ettiği bölgelerin genişlemesinden de endişe duymaktadırlar. Yine İskandinav memleketleri Sovyet Rusya ile hem hudut olan bir memleketi Atlantik Paktı'na da dâhil etmenin doğuracağı endişeleri de nazarı itibara almaktadırlar."* ifadeleri kullanılmıştır. Haberde, İskandinav ülkelerine herhangi bir tepki yoktur ancak müttefik olarak adlandırılan İngiltere'nin hala onay vermemesine tepki gösterilmiştir.

21 Mayıs 1951 tarihli gazetede Şevket Bilgin, *"Bu Yılan Hikayesine Artık Son Verilmelidir"* başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin pakta katılması sürecine "yılan hikayesi" tabiri ile tepki göstermiştir. Yazar, Türkiye'nin üyelik başvurusunu olumlu karşılamayan devletlere de tepki göstermiştir: *"Türkiye ve Yunanistan'ın Atlantik Paktı'na iltihakları meselesi, bir yılan hikayesini andırmaya başladı. İşin garibi; bu savunma zincirinde yer almamızı temin maksadıyla yapılmakta olan diplomatik teşebbüslerin bir kısım üyelerce nahoş karşılandığına dair haberlerdir."*

23 Mayıs 1951 tarihli haberde İngiltere'ye bir kez daha tepki gösterilmiştir: *"Pakta alınmamız için resmi teklif yapıldı. Bizim ve Yunanistan'ın azami fayda sağlayacağına"*

inanırsa İngiltere pakta alınmamızı destekleyecekmiş.” Gazetenin İngiltere’den beklentisi bir müttefik olarak koşulsuz olarak Türkiye’nin üyeliğini desteklenmesidir. 24 Mayıs’ta “İngiliz tereddüdü bir müttefike yakışmıyor.” haberi, 31 Mayıs’ta “Londra hükümeti kaçamaklı vaziyetini değiştirmedir.” haberi ve 2 Haziran’da “Amerika askeri kudretimizin hayranı, İngiltere hala gafil. İngiliz dış bakanı, Atlantik Paktı’na alınmamız bahsinde hala oyalayıcı ve avutucu sözler söylüyor.” haberi ile bu tepkili durum devam etmiştir.

8 Haziran 1951 tarihli gazetede M. Tuncer, “Kuzey Atlantik İttifakı Karşısında Türkiye” başlıklı köşe yazısında Türkiye’nin şimdiye kadar uluslararası emniyet için yaptıkları hatırlatılmış ve Batılı devletlerden aynı karşılığı bulamadığı aktarılmıştır: *“Avrupa ve Asya kıtalarının birleştiği noktada sulhun bozulmaması için 13 seneden beri yarı seferber bir halde bulunan, milletler arası mukavelelerle yüklendiği taahhütleri titizlikle ifa eden ve bu uğurda Kore’de yüzlerce şehit vermek gibi en ağır fedakarlığa katlanan milletimiz diğer devletlerin bize karşı aynı derecede dürüst ve dünyanın bu kısmında sulhu ve güvenliği koruyacak tedbirlere aynı derecede hassas olmalarını beklerdi.”*

16 Haziran 1951 tarihli haberde “Atlantik Paktı’na girmemize hangi devletler muhalif? Danimarka ve Norveç de İngiltere’ye katılıyor.” ifadesi ile Türkiye’nin üyeliğine karşı çıkan devletlerin kimler olduğu bilgisi verilmiştir. 19 Haziran’da da uyarı niteliğinde şu haber yayınlanmıştır: *“Türkiye tarafsızlığa karar verirse bundan zarar görecektir olanlar Batı devletleri ve onların müdafaalarıdır.”*

19 Haziran 1951 tarihli haberde İngiltere’nin Türkiye’nin pakta katılmasına onay vermemesini Demir Perde ülkeleri ile bağdaştırarak tepki gösterilmiştir: *“Bize dair konuşan İngiliz, Demir Perde arkasına geçen arkadaşları gibi mi düşünüyor? Bazı manidar hadiseler birbirlerine bağlanmakta ve Bay Schuckburg’un İngiliz hariciyesinin yüksek bir memuru bulunması göz önünde tutularak, son günlerde demir perde gerisine sığan aynı bakanlığın diğer iki memurunun fikir ve temayülleri kısmen de olsa paylaşmakta olması ihtimalinden endişe olunmaktadır.”* 20 Haziran’da *“Türk – İngiliz münasebatına dair üzüntü: Dostluğu gölgelemiş olan bulutların tamamen izalesi için daha keskin açıklama lazım.”* haberi ve 27 Haziran’da *“Askeri konferans Atlantik Paktı’na alınmamızı tavsiye ediyor. İngiliz fikrinin hiçbir taraftar bulamayacağı zannediliyor.”* haberi ile İngiltere’ye tepki devam etmektedir.

18 Temmuz 1951 tarihli haberde Demokrat Parti Dışışleri Bakanı'nın sözleri manşetten verilmiştir. Bu sözlerde Amerikan yardımlarının yetersiz bulunmasına bir tepki gösterilmiştir: *“Amerika'nın bize yardımları kafi değil, bu yardımların arttırılması hakkında yapılan teşebbüsler devam ediyor. Dostlarımız askeri, iktisadi gayretlerimizle mütenasip yardımlarda bulunmalıdırlar.”*

26 Ekim 1952 tarihinde istatistiklere dayanılarak yapılan haberde Amerikan yardımının az bulunmasına karşı bir tepki gösterilmiştir: *“Amerikan yardımına dair neşredilen bir istatistik: 1951 – 52 mali yılında da Türkiye, en az yardım gören bir memleket olarak beliriyor.”*

“Türkiye bir pakta girmeden de kendini savunabilir” mesajı taşıyan haberlerin incelenmesi şu şekildedir:

17 Mart 1949 tarihli haberde pakta girmekten ümit kesilmiştir ve bir pakta girmeden de geleceğe ümitle bakıldığı yazılmıştır: *“Türkiye'nin Atlantik Paktı'na girmesi bahis mevzuu değildir. Türkiye geleceğe sükunla, ümitle bakmaktadır.”*

18 Mart 1949 tarihli *“Yalnız da kalsak sonuna kadar dövüşeceğiz.”* haberi ve yine aynı gün yayınlanan *“Türkiye sulhu isteyen ve şiddetle özleyen bir memlekettir. Kimseye karşı tecavüzkar herhangi bir emeli ve gizli bir maksadı yoktur. Bununla beraber kendi haklarını, şeref ve istiklalini, tek başına bile kalacak olsa, sonuna kadar korumak azim ve kararındadır.”* haberi ile Türkiye'nin bir pakta girmese dahi yalnız başına kendi emniyetini sağlama kararlılığında olduğu aktarılmıştır.

18 Mart 1949 tarihli gazetede Behzat Bilgin, *“Sadak'ın Seyahati”* başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin bir Akdeniz ülkesi olduğu nedenini öne sürmelerine rağmen bir Akdeniz ülkesi olan İtalya'yı pakta almalarına tepki göstermiştir. Türkiye olmadan dünya sulhu olamaz mesajını vermiştir: *“İtalya Atlantik Paktı'na girdikten sonra, şimdi ancak Türkiye ve Yunanistan'ın durumları açık kalmış demektir. Türkiye'yi müşterek bir emniyet sistemi içine almadan dünyaya sulhunun korunmasına imkan bulunamayacağı muhakkaktır.”*

Bu başlık altında incelenen ikinci, çalışma boyunca incelenen dokuzuncu temada ise, Batılı yazarların yazdığı kendi lehlerinde, SSCB ve komünizm aleyhinde olan haberler vardır. Bu haberlerde Stalin – Firavun ve Stalin – Hitler benzetmesi yapılmıştır.

Stalin'in sağlık durumunun kötü olduğunu ve o ölürse diktatörlüğün yıkılacağı anlatılmıştır. Batının Türkiye'ye; SSCB'ye karşı cesaretle durduğu için hayran olduğu mesajı Batılı yazarların yazılarında olan bir diğer mesaj olmuştur.

Batılı yazarların ABD ve Avrupa'yı iyi; SSCB'yi ise kötü tanıtan yazılarının incelenmesi şu şekildedir:

8 Mart 1949 tarihli, "*Near Eastten*" başlıklı makalede SSCB lideri Stalin'in sağlık durumunun kötüleştiğini iddia etmiştir: "*Stalin çok ihtiyaşladı, ölünce Rusya'da ne olacak? Her şeyin alt üst olacağına inananlar var! Bir diktatörün ölümü diktatörlüğün lmdr.*" Makalenin verdiği mesaj ise Stalin'in hayatını kaybetmesi sonucunda onun yönetiminin de sonlanacağını bildirmek olmuştur.

17 Haziran 1949 tarihli makalede Avrupa'nın savaşın etkilerini üzerinden attığı yazmaktadır: "*Avrupa'nın askeri durumu: Mukavemet azmi artmış ve korkular oldukça azalmıştır*"

18 Ekim 1949 tarihli makalede SSCB'deki yaşam Firavun dönemine benzetilmektedir: "*Sovyetlerde esaret hayatı Firavunlardan beter. 20 milyon kle nasıl öldüresiye çalıştırılıyor*"

30 Kasım 1949 tarihli makalede komünizm var oldukça ülkeler arasında barışın da olamayacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir: "*Rusya'ya inanılmaz, komünizm yaşadıkça barış imknsız.*"

2 Mart 1950 tarihinde *Yeni Asır*'da, New York'ta da yayınlanan Herald Tribne de Joseph ve Stewart Alsop'un, "*Stalin ve Hitler*" başlıklı makalesi yayınlanmıştır. Bu makalede Stalin, Hitler'in kopyası olarak gösterilmiştir ve bu haliyle tehlikeli olduğu yazmaktadır: "*Stalin Hitleri kopya etmekle meşguldür. şimdi Kremlin, eski Alman diktatörü andırır şekilde takviye edilmiş olan silahlı kuvvetleri sayesinde daha büyük hareketler yapmaya ve daha büyük tehlikeleri göze almaya cesaret bulacaktır.*"

30 Mart 1950 tarihinde *Yeni Asır*'da, East Europe dergisinde de yayınlanan Resita Forbes'in bir makalesi yayınlanmıştır. Bu makalede Türk ordusundan övgü ile bahsedilmiştir ve orduyu yenilemek için ABD ile birlikte çalışıldığı da belirtilmiştir: "*Türk ordusu Avrupa'nın en mkemmел ordusudur. Bu anda Türkiye, Avrupa'nın en mkemmел ordusuna maliktir ve Birleşik Amerika tarafından teşkilatlandırılan ve teçhiz*

edilen bu ordu Rusya'ya karşı bir müddet dayanabilecek yegâne ordudur. Türk generalleri ile Amerikan müşavirleri Türk ordusunu seyyal kılmak için işbirliği yapmışlardır.”

18 Temmuz 1950 tarihinde ise çok nadir olan bir durum gerçekleşmiş ve Batı basınından değil İran basınından bir makale yayınlanmıştır. İran kaynaklı bu makalede Türkiye'nin komünizme karşı duruşundan övgü ile bahsedilmektedir: *“Komünizme karşı dikilen kudretli Türk Seddi: Ordusu iki misli kuvvetlenen Türk milleti kendi durumlarına son derece itimat beslemektedir.”*

21 Ağustos 1950 tarihli makalenin yazarı Alexandra Orme'dir ve Avrupa'nın SSCB'den çok üstün olduğunu açıklamaktadır: *“Avrupa köylüsü Rusyalı münevverden çok üstündür.”*

28 Ekim 1950 tarihinde yayınlanan makale New York merkezli Coliers dergisinden alınmıştır. Bu makalede SSCB'nin saldırı planları incelenmiş ve savunma taktikleri üzerinde durulmuştur: *“Sovyet Rusya acaba nereye hücum edecek? Komünist hedefi Türkiye mi, İran mı, yoksa Yugoslavya mı? Türkiye boğazları koruyacak, Kafkas cephesinde oyalama harbi verdikten sonra Anadolu'da müdafaa harbi yapacaktır.”*

26 Şubat 1951 tarihli makalenin yazarı Carevv Hunt'tur ve makalede SSCB hükümetinin halkına yaptığı iddia edilen zulmü anlatmaktadır: *“Devletin halkı istismar ettiği memleket: Rusya. Rus işçisi, devletin emrettiği yerde çalışmak ve verilen ücreti itirazsız kabul etmek zorundadır. Aksi halde onu devletin elinden ancak ölüm kurtarabilir.”*

27 Şubat 1951 tarihinde yayınlanan makalenin yazarı İngiltere Başbakanı Clement Attlee'dir ve makalede dünyanın herhangi bir yerde SSCB tehdidine karşı duracaklarını ifade etmiştir: *“Rus tehdidi karşısında herhangi bir tecavüzü önlemeye çalışmak vazifemizdir. Şunu iyice belirtmek isterim ki, harp, hayat standardımızı alçaltacak; fakat mağlubiyet onu yeryüzünden silecektir.”* Bu makalede Başbakan'ın SSCB tehdidine karşı koyacaklarını açıklaması bakımından, gazete okuyucusunda İngiltere'ye sempati uyandıracak nitelikte olmuştur.

7 Mart 1951 tarihinde yayınlanan makalenin yazarı New York Valisi Thomas E. Dewey'dir ve makalede SSCB'nin çeşitli sebepler öne sürerek dünyanın her ülkesinde

savaşı başlattığını aktarmaktadır: *“Rusya’yı topyekun savaşa atılmaktan alıkoyan tek şey atom bombası korkusudur. Kremlin’deki o vicdansız ve gaddar 14 kişi dünyanın her memleketinde ve her hassas noktasında şu veya bu çeşitten düpedüz savaşa başlamış bulunmaktadır.”*

18 Nisan 1951 tarihinden yayınlanan Julian Schöpfung’in yazmış olduğu makalede Demir Perde ülkeleri arasındaki anlaşmazlıklardan söz etmektedir: *“Peykler Rusya’dan nefret etmektedirler. Hürriyeti seçen bir Macar elçisi Sovyet hayasızlığını çırılçıplak ortaya koymuştur.”*

20 Nisan 1951 tarihinde yayınlanan Paul Reynaud’un yazmış olduğu makalede Avrupa’nın birleşmesi gerektiğinden bahsedilmiştir: *“Avrupa’nın istiklali; birleşmek veyahut mahvolmak!” Aynı şekilde 12 Temmuz tarihinde yayınlanan Roger Massip imzalı makalede de bu birleşmenin sonucunda oluşan başarıdan söz edilmiştir: “Kore harbi mütecavize karşı kolektif müdahalenin ilk misalini vermiştir.”*

28 Ocak 1952 tarihinde yayınlanan Anthony Eden tarafından yazılan makalede Atlantik Paktı’nın daimi özgürlük getireceği yazılmıştır: *“Atlantik ittifakı, Sovyet tecavüzü tehlikesinden doğan geçici bir çare değildir. Bu ittifak daimi bir ortaklıktır ve hür dünyanın istikbaldeki siyasi hayatı için rota çizmektedir.”*

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Yeni Asır gazetesi NATO kurulduktan sonra ve Türkiye bu pakta üye olana dek yani 1949 – 1952 yılları arasında tamamen ABD ve DP lehine haberler yapmıştır. Haberlerde ABD'nin askeri ve iktisadi gücü ön plana çıkarılırken, İngiltere için de zaman zaman bu konular işlenmiştir. Demir Perde haricindeki Batılı devletler için olumlu haberler yer almıştır ancak bu ülkelere de “dost” denmekle birlikte ABD kadar pek fazla öne çıkarılmamışlardır. Çünkü savaştan güçsüz çıkmaları ve onların da Amerikan desteğine ihtiyaç duymaları bunda etkili olmuştur. DP taraftarı olan gazetede köşe yazıları ve haberler DP muhalefette iken iktidardaki parti (CHP) demokrat olmadığı, seçimle gelmediği ve dış politikada pasif kaldığı konusunda eleştirilmiştir. Diğer yandan, DP iktidarda iken muhalefet partilerini (CHP, MP) dış politikayı iç politika malzemesi yaptıklarını iddia ederek gaflet içinde bulundukları konusunda eleştirmiştir. Ayrıca hem Amerikan iktisadi ve askeri yardımlarının devamı hem de NATO'ya üyelik için ABD Senatosu'nun “seçimle gelen hükümet” vurgusu yaptığı ve Türkiye'ye yönetim biçimi konusunda olumsuz baktığı bilgisi okuyucuya ulaştırılmıştır. DP için “seçimle hükümete seçilecek parti” tanımlaması yapılmıştır. İzmir halkı gazete tarafından 1950 Genel Seçimleri'nde DP'ye yönlendirilmiştir. SSCB ve Demir Perde ülkeleri ile komünizm konusunda ise sürekli aleyhte haberler yapan gazetede bunların karşısında yalnızca bir pakta girerek (NATO) durulabileceği fikri devamlı olarak verilmiştir. Sonuç olarak haberlere bakıldığında gazetenin okuyucularını ABD'nin gücü, iktisadi yardımları vb. ile NATO'ya üyelik konusunda hazırlamış olduğu ortaya çıkmıştır.

NATO'nun, 1949 – 1952 yılları arasında basının büyük bir bölümü tarafından SSCB'ye karşı tek kurtuluş yolu olarak görülmüştür ve haberler buna yönelik dizayn edilmiştir. Haberlerini bu yönde dizayn edenler arasında Türk gazetecilik tarihinin en eskilerinden ve inceleme yapılan seneler arasında İzmir'in en önemli gazetelerinden biri olan *Yeni Asır*'da yer almıştır. *Yeni Asır* yaptığı haberlerle İzmir kamuoyuna; ABD'ye pozitif, SSCB'ye ise negatif bakmasını sağlamak ve SSCB'ye karşı durabilmek için tek çarenin NATO'ya üye olmak olduğunu düşündürmek istemiştir. SSCB'ye karşı durabilmek için NATO'nun tek çare olarak görülmesinin nedeni ise pakt içerisinde ABD'nin varoluş sebebidir. O yıllarda dünya siyaseti, ABD ve SSCB olarak iki kutuplu bir sistem içerisinde yaşanmıştır. Türkiye ise bu sistemde; topraklarını ve boğazlarını tehdit eden SSCB karşısında ABD'nin yanında yer almayı tercih etmiştir. Bu yüzden ABD'nin var

olduğu bir pakta girmenin çabası içindedir. Pakt kurulma aşamasında ve paktın ilk yılında CHP hükümeti, 1950’de iktidara geldikten sonra DP hükümeti dış politikalarını bu hedefe yönelik ilerletmişlerdir. Hatta yurtiçinde komünizme yer vermeyerek ve yasaklar koyarak, iç politikasını da dış politikasına göre şekillendirmiştir.

Yeni Asır gazetesi de her iki hükümetinde dış politikadaki bu hareketine uygun olarak yayınlar yapmıştır ve İzmir halkının da bu yönde düşünmesini sağlamaya çalışmıştır. Gazete için önemli olan okurunun ABD’ye karşı sempati duymasıdır. Bu yüzden gazetede, ABD’nin Türkiye’ye karşı iktisadi ve askeri yardımlarını içeren haberler oldukça sık verilmiştir. Bu haberlerde yer alan içerik; ABD’nin ne kadar iktisadi destek verdiği, bu desteğin nerede nasıl kullanılacağı, İzmir’de hangi sorunlara çare olacağı, hangi silahları gönderdiği, hangi gemiden kaç tane göndereceği bilgileridir. Her yılbaşında veya sonunda, yeni sene için ABD’nin Türkiye’ye ne kadar iktisadi yardım yapacağı haberleri düzenli olarak her yıl yayınlanmıştır. Bu haberlerin maksadı ABD’nin Türkiye’nin kalkınması için destek sağladığı mesajını halka vermektir. Ayrıca Amerikan askeri gücünün dünyadaki en üstün güç olduğu ve SSCB’ye karşı gelebilecek tek gücün bu olduğu mesajı verilmiştir. Amerikan askeri gücünü içeren haberlerde, Amerikan ordusunun ve donanmasının fotoğrafları verilmekte, geliştirdiği silahlardan da bahsedilmektedir. Haberlerde, dünyada sulhtan yana olan ve özgürlük kavramının en büyük güvencesi olarak ABD gösterilmekte, Türkiye’nin ABD ile ittifak olmasının en doğru karar olacağı mesajı verilmektedir. NATO konusunda halka verilen mesajların temelini ise Atlantik Paktı’na katılan devletlerden herhangi birine saldırı olursa bütün devletlere saldırı olmuş sayılacağı ve ortak hareket ederek düşmana karşı koyacakları bilgisi oluşturmuştur. Bu bilgi SSCB’nin yapacağı bir saldırıya karşılık pakt içerisinde bulunan ABD’nin Türkiye’nin yanında yer alarak SSCB ile savaşmak zorunda olduğunun göstergesidir ve haberler üzerinde bu nedenle bu bilgi üzerinde çokça durulmuştur.

ABD konusunda bu kadar çok pozitif mesajın yanında SSCB hakkında ise tam tersi bir durum söz konusudur. Türk limanlarına yanaşan ABD veya İngiliz savaş gemilerine “dost” tanımlaması yapılırken SSCB’nin balıkçı tekneleri dâhil her unsuru tehdit olarak haberleştirilmiştir ve SSCB’nin dünya barışını ve Türkiye topraklarına karşı daima bir tehdit olarak okura sunulmuştur. SSCB’de tek tip bir hayatın yaşandığı ve insanlara zulüm edildiği, zulüm görenler arasında Müslüman ve Türklerin de olduğu yazılmıştır.

Demir Perde ülkeleri konusunda da olumsuz haberler yapılmıştır, bunun nedeni de komünizm Türkiye'ye geldiğinde böyle bir hayatın insanları bekleyeceğini ve SSCB'nin bir ülkeye hâkim olduğunda oluşacak durumun göstergesi olarak verilmiştir. Komünizm konusunda ise Türkiye'deki yasakçı uygulamalar desteklenmiştir ve komünizm taraftarı kişilere vatan haini tanımlaması yapılmıştır.

Tüm bu mesajların ardından DP hükümetinin NATO'ya giriş hamlesi olarak gördüğü Kore Savaşı'na asker yollamayı ise gazete; BM taahhütlerine uymak, komünizme karşı durmak ve SSCB'nin engellenmezse Türkiye'ye de saldıracağı haberleriyle yayınlamıştır. İzmir kamuoyunu Kore Savaşı'na bu yönden bakmasını sağlamıştır. Gazetenin buradaki amacı; halkın uzak bir noktadaki ülkeye sırf pakta girmek amacıyla evlatlarını yollamamak istememesi halini ortadan kaldırıp bunun vatan meselesi olduğuna, Türkiye'nin bir söz verdiğine, sözün “namus” olduğunu, bunun da gerçekleştirmek zorunda olduğuna inandırmak ve halkın “asker gönderme” kararına desteğini kazanmaktır. Gazete, karar uygulandıktan sonra ise dünyanın Türkiye'ye hayran olduğunu, bu kararın Türkiye'yi pakta üye yaptığını, karara karşı çıkanların ise “komünist, vatan haini” olduklarını yazmıştır.

Gazete haberlerinin incelenmesinde ortaya çıkan bir başka durum ise gazetenin DP destekçisi ve CHP aleyhtarı olduğudur. 1950 Genel Seçimleri öncesinde ABD'de ve Avrupa'da diplomatlar arasında Türkiye'nin hala tek parti ile yönetilen bir rejim olduğu ve bu yüzden demokrasinin olmadığı konusunda eleştiriler yapıldığı, Türkiye'nin bu eksikliğinden dolayı pakta giremeyeceği ve hatta bu diplomatların yardımların dahi kesilmesi önerisi yaptıklarını bu yüzden yardımların da kesileceği tehlikesi haberlerde yer almıştır. Seçimlerden sonra CHP'nin kazanması halinde yine seçilmiş bir hükümet olarak görülmeyeceğini dile getiren gazetede demokrasinin tamamlanması için illaki DP'nin iktidara gelmesi gerektiği açıkça haberlerde ve köşe yazılarında belirtilmiştir. Dış politikada her iki hükümetin yaptığı adımları destekleyen gazete CHP hükümetini dış politikada hep yetersiz bulmuştur. CHP iktidarında, Amerikan yardımları için “ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra her özgür devlete verdiği yardım, CHP'nin başarısı değil” yorumu yapılırken DP iktidarında ise “ABD bu hükümeti seçilmiş hükümet olarak tanımıyor, demokrasiye yardım için bu yardımları yapıyor ve DP hükümetinin cesurca attığı adımlar sayesinde ABD'nin ekonomik yardımları gelmeye devam ediyor” yorumu yapılmıştır. CHP muhalefete düştükten sonra yaptığı her türlü

eleştiriyeye karşı gazete tarafından “dış politikaya iç politikayı karıştırıp gaflete düşüyorlar” tepkisi verilmiştir, CHP Genel Başkanı İsmet İnönü için ise çok sert eleştiriler getirilmiştir.

Yeni Asır gazetesini sahibi Şevket Bilgin’in kardeşi ve aynı zamanda gazetesinin başyazarlarından olan Behzat Bilgin’in 1950 Genel Seçimleri’nde Demokrat Parti hükümetine İzmir milletvekili olarak girmesi, *Yeni Asır* gazetesinin dörtlü takrir zamanından beri Demokrat Parti düşünce yapısında yönetildiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti’nin daha önceki çok partili sistem denemelerinde de CHP dışındaki partiyi desteklemesi gazetesinin bu kültürünün olduğunu göstermektedir. Haberlerde verilen mesajların bu bilgilere uygun olarak şekillendiği de incelemeler sonucunda görülmüştür. *Yeni Asır* gazetesinin ABD destekçisi olmasının arkasında politik, güvenlik ve ekonomik olarak 3 neden yattığı varsayılmıştır. Politik nedenin arkasında gazete sahiplerinin DP ile yakın ilişkisi dolayısıyla ve yazdıkları köşe yazılarının içeriğinden anlaşıldığı üzere ideolojik olarak ABD’ye daha yakın olmaları yatmaktadır. Dünyanın iki kutba ayrılması ve iki süper gücün ortaya çıkması sonrasında SSCB tehditlerine karşılık sadece ABD ile ittifak yapılması güvenlik nedenini oluşturmaktadır. Ekonomik neden olarak ise ABD yardımlarından *Yeni Asır* gazetesinin payına ne düştüğü veya DP’nin özel olarak gazeteye bir yardımı olup olmadığı Cumhuriyet Arşivleri internet sitesinden araştırılmıştır ancak bir belgeye ulaşılammıştır.

Değerlendirilen bu haberler ve bilgiler ışığında, *Yeni Asır* gazetesinin İzmir halkına Demokrat Parti lehinde bir siyasal kimlik kazandırmaya çalıştığı ortaya çıkmıştır. ABD’nin ekonomik ve askeri olarak Türkiye’yi desteklediğini ve SSCB’nin tehditleri karşısında ancak ABD’nin askeri mükellefi olduğu NATO’ya girerek durulabileceği mesajı verilmiştir. Kore Savaşı’na “asker gönderme” kararı konusunda ise halkın desteği yapılan haberlerle arttırılmıştır.

KAYNAKÇA

- Ahmad, F. (2007). *Bir Kimlik Peşinde Türkiye*. (Çev. S. C. Karadeli) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ahmad, F. (1996). *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)*. (Çev. A. Fethi) İstanbul: Hil Yayın.
- Akalın, C. (2003). *Soğuk Savaş, ABD ve Türkiye 1*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Arıkan, Z. (1985). “Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde İzmir Basını. *Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi* içinde. (1, 103-111). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arıkan, Z. (2006). *İzmir Basın Tarihi (1868 - 1938)*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Armaoğlu, F. (1993). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1980)* (Cilt 1). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Armaoğlu, F. (1991). *Belgelerle Türk - Amerikan Münasebetleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Avcıoğlu, D. (1996). *Türkiye'nin Düzeni (Dün-Bugün-Yarın)* (Cilt 1). İstanbul: Tekin Yayınevi.
- Aydemir, Ş. S. (2011). *İkinci Adam* (Cilt 2). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aydeniz, H. (2007). Tarihsel ve Literal Açıdan Yerel Gazetecilik. S. Sezgin içinde, *Türkiye’de Yerel Basın* (s. 1-27). İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Bağcı, H. (1990). *Demokrat Parti Dönemi Dış Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Baş, T., ve Akturan, U. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bilge, A. S. (1969). Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Türk-SSCB İlişkileri. M. Gönübol, C. Sar, A. Ş. Esmer, O. Sander, H. Ulman, A. S. Bilge, et al. içinde, *Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1965)* (s. 361-464). Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Burçak, R. S. (1983). *Moskova Görüşmeleri (26 Eylül 1939 - 16 Ekim 1939) ve Dış Politikamız Üzerindeki Tesirleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

Deringil, S. (1994). *Denge Oyunu: İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Dış Politikası*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Devran, Y. (2010). *Haber, Söylem, İdeoloji*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.

Dijk, T. v. (1988). *News as Discourse*. New Jersey: Lawrance Earlbaum Associates Publication.

Eagleton, T. (1991). *Ideology an Introduction*. London: Verso. Aktaran: Elbirlik, T. ve Karabulut F. (2015). Söylem Kuramları: Bir Sınıflandırma Çalışması. *Dil Araştırmaları Dergisi*, 17, 31-50.

Ekincikli, M. (2017). *Türk Dış Siyaseti (İnönü-Bayar Dönemleri)*. Ankara: Berikan Yayınları.

Elliott, R. (1996). Discourse analysis: exploring action, function and conflict in social texts. *Marketing Intelligence ve Planning* , 65-68.

Erdem, B. N. (2007). 12 Eylül İhtilali'nin Yerel Basının Haber Seçimleri Üzerindeki Etkisi: Hakimiyet Gazetesi Örneği. S. Sezgin içinde, *Türkiye'de Yerel Basın* (s. 111-138). İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Erinç, O. (2007). Yerel Medyanın Tarihsel Gelişimi ve Geleceği. S. Sezgin içinde, *Türkiye'de Yerel Basın* (s. 107-109). İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Erkin, F. C. (1968). *Türk - Sovyet İlişkileri ve Boğaz Meselesi*. Ankara: Başnur Matbaası.

Eroğul, C. (1990). *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*. Ankara: İmge Kitapevi Yayıncılık.

Girgin, A. (2008). *Türkiye'de Yerel Basın*. İstanbul: Der Yayınları.

Gönlübol, M., ve Ülman, H. (1969). İkinci Dünya Savaşından Sonra Türk Dış Politikası. M. Gönlübol, C. Sar, A. Ş. Esmer, O. Sander, H. Ulman, A. S. Bilge, et al.

içinde, *Olaylarla Türk Dış Politikası (1919 - 1965)* (s. 205-360). Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Hale, W. (2003). *Türk Dış Politikası (1724-2000)*. (Çev. P. Demir) İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Halil, A. (1968). *Atatürkçü Dış Politika ve NATO ve Türkiye*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Hasanlı, C. (2011). *Türk Sovyet İlişkileri 1939 - 1953*. (Çev. A. Asker) Ankara: Bilgi Yayınevi.

Ortaylı, İ. (1985). “İzmir’de İlk Bulgar Gazetesi”. *Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi* içinde. (1, 108). İstanbul: İletişim Yayınları.

Ortaylı, İ. (1994). “Levantenler”. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi* içinde. (5, 204-207). İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları.

İnal, A. (1996). *Haberi Okumak*. İstanbul: Temuçin Yayınları.

Kabacalı, A. (1999). *Türk Basınında Demokrasi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Karpat, K. (2010). *Türk Demokrasi Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Kennedy, P. (2001). *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kissinger, H. (2012). *Diplomasi*. (Çev. İ. Kurt) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Koçak, C. (1989). Siyasal Tarih (1923 - 1950). S. Akşin içinde, *Türkiye Tarihi 4, Çağdaş Türkiye 1908 - 1980* (s. 85-173). İstanbul: Cem Yayınevi.

Koloğlu, O. (1985). “Türkçe – Dışı Basın”. *Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi* içinde. (1, 94-98). İstanbul: İletişim Yayınları.

Kumkale, T. T. (1997). *Türk Rus İlişkileri*. İstanbul: İrfan Yayınevi.

McGhee, G. (1990). *Amerika - Türkiye - NATO - Ortadoğu*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

McMahon, R. J. (2013). *Soğuk Savaş*. Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.

Meray, S. (1979). *Uluslararası Hukuk ve Örgütler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

NATO Basın ve Enformasyon Servisi. (1992). *NATO El Kitabı*. Brüksel: Ajans-Türk.

Oran, B. (1971, Haziran). "Türkiye'nin 'Kuzeydeki Büyük Komşu' Sorunu - Türk-Sovyet İlişkileri, 1930-1970". Ocak 6, 2019 tarihinde Baskın Oran Web Sitesi: <http://www.baskinoran.com/makale/SBFD-Cilt-25.pdf> adresinden alındı

Oran, B. (2002). *Türk Dış Politikası 1919 - 1980 (Cilt 1)*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Öke, M. K. (1990). *Unutulan Savaşın Kronolojisi: Kore (1950-53)*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Potter, J. ve Wetherell, M. (1994). Analyzing Discourse, 47-66. *İçinde: Analyzing Qualitative Data* (A. Bryman, R. G. Burgess). Routledge, New York.

Punch, K. F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*. (Çev. D. Bayrak, H. B. Arslan, ve Z. Akyüz) Ankara: Siyasal Kitabevi.

Sander, O. (1996). *Siyasi Tarih 1918 - 1994*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Sander, O. (1979). *Türk - Amerikan İlişkileri (1947 - 1964)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Sezer, D. (1969). Türkiye'nin Ekonomik İlişkileri. M. Gönlübol, C. Sar, A. Ş. Esmer, O. Sander, H. Ulman, A. S. Bilge, et al. içinde, *Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1965)* (s. 465-527). Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Silkü, A. (2007). Medya – Siyaset İlişkisi ve Habercilikte Yaşanılan Etik Sorunlar. *Medya ve Siyaset Uluslar arası Sempozyumu*. (s. 706-717). İzmir.

Sotniçenko, A. (2011). "1945 - 1956 Yıllarında Türk - SSCB Diplomatik Mücadelesi ve Sonuçları". (Çev. ve Dü. İlyas Kamalov, ve İrina Svistunova), *(Atatürk'ten Soğuk Savaş Dönemine Türk-Rus İlişkileri I. Çalıştayı, 14 – 15 Mayıs 2010, Ankara), Bildiriler, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2011. s. 321-338.*

Soysal, İ. (1993). *Türk Dış Politika İncelemeleri için Kılavuz (1919-1993)*. İstanbul: OBİV Yayınları.

- Soysal, İ. (1965). *Türkiye'nin Dış Münasabetleriyle İlgili Başlıca Siyasi Andlaşmaları*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tanrıöver, H. U. (2007). Medyada İdeolojik Söylem ve Kadınların Araçsallaştırılması. *Medya ve Siyaset Uluslar arası Sempozyumu*. (s. 806-817). İzmir.
- Timur, T. (1991). *Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tunaya, T. (1975). *Siyasi Müesseseler ve Anayasa Hukuku*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Turan, İ. (1971). *NATO İttifakının Stratejik ve Siyasi Sorunları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını.
- Türkkaya, A. (1969). *Amerika, NATO ve Türkiye*. İstanbul: Aydınlık Yayınevi.
- Uçarol, R. (1995). *Siyasi Tarih (1789 - 1994)*. İstanbul: Filiz Kitabevi .
- Uslu, N. (2000). *Türk Amerikan İlişkileri*. Ankara: 21. Yüzyıl Yayınları.
- Wilson, J. (2001). Political Discourse. D. Schifffrin, D. Tannen, ve H. Hamilton içinde, *Handbook Of The Discourse Analysis*. Massachusetts: Blackwell Publishers Ltd.
- Yağbasan, M. (2007). Bir Kentin Siyasal Söylemlerinin Oluşmasında Medyanın Metaforları (Elazığ İli Örneği). *Medya ve Siyaset Uluslar arası Sempozyumu*. (s. 627-638). İzmir.
- Yalman, A. E. (1997). *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim (1945-1971)* (Cilt 2). İstanbul: Pera Turizm Yayınları.
- Yeşil, A. (1988). *Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yılmaz, V. (1988). *Siyasi Tarih*. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.
- Zorlu, Y., ve Temel, F. (2016). Tek Parti İktidarında Bir Vilayet Gazetesi: Yeni Erzincan. *Uluslararası Erzincan Sempozyumu*, (s. 453-466). Erzincan.

TEZLER

Aktaş, C. (2012). *Çok Partili Döneme Geçişte Yerel Basının Bakışı Yeni Asır Gazetesi Örneği (1949-1951)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Aydıncak, H. (2011). *Yeni Asır ve Anadolu Gazetelerinde İzmir (1929-1939)*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Aydoğmuş, Ç. (2011). *İstanbul Basınına Göre Demokrat Parti Dönemi İktidar – Muhalefet İlişkisi (1950-1960) (Akşam, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Vakit Gazeteleri)*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Isparta.

Bakacak, A. (2009). *Ulus Gazetesi'nin Muhalefet Yılları (1950-1960)*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.

Balcı, A. (2017). *Türkiye'nin NATO'ya Giriş Süreci ve Etkileri 1945-1960*. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ağrı.

Baykalmış, H. H. (2003). *Türkiye'nin NATO'ya Girişi ve Kamuoyu*. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Dur, A. (2007). *Yeni Asır Gazetesi ve Ege'de Bölge Gazeteciliği*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Genel Gazetecilik Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Eker, A. A. (2007). *İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türk Dış Politikasındaki Gelişmeler ve Türkiye'nin NATO'ya Giriş Süreci (1945-1952)*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale.

Gök, S. (2003). *Türk Siyasal Yaşamında Vatan Gazetesi (1950-1960)*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

İlhan, M. (2015). *Türkiye'nin NATO'ya Girişi ve Savunma Politikaları*. İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.

İşkar, E. (2014). *İspanya ile ETA Arasında Yürütülen Terör Müzakerelerinin Yazılı Basında Ele Alınış Biçiminin Söylem Analizi*. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Karcı, B. (2010). *Çok Partili Hayata Geçişin Türk Basınındaki Yansıması (1945-1950 Vatan Gazetesi Örneği)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Bölümü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Kılıçaslan, E. (2008). *Siyasal İletişimde İdeolojik Dil*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne.

Narin, S. (2012). *“İzmir Levantenleri ve Kültürel Etkileri”*. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Dinler Tarihi Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır.

Özateş, H. H. (2010). *Türk Basınında Kore Savaşı (1950-1952)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Özboyacı, O. (2009). *Amerikan Basınında Türkiye'nin NATO'ya Girişi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Tarih Bölümü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Özçelik, M. H. (2003). *Türk Basınında Türkiye'nin NATO'ya Giriş Süreci (1948-1952)*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Özışıklı, M. (2009). *İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türkiye'nin İttifak Arayışları ve NATO'ya Girişi*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli.

Özkan, M. (2016). *Kütahya Basınında Türkiye'nin NATO'ya Giriş Süreci (1948-1952)*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.

Portakal, E. (2013). *Kuzey Atlantik İttifakı (NATO) ve Varşova Paketi'nin Kuruluş Süreci ve NATO'nun İlk On Yılı*. Yeditepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Sönmez, M. F. (2012). *Yerel Basın – Siyaset İlişkisi ve Haberde Tarafsızlık: 12 Haziran 2011 Genel Seçimleri Örnek Olay İncelemesi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ.

Yüksel, Ç. (2013). *NATO ve Türkiye'nin Dış Politikasına Etkileri (1949-1974)*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yakınçağ Türk Tarihi Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne.

MAKALELER

Akdağ, M. (2014). “Medya ve Siyaset Üzerine”. http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/Uploads/77456/27737/medya_ve_siyaset_uzerine_-_makale.pdf (Erişim Tarihi: Temmuz 2019).

Armaoğlu, F. (1950). “SSCB - Amerikan Münasebetlerinin Üç Yılı 1945 - 1948 II”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 5(1), 186-236.

Ataöv, T. (1968). “Marshall Planından Nato'nun Kuruluşuna Kadar "Soğuk Harp". <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/418/4635.pdf> (Erişim Tarihi: Nisan 2019).

Başaran, M. ve Haykıran A, S. (2017). “19. Yüzyılda İzmir’de Kültürel Faaliyetler”. https://www.academia.edu/34770631/İzmir_Araştırmaları_Dergisi_6._Sayı_Son_Hali_.pdf (Erişim Tarihi: Eylül 2019).

Çakıcıoğlu, R, O. (2007). “Levanten Kavramı ve Levantenler Üzerine Bir İnceleme”. <http://sutad.selcuk.edu.tr/sutad/article/view/379/369>. (Erişim Tarihi: Eylül 2019).

Danacıoğlu, E. (1995). “İzmir’de İlk İngilizce Gazete: The Star In The East and Friend Of Youth”. http://ataturkilkeleri.deu.edu.tr/pdf/cilt2sayi4.5/c2_s4-5_esra_danacioglu.pdf (Erişim Tarihi: Eylül 2019).

Daşçı, S. (2011). “19. Yüzyılda İzmir’de Dünyaya Gelen Bazı Gayrimüslim Sanatçılar ve Sanatsal Etkinlikleri Hakkında Bir Değerlendirme”. *Ege Üniversitesi Sanat Tarihi Dergisi*, 20(2), 27-44.

Gönlübol, M. ve Ülman, H. (1966). “Türk Dış Politikasının Yirmi Yılı 1945 - 1965”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 21(1), 143-182.

İşler, E. İ., ve Analı, S. (2015). “Kore Savaşı’na Katılma Sürecinde Basın Yoluyla Halkın Onayını Arttırmak”. *Erciyes İletişim Dergisi*, 86-104.

Kerimoğlu, T. (2013). “19. Yüzyılda Reformlar ve İzmir”. https://www.academia.edu/3853714/19._Y%C3%9CZYILDA_REFORMLAR_VE_%C4%B0ZM%C4%B0R_Reforms_and_%C4%B0zmir_in_the_19th_Century (Erişim Tarihi: Eylül 2019).

Kocabaşoğlu, U., ve Birinci, A. (1995). “Osmanlı Vilayet Gazete ve Matbaaları Üzerine Gözlemler”. *Kebikeç*, 101-122.

Oran, B. (1971). "Türkiye'nin 'Kuzeydeki Büyük Komşu' Sorunu Nedir? (Türk-SSCB İlişkileri 1930-1970)". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 25(1), 41-93.

Uslu, N. (2000). “1947'den Günümüze Türk - Amerikan İlişkilerinin Genel Portresi”. *Kaynakça.info*, 6(2), 203-232.

Ülman, H. (1967). “NATO ve Türkiye”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 22(4), 143-167.

Ülman, H. (1968). “Türk Dış Politikasına Yön Veren Etkenler (1923-1968) I”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 23(3), 241-273.

Ülman, H. ve Sander, O. (1972). “Türk Dış Politikasına Yön Veren Hareketler (1923 - 1968) II”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 27(1), 1-24.

İNTERNET KAYNAKLARI

İnönü Vakfı. (tarih yok). *12 Temmuz 1947 Beyannamesi*. İnönü Vakfı Web Sayfası: <http://www.ismetinonu.org.tr/12-temmuz-1947-beyannamesi/> (Erişim Tarihi: Ocak 2019).

Parlak, T. (2004). 110 Yılın Kilometre Taşları. <http://ya2004.yeniasir.com.tr/08/26/index.php3?kat=ana&sayfa=yasir13&bolum=gunluk> (Erişim Tarihi: Nisan 2019).

Parlak, T. (2004). Adnan Menderes Sevdası. <http://ya2004.yeniasir.com.tr/08/22/index.php3?kat=ana&sayfa=yasir7&bolum=gunluk> (Erişim Tarihi: Nisan 2019).

Parlak, T. (2004). Basın Dünyasında İlk Devrim. <http://ya2004.yeniasir.com.tr/08/26/index.php3?kat=ana&sayfa=yasir4&bolum=gunluk> (Erişim Tarihi: Nisan 2019).

Parlak, T. (2004). Doğum tarihi: 19.8.1895. <http://ya2004.yeniasir.com.tr/08/26/index.php3?kat=ana&sayfa=yasir2&bolum=gunluk> (Erişim Tarihi: Nisan 2019).

Parlak, T. (2004). İzmir'e geliyor. <http://ya2004.yeniasir.com.tr/08/26/index.php3?kat=ana&sayfa=yasir3&bolum=gunluk> (Erişim Tarihi: Nisan 2019).

Parlak, T. (2004). Zincire Vuramazsınız. <http://ya2004.yeniasir.com.tr/08/26/index.php3?kat=ana&sayfa=yasir5&bolum=gunluk> (Erişim Tarihi: Nisan 2019).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (tarih yok). Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü – NATO. <http://www.mfa.gov.tr/nato-tarihce.tr.mfa> (Erişim Tarihi: Temmuz 2019).

RESMİ YAYINLAR

Resmi Gazete. (1948). *Kanunlar*. <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6956.pdf> (Erişim Tarihi: Ocak 2019).

TBMM. (1945). *TBMM Tutanak Dergisi Cilt:20 Birinci Birleşim*.
<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c020/tbmm07020001.pdf>
(Erişim Tarihi: Ocak 2019).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. (1931). “138 - 985 - 3 sıralı belge”. <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr> (Erişim Tarihi: Eylül 2019).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. (1938). “84 - 557 – 6 sıralı belge”. <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr> (Erişim Tarihi: Eylül 2019).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. (1938). “85 - 93 - 3 sıralı belge”. <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr> (Erişim Tarihi: Eylül 2019).

GAZETE

Yeni Asır. (1949 – 1952). “İzmir Milli Kütüphane Arşivi”.

EKLER

Gazete Görselleri



Fotoğraf 1: "Türkiye'nin Dış Güveni Nasıl Sağlanabilir?"

(10 Ağustos 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)

Fotoğraf 2: "Birliğimizi Bozmak İsteyen Solcu Neşriyat"

(10 Ağustos 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 3: "Türkiye ve Yunanistan Atlantik Paktına Alınmalı"

(21 Mart 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 4: "Amerika'nın Türkiye ile Askeri İttifakı Vardır"

(24 Mart 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



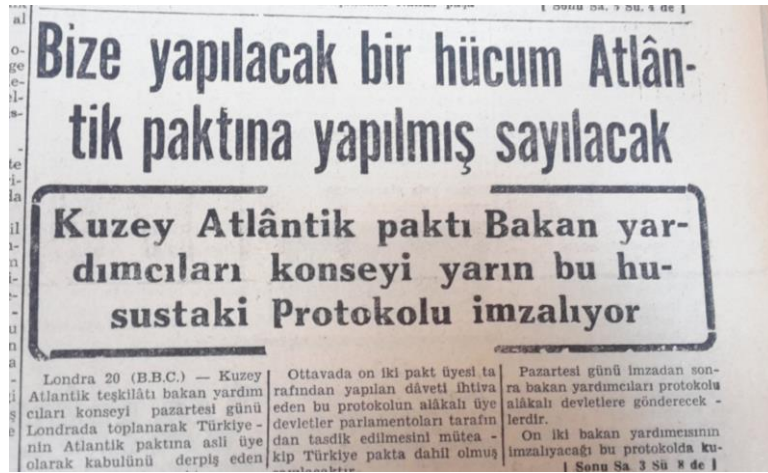
Fotoğraf 5: "Dünya Harbini Önlemenin Çaresi?"

(27 Şubat 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 6: "Dış Vaziyetimizde Aydınlığa Doğru"

(19 Nisan 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 7: "Bize Yapılacak Bir Hücum Atlantik Paketi'na Yapılmış Sayılacak"

(21 Ekim 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 8: "Meclis Pakta Katılmamız Kanununu Dün Kabul Etti"

(19 Şubat 1952 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 9: "Hür Devletlerin Kurduğu Aşılmaz Kale"

(5 Nisan 1952 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 10: "İnsanlık İçin Mutlu Bir Gün"

(4 Temmuz 1952 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 11: "İzmir'de, Bütün Ege'de Engin Bayram Sevinci Var!"

(15 Mayıs 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 12: "B. Amerika, Seçimlerden Dolayı Bizi Tebrik Ediyor"

(20 Mayıs 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 13: "Kore Harbi ile Ya Komünizm, Ya Hür Yaşayış Sona Erecek"

(6 Temmuz 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 14: "CHP Dört Yıl Daha İktidarda Kalırsa"

(20 Şubat 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 15: "İzmir Şehri Marshall Yardımından Faydalanacak"

(30 Nisan 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 16: İzmir'deki DP mitingi sonrası "Akşam Sayısı" birinci sayfası

(10 Mayıs 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 17: 1950 Genel Seçimi sonuçlarını duyurmak için basılan “Akşam Sayısı”

(15 Mayıs 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 18: "4500 Türk Askeri Kore Harplerine İştirak Edecek"

(26 Temmuz 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 19: "Rus Balıkçı Gemileri Boğazdan Geçti"

(13 Haziran 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 20: "Truman Radyo Vastası ile Bütün Dünyaya Hitap Etti"

(25 Aralık 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 21: "Atlantik Paktına İştirakimizde Hayal Kırıklığı"

(8 Nisan 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 22: "Pakta Kabulümüz Oy Birliği ile Kabul Edildi"

(21 Eylül 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 23: "Atlantik Paktında Yarım Üye Değiliz"

(24 Eylül 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



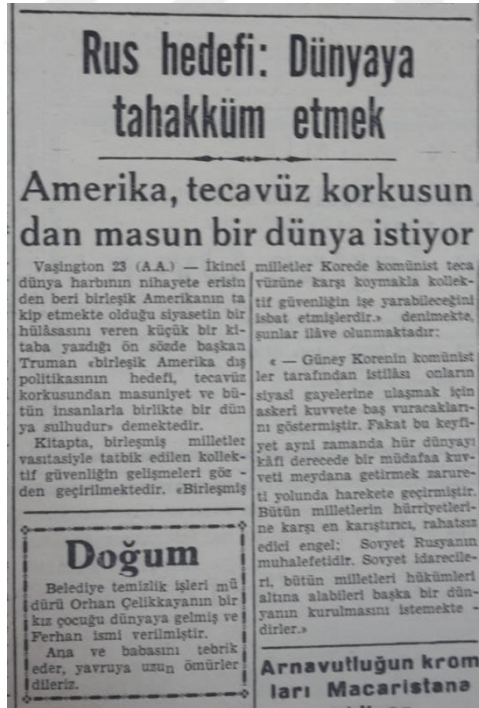
Fotoğraf 24: "DP Hükümetinin Azimli Siyaseti"

(12 Ekim 1951 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 25: "Türkiye'nin Askeri İtibarı Yükseliyor"

(10 Mart 1952 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 26: "Rus Hedefi: Dünyaya Tahakküm Etmek"

(24 Mart 1952 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 27: "Komünizm Hududumuzdan İçeri Giremez"

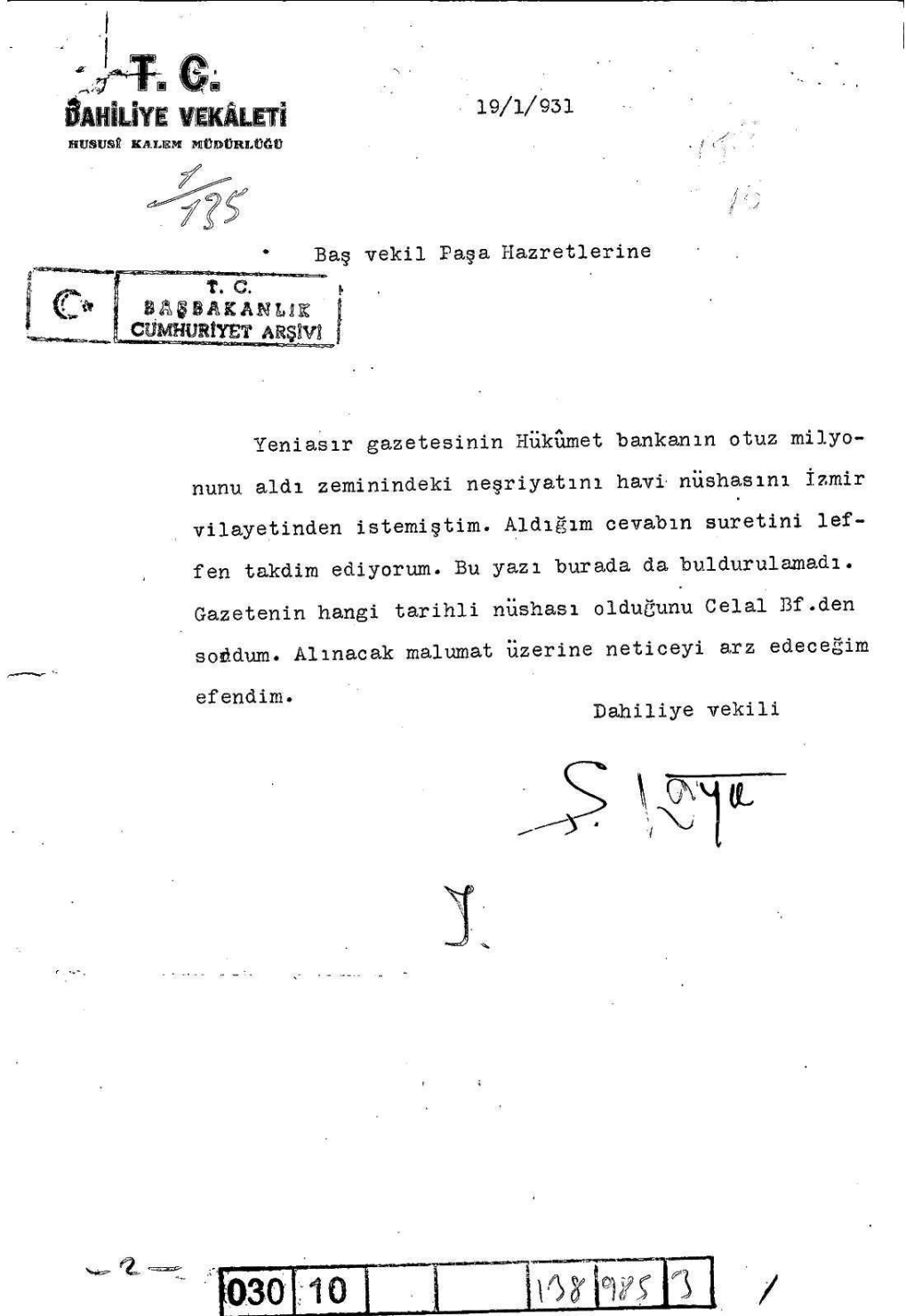
(26 Mart 1949 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)



Fotoğraf 28: "Kore'ye Asker Göndermek Kararımız Çok Geniş Akisler Yaptı"

(27 Temmuz 1950 tarihli *Yeni Asır* Gazetesi)

Arşiv Belge Görselleri



Fotoğraf 29: “Hükümet, Bankanın 30 milyonunu Aldı” başlıklı haberin soruşturması

(Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri, 138 - 985 – 3 sıralı belge,

1931)

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
 HUSUSİ KALEM MÜDÜRLÜĞÜ

S U R E T

T. C.
 BAŞBAKANLIK
 CUMHURİYET ARŞİVİ

Yeniasır gazetesinin her iki kânun aylarının nüshaları tetkik edildi. Hükûmet bankanın otuz milyonunu aldığı zemin ve mevzuunda hiç bir yazı yoktur. İstanbul ve Ahkara matbuatında yazılan düyunu umumiye ile hükûmet arasındaki umumî müzakerelerden başka bir şey yoktur. ve Yeniasır gazetesinin bir koleksiyonu umum matbuat müdüriyetinde dahi mevcuttur efendim.

030	10			138	985	3
-----	----	--	--	-----	-----	---

2

Fotoğraf 30: Yeni Asır tarafından haber soruşturmasına verilen yanıt

(Devlet Arşivleri, 138 - 985 - 3 sıralı belge, 1931)

85 14. I. 1938
236

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Şube : 2.
Hususi : 1825
Umumi :

Onu Le Levant gazetesinde çıkan bir yazı H.

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Yüksek Baş Vekâlet'e

I - İzmir'de intişar eden 24 teğrinisanı 1937 tarihli Le Levant ve Yeni Asır gazetelerinde (Londra Borsasında Eshamın - müthiş sukutu) ve (Hindistan'da bir hadise) başlıkları altında yayımlan yazıların nereden ve ne suretle iktibas edildiginin gazete sahiplerinden tahkik edilmesi hususu adı geçen Valilige yazılmış ve alınan karşılık aynen ikinci maddeye arz olunmuştur .

2 - Le Levant Gazetesinin umumi neşriyat Müdürü aynı zamanda Yeni Asır gazetesinin de sahibidir .

Bahse mevzu haberi Roma Radyo neşriyatından dinlemek suretile aldıklarını , bu gibi haberi tecrübesi az olan bir muhbirin dinledigini ve harici haberler olmak itibarile neşrinin zararlı ola çağını ummadıkları için salâhiyetli ve daha tecrübeli kimselerin kontroluna tabi olmadan yazdıklarını , (S.S.)işaretile (ServiceSpecial diye radyo haberlerini neşrettiklerini söylediği ,

Ayrıca Anadolu ajansı bu ve emsali haberleri vaktinda vermedigi için Radyo'dan istifade ettiklerini , Ajansın haber verme işinde gazetelere daha fazla yardım etmesini rica ettiği.

Bildirilmiştir .

Keyfiyeti Yüksek bilgilerine arzeder sonsuz saygılarımla sunarım .

Dahiliye Vekili
S. Kayı

H. İ. 15. I. 938

I. E.

Karşılık yazılacak bitişte ait olduğu gubenin gün ve sayısının yazılması.

030	10								
				84	557	6			

15-1-38 408

Fotoğraf 31: “Londra Borsasında Eshamın Müthiş Sukutu” ve “Hindistan'da Bir Hadise” başlıkları ile yayınlanan haberlerin soruşturması

(Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri, 84 - 557 - 6 sıralı belge, 1938)

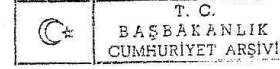
T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Karar sayısı

2

9508

Kararname



İzmirde çıkan Halksesi ve Yeniasır gazetelerinin 16-10-938 tarihli nüshalarında Hükümet tebliğini tahrif etmek sureti ile memleketin umumî siyasetine dokunur mahiyette neşriatta bulunduklarından, Matbuat kanununun 50 inci maddesi mucibince, 23-10-938 tarihinden itibaren bir buçuk ay müddetle tatilleri; Dahiliyye Vekillığının 23-10-938 tarih ve 4880 sayılı teskeresi ile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetiince 23-10-938 tarihide onanmıştır.

23-10-938

26-10

REİSİCUMHUR

K. Atatürk

Bş. V.

C. Beyaz

Ad. V.

S. Sami

M. M. V.

M. Bayaz

Da. V.

S. Kaya

Ha. V.

S. B. Kaya

Ma. V.

S. B. Kaya

Mf. V.

S. B. Kaya

Na. V.

A. C. Kaya

İk. V.

S. B. Kaya

S. İ. M. V.

S. B. Kaya

G. İ. V.

R. Kaya

Zr. V.

S. B. Kaya

299 16 12 32 25 33 3

Fotoğraf 32: Yeni Asır gazetesine 26 Ekim 1938 tarihinde 1,5 ay süreli kapatma cezası

(Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri, 85 - 93 - 3 sıralı belge, 1938)

Tez İntihal Raporu

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Burak ÇALIŞKAN

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 22 Aralık 1992, İzmir

Medeni Durum: Bekâr

Cep Tel: +90 553 479 21 94

E-mail: burak.bcaliskan@gmail.com

Yazışma Adresi: Ali Fuat Cebesoy Mahallesi 9306 Sokak No:25 Daire:3
Karabağlar/İZMİR

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	ERÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü	2019
Lisans	ERÜ İletişim Fakültesi	2016
Lise	Vali Nevzat Ayaz Lisesi, İzmir	2012

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2014 – 2017	ERÜ Gazete Kampüs	Muhabir, Editör, İstihbarat Şefi
2015 – 2015	Yeni Asır	Editör Yardımcısı (Staj)